

עזרי מעם השם עושה שמים וארץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזָּהָר

הַמְּתַרְגֵּם בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

הַמְּנַקֵּד

מִהַתַּנַּא הָאֱלֹקִי רַבּוֹ שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א

זָהָר חֲדָשׁ

רוּת

תַּרְגוּם קַל וְנֶחְמַד לְמַעַן יְרוּיַח הַלִּוְמֵד בּוֹ



יוֹצֵא לְאוֹר עַל יְדֵי "מוֹפְעַל הַזָּהָר הַעוֹלָמוֹ"

בַּעִיָּה "ק בֵּית שְׁמוֹשׁ תוֹכֵב" א

אֱלוֹל תִּשׁ"ע לֶפ"ק

הוצאת:



שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות,

לכל החברים וידידים, ולכל אחד ואחד מישראל,

לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

לעילוי נשמת

מרת הינדע לאה, מנחם מוניש וחנה בר"ב יצחק אהרון
הרב צבי יצחק, נטע מאיר, מלכה דבורה בר"ב גבריאל הכהן

לקנות הספרים במחיר מסובסד:

אצל חנות הספרים של ר' פנחס ראובן הי"ו

ברחוב השומר 74 בני ברק

או אצל "מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8

Ramat Beth Shemesh 99093, Israel

Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

מִדְרַשׁ רוֹת

וַיְהִי בַיּוֹם שֶׁשָּׁמַע הַשֹּׁפְטִים (רות א). רַבּוֹתֵינוּ פּוֹתְרִים
הַמְקַרָּא שְׂפָתוֹב (איוב לח) בְּרֵן יַחַד פּוֹכְבֵי בְקָר
וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מִי הֵם פּוֹכְבֵי הַבְּקָר? אוֹתָם
הַמְלֹאכִים הַקְּדוּשִׁים שֶׁשׁוֹלְטִים בַּיּוֹם. מִי הֵם בְּנֵי
אֱלֹהִים? אוֹתָם הַמְלֹאכִים הַקְּדוּשִׁים שֶׁשׁוֹלְטִים
בַּלַּיְלָה.

בֹּא וּרְאֵה, כָּל מַה שֶׁשָּׁפָרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּעוֹלָמוֹ, לֹא בָּרָא אֶלָּא לְכַבּוֹדוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה
מג) כֹּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וְלְכַבּוֹדִי בָּרָאתִיו יִצְרַתִּיו אֵף
עֲשִׂיתִיו. הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּרָא אָדָם בְּעוֹלָם, וְנָתַן
בּוֹ אֶת שְׁמוֹ יְהו"ה. ה' - נֶפֶשׁ. ו' - רוּחַ. ה' - נִקְרָאת
נִשְׁמָה. י' - נִשְׁמָה לְנִשְׁמָה. וְקָרָאָם י"ה - אָב וְאִם.
ו"ה - בֵּן וּבַת.

הַדְּגֻמָּא שֶׁבָּרָא רוּחַ וְנֶפֶשׁ שָׁל קְדוּשָׁה, כִּדְ בָּרָא
רוּחַ וְנֶפֶשׁ מִצַּד הַשְּׂמַאל. וּבְדְגֻמָּא שָׁל
אוֹתוֹ תִּיּוֹן עַל שְׁמָרְיוֹ, כִּדְ הוּא הָרוּחַ וְהַנֶּפֶשׁ
הַשְּׂכֵלִית עַל רוּחַ וְנֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית. וְלָמָּה נִקְרָאת

בְּהַמִּית? עַל שֶׁהִיא מֵצֵד הַשָּׁמַיִל שֶׁל סַמָּא"ל
 וְנִחַשׁ, שֶׁהֵם זָכָר וְנִקְבָּה. וְעַל כֵּן אָמַר שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ
 בְּחֻכְמָתוֹ, (קהלת ג) מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנִי הָאָדָם הָעֹלָה
 הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא לְמַטָּה
 לְאָרֶץ.

וְלֵצֵד הַטְּמֵאָה לֹא נָתַן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
 שְׁמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מב) אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי
 וְכַבֹּדִי לְאַחַר לֹא אֶתֵּן וְתִהְיֶה לִּפְסִילִים. אֲנִי -
 רָמַז כְּמוֹ וַיִּסְרְתִי אֶתְכֶם אַף אֲנִי. ה' - רָמַז לְמִדַּת
 הַרְחָמִים. לְאַחַר לֹא אֶתֵּן - רָמַז לְאֵל אַחַר, שֶׁנֶּאֱמַר
 לֹא תִשָּׁתַחֲוּהוּ לְאֵל אַחַר, שֶׁהוּא בְּצֵד הַטְּמֵאָה.

פָּתַח רַבִּי וְאָמַר, בְּסוּד שֶׁל יְהוָה. י' נִקְרָא בְּדִנְמָא,
 זֶה אֱלִימֶלֶךְ. ה' נִקְרָא בְּדִנְמָא, זֶה נַעְמִי.
 וְלָמָּה נִקְרָאת שְׁמָה נַעְמִי? שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי נָעָם ה'
 אֶלְהֵינוּ עֲלֵינוּ וְגו'. ו"ה דִּנְמָא, זֶה רוּחַ וּבִעֲלָה.

רוּחַ הַפְּכָה שְׁמָה לְתוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית טו) וְתוֹר
 וְגוֹזֵל. (שיר ב) יוֹנְתִי בְּחֻגֵי הַסֶּלַע בְּסֶתֶר

הַמְדַרְגָּה הַרְאִינִי אֶת מְרַאֲיֶךָ הַשְּׂמִיעֵנִי אֶת קוֹלְךָ
כִּי קוֹלְךָ עָרַב וּמְרַאֲיֶךָ נְאוּתָה.

פְּתַח וְאָמַר, וַיְמַה וְזֶה וּמַעֲשֵׂה יְדִינִי כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ?
זֶה הַמַּעֲשֵׂה שִׁיעֲשֵׂה הָאָדָם. אִם הֵם מַעֲשִׂים
טוֹבִים - יִשְׁכַּן עָלָיו הוֹיָה, וְאִם לֹא - יִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ,
שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יד) חֲכָמוֹת נָשִׁים בְּנִתָּה בֵּיתָה וְאוֹלָת
בְּיָדֶיהָ תִּהְרָסֶנּוּ. חֲכָמוֹת נָשִׁים - זֶה הַנְּשָׂמָה וְהַנְּפֶשׁ.
וְאוֹלָת - זֶה נְפֶשׁ הַשְּׂמָאֵלִית שֶׁנִּקְרְאָת עָרְפָּה.

פְּתַח וְאָמַר, מַה זֶה שֶׁאָמַר (שיר ב) הַרְאִינִי אֶת
מְרַאֲיֶךָ? כִּשְׂנַעֲשֵׂה אָדָם מִטְּפָה בְּשִׁלֵּית
אָמוֹ, כְּמוֹ שֶׁמֵתְגַדֵּל (אחר ארבעים יום שֶׁנִּבְרָא) - מִכְּבִּים כּוֹ
הַקְּרוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא מְעַט מְעַט רוּחַ וְנֶפֶשׁ, וְיָר נִתֵּן
עַל רֵאשׁוֹ בְּלִילָה, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כט) בְּהָלוֹ נִרוּ עָלַי
רֵאשִׁי. וְעָמוּד אֹר כִּיּוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יד) וַיִּסַּע
עָמוּד הָעָנָן וְגו', (שם יג) וְלִילָה בְּעָמוּד אֵשׁ כּוֹ' לְלָכֶת
יוֹמָם וְלִילָה. וְנֶאֱמַר (משלי ו) כִּי יָר מִצְּוָה וְתוֹרָה אֹר.

וּמְלַמְּדִים אוֹתוֹ אֶת כָּל הַתּוֹרָה, וּמְלַמְּדִים אוֹתוֹ
אֶת כָּל הַמִּצְוֹת, וְאוֹמְרִים לוֹ: רְאֵה,

שְׁזוּהִי דָרְךָ עֲקֻלָּתוֹן, שְׁנִקְרָאת לִילָה. וּבַמָּקוֹם הַזֶּה
 יִבְנִימוּ כָּל נֶפֶשׁ שֶׁל הָאִישׁ, שְׁנֹאֲמַר (איוב ג) קָטַן
 וְגָדוֹל שָׁם הוּא וְעָבַד חֲפָשִׁי מֵאֲדוֹנָיו.

וּמֵרְאִים לוֹ בְּעֵמוּד שֶׁל אֵשׁ, שֶׁהוּא עַל רֵאשׁוֹ,
 כְּמֵה דְבָרִים וְנִמְרִים וְאֲרִיֹת וּמְלֹאכֵי
 חֲבֻלָּה שְׁיִוְשְׁבִים שָׁם. וְשָׁם הַכֶּלֶב. וְעַל זֶה אָמַר דָּוִד
 (תהלים כב) הִצִּילָה מִחֶרֶב נֶפְשִׁי מִיַּד כָּלֵב יִחִידָתִי.
 וְהַמָּקוֹם הַזֶּה הוּא חֶשֶׁךְ, וּמְלֹאכֵי הַחֲבֻלָּה קוֹרְאִים
 אוֹתָם לִילוֹת. וְעַל זֶה אָמַר מִפֶּתַח בְּלִילוֹת. לִילוֹת
 מִמֶּשׁ נִקְרָאוּ.

וְאוֹמְרִים לוֹ: אִם תִּזְכֶּה לְמִצְוֹתַי, כָּל מִצְוָה
 וּמִצְוָה יַעֲשֶׂה לְךָ מִמֶּנָּה מְלֶאכֶה טוֹב.
 וּבְזִמְן שְׁתִּכְנַס לְמָקוֹם הַזֶּה וְתִזְכֶּה לְמִצְוֹתַי, יֹאמְרוּ:
 סֵלֹו סֵלֹו פִּנּוּ דָרְךָ הָרִימוּ מִכְּשׁוֹל מִדְּרָךְ פְּלוֹנֵי זֶה,
 וְלֹא יִשְׁלְטוּ עָלֶיךָ (מְלֹאכֵי חֲבֻלָּה).

וּבְזוֹ הַדְּגָמָא בִּיּוֹם, יֹאמְרוּ: אִם תִּזְכֶּה בַּתּוֹרָה, כָּל
 אוֹת וְאוֹת תִּתְּיָה מְלֶאכֶה, שְׁיַעֲזָרְךָ בַּמָּקוֹם
 הַזֶּה. וְהַתּוֹרָה שְׁנִקְרָאת דְּרָךְ, תִּלְךָ בְּדְרָךְ הַזֶּה, שְׁלֹא

יִשְׁלְטוּ עָלֶיךָ. וְעַל כֵּן אָמַר לְנַחֲוֹתָם הַדְּרָךְ. וְאַחַר
זֶה יֵרְאוּ לוֹ בְּנֵי הָעֵדֶן, וְכָל חֵלֶק וְחֵלֶק שְׂיֵשׁ לְצַדִּיק
בְּפָנַי עֲצֵמוֹ. וּמִשְׂפִּיעִים אוֹתוֹ שְׂיִקְיָם כָּל הַתּוֹרָה.

וְאַחַר כֵּן יֹאמְרוּ לוֹ, (בראשית יב) וַיֹּאמֶר ה' אֵל אַבְרָם
לֵךְ לְךָ וּגְו', (שם) וַאֲעִשֶׂךָ לְגֹי גְדוֹל וּגְו'.
וַיֹּאמֶר ה' אֵל אַבְרָם - זֶה הַנְּשֻׁמָּה, שֶׁהִיא אֵב לְרוּחַ
וְדָם לְגוֹף. לֵךְ לְךָ מֵאַרְצֶךָ - זֶה בְּנֵי הָעֵדֶן. וּמִמּוֹלַדְתְּךָ
- זֶה בְּטֶזֶן הָאֵם, שֶׁל בָּשָׂר וְדָם. וּמִבֵּית - זֶה הַשְּׂכִינָה.
אָבִיךָ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. שְׂאִין (דף צב ע"ב) אָבִיו
אֵלֶּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאִין אִמּוֹ אֵלֶּה בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל. אֵל הָאָרֶץ - זֶה הָעוֹלָם הַשָּׂפָל. וְנוֹתְנִים לוֹ
שִׁבְעַת בְּרָכוֹת כְּמוֹ שְׂאִמְרָנוּ לְעִיל, מִוַּאֲעִשֶׂךָ וּגְו', עַד
כָּל מִשְׁפַּחֹת הָאָדָמָה וּגְו'.

אִם הָאָדָם יוֹכֵה, וַיְהִי צַדִּיק, וּמִכִּיר אֶת שֵׁם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - מָה אוֹמְרִים לוֹ
בְּשִׂמְסֵתֶלֶק מִן הָעוֹלָם? (תהלים צא) לֹא תִירָא מִפֶּחַד
לַיְלָה וּגְו', (שם) עַל כַּפִּים יִשְׂאוּנְךָ פֶּן תִּגַּף בְּאֶבְנֵי. מִן
הָאֶבֶן שֶׁל דְּרֹךְ עַקְלָתוֹן. רַגְלֶךָ כו', עַד כִּי יֵדַע שָׁמַי.

וְאִם אָדָם לֹא יִזְכֶּה לְתוֹרָה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים -
 בְּשִׂיםתְּלַק מִן הָעוֹלָם, יִכְנַס לְדֶרֶךְ הַחֲשׂוֹכָה
 שְׂאֵמְרֵנוּ, וּמִזְדַּעְזְעִים כָּל מִי שִׁישְׁנֵנוּ בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם,
 וַיֹּאמְרוּ: הַזֹּאת נַעֲמִי, שְׁהִלְכָה בְּדֶרֶךְ הַזֶּה מְלֵאָה כָּל
 טוֹב, מְלֵאָה מִתּוֹרָה?! עֲמוּד הָעֵנָן שְׁהֵאִיר לָהּ
 בַּמָּקוֹם הַזֶּה לְלָכֶת בַּיּוֹם, וְעֲמוּד הָאֵשׁ לְהֵאִיר לָהּ
 לְלָכֶת בַּמָּקוֹם הַזֶּה בַּלַּיְלָה, וְעַם בַּעֲלָהּ, נִשְׁמָה
 לְנִשְׁמָה!?

הִיא מְשִׁיבָה וְאוֹמְרָת, (רות א) אֵל תִּקְרָאנָה לִי נַעֲמִי,
 קְרָאן לִי מָרָה, כִּי הִמַּר שִׁדִּי לִי מְאֹד. שְׁהִנְעִיל
 אוֹתִי בְּגוֹף רַע. אֲנִי מְלֵאָה הִלְכָתִי בַּמָּקוֹם הַזֶּה,
 וְרִיקָם הִשִּׁיבֵנִי ה'.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הִיא אוֹמְרָת, שְׂכָנָה בְּנָתִי וְגו',
 שְׂנַאֲמַר וְתֹאמַר נַעֲמִי לְכַלְתִּיהָ שְׂכָנָה
 בְּנָתִי. מְשִׁיבָה רות הַנֶּפֶשׁ הַקְּדוּשָׁה וְאוֹמְרָת, אֵל
 תִּפְנְעִי בִּי לְעִזְבֶּךָ לָשׁוּב מֵאֲחֵרֶיךָ כִּי אֵל אֲשֶׁר תִּלְכִּי
 אֵלֶיךָ וּבְאֲשֶׁר תִּלְיִנִי אֶלָּין וְכו'.

אֲבָל עֲרַפָּה, הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִיא צַד הַשְּׂמֵאל, הוֹלֶכֶת
 לַגּוֹף וּמִתְאַבְּקֶת עָלָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב יד) אִךְ
 בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִבָּא וְנִפְשׁוֹ עָלָיו תֵּאָבֵל. וְכֵן זְמַן
 שֶׁמִּתְאַבֵּל עָלָיו, אֹמֵר הַגּוֹף לַנֶּפֶשׁ הַבְּהִמִית:
 בְּשִׁבִיל הָאֵכִילָה וְהַשְׂתִּיָּה שֶׁנִּתְּתָ לִי, הַנִּשְׁמָה בְּצִעֲר
 גְּדוֹל, וּבְלֹא תוֹרָה וּבְלֹא מְצוּוֹת. מַלְּמָה שֶׁנִּתְּתָ לִי.
 וּנְבַקֵּעַ הַגּוֹף.

אֵמַר רַבִּי, בְּתוֹב (תהלים מא) אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֵל דָּל
 וְגו'. מַהוּ דָּל? אִישׁ נִסְתָּר. וַיֹּאמֶר מַה תִּתֶּן
 לִי, וְכִי יוֹתֵר רָשָׁע אֲנִי מִכָּל הָאָדָם שֶׁבָּעוֹלָם?
 וַיַּעֲשֶׂה מְרִיבָה עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֲשֶׁרִי מִי
 שֶׁמִּשְׁכִּיל לוֹ, שֶׁבְּתוֹב (ישעיה כו) אִו יַחֲזֹק בְּמַעֲוֵי יַעֲשֶׂה
 שְׁלוֹם לִי שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי.

שֶׁנֶּאֱמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי, מַה שֶׁנֶּאֱמַר אִו יַחֲזֹק בְּמַעֲוֵי
 וְגו', וְכִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא בַּעַל
 הַשְּׁלוֹם, עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו, צָרִיךְ לְמִי שֶׁיַּעֲשֶׂה
 לוֹ שְׁלוֹם? וְהֲלֹא הַשְּׁלוֹם שְׁלוֹ!

אֵלֶּא הָעֲנִי, בְּשָׁעָה שְׂרֹאָה אֶת עֲצָמוֹ בְּדַחַק, הוּא
 עוֹשֶׂה מְרִיבָה כְּלִפֵּי מַעְלָה. וְהַמְחִזִּיק בְּיָדוֹ
 שֶׁל עֲנִי וְעוֹשֶׂה עִמּוֹ צְדָקָה, כְּבִיכּוֹל עִם הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה שְׁלוֹם, לְפִי שְׁנוּרָם לְעֲנִי שְׁמִבְקָשׁ
 מְחִילָה מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַל שְׂהַטִּיחַ דְּבָרִים כְּלִפֵּי
 מַעְלָה, וְאִז עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בֵּינֵנו לְבֵין קוֹנֵנו. מִי גָרַם
 לוֹ לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם? זֶה הַנּוֹתֵן צְדָקָה לְעֲנִי, וְהַמְחִזִּיק
 בְּיָדוֹ, שְׂכָתוֹב אִו יַחֲזִק בְּמַעְוֵי וְגו', וְזֶהוּ הַדָּל.
 וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵהוּ אוֹמֵר? אֵינן דְּנִים אֶת
 הָאָדָם לְפִי צַעְרוֹ.

וְכֵן גַּם בְּאִיּוֹב. שְׂאֵמַר רַבִּי תַנְחוּם, אָמַר אִיּוֹב
 לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, (אִיּוֹב כ"ג) מִי יִתֵּן יַדְעֵתִי
 וְאִמְצֵאֵהוּ כִּי אֶעְרָכָה לְפָנָיו מִשְׁפָּט. עַד שְׂהַטִּיחַ
 אִיּוֹב דְּבָרִים כְּלִפֵּי מַעְלָה.

וַיֹּתֵר לֹא? וְהֲלֹא כָפַר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּתַחֲתֵית
 הַמַּתִּים, וְהַטִּיחַ דְּבָרִים כְּלִפֵּי מַעְלָה, וְסָקַל
 אִיּוֹבֵנִין שֶׁל מְלֶךְ?!!

אָלֵא, אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי, בְּאוֹתָהּ הִשְׁעָה אָמַר
הַמְּקַטְרֵג לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֵיזֹב שְׁאִמְרָתָּ
עָלְיוֹ אִישׁ תָּם וַיֵּשֶׁר וַיֵּרָא אֱלֹהִים וְסַר מֵרַע, הֲרִי
כְּפַר בְּתַחֲתֵית הַמֵּתִים, וְהַטִּיחַ דְּבָרִים, וְסָקַל אִיקוֹנִין
שָׁל מְלֹךְ! אָמַר הַקַּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֵיזֹב לֹא בִדְעַת
יְדִבֵּר!

בְּשִׁעָה שְׁנַתּוֹכַח אֵיזֹב עִם הַקַּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מַה
הוּא אוֹמֵר? (שם י) הַטּוֹב לָךְ כִּי תַעֲשֶׂק כִּי
תִמְאֵם יִגִּיעַ כְּפִיךָ וְגו'. וְכִי הוּא טוֹב זֶה הָעֲשֶׂק
שֶׁתַּעֲשֶׂה לִּי?! אָבִי וְאִמִּי עָשׂוּ לִּי אֶת הַגּוֹף, וְאֶת־הָ
נַעֲשִׂית שְׁתַּף עִמָּהֶם, וְנִתְּתָה כִּי נִשְׁמָה, וְאִמְרָתָּ
לְמַקְטְרֵג רַק אֶת נַפְשׁוֹ שָׁמַר. מַה שָּׁלָךְ - שְׁמֵרָתָּ,
מַה שָּׁל אָבִי וְאִמִּי - אִמְרָתָּ הֵנוּ בְּיָדְךָ. וְכִי הוּא
טוֹב זֶה הָעֲשֶׂק שֶׁתַּעֲשֶׂה לִּי, כִּי תִמְאֵם יִגִּיעַ כְּפִיךָ,
שֶׁתִּנְפֹּשׁ מְאוּסָה מֵצַד יִסּוּרֵי הַגּוֹף?! וְעַל עֲצַת
רְשָׁעִים הוֹפְעֶת, סָקַל אִיקוֹנִין שָׁל מְלֹךְ?!

וְהַמְּקַטְרֵג קַטְרֵג עַל כָּל זֶה לִפְנֵי הַקַּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא. אָמַר לוֹ הַקַּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא:

אִיּוֹב לֹא בִדְעַת יְדַבֵּר, וְאֵינּוּ נִתְפָּס עַל צַעְרוֹ. וְכִיּוֹן
 נִשְׁבָּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנִתְּוַכַּח עִמּוֹ, חָזַר בּוֹ
 וְאָמַר, (שם ט) אַחַת דִּבְרַתִּי וְלֹא אֶעְנֶה וּשְׁתִּים וְלֹא
 אוֹסִיף. סַנַּר פִּיּוֹ לְפָנַי תִּדְיִן.

רַבִּי פָּדַת אָמַר, לֹא כָתוּב כִּי לֹא דִבְרַתֶּם נְכוּנָה
 בְּעַבְדֵי אִיּוֹב, אֱלֹא (שם מב) כִּי לֹא דִבְרַתֶּם אֵלַי
 נְכוּנָה. אֵלַי לֹא דִבְרַתֶּם נְכוּנָה. הוּא עֹמֵד וְהַצְדִּיק
 אֶת הַדִּין, וּבִקֵּשׁ עַל עַצְמוֹ עַל מַה שֶּׁאָמַר, וְהֵם לֹא
 בִקְשׁוּ עַל עַצְמָם, עַל מַה שֶּׁהִטְעוּהוּ בְּמַעֲנֵה לְשׁוֹנָם.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שְׁמִסְכְּנִין בְּשֵׁם רַבִּי יוֹדָא אָמַר, כָּל
 תְּחוּשָׁד בְּכַשְׂרִים רָאוּי לְלָקוֹת בְּצַרְעַת,
 שְׁכַתוּב (במדבר יב) אֲשֶׁר נִוְאֲלָנוּ וְאֲשֶׁר חָטְאָנוּ. וְכַתוּב
 (שם) אֵל נָא תְהִי כִפְתָּה. תְּבַרְיוֹ שֶׁל אִיּוֹב חֲשָׁדוּהוּ
 בְּמַה שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ, וְלֹא בִקְשׁוּ מִמֶּנּוּ מְחִילָה, וְלֹא
 בִקְשׁוּ עַל נַפְשָׁם, עַד שֶׁבִקֵּשׁ אִיּוֹב עֲלֵיהֶם רַחֲמִים.
 וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹדִיעַ לָהֶם, שֶׁחָטְאוּ בְּמַה
 שֶׁחֲשָׁדוּהוּ. וּלְפִיכֹה, וְעַבְדֵי אִיּוֹב יִתְפַּלֵּל בְּעַדְכֶם.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן קִסְמָא, מַה שְּׁאָמַר (איוב מב) כִּי
 אִם פָּנָיו אֲשָׂא לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת עִמָּכֶם נְבֻלָּה.
 מַה זֶה נְבֻלָּה? זוֹ צַרְעָתָה, שְׂפָתוֹב (במדבר יב) וְאִבִּיהָ
 יִרְק יִרְק בְּפָנֶיהָ. וְתַרְגָּם רַבִּי יוֹסִי, וְאִבִּיהָ מְנַבֵּל
 יִנְבֵּל בְּאַפִּיהָ.

בֵּא וּרְאֵה, כְּשֶׁנִּגְלָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶל אִיּוֹב,
 מַה פָּתוּב? (איוב לח) וַיַּעַן ה' אֶת אִיּוֹב מִן
 הַסְּעָרָה וַיֹּאמֶר. רַבִּי יוֹסִי בַר חֲלִפְתָּא אָמַר, הַיָּשִׁיב
 לוֹ עַל מַה שְּׁאָמַר (שם ט) אֲשֶׁר בְּשִׁעְרָה יִשׁוּפְנִי. אָמַר
 אִיּוֹב: רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, שְׂמָא רוּחַ סְעָרָה עָבְרָה
 לְפָנָיִךָ, וְנִתְחַלַּף לְךָ שְׁמִי אִיּוֹב בְּאִיּוֹב? זֶהוּ שְׂפָתוֹב
 (שם יג) וַתִּחְשַׁבְנִי לְאִיּוֹב לְךָ. לְפִיכֹךְ הִיָּשִׁיבוּ מִן
 הַסְּעָרָה.

רַבּוֹתֵינוּ אוֹמְרִים, סְעָרָה שֶׁל שָׁטָן, שֶׁהַסְּעִיר גּוֹפּוֹ
 שֶׁל אִיּוֹב. וּמַנִּין לָנוּ שֶׁנִּקְרָאת סְעָרָה?
 שְׂפָתוֹב (תהלים קמח) רוּחַ סְעָרָה עוֹשֶׂה דְבָרוֹ. שְׂאִין לוֹ
 רְשׁוֹת לַעֲשׂוֹת שׁוֹם דְּבַר, אֵלָּא בְּמֵאמְרוֹ שֶׁל
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

רַבִּי בּוֹן אֹמֵר, כָּתוּב בְּשִׁ"ן, שְׁכַתוּב אֲשֶׁר
 בְּשַׁעֲרָה יִשׁוּפְנִי. וְכַתוּב בְּסֻמָּךְ, שְׁכַתוּב מִן
 הַסַּעֲרָה. כָּתוּב כָּאֵן אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרָה, וְכַתוּב שָׁם (ויקרא
 י"י) לַשְּׁעִירִים אֲשֶׁר הֵם זָנִים אַחֲרֵיהֶם.

וְזֶה שְׁכַתוּב בְּשַׁעֲרָה. רַבִּי רְחוּמַאי אָמַר, פַּעַם
 אַחַת זָכַר, וּפַעַם אַחַת נִקְבָּה. פַּעַם אַחַת זָכַר
 - שְׁכַתוּב (שם טז) וְנִשְׂאָה הַשְּׁעִיר עֲלָיו. וְכַתוּב (בראשית
 כ"ז) הֵן עָשׂוּ אָחִי אִישׁ שְׁעִיר. פַּעַם אַחַת נִקְבָּה -
 שְׁכַתוּב (שם לג) (דף צג ע"א) וַיֵּשֶׁב בַּיּוֹם הַהוּא עָשׂוּ לְדַרְכּוֹ
 יַשְׁעִירָה, וְכַתוּב בְּסֻמָּךְ, שְׁכַתוּב מִן הַסַּעֲרָה. מָה
 הַטַּעַם? שְׁמִסְעִיר גּוֹפּוֹ שָׁל אָדָם.

וְחֲרִי כָּתוּב (מלכים ב' ב') וַיַּעַל אֵלֵיהֶוּ בַּסַּעֲרָה הַשָּׁמַיִם.
 רַבִּי נַחֲמִיָּה וְרַבִּי יְהוּדָה אֹמְרִים, בְּשַׁהֲעֵלָה
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵלֵיהֶוּ לְרַקִּיעַ, עֶמֶד מִלְּאָךְ
 הַמָּוֹת בְּנִגְדּוֹ.

אָמַר לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: עַל מְנַת בֵּן בְּרַאתִי
 שָׁמַיִם, שְׁיַעֲלָה אֵלֵיהֶוּ לְשָׁם. אָמַר לוֹ מִלְּאָךְ
 הַמָּוֹת: רַבּוֹנוֹ שָׁל עוֹלָם, עֲבָשׂוּ יְהִיָּה פְתַחוֹן פֶּה

לְבַרְיֹת. אָמַר לוֹ תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֵינִי זֶה כְּשֶׁאָר
 בְּרִיֹת, וְיָכוֹל הוּא לְהַעֲבִיר אוֹתָךְ מִן הָעוֹלָם, וְאֵינְךָ
 יוֹדֵעַ כֵּחוֹ. אָמַר לוֹ: רְבוּנוּ שָׁל עוֹלָם, תֵּן לִי רְשׁוֹת
 וְאֵרֵד אֵלָיו. אָמַר לוֹ יְרֵד. מִיָּד יָרַד. כִּיֹּן שָׁרְאָה
 אוֹתוֹ אֵלֵיהֶו, הִכְרִיחוּ תַחַת רַגְלָיו, וּבִקֵּשׁ לְהַעֲבִירוֹ
 מִן הָעוֹלָם, וְלֹא נָתַן לוֹ תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רְשׁוֹת.
 מִיָּד כָּפַף אוֹתוֹ תַחְתָּיו, וְעָלָה לְשָׁמַיִם, שְׁכַתוֹב
 וַיַּעַל אֵלֵיהֶו בְּסַעֲרָה הַשָּׁמַיִם.

כִּיֹּן שָׁנְגָלָה תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאִיּוֹב, בְּאוֹתָהּ
 סַעֲרָה נִגְלָה אֵלָיו, שְׁכַתוֹב מִן הַסַּעֲרָה. הַנּוֹ"ן
 כְּפוּפָה, וְלֹא כְּשׁוּמָה. כָּפַף אוֹתוֹ תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא כְּנָחַשׁ הוֹלֵךְ עַל גַּחֲזִין, וְדַבֵּר עִמּוֹ. מָה אָמַר
 לְאִיּוֹב? (אִיּוֹב לח) אֵיפֹה תִּיֵּית בְּיַסְדֵי אֶרֶץ. מִיָּד שָׁתַק,
 וְלֹא יָכַל לַעֲמֹד בְּתוֹכָתוֹ. לְהוֹרוֹת שְׁמַעֲשִׂיו שָׁל
 תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאֵמֶת.

רַבִּי אֶלְכָּסִּנְדְרִי פֶתַח וְאָמַר, (שם) בְּרֵן יַחַד כּוֹכְבֵי
 בִּקְר, כּוֹכְבִים שְׁבַמָּרוֹם שׁוֹלְטִים בְּלִילָה, חוּץ
 מֵאוֹתָם שְׁשׁוֹלְטִים בְּבִקְר. וְכֵלָם מְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים

וּמִיַּחְדִּים שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׂכַתוֹב
בְּרֵן יַחַד בּוֹכְבֵי בִקָּר, וְלֹא בּוֹכְבֵי לַיְלָה, אֵף עַל פִּי
שְׂמִמְשַׁלְתֶּם בְּרַנֵּעַ.

וַיִּרְיֵעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים (שם), לָמָּה וַיִּרְיֵעוּ? אָמַר רַבִּי
אֲלֵכֶם נִדְרֵי, בְּשַׁעַת שְׁעוֹלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר,
אוֹתָם בְּנֵי אֱלֹהִים מְרִיעִים בְּתַרוּעָה, וְכָל אוֹתָם
הַמְּלֹאכִים וְהַבּוֹכְבִים הַמְּמַנִּים בַּלַּיְלָה מֵעֲבִירִים
אוֹתָם מִמְּקוֹמָם, וְשׁוֹלְטִים מִמְּלֹאכִים אֲחֵרִים
בְּמִקוֹמָם לְהִיּוֹתָם מְמַנִּים בַּיּוֹם.

רַבִּי חֲסֵדָאֵי אוֹמֵר, בּוֹכֵב אֶחָד יֵשׁ בְּפָרוֹם,
וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹצִיאֵו מִמְּקוֹמוֹ, וַיִּלּוֹן
שְׁמוֹ. וְהוּא מְמַנֶּה לְהַכְּנִים וְלְהוֹצִיא שְׂאָר
הַבּוֹכְבִים, וּמְשַׁמֵּשׁ כָּל הַלַּיְלָה. בִּיּוֹן שְׂאוֹתָם בּוֹכְבֵי
בִּקָּר שׁוֹלְטִים, נִגְנְזוּ וְנִבְלָעוּ בְּמִקוֹמוֹ.

אָמַר רַבִּי שְׂמוּאֵל, כְּתוּב (שם ט) הַמְּרַגְזֵי אֶרֶץ
מִמְּקוֹמָהּ וְעַמּוּדֶיהָ יִתְפַּלְצוּן. בְּשַׁחַתְקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהַרְגִּיזוּ כָּל הָעוֹלָם, וְלַרְגֵּשׁ

וְלַהֲרַעִישׁ אֶת עַמּוּדָיו, לֹא מְרַעִישׁ אוֹתוֹ אֵלָּא
בְּמִקּוֹמוֹ. מִי הוּא מִקּוֹמוֹ? זוֹ הַנִּקְדָּה שֶׁל צִיּוֹן.

רַבִּי רְחוּמַאי אוֹמֵר, מְצִיּוֹן הִשְׁתַּת הָעוֹלָם, שְׁפָתוֹב
(תהלים ג) מְזֻמּוֹר לְאַסָּף אֵל אֱלֹהִים ה' הַדָּבָר
וַיִּקְרָא אֶרֶץ מִמְזֻרַח שָׁמֶשׁ עַד מְבֹאוֹ. וְכַתּוּב אַחֲרָיו,
מְצִיּוֹן מִכְּלָל יָפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ.

וְאָמַר רַבִּי שְׁמַלְאִי, כְּשֶׁנִּקְרָא הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא
אֶת הָעוֹלָם, הַכְּנִים אֹר פְּאוֹר, וְהַלְפִישׁ זֶה
בְּזֶה, וְנִקְרָא שָׁמַיִם, שְׁפָתוֹב (שם קד) עֹטָה אֹר
כְּשֶׁלְּמָה נוֹטָה שָׁמַיִם כִּירִיעָה.

וְהָאֹר תִּזְה נִקְרָא אֹר לְבוּשׁוֹ. הָאֹר הָרֵאשׁוֹן
שֶׁהַתְּלַבֵּשׁ בּוֹ הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא. וְאוֹתוֹ
הָאֹר הַתְּפִשֵׁט בְּהוֹד וְהִדָּר, וְנִקְרָא הָעוֹלָם, שְׁפָתוֹב
הוֹד וְהִדָּר לְבָשֶׁת כּו' נוֹטָה שָׁמַיִם כִּירִיעָה.

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, כְּשֶׁנִּמְטַל הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא אֶת
הַשָּׁלֵג וְזָרַק לְתוֹךְ הַמַּיִם, מִתַּחַת כִּפּסָא כְּבוֹדוֹ,

נָטַל בְּשַׁעוֹר שְׁעָלוֹ, שְׁכָתוֹב (ישעיה מ) מִי מֵדַד בְּשַׁעָלוֹ
מִים.

רַבִּי יוֹדְאֵי אָמַר, בְּשַׁעוֹר שְׁלִישׁ זָרַת נָטַל, וְזָרַק
לְתוֹךְ הַמַּיִם, שְׁכָתוֹב (שם) וְכָל בְּשָׁלֵשׁ עֶפֶר
הָאָרֶץ. וְכָתוֹב (איוב לו) כִּי לִשְׁלֹג יֹאמַר הוּא אָרֶץ.

וּמִתַּחַת הַמַּיִם נִקְפָּא מְקוֹם אֶחָד בְּתַחֲלָה,
בְּאֲמִצֵּעַ הַתְּהוֹם, וְנַעֲשִׂית מִשָּׁם אֶבֶן
אֶחָת מִשְׁקַעַת בְּאֲמִצֵּעַ תְּהוֹם, וְעֲלָתָה לְמַעְלָה
וְנִרְאִית בְּצִיּוֹן, וְהִיא נִקְדַּת הָעוֹלָם.

רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר, הָעֵגֹל וְהַכְּדוֹר אֵינן (מִמְתַּקִּים) מוֹקְמִים
(תַּנְּלִיגַל וְחִלְקִיו לֹא מִסְתַּוְּבָבִים) אֲלֵא מִתּוֹךְ נִקְדַּח אֶחָת
בְּאֲמִצֵּעַ, וְאוֹתָהּ הַנִּקְדַּח הִיא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם,
וּמִשָּׁם נִתְפָּשְׂטָה הָאָרֶץ לְכָל רוּחֹתֶיהָ. רַבִּי חִזְקִיָּה
אָמַר, כְּעֵין בְּרִיתוֹ שֶׁל אָדָם.

בְּשַׁעָה שֶׁנִּקְפָּאָה הָאָרֶץ מִתַּחַת הַמַּיִם, מַה כָּתוּב?
(בראשית א) יִקְוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל
מְקוֹם אֶחָד וְתִרְאָה תִּיבְשָׁתָה. כִּיּוֹן שֶׁרָאוּ הַמַּיִם

יבֹשֶׁתָּהּ, הָיוּ עוֹלָיִם וְנִגְבְּהִים לְכַסּוֹתָהּ כְּבָרָא שׁוֹנָה,
 עַד שֶׁנֶּעַר בָּהֶם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנָסוּ, שְׂכַתוֹב
 (תהלים קד) מִן גִּבְעֹתָיִךְ יְנוּסוּן.

וְאַתָּה עַל פִּי שֶׁהָיוּ נָסִים, לֹא הָיוּ מִשְׁתַּכְּבִּים. מָה
 הַטַּעַם? מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ מְכַסִּים עֲלֶיךָ בַּתְּחִלָּה,
 וְעַכְשָׁיו נָסִים מִפְּנֵיהֶ. מָה עָשָׂה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא?
 נִטַּל כְּמִין צָרוּר שֶׁל חֶרֶשׁ, וְחִקַּק בּוֹ שְׁמוֹ שֶׁל
 שִׁבְעִים וְשָׁנַיִם שִׁמּוֹת וְהִשְׁלִיךְ לְתוֹךְ הַמַּיִם, וְעָמְדוּ
 מִיָּד וְנִשְׁתַּכְּבוּ.

וּבְאִיזָה מְקוֹם עָמְדוּ? בְּצִיּוֹן, שְׂכַתוֹב (שם ג) מְצִיּוֹן
 מְכַלֵּל יְפִי, זֶה שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא. וּכְשֶׁהֶאָרַץ מִתְמוֹטְטָת, אֵינָהּ מִתְמוֹטְטָת אֶלָּא
 מִמְּקוֹם זֶה, שֶׁהוּא מְקוֹם הָעוֹלָם.

רַבִּי פֶּדֶת אוֹמֵר, הַנִּשְׁבָּע בְּאֶמֶת בְּשֵׁמוֹ שֶׁל הַקְדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, צָרוּר זֶה שֶׁחֲתוּם בּוֹ שְׁמוֹ, מִסְתַּלֵּק
 לְמַעְלָה בְּחֻדוֹת, וּמִתְקַיֵּם בּוֹ, וְהָעוֹלָם מִתְקַיֵּם.
 וְהַנִּשְׁבָּע לְשָׁקֵר, אוֹתוֹ צָרוּר עוֹלָה וּמִסְתַּלֵּק, וְרוֹאֵה
 שֶׁהוּא שׂוֹא, וְאִזּוֹ הָעוֹלָם מִתְמוֹטְט, וְרוֹצֵה לְחַזֵּר

לְתַהוּ וּבַהוּ, שְׂאִין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֱלֹא עַל שְׂמוֹ
הַחֲתוּם בְּאַמֶּת. וְעַל זֶה כָּתוּב (שמות ב) לֹא תִשָּׂא אֶת
שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא.

רַבִּי חֻקֵּיךָ אוֹמֵר, מְקוֹם כָּל הָעוֹלָם כֵּלּוּ הֵיא
נִקְרָה אַחַת, אֲשֶׁר עָלֶיךָ עוֹמֵד הַכֹּל. וְהַכְּבוֹד
אֵינוֹ בְּרוּךְ אֱלֹא מִמְּקוֹמוֹ, שְׂכָתוֹב (יחזקאל ג) בְּרוּךְ
כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.

מַה זֶה וְעַמּוּדֶיךָ יִתְפַּלְצוּן (איוב ט) רַבִּי פְּרַחְיָא
אוֹמֵר, אֵלּוּ הָעַמּוּדִים הַתּוֹמְכִים הַיְסוּד,
וְקִיּוּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם עָלֵיהֶם. וְכַמָּה הֵם? ז', שְׂכָתוֹב
(משלי ט) חֲצֵבֶה עַמּוּדֶיךָ שְׂבָעָה. הַיְסוּד שֶׁל אוֹתָם
הַתּוֹמְכִים צְדִיק אֶחָד, שְׂכָתוֹב (שם י) וְצְדִיק יְסוּד
עוֹלָם. עַמּוּד לֹא כָּתוּב, אֱלֹא יְסוּד, הַיְסוּד שֶׁהַכֹּל
עוֹמְדִים עָלָיו.

בְּנֶגֶד זֶה שְׂבָעָה רְקִיעִים הֵם, וְשְׂבָעָה כּוֹכָבִים
רְצִים וְחֻזְרִים הֵם. שְׂבַע אֲרָצוֹת. שְׂבָעָה
יָמִים. שְׂבָעָה תְּהוֹמוֹת. וְכֹלָם תְּלוּיִים בְּמֵאֶמֶר
הַהוּא, שֶׁנֶּאֱמַר הַבּוֹנֵה בַשָּׁמַיִם מַעֲלוֹתָיו. הֵם שְׂבַע

סְפִירוֹת, מַעְלוֹת גְּדוּלוֹת, עַמּוּדִים חֲקוּקִים בְּשֵׁמוֹ
הַגְּדוֹל, וְכֻלָּם תְּלוּיִים בְּמֵאמַר אֶחָד, וְהֵם שָׁמַיִם
הָעֲלִיּוֹנִים.

וְשִׁבְעַ אַרְצוֹת קְדוֹשׁוֹת שְׁמוֹדֵינִים עִמָּהֶם, וְאִין
בָּהֶם פְּרוּד, שְׁנֵאמַר וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בֶקֶר
יוֹם אֶחָד. יוֹם שְׁנַיִ. יוֹם שְׁלִישִׁי. יוֹם רְבִיעִי. יוֹם
חֲמִישִׁי. יוֹם הַשְּׁשִׁי. עַד יוֹם הַשְּׁבִיעִי. (שמות ב) כִּי
שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה'.

וּכְנֻגָדָם שִׁבְעָה עַמּוּדִים חֲקוּקִים, שֶׁהֵם תְּלוּיִים
בְּשָׁמַיִם. וְהֵם שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים, שֶׁהֵם
תְּלוּיִים בְּמִדַּת יַעֲקֹב הַנִּקְרָא שָׁמַיִם, שְׁנֵאמַר
(דף צג ע"ב) (מלכים א-ח) וְאֵתָה תִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מִכּוֹן שְׁבָתָךְ,
וְכַתוּב (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגו'.

רַבִּי רְחוּמַאי אוֹמַר, הַשְּׁבָעָה הָעֲלִיּוֹנִים הֵם שְׁמוֹ
שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. (עמוס ט) וַאֲגִדְתּוּ - מַה
זֶה אֲגִדְתּוֹ? הֵם שִׁבְעַ מַעְלוֹת לְמִטָּה מִהֶם,
שְׁעוּמְדִים עַל הָעוֹלָם וּמְנַהֲיָנִים אוֹתוֹ. עַל אֶרֶץ -
זוֹ אֶרֶץ הַתְּחִתּוֹנָה. יְסָדָהּ - זוֹ אֶרֶץ הָעֲלִיּוֹנָה

הַנְקָרָאת בִּינָה, וְהִיא תְלוּיָה בְּחֻכְמָה. וּמָה הוּא?
תֵּבֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה י) מִכִּין תֵּבֵל בְּחֻכְמָתוֹ.

הַקּוֹרָא לְמֵי הַיָּם (עמוס ט), יָם אֶחָד, וְהֵם שְׁבָעָה.
רַבִּי פְרוֹסְפָדָּאי אוֹמֵר, הֲלֵא יָם אֶחָד
בְּעוֹלָם הוּא? אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, יָמִים כְּתוּבִי,
שְׁכָתוּב וּלְמַקְוֵה הַיָּם קָרָא יָמִים.

וּבְכֹלֵם נִכְנָסִים לַיָּם הַגָּדוֹל, וְהֵם שְׁבָעָה, וּבְכֹלֵם
נִכְנָסִים בּוֹ, זֶה לְמַטָּה מִזֶּה, עַד הַתְּהוֹם,
עַד שֶׁתִּמְצָא יָם הַגָּדוֹל שְׁבָעָה זֶה עַל זֶה, וּבְכֹלֵם
תְלוּיִים בְּמֵאֵמֶר אֶחָד.

אָמַר רַבִּי שְׁמַלְאִי, אֵימָתִי הָעוֹלָם מִתְמוּטָט?
בְּשָׁעָה שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִבֵּית וְרוּאָה
בּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים יד) ה' מִשְׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל בְּנֵי
אָדָם וְגו'.

רַבִּי נְהוֹרָאי וְרַבִּי יִצְחָק קָמוּ בְּאוּר, בְּשָׁהֲאִיר
הַיּוֹם, לְלָכֶת בְּדֶרֶךְ. בְּטָרָם שִׁינְעָאוּ, הָרִים
עִינָיו רַבִּי נְהוֹרָאי, רָאָה שְׂכּוּכְבֵי הַפֶּקֶר מֵרֶתֶתִים.

אָמַר לוֹ רַבִּי יִצְחָק: תִּרְאֶה אוֹתָם הַכּוֹכָבִים
שֶׁמֵרְתִתִּים בְּיִרְאֵת אֲדוֹנָם, כָּעֵת מִגִּיעַ זְמַנָּם לֵאמֹר.

מִשׁוּם שֶׁאוֹתָם בְּנֵי אֱלֹהִים עוֹמְדִים עֲלֵיהֶם.
וּבְשָׂמִים יָמִים שָׂאָר הַצְּבָאוֹת שֶׁמִּשְׁבָּחִים
בְּלִילָה, אוֹתָם בְּנֵי אֱלֹהִים תּוֹקְעִים תְּרוּעָה,
וּמִתְכַּנְּסִים כָּל הַמַּחֲנוֹת שֶׁשׁוֹלְטִים בְּלִילָה
לְמָקוֹמָם.

וְאִזּוֹ אוֹתָם הַכּוֹכָבִים שֶׁשׁוֹלְטִים בַּיּוֹם, בַּבֶּקֶר,
מֵרְתִתִּים וַיִּרְאִים וּמַעֲלִים שִׁירָה. וְכָעֵת מִגִּיעַ
זְמַנָּם לְשִׁבַח אֶת רַבּוֹנָם, בְּזִמְנֵי הַזֶּה שֶׁשׁוֹמְעִים
אוֹתָהּ הַתְּרוּעָה, שֶׁכָּתוּב (אִיוב ל"ח) בָּרֶן יַחַד כּוֹכְבֵי
בֶּקֶר וַיִּרְיֵעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.

תְּקַדִּימוּ וְהִלְכוּ, וְהָיָה מֵאִיר הַיּוֹם. כְּשִׁיִּצְאָה הַשֶּׁמֶשׁ
וְהִתְנַלְּחָה לְעוֹלָם, אָמַר לוֹ רַבִּי יִצְחָק
לְרַבִּי נְהוֹרָאִי: תִּמְהַנֵּי כְּשֶׁהִסְתַּכְּלַתִּי בַשֶּׁמֶשׁ.
שֶׁכְּשִׁיִּצְאָה, יִצְאָה אִדָּם, וְאַחֵר כֶּף חוֹר לְלָבֵן. לְמַה?

וַיֵּרֵא נֹזְכְרֵי בְדָבָר שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֶן שְׁלֹמֹה
אָמַר רַבִּי יִצְחָק בֶּן יְהוּדָא: כְּשִׁיּוֹצֵא הַשֶּׁמֶשׁ,
יּוֹצֵא בְּתַקְוָה, כְּגֹבֵר תַּקְוָה, וּבֹקֵעַ שְׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה
מִשְׁקוּפִים שֶׁל חַלּוֹנֵי רְקִיעַ.

וְאֵינן בְּכֹל אוֹתָם בּוֹכֵי הַשָּׁמַיִם וְהַמְּזוֹלוֹת שֶׁנִּקְרָא
גְבוּר, פָּרַט לַשֶּׁמֶשׁ. אֵיזוֹ גְבוּרָה עוֹשֶׂהָ? אֵלֵּא
כְּשֶׁמִּסְתַּיִם הַיּוֹם וְנִכְנָם הַלַּיְלָה, מִסְתַּתְמִים כָּל
אוֹתָם הַחַלּוֹנוֹת וְהַמִּשְׁקוּפִים שֶׁל הָרְקִיעַ. כְּשֶׁעָה
שָׁבָא הַיּוֹם וְהַשֶּׁמֶשׁ יּוֹצֵא, מִתְעַפֵּר וְנִחְקַק בְּאוֹתֵיזוֹת
שֶׁל סוּד הַשָּׁם הַקָּדוֹשׁ, וּבְתַקְוָה וּבְכַח שְׁלוֹ הוּא
בוֹנֵם אֶת כָּל אוֹתָם הָרְקִיעִים, וּבֹקֵעַ אֶת כָּל
אוֹתָם הַחַלּוֹנוֹת, וְנִשְׂרָפִים בְּשִׁלְהֻבוֹתָיו, וּפּוֹתַח
אוֹתָם וַיּוֹצֵא הַחֹצֵה.

וּמַנֵּיין לָנוּ שֶׁנִּקְרָא גְבוּר? שְׁכַתּוּב (תהלים יט) יַשְׁיֵשׁ
כְּגְבוּר לְרוּץ אֶרֶץ. וְכַתּוּב (שופטים ה) כְּצֵאת
הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבְרָתוֹ. כְּגְבוּר שֶׁנִּכְנָם לְמַלְחָמָה וְנוֹצֵחַ,
הוּא אָדָם. כְּשֶׁנִּצְחָה, חוֹזֵר לְגוֹנוֹ תְּרַאשׁוֹן. כִּדְ

הַשְּׂמֵשׁ, בְּשִׁיּוּצָא, נְדַלְקִים בּוֹ שְׁלֵהבוֹתָיו, וְהוּא
אָדָם יִמְרַב גְּבוּרָתוֹ, וְאַחַר כֵּן חוֹזֵר לַגִּזּוֹן הָרֵאשׁוֹן.

הָלְכוּ. בְּשִׁהְגִיעוּ לְשָׂדֵה אַחָד, אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
יֹאמַר מִר מֵאוֹתָם הַדְּבָרִים הַמְּעַלִּים
שֶׁבְקָרִיאת שְׁמַע. פָּתַח וְאָמַר, (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל
ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. הַפְּסוּק תָּזַח נוֹחַ בְּשַׁעַה שֶׁאָמְרוּ
בְּנֵי יַעֲקֹב לְאַבְיָהֶם, אִי מִשָּׂה לְיִשְׂרָאֵל, אֲבָל עֲכָשׁוּ,
כָּל הָעוֹלָם אוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. לְאַיִזָּה יִשְׂרָאֵל
אוֹמְרִים?

אֱלֹא, הִנֵּה שְׁנֵינוּ, יַעֲקֹב אָבִינוּ לֹא מֵת, וְהַקְדוֹשׁ
כְּרוֹךְ הוּא חָתָם אוֹתוֹ בְּתוֹךְ כִּסֵּא כְבוֹדוֹ
לְהִיּוֹת תָּמִיד עַד עַל בְּנָיו, שְׁמִיחָדִים שְׁמוֹ שֶׁל
הַקְדוֹשׁ כְּרוֹךְ הוּא כְּרֵאוֹי בְּכָל יוֹם פְּעֻמִּים. וְכִשְׁהֵם
מִיחָדִים אֶת שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוֹשׁ כְּרוֹךְ הוּא, אוֹמְרִים
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, תְּהִיָּה מֵעִד עָלֵינוּ, שְׁאֵנוּ מִיחָדִים
אֶת שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוֹשׁ כְּרוֹךְ הוּא כְּרֵאוֹי.

בְּאוֹתָהּ הַשַּׁעָה נוֹטְלִים אֶת יַעֲקֹב בְּאַרְבַּעָה
כְּנָפִים, פְּרוּשִׁים לְאַרְבַּעַת צַדֵּי הָעוֹלָם,

וּמַעֲלִים אוֹתוֹ לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן, וּמְבָרְךְ אוֹתוֹ
 בְּשִׁבְעַת בְּרָכוֹת. פּוֹתַח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאוֹמֵר:
 אֲשֶׁרֵי הָאֵב שֶׁהוֹלִיד אֶת הַיָּדַע הַזֶּה בְּאֶרֶץ! אֲשֶׁרֵי
 הַבָּנִים שֶׁמַּעֲטִירִים אֶת אֲבֵיהֶם כֹּה! בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה
 כָּל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים, בְּרוּךְ אַתָּה
 כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

וַיַּעֲקֹב מִתְעַטֵּר בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר נִהְרוֹת אֲפָרָסִמוֹן
 זָה, וְעוֹמֵד תָּמִיד בְּקִרְיָה מְקַפֶּת חוֹמָה עַל
 בָּנָיו לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא נוֹתֵן לְדִין הַקָּשָׁה
 לְשִׁלֹּט עֲלֵיהֶם, וְכֹל בְּנֵי הָעוֹלָם אֵין יְכוּלִים
 לְהַשְׁמִידֵם. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (ישעיה מד) אֵל תִּירָא עַבְדֵי
 יַעֲקֹב.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָאי וְאָמַר, בְּדִגְמָא שְׁיֵשׁ שְׁנַיִם עָשָׂר
 שְׂבָטִים לְמַטָּה, שְׁחַם בְּנֵי יַעֲקֹב, כֹּה יֵשׁ
 יַעֲקֹב הָעֲלִיּוֹן בְּשָׁמַיִם, וּשְׁנַיִם עָשָׂר שְׂבָטִים עֲלִיוֹנִים.
 וּבְדִגְמָא שְׁמִינְחָדִים שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, כֹּה מִינְחָדִים הַמְּלֹאכִים הַקְּדוֹשִׁים
 לְמַעְלָה, וְהַכֹּל כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה.

פָּתַח רַבִּי נְהוֹרָאִי וְאָמַר, (שם כט) לָכֵן כַּה אָמַר ה' אֵל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם לֹא עָתָה יבֹוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עָתָה פָּנָיו יִחְוָרוּ. וְכִי יַעֲקֹב פָּדָה אֶת אַבְרָהָם? וַיַּעֲקֹב מָרַם נִבְרָא בְּעוֹלָם!

אֵלֶּא בֵּא וְרֵא, בְּשַׁעַה שְׁחִיו מִפִּילִים אֶת אַבְרָהָם בְּאוֹר פְּשָׁדִים, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּנִים אֶת הַפְּמִלְיָא שְׁלוֹ וְאָמַר: הַצִּילוּ אֶת אַבְרָהָם מִתּוֹךְ הַשְּׂרָפָה שְׁלוֹ, שֶׁהוּא אֱהוֹבִי.

אָמְרוּ לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: הֲרִי יֵצֵא מִמְּנִי יִשְׁמַעֵאל! אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: הֲרִי יֵצֵא מִמְּנִי יִצְחָק! אָמְרוּ לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: הֲרִי יֵצֵא מִמְּנִי עֶשָׂו! אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: הֲרִי יֵצֵא מִמְּנִי יַעֲקֹב! אָמְרוּ: הֲרִי וְדֹאֵי שְׂפֹזְכוֹת יַעֲקֹב יִנְצֵל. וְעַל זֶה אָמַר, אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם, שְׂפֹזְכוֹתוֹ נִצְוֹל אַבְרָהָם.

אָמַר רַבִּי, בְּשַׁעַה שְׂכַפְתּוֹ אֶת חֲנֻנִיָּה מִיִּשְׂאֵל וְעוֹרְיָה שִׁפִּילוּ אוֹתָם לְתוֹךְ כְּבִשָּׁן הָאִישׁ הַיּוֹקְדֵת, חֲנֻנִיָּה אָמַר (תהלים קיח) ה' לִי לֹא אֵירָא מֵה

יַעֲשֶׂה לִּי אָדָם. מִיִּשְׂאֵל אָמַר (ידמיה ל) וְאַתָּה אֵל
 תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְאֵל תַּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי אֶתְּךָ אֲנִי
 נֹאֵם ה'. עֲזָרְיָה אָמַר, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגו'.

אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, (ישעיה מד) זֶה יֹאמַר לְה'
 אֲנִי - זֶה חֲנֻנִיָּה, שְׁאֹמַר ה' לִי לֹא אִירָא.
 וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב - זֶה מִיִּשְׂאֵל, שְׁאֹמַר וְאַתָּה
 אֵל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב. וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִבְנֶה - זֶה
 עֲזָרְיָה, שְׁאֹמַר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכו'. לֹא עָתָה יִבּוֹשׁ
 יַעֲקֹב וְלֹא עָתָה פָּנָיו יִתְּחוּרוּ.

וְלָמָּה לֹא הָיָה דְנִיָּאל עִמָּהֶם? אֵלֹא דְנִיָּאל אָמַר,
 אֲנִי נִקְרָא בְּלְטִישַׁאצַּר, בְּשֵׁם הָאֱלִיל שְׁלוֹ,
 שְׁנַאֲמַר (דניאל ד) בְּלְטִישַׁאצַּר בְּשֵׁם אֱלֹהֵי כּוּ', וְכַתּוּב
 (שם ב) אִזּוּ הַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶצַּר (דף צד ע"א) נָפַל עַל פָּנָיו
 וְהִשְׁתַּחֲוָה לְדְנִיָּאל. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר,
 פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרַפּוּן בְּאֵשׁ. הֲלֵךְ וְלֹא תִּהְיֶה
 עִמָּהֶם.

מָה רָאוּ חֲנֻנִיָּה מִיִּשְׂאֵל וְעֲזָרְיָה שֶׁנִּפְלוּ לְאֵשׁ? אֵלֹא
 אָמְרוּ, הַצְּפַרְדְּעִים הִפִּילוּ אֶת גּוֹפֵם בְּאֵשׁ כִּדְרֵי

לְהִרְעֵ לְמִצְרַיִם, בְּמֵאמְרוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא -
אֲנַחְנוּ עַל אַחַת בְּמָה וּבְמָה בְּשִׁבִיל כְּבוֹד רְבוּנֵינוּ.

הָלָכוּ וְהִתְעַסְקוּ בַּתּוֹרָה. בֵּינֵתִים יָרַד הַשָּׁמֶשׁ.
אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי, נֶעֱכַר מִתְּדַרְךָ וְנִגְעָלָה
לְךָ, וְנִתְעַסַּק בַּתּוֹרָה, וְלֹא נִישָׁן.

בְּעוֹרָם יוֹשְׁבִים וּמִתְעַסְקִים בַּתּוֹרָה זֶה עִם זֶה,
שָׁמְעוּ קוֹל אֶחָד שֶׁתִּיהָ אוֹמֵר: קוֹמוּ
עֲלִיזִים. הַתְּחַתּוּנִים הִישָׁנִים, שִׁשְׁנָה בְּנִחְרִיחֵם,
הִתְעוֹרְרוּ! הִנֵּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהַרְגִּיז
אֶת הָעוֹלָם, וְאוֹתָם הָעַמּוּדִים הַקְּנִימִים, שֶׁהָעוֹלָם
סְמוּךְ עֲלֵיהֶם, מְרַתְתִים. קוֹל בְּכִיָּה שֶׁל עֶפְרַיִם
אֵילִים, שְׂבוּכָה עַל אֲרִיָּה אֶחָד, שֶׁרְשׁוּם תָּמִיד
בְּכֶסֶף הַקְּדוֹשׁ.

אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי לְרַבִּי יִצְחָק, שָׁמַעְתָּ דְּבַר? אָמַר
לוֹ, שָׁמַעְתִּי, וְעַל זֶה אָמַרְתִּי, שָׁמַעְתִּי וְתַרְגִּיז
בְּטַנְי. אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי, וַדַּאי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
רוֹצֵה לְדוֹן אֶת הָעוֹלָם שְׁלוֹ, וּמָרָם שִׁיעֲשֵׂה תְדִין,
הִנֵּה קוֹל מִתְעוֹרָר, וּמְכַרִּיז תָּמִיד בְּעוֹלָם. וַדַּאי

הַרְמִים שֶׁל הַרְמִים עֲבָשׁוּ יִסְתַּלְקוּ בְּעוֹלָם. וְהַכֹּל
בְּרוּר לָנוּ, פָּרַט לָזֶה שְׂאֵמֶר קוֹל בְּכִיָּה שֶׁל עֶפְרַיִם
אֵילִים שְׂבוּכָה עַל אֲרִיָּה אַחֵר, לֹא יִדְעָתִי מִה הוּא.

אָמַר רַבִּי נְחֻמֵּיה, לֹא יִדְעוּ בְּזֶה לְפִי שְׁעָה. לְיָמִים
מוֹעֲטִים הִתְנַגְּלָה בְּעוֹלָם. וּמֵהִי הַבְּכִיָּה? זֶה
הַבְּכִיָּה שֶׁל רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בֶּן אֱלִישָׁע בֶּהֶן גְּדוּלָה,
שְׂבֻכָה עַל רֵאשׁוֹ שֶׁל רַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל.
שְׂאוֹתָהּ הַבְּכִיָּה לֹא עָבְרָה מִכַּסָּא שֶׁל הַמֶּלֶךְ, עַד
שִׁיעָשָׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְמוֹת בְּשָׂאֵר הָעַמִּים.

אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, בֵּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא דָּן אֶת הָעוֹלָם, אֶת מִי דָּן
תְּחִלָּה? אֶת גְּדוּלֵי הַדּוֹר דָּן תְּחִלָּה, וְאַחֵר כֶּף דָּן
אֶת הָעוֹלָם. מִנֵּיִן לָנוּ? מִכָּאן, שְׂכַתוֹב וַיְהִי בְיָמֵי
שְׁפַט הַשְּׂפָטִים. שְׁפַט הַשְּׂפָטִים תְּחִלָּה, וְאַחֵר כֶּף
וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ. רַבִּי יוֹסִי בַר יְהוּדָה אָמַר, מִכָּאן
(מלכים-א ח) לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עֲבָדוֹ וּמִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל.
מִשְׁפַּט עֲבָדוֹ תְּחִלָּה, וְאַחֵר כֶּף מִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל.

וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה (רות א). רַבִּי יְהוּדָה
 וּרְבִנְזוֹ שְׂאוֹמְרִים, בְּזִמְנֵי שְׁחֵדִין כָּא לְעִיר,
 יִסְלַק אָדָם עֲצָמוֹ מֵאוֹתָהּ עִיר, שְׂפִינֵן שְׁנֵתָן רְשׁוֹת
 לְמִלְאָךְ הַמּוֹת, אֵינּוּ חוֹשֵׁשׁ לְכָל אָדָם, וְאִישׁ שְׂפַנֵּעַ
 בּוֹ, יֵשׁ לוֹ רְשׁוֹת לְחַזִּיקוֹ.

כִּיּוֹן שְׂרָאָה אֱלִימֶלֶךְ שְׁחֵדִין כָּא לְעוֹלָם, מִיַּד בְּרַח
 לְהַסְתַּלֵּק מִן חֲדִין, וְעַם כָּל זֶה לֹא נִצּוֹל
 מִמֶּנּוּ. חֲכָמִים שֶׁל קִיסְרִין אוֹמְרִים, אֱלִימֶלֶךְ גְּדוֹל
 חֲדוֹר חָהּ, וְחָהּ נָכַר לְמַעְלָה, וְכָל מִי שֶׁהוּא נָכַר
 לְמַעְלָה, הוּא נִתְפָּס תַּחֲלָה.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, מַה כְּתוּב בְּשׁוֹנְמִית? (מלכים ב-ד)
 וְתֹאמַר בְּתוֹךְ עַמִּי אֲנֹכִי יוֹשֶׁבֶת. מִכָּאן
 שְׂצָרִיךְ לְהַכְנִים רֹאשׁוֹ לְתוֹךְ רַבִּים, וְלֹא יֵהֵא נְרָשָׁם
 לְבַד.

מַה כְּתוּב בְּתַחֲלָה? וַיֵּלֶךְ אִישׁ סֶתֶם, רָצָה
 לְהַחֲבִיא וּלְהַסְתִּיר עֲצָמוֹ שְׁלֹא יִכִּירוּ בּוֹ. מִי
 הוֹכִירוּ? מִדַּת חֲדִין. וְאָמַר, וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ,
 אָדָם נָכַר וְנְרָשָׁם הוּא, אֵינּוּ רָאוּי לְהַחֲבִיא

וְלֹהֶסְתֵּר. וְהֵאִין זֶה אֱלִימֶלֶךְ, פְּרָנָם הָעָם?! וְהֵאִין
זֶה אֱלִימֶלֶךְ שֶׁהָיָה סוּתָם עֵינָיו מִמַּעֲשֵׂי הָעָם!?

רַבִּי פְּרַחְיָא אָמַר, בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה הָיָה הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא דָן אֶת הָעוֹלָם, וּבֵית הַדִּין
שְׁלֹמֶעֱלָה עוֹמֵד, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה מִסְתִּירוֹ
וְאוֹמֵר, וַיֵּלֶךְ אִישׁ, סָתָם. עֹמְדָה מִדַּת הַדִּין
וְהוֹכִירוֹ, וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ. מִיָּד נִגְזַר עָלָיו הַדִּין
וְעַל בָּנָיו, בְּדַבְּתֵיב וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֱלִימֶלֶךְ, מִי הוּא שְׁלֹא הָיָה יוֹדֵעַ
מִי זֶה אֱלִימֶלֶךְ הַזֶּה? אֵלֶּא כִּינּוּן שְׂרָאָה שֶׁתְּדוּר
מִבָּיִם בְּגֵדוֹלִים, אָמַר, וְדַאי אֵלֶיךָ מִכָּאן, וְלֹא אֶתְּיָה
נִתְפָּס בְּתוֹכָם. וְאֱלִימֶלֶךְ גְּדוֹל הַדוּר הָיָה, וְהָיָה
יְכֻלֵּת בְּיָדוֹ לְמַחֲזוֹת, וְלֹא מַחָה. וְהֵלֶךְ מִשָּׁם וּבָרַח,
וּלְפִיכֶךָ גִּזְרָה שָׁמוּ וְנִעְנְשׁ.

וַיְהִי בַיּוֹם שֶׁשָּׁפַט הַשִּׁפְטִים (רות א). רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר,
כָּל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי בַיּוֹם, לְשׁוֹן צֶעַר הוּא.
אֱלִימֶלֶךְ הוּא הָיָה בְּרַגְמַת מֶלֶךְ. כִּינּוּן שֶׁהַכִּיר
בְּדַבָּר, הַשְּׂמִיט עֲצָמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל, וְהֵלֶךְ לְגוֹר כִּינּוּן

הַאֲמוֹת, שֶׁסָּבַר שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִדוּן בֵּינֵיהֶם. עֲמֵדָה
מִדַּת הַדִּין וְהַזְכִּירוּ, וְנִתְפַּשׁ.

וַיְהִי בַיּוֹם שֶׁשָּׁטַח הַשִּׁפְטִים. רַבִּי חֶלְקִיָּה בַר אֱלִיעֶזֶר
פָּתַח בַּפְּסוּק שֶׁכָּתוּב (ירמיה לא) מִרְחוֹק ה'
נִרְאָה לִי וְגו'. כְּשֶׁהִקְדוּשׁ פָּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר עִם
הַנְּבִיאִים, אֵינּוּ נִגְלָה אֲלֵיהֶם אֲלָא מִרְחוֹק. וְעַל כֵּן
רוֹאִים דְּמוֹת דְּבָרִים, כְּאֲדָם הָעוֹמֵד מִמְּרָחֵק, חוּץ
מִמֵּשָׁה.

שֶׁאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר רַבִּי חֲנִינְיָא, כָּל הַנְּבִיאִים
כֵּלָם לֹא נִתְנַבְּאוּ אֲלָא מִתּוֹךְ אִסְפְּקִלְרִיָּה
שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה - מֵשָׁה מִתּוֹךְ אִסְפְּקִלְרִיָּה הַמְּאִירָה.
שֶׁאֵר הַנְּבִיאִים מִרְחוֹק - וּמֵשָׁה מִקְרוֹב, שֶׁאָמַר
(במדבר יב) לֹא כֵן עֲבָדִי מֵשָׁה כָּכָל בֵּיתִי נֹאמְנָן הוּא.
נֹאמְנָן בְּבֵית הַמֶּלֶךְ, קְרוֹב הוּא לַמֶּלֶךְ.

וְאִם תֹּאמַר, כִּיּוֹן שֶׁכָּל הַנְּבִיאִים נִתְנַבְּאוּ מִרְחוֹק,
אֵינָן אֶהְבְּתוּ שָׁל מְקוֹם עֲלֵיהֶם - פְּתוּב (ירמיה
לא) מִרְחוֹק ה' נִרְאָה לִי וְאֶהְבְּת עוֹלָם אֶהְבְּתִיךָ עַל
כֵּן מֵשְׁכַתִּיךָ חֶסֶד.

אָמַר רַבִּי תַּנְיָנָא, יֵשׁ רְחוּק וְנִתְקַרַּב, וְקָרוֹב
 וְנִתְרַחַק. יֵשׁ רְחוּק וְנִתְקַרַּב, שְׂפָתוֹב (משלי
 לא) מְפָרַחַק תָּבִיא לְחֻמָּה. קָרוֹב וְנִתְרַחַק, שְׂפָתוֹב
 מִרְחוּק ה' נִרְאָה לִי. זֶה קָרוֹב לְנִבְיָאִים, וְזֶה רְחוּק
 לְמַלְכוּת. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר הַפּוֹד - קָרוֹב
 לְמַלְכוּת, וְרְחוּק לְנִבְיָאִים. שְׂרוּאִים הַדְּמִיוֹנוֹת שֶׁל
 מַעֲלָה בְּמִין גּוֹף.

רַבִּי חֶלְקִיָּה אָמַר, בְּשְׂרוּאִים הַנִּבְיָאִים בְּצַחְצוּחַ,
 בִּידוּעַ שְׁהַעוּלָם נִדוּן לְמִיטַב. וּבְשְׂרוּאִים
 בְּחֻשְׁבָּה, נִדוּן לְפִרְעָנִיּוֹת. וְאֲזִי פֶתַח הַפֶּסֶק וַיְהִי
 בִּימֵי שְׂפַט הַשְּׂפָטִים וְגו'.

וַיְהִי בִּימֵי רַבִּי בּוֹז כָּל יָמָיו הָיָה בְּקִיסְרִין. יוֹם
 אֶחָד רָאָה אֶת הָעַם שְׂפוֹרְחִים, שָׁהִיו הָעַנְיִים
 הוֹלְכִים, וְאִין מִשְׁנִיחִים עֲלֵיהֶם. אָמַר, וַדָּאִי הַדִּין
 רַאֲזִי לְכַאֲן. קָם וְחִלְף לֹו.

יוֹם אֶחָד חָלְשָׁה דַעְתּוֹ. פָּגַע בְּכַפֵּר סִיכְנִין בְּרַמּוֹן,
 וְנִרְדַּם. שָׁמַע קוֹל אֶחָד שֶׁל תַּנָּא אֶחָד שְׁעוּסִם
 בְּרִנַּת הַתּוֹרָה שְׂאוֹמֵר, (דברים כג) כִּי יִקְרָא קוֹ צִפּוֹר

לְפָנֶיךָ וְכוּ'. קִן - זוֹ תְּשׁוּבָה. בְּדַרְךְ - זוֹ רַחֵל,
שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ד) וְאַרְחַ צְדִיקִים כְּאֹרֶן נִגְהַ הוֹלֵךְ וְאֹרֶן
עַד נִכּוֹן הַיּוֹם. וְצְדִיקִים, שְׁנֵי בָנִים, יוֹסֵף וּבְנֵי־מִין.
וְהִיא נִקְרְאת לְבָנָה, הוֹלֶכֶת כָּל הַלַּיְלָה, וּמֵאִיר
לָהֶם עַד נִכּוֹן הַיּוֹם, שֶׁהוּא יַעֲקֹב.

בְּכָל עֵץ - כָּל זֶה צְדִיק חַי הָעוֹלָמִים. עֵץ זוֹ
שְׂכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר עֵץ חַיִּים הִיא לַמְּחַזִּיקִים
בָּהּ. עַל הָאָרֶץ - זוֹ אֶרֶץ הַתְּחַתּוֹנָה. אֶפְרָתִים - זֶה
שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׂבָטִים שְׁלֹמֶעֱלָה. אוֹ בִּיצִים - זֶה
יִשְׂרָאֵל שְׁלֹמֶטָה, שֶׁהֵם כְּמִלְכוּשׁ שְׁלֹנוּף. וְהָאֵם
רַבְּצַת עַל הָאֶפְרָתִים וְכוּ', שְׁלַח תִּשְׁלַח (דף צד ע"ב) אֶת
הָאֵם, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ג) וּבִפְשָׁעֵיכֶם שְׁלַחַה אִמְכֶם.

וְאֵת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ. הַרְכִּין רַבִּי בּוֹן אֲזִינוּ, וְשָׁמַע
אֶת הַקּוֹל שֶׁאֹמֵר: חֲבַל עַל זֶה, לֹא אָמַר
וְלֹא כְּלוּם. מִי שָׁחַם, מִשְׁאִיר הָאֵם וּבְנֵיהָ וְהוֹלֵךְ לוֹ.
וּמָה שֶׁהָאֵם מְגַרֶשֶׁת מִן הַקּוֹן, מָה הִיא אוֹמְרַת? אוֹי
שֶׁתְּחַרְבְּתִי אֶת בֵּיתִי וְשָׂרְפְתִי אֶת הַיְכָלִי וְהַגְּלִיתִי

בְּנֵי לְבֵין הָאֲמוֹת. וְעַל זֶה יִרְחַם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
שֶׁהָרִי הִרְחַמָּן אִין נִמְצָא אֵלָּא בְּאִין.

וְעַל זֶה שְׂכִינָה צוֹעֵקֶת עַל בְּנֵיהָ. הִנֵּה כָּתוּב שְׁלַח
תְּשַׁלַּח, שְׁנֵי שְׁלוּחִים, שָׂהֵם בֵּית רֵאשׁוֹן וּבֵית
שְׁנִי. שְׁלַח תְּשַׁלַּח - אֶפְלוֹ ק' פְּעָמִים, שָׂאֵם חוּזְרֵת
עַל גּוֹזְלֵיהָ תוֹךְ אֶהְבֵּת בְּנֵיהָ, שְׁלַח אֶפְלוֹ כַּמָּה
פְּעָמִים, עַד שֶׁהוֹלִיךְ לוֹ וְסוֹתֵר אֶת הַקֶּן שְׁלָהּ, וַיִּטַּל
הַבָּנִים הַנִּסְפָּרִים בַּקֶּן, לְחַטִּילָם לַגַּג, הָרִי הִרְחַמָּן
אִין נִמְצָא אֵלָּא בְּהָ. וְהֵאֲרַכְתָּ יָמִים - שְׁיִאֲרִיךְ רִגְזוֹ
מִן יְשֻׁשֵׁת יָמִים, שְׁנִקְרְאוּ בָּנִים. ה' ה' אֵל רַחוּם
וְחַנּוּן אֶרְךָ אַפִּים וְגו'.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶן קִיסְמָא אָמַר
רַבִּי שְׁמוּאֵל, כְּשֶׁבָרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הָעוֹלָם, בָּרָא אוֹתוֹ בְּשִׁלְשָׁה קְשָׁרִים, וְהֵם חֲכָמָה
וְתַבּוּנָה וְדַעַת, שְׁכַתּוּב (משלי ג) ה' בְּחֲכָמָה יָסַד אֶרֶץ
כּוֹיִן שָׁמַיִם בְּתַבּוּנָה בְּדַעַתוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ.

וְכָל הַקְּשָׁרִים בְּאָדָם. וְקָשָׁר הַתְּבוּנָה שֶׁפָּקַע מֵהֶם,
 הַתְּפִשֵׁט בְּשָׂאֵר הַבְּרִיּוֹת, וּבְכֻלָּם יֵשׁ הַשְּׂכֵל
 לְפִי דְרָכּוֹ.

הָעוֹף הֵיחָה, בְּשִׁפּוֹרֶת מְגוּזְלוֹ וְנִשְׁלַח מֵעַל בְּנֵיו,
 מִצְפִּצֵף וְהוֹלֵךְ, וְלֹא יוֹדֵעַ לְאִיזָה מְקוֹם
 הוֹלֵךְ, נוֹדֵד לְאֵבֶר אֶת עֲצָמוֹ. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 שֶׁכְּתוּב בּוֹ (תהלים קמה) וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, אֵפְלוּ
 עַל יַתּוֹשׁ קָטָן בְּעוֹלָם, רַחֲמָיו עַל הַכֹּל. אוֹתוֹ
 הַמְּמַנֶּה עַל הָעוֹף מִתְּעוֹרֵר אֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְּעוֹרֵר עַל בְּנָיו. אִזּוֹ קוֹל
 יוֹצֵא לְפָנָיו וְאוֹמֵר: בְּצִפּוֹר נוֹדְדֵת מִן
 קִנְיָה בֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ. אִזּוֹ הוּא מְעוֹרֵר רַחֲמִים
 עַל כָּל אוֹתָם הַהוֹלְכִים וְנוֹדְדִים מִמְּקוֹם לְמְקוֹם,
 וּמֵאַתֵּר לְאַתֵּר אַחֵר. שְׁבוּרֵי לֵב, שְׁבוּרֵי כַח.
 וּמְעוֹרֵר רַחֲמִים עַל כָּל הָעוֹלָמוֹת וְחָם עֲלֵיהֶם,
 וְעוֹזֵב אֶת חֲטָאֵי הַנוֹדְדִים מִמְּקוֹמָם, וְחָם עֲלֵיהֶם
 וְעַל כָּל הָעוֹלָם.

וְעַל כֵּן אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲשֶׁרִי הַצֵּפּוֹר
 בַּחוּץ. וְהִיא מְעוֹרֶרֶת רַחֲמִים עַל כָּל הָעוֹלָם.
 מִי גָרַם לָחוּם עַל הָעוֹלָם וּלְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם רַחֲמִים?
 אוֹתוֹ הָאָדָם שֶׁשׁוֹלַח אוֹתָהּ הַצֵּפּוֹר לְצַעֲרָה בְּשָׁנֵי
 גּוֹנִים, כִּי מִתְעוֹרֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמִתְמַלֵּא
 רַחֲמִים עַל כָּל אוֹתָם בְּעֲלֵי הַצֵּעַר, וְעַל כָּל אוֹתָם
 שֶׁנּוֹדְדִים מִמְּקוֹמָם. וּמִשּׁוּם כֵּן, שִׁכְרוּ שָׁל הָאָדָם
 תְּהֵא, מַה כָּתוּב בּוֹ? (דברים כב) לְמַעַן יִיטַב לָךְ
 וְהֶאֱרַכְתָּ יָמִים.

קָם רַבִּי בּוֹן עַל רַגְלָיו, וְשָׁמַח וְאָמַר: בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן
 שֶׁשָּׁמַעְתִּי אֶת הַקּוֹל תְּהֵא, וְאֵלְמִלֵּא לֹא כָּאֲתִי
 לְעוֹלָם אֵלֶּא לְשָׁמַע אֶת זֶה - הִי לִי!

תָּוֵר אוֹתוֹ הַקּוֹל כְּמוֹ מִקְדָּם, פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קד)
 מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ ה' כִּלָּם בְּחִכְמָה עֲשִׂיתָ וְגו'.
 כָּל הָעוֹלָם לֹא בָּאִים אֵלֶּא בְּחִכְמָה, וְהָאָדָם
 הַתְּמַלֵּא בְּכָל. שָׁאֵר הַבְּרִיּוֹת, בְּצִיּוֹר (בתוספת) שָׁל
 תְּכַמָּה שֶׁנִּשְׁאַרָה בְּאָדָם.

וְאֵף עַל גַּב שֹׁכֵל הַכְּרִיזוֹת כָּהֵן, לֹא הִיָּתָה בְּרִיָּה
 קִלְקָה לְרֹדֵף אַחֲרַי מִעֲשֵׂה הָאָדָם כְּמוֹ הָעוֹף.
 אָדָם בּוֹנֵה בְּנֵי לְדִיּוֹרוֹ, וְהָעוֹף בּוֹנֵה בְּנֵי לְדִיּוֹרוֹ.
 אָדָם מֵבִיא מִזּוֹן לְבָנָיו, הָעוֹף מֵבִיא מִזּוֹן לְבָנָיו.
 אָדָם מְרַפֵּא אֶת הַמַּחֲלוֹת בְּעֵשֶׂב, וְהָעוֹף מְרַפֵּא אֶת
 הַמַּחֲלוֹת בְּעֵשֶׂב. אָדָם אֵמֵן וְעוֹשֶׂה אֲנִיּוֹת בְּיָם,
 וְהָעוֹף נוֹטֵל גּוֹזְלָיו וּמִתְקִינֵם עַל חוֹף הַיָּם.

אָדָם מְשַׁבֵּחַ וּמְרוֹמֵם אֶת הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן, וְהָעוֹף
 מְצַפְצֵף וּמְשַׁבֵּחַ אֶת רַבּוֹנוֹ, שֶׁהוּא הָאֱלֹהִים
 הָעֲלִיּוֹן. וּמִשּׁוֹם כָּהֵן, לְמַעַן יֵיטֵב לָךְ. לֹא כָּתוּב
 אֵיטֵיב לָךְ, אֶלָּא יֵיטֵב לָךְ. אוֹתוֹ הַשְּׁלוּחַ שֶׁל הַצֶּפֶר
 שֶׁמִּשְׁלַח, שֶׁמְעוֹרֵר עַל הָעוֹלָם לְהֵיטֵיב לָךְ.

רַבִּי בּוֹן קָם וְהִלֵּךְ אֵלָיו, וּמָצָא שֶׁהוּא רַבִּי יֵנָאי
 הַזֵּקֵן, מִן הַחֲבָרִים. נִכְנָס אֶצְלוֹ וַיִּנָּשְׁקוּ בְּרֵאשׁ.
 אָמַר, כְּמוֹ שֶׁנַּחֲמַת אֶת לְבָי, כָּהֵן יִנְחָם הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא אוֹתָךְ. יֵשְׁבוּ יַחַד.

פָּתַח אוֹתוֹ הַזֵּקֵן וְאָמַר, (רות א) וַיְהִי בִימֵי שֹׁפֵט
 הַשְּׁפָטִים וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ. בְּזִמְנֵי שֶׁהַקָּדוֹשׁ

ברוך הוא הן את העולם, את מי הוא הן תהלה?
את אותם שהם דנים את העולם. הם דנים את
העולם, מי הן אותם? הקדוש ברוך הוא. מפני
קלקול הדין רעב בא לעולם.

בכל זמן אינו בא, אלא בעון ראשי העם. כמו
זה שאמר רבי יודאי, מה נשכתוב (משלי יג) רב
אכל ניר ראשים ויש נספה בלא משפט - כשייש
ספוק אכל בעולם, ניר ראשים, הם זורעים
ואוכלים לשבע. וכשאינן אכל בעולם, יש נספה
בלא משפט, יש מי שעומד בשלוחה, ונספה מן
העולם. על איזה עון? על עון שמקלקלים את
הדין ואת המשפט ומעותים אותו.

ואם תאמר, אם הגדולים חוטאים בלא משפט,
שלא עשו משפט בעולם, הקדוש ברוך הוא
בא לחרג העניים בשבילם? אלא העניים הם כליו
של הקדוש ברוך הוא, והם קרובים אליו.
וכשחרעב בא לעולם, הם צועקים אליו, והקדוש
ברוך הוא שומע להם, ומעין על העולם, ודן את

אוֹתָם שְׁגָרְמוּ הַצַּעַר הַזֶּה עַל הָעֲנִיִּים, וְנִסְפִים מִן
הָעוֹלָם קָדָם זְמַנִּים, שְׂפָתוֹב (שמות כב) אִם צָעַק יִצְעַק
אֵלַי וְגו' וְשָׁמַעְתִּי כִּי חֲנוּן אָנִי. וְאוֹמֵר, (שם) וְחָרָה
אִפִּי וְחָרַגְתִּי אֶתְכֶם בְּחָרֵב וְגו'.

בְּיַד־אֵי בְּאוֹתוֹ זְמַן, יֵשׁ נִסְפָּה וּמִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם
קָדָם זְמַנּוֹ, בְּלֹא מִשְׁפָּט - עַל שְׂלֹא הוֹצִיאוּ
הַמִּשְׁפָּט לְאוֹרָה, וְעַל שְׁעוֹתוֹ וְקִלְקִלוֹ הַמִּשְׁפָּט.
שְׁאֵמֵר רַב־יּוֹסֵף, כָּל דִּינֵי שְׂאִינוֹ מִחֲמִיר אֶת הַדִּין,
אֵין מִחֲמִירֵין דִּינוֹ מִלְּמַעְלָה, וּמִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם
קָדָם זְמַנּוֹ. זְהוּ שְׂפָתוֹב (משלי יג) יֵשׁ נִסְפָּה בְּלֹא
מִשְׁפָּט.

יֵשׁ מִי שְׁדָן אֶת הַדִּין לְאַמְתּוֹ, וּמְקַבֵּל שְׂכָר עָלָיו
מֵאֵת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וַיֵּשׁ מִי שְׁדָן דִּין אֶמֶת
לְאַמְתּוֹ וְנִתְפָּשׁ, כְּגוֹן דִּינֵי שְׂמִדְקָדֵק וְקִדְוֹקִים
לְזוֹבוֹת לְרָשָׁע. שְׁלֵמְדֵנוּ, בֵּית דִּין מִבֵּין וְעוֹנְשֵׁין
שְׂלֹא מִן חֲתוּרָה, כִּדִּי לַעֲשׂוֹת סִיג לְתוּרָה, אוֹ מִפְּנֵי
שְׁתִּזְמַן גּוֹרֵם, וְחֲדָיִן מְסַלֵּק עֲצָמוֹ מִן הַדִּין
וּמְלַהֲעֲנִישׁוֹ, וּמְדַקְדֵּק בְּעֵינָן הַדִּין לְמַצָּא פֶתַח

לְזָכוֹת אֹתוֹ מִן הַדִּין מִמֶּנֶשׁ, וְהוּא דִין אֱמֶת. אִפְלוּ
 בְּךָ, בְּשֵׁהקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דָן אֶת הָעוֹלָם, אֹתוֹ
 הַדִּין נִתְפָּם עָלָיו, וּמִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם קִדְם זְמָנוֹ.
 וְאִם לֹא, עָלָיו הִכָּתוּב אוֹמֵר (איוב יח) לֹא נִין לוֹ וְלֹא
 נִכְדָּר בְּעָמוֹ. בְּשֵׁעֲצָמוֹ אֵינּוּ נִתְפָּם - נִתְפָּם זְרָעוֹ.

יֵישׁ מִי שְׂאֵינּוּ ^(דף צה ע"א) דָּן אֶת הַדִּין לְאֱמֶתוֹ, וּמִקְבֵּל
 עָלָיו שָׂכָר. בְּגוֹן אֲבֵא, שְׂרָאָה אַחַד מִחֲבִיב
 לְאִשְׁתֵּי אִישׁ וּמִנְשָׁקָה, הוֹצִיא אֹתָם לְמַלְקוֹת,
 וְהִרְגָם. לֹא שָׁהֵם בְּנֵי הַרִינָה, אֶלָּא לַעֲשׂוֹת סִיג
 לַתּוֹרָה, שְׂלֹא יֵאמְרוּ, הַדִּין הוֹצִיאָם מִדִּין תּוֹרָה,
 שְׂלֹא מִחֲבִיבִים הָרָג, אֶלָּא וַעֲשׂוּ סִיג לַתּוֹרָה. וְהַדִּין
 שְׂלֹא עוֹשֶׂה סִיג לַתּוֹרָה, אֵין לוֹ סִיג בְּעוֹלָם הַזֶּה,
 שְׂל נִין וְנִכְדָּר וְיִהְיֶה עֲצוּר וְעוֹב. וּבְעוֹלָם הַבָּא
 מְעַבְרִים מִמֶּנּוּ אֹתָם מַעֲשִׂים טוֹבִים, שָׁהֵם סִיג
 לְאָדָם לְעוֹלָם הַבָּא. בָּמוֹ זֶה שְׂאָמַר רַבִּי נוֹרִי, עֲשׂוּ
 סִיג לַתּוֹרָה בְּדֵי שְׂתִאֲרִיכוּ יָמִים בְּעוֹלָם הַזֶּה
 וּבְעוֹלָם הַבָּא.

וַיֵּלֶךְ אִישׁ - בְּכָל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר אִישׁ, צְדִיק גָּדוֹל
 בְּדוֹרוֹ הוּא, שְׂיוֹכֵל לַעֲמֹד עַל עַצְמוֹ וְעַל
 אֲחֵרִים. כְּעֵינֵינוּ זֶה לְגַנְאֵי - אִישׁ יוֹדֵעַ צִיד אִישׁ
 שָׂדֵה, רָשָׁע בְּרָשָׁעוֹ הוֹרֵג, וּמִקְפֵּחַ בְּיַד אָדָם וְלֹא
 פּוֹחֵד.

אֱלִימֶלֶךְ גָּדוֹל בְּדוֹרוֹ רָאוּי לַעֲמֹד עַל עַצְמוֹ וְעַל
 אֲחֵרִים. כִּיּוֹן שָׂרָאָה הִרְעֵב, מִיַּד בָּרַח.
 לְפִיכָךְ נִעְנְשׁ. מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה - מִמָּקוֹם סְנֵה־דְרִין
 גָּדוֹלָה, מִהַנְּבִיעָה שֶׁל הַתּוֹרָה שָׁשֵׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (שְׁמוּאֵל-ב כג) מִי יִשְׁקֵנִי מִיָּם מִבּוֹר בֵּית לָחֶם אֲשֶׁר
 בַּשָּׂעַר.

וְזֶה עֵקֶר רַגְלָיו מִנְּבִיעַת הַתּוֹרָה שֶׁל בֵּית לָחֶם
 יְהוּדָה, לְגוֹר בְּשָׂדֵי מוֹאָב, וּמִשׁוֹם כָּךְ נִעְנְשׁוֹ.
 וְאַתָּה רַבִּי, גְּלִיתָ עַצְמְךָ בְּמָקוֹם שֶׁנּוֹכְעִים הַחֲבָרִים
 מֵעֵינֹת שֶׁל תּוֹרָה כָּאֵן? אָמַר, בְּרוּךְ תִּרְחֹמֵן
 שֶׁשָּׁלַחְנִי לְכָאן לְשִׁמְעַת אֶת דְּבָרֶיךָ.

רַבִּי בּוֹן תְּיָה הוֹלֵךְ יוֹם אַחֵר בְּדֶרֶךְ. פָּגַשׁ בּוֹ תִּינּוֹק
 אַחֵר. אָמַר לוֹ: רַבִּי, הִתְרַצָּה שְׂאֵלְךָ עִמָּךְ

בְּדַרְךָ, וְאַשְׁמֵשׁ לְפָנַי בְּדַרְךָ הַזֶּה? אָמַר לוֹ: לֵךְ.
הֲלֵךְ אַחֲרָיו.

עַד שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ, פָּגְשׁוּ בּוֹ רַבֵּי חֲזִיָּא וְרַבֵּי אַבְא
וְרַבֵּי יוּדָא וְרַבֵּי יוֹסִי. אָמְרוּ לוֹ: אַתָּה לְבַדָּךְ,
וְאֵין מִי שְׂמִיעֵן אַחֲרֶיךָ? אָמַר לָהֶם: תִּינּוֹק אֶחָד
כָּאֵן שְׁהוֹלֵךְ אַחֲרֵי. אָמַר רַבֵּי חֲזִיָּא: כִּדְאֵי הָיִיתָ
שֶׁתִּתְחַיֵּב בְּנַפְשֶׁךָ, שְׂאִין עִמָּךְ עִם מִי שֶׁתִּדְבַר
בְּדַבְרֵי תוֹרָה. יֵשְׁבוּ בְּשָׂדֵה תַּחַת אֵילָן אֶחָד.

פְּתַח רַבֵּי חֲזִיָּא וְאַמַר, (משלי ד) וְאַרְחַ צְדִיקִים כְּאוֹר
נֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נִכּוֹן הַיּוֹם. הַהוֹלֵךְ בְּדַרְךְ
צְרִיךְ לְהִיזוֹת עִמּוֹ מִי שֶׁיִּדְבַר בְּדַבְרֵי תוֹרָה. וְכֵן
יִרְכֹּן שֶׁל צְדִיקִים, הוֹלֵךְ וְאוֹר, הוֹלֵךְ וְעִמּוֹ דְבַרֵּי
תוֹרָה, שְׂכַתוֹב (שם ו) וְתוֹרָה אוֹר. עַד נִכּוֹ"ן הַיּוֹם,
עַד שֶׁתִּשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ הַשְּׂכִינָה וְלֹא תִזְוֶה מִמֶּנּוּ.
שְׂשֻׁנִינוּ, בְּכֹל מְקוֹם שֶׁיֵּשׁ דְבַרֵּי תוֹרָה, שְׂכִינָה שָׁם,
שְׂנַאֲמַר (שמות ט) בְּכֹל מְקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי
וְכו'.

פָּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (משלי ג) רַפְאוֹת תִּהְיֶה לְשַׂרְךָ
 וְגו'. הַתּוֹרָה הִיא רַפּוּאָה לְאָדָם, לְגוֹף
 וְלַעֲצָמוֹת, בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. שָׂאמַר רַבִּי
 נְחֻמִּיָּה אָמַר רַבִּי נְהוֹרַאי, הַרַפּוּאָה לְאָדָם בְּעוֹלָם
 הַזֶּה בְּכָל יוֹם - מִי שֶׁקוֹרָא קְרִיאַת שְׁמַע עַל
 תְּקוּנָה.

וְאָמַר רַבִּי נְהוֹרַאי, בְּקְרִיאַת שְׁמַע יֵשׁ מְאֵתִים
 אַרְבָּעִים וְשָׁמוֹנֶה תְּבוּת, כְּמִנֵּן מְאֵתִים
 אַרְבָּעִים וְשָׁמֹנֶה אֵיבָרִים שֶׁל אָדָם. וְהַקּוֹרָא
 קְרִיאַת שְׁמַע בְּתִקּוּנָה, כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר נוֹטֵל תְּבוּה
 אַחַת לְעֲצָמוֹ, וּמִתְרַפֵּא בּוֹ. וְזֶה רַפְאוֹת תִּהְיֶה לְשַׂרְךָ
 וְשִׁקּוּי לְעֲצָמוֹתֶיךָ.

בֵּינֵתִים הַגִּיעַ אוֹתוֹ הַתִּינוּק עֵיף מִהֲדַרְךָ, וַיֵּשֶׁב
 לְפָנֶיהֶם. שָׁמַע אֶת הַדְּבָרִים הַלְלוּ, קָם
 עַל רִגְלָיו וְאָמַר: וְהֲלֹא בְּקְרִיאַת שְׁמַע אֵין שָׁם אֵלָא
 מְאֵתִים אַרְבָּעִים וְחָמֵשׁ תְּבוּת? אָמַר לוֹ רַבִּי חֵינַי:
 יֵשֶׁב בְּפָנַי. יֵשֶׁב. אָמַר: הַשְּׁמַעְתָּ בְּפָנַי בְּזֶה דְּבָר?

אמר לו: כִּי שָׁמַעְתִּי מֵאֲבָא, שֶׁבְקִרְיָאֵת שָׁמַע יֵישׁ
 מֵאֲתִים אֲרַבְעִים וְשָׁמוֹנֶה תְּבוֹת חָסֵר שְׁלֹשׁ
 לְמִנֵּן אֵיבְרִיו שֶׁל אָדָם. מַה תִּקְנָתוֹ? תִּקְנֵנוּ
 שֶׁהַשְּׁלִיחַ צְבוּר חוּזֵר עַל שְׁלֹשׁ הַתְּבוֹת הַלָּלוּ,
 וּמֵהֵן? ה' אֱלֹהִים אֵמֶת. כִּדִּי לְהַשְׁלִים מֵאֲתִים
 אֲרַבְעִים וְשָׁמוֹנֶה תְּבוֹת עַל הַקָּהֶל, וְכִדִּי שְׁלֹשׁ
 יַבְסִיק לְאֵמֶת, לֹא פָחוֹת מִשְׁלֹשׁ, וְלֹא יוֹתֵר מִשְׁלֹשׁ.

בִּינְתֵימָם בָּא רַבִּי יוֹדָא בְּנֵוֹ שֶׁל רַבִּי פְּנִיחָס, וַיֵּשֶׁב
 אֶצְלָם, וְאָמַר לָהֶם: בְּמַה עִסְקַתֶּם? אָמְרוּ
 לוֹ: בְּדַבְרֵי קִרְיָאֵת שָׁמַע, וְכִי אָמַר הַתִּינוּק הַזֶּה.
 אָמַר: וְדַאי שְׂכַדָּה הוּא, וְכִי אָמַר רַבִּי יוֹתָנָן בֶּן נוּרִי
 אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן הוֹרְמִסְקִית מִשְׁמוֹ שֶׁל רַבִּי
 עֲקִיבָא, תְּסִידִים תְּרַאשׁוּנִים תִּקְנֵנוּ קִרְיָאֵת שָׁמַע
 כְּנֶגֶד עֲשָׂרַת הַדְּבָרוֹת, וְכְנֶגֶד מִנֵּן אֵיבְרִיו שֶׁל אָדָם.
 וְחֵרִי חָסְרוּ מֵהֵן שְׁלֹשׁ? תִּקְנֵנוּ שְׁיִהְיֶה שְׁלִיחַ צְבוּר
 חוּזֵר וּמִשְׁלִים אוֹתָן. וּמֵהֵן? ה' אֱלֹהֵיכֶם אֵמֶת.

בַּתְּפִלָּה תִּקְנֵנוּ שְׁלֹשׁ בְּרָכוֹת רֵאשׁוֹנוֹת וְשְׁלֹשׁ
 בְּרָכוֹת אַחֲרוֹנוֹת. בְּקִרְיָאֵת שָׁמַע -

שְׁלֹשָׁה שְׁמוֹת בְּרֵאשׁוֹנָה, ה' אֱלֹהֵינוּ ה', וְשְׁלֹשָׁה
שְׁמוֹת בְּאַחֲרוֹנָה - ה' אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת. וְכָל הַקּוֹרֵא
קְרִיאַת שְׁמֵע כְּמוֹ זֶה, בְּיָדוּעַ שְׂאֵינִי גְזוֹק בְּאוֹתוֹ
יּוֹם.

וְכָל הָאוֹמֵר קְרִיאַת שְׁמֵע שְׁלֵא עִם הַצְּבוֹר, אֵינִי
מִשְׁלִים אֵיבָרִיו, מִפְּנֵי שְׁחֵסֵר הַשְּׁלֵשׁ תִּבּוֹת
שְׁשְׁלִיחַ צְבוֹר חוּזֵר. מַה תִּקְנָתוֹ? יְכוּן בְּחֵמֶשׁ
עֲשָׂרָה וָי"ם שָׁל אֱמֶת וַיִּצִיב.

וְעַם כָּל זֶה הָיָה קוֹרֵא עָלָיו אֲבֵא, (קַח לַת א) מְעַנֶּת
לֹא יוּכַל לְתַקֵּן וְגו'. אוֹתָן שְׁלֵשׁ תִּבּוֹת
שְׁבִקְרִיאַת שְׁמֵע שְׁשְׁלִיחַ צְבוֹר חוּזֵר אוֹתָן, לֹא
יוּכַל לְהַפְנוֹת אוֹתָם לְתִשְׁלוּם מְאֵתִים אַרְבָּעִים
וְשִׁמוֹנָה כְּשֶׁאֵר הַצְּבוֹר. אָמַר לְאוֹתוֹ הַתִּינּוֹק, פְּסֵק
פְּסוּקֶיךָ! פָּתַח וְאָמַר, (שֵׁם ט) עִיר קַטְנָה וְאֲנָשִׁים כָּה
מְעַט.

רַבִּי בּוֹן הַטְּעִין יוֹם אֶחָד אַחֲרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן
יֹחָנָי בְּעֵלְיִת סְלַע אֶחָד, בְּרוּם הָהָר. רָאוּ
צְבוֹר אַחַת נוֹדְדָת מְגוֹזְלִיָּה, וְאַחֲרֵים בָּאִים, וּמְרָטוּ

את כנפיה, ועליה אמר את הפסוק הזה, (משלי כג)
 בצפור נודדת מן קנה בן איש נודד במקומו.

בעוד שהיו הולכים, ראו נחש אחד שהורג אדם
 והולך לו, וראו אריה שטורף און ואוכל.
 אמר רבי שמעון, מה תועלת לו לנחש הזה
 שטורף לחנם?

פתח ואמר, (איוב ט) אשר בשערה ישופני והרבה
 פצעי חנם. אשר בשערה - זה השטן,
 שדרכו בנחש, טורף והורג לחנם ולא מועיל לו.
 ישופני - כתוב כאן ישופני, וכתוב שם הוא
 ישופך ראש. ומשום שבשערה ישופני, הרבה
 פצעי חנם. שדרכו להזיק חנם, וטורף טורף לחנם.

ואם תאמר שעושה בלי רשות - והנה כתוב רוח
 סערה עשה דברו? וכתוב (קהלת י) אם ישך
 הנחש בלוא לחש. (דף צה ע"ב) נחש אינו נושך עד
 שלוחשים לו מלמעלה. שאמר רבי שמעון, יש
 שלוחשים לו מלמעלה, ולא נודע אליו אותו

הַנְּחָשׁ, וְהוֹרֵג אֶת מִיִּשְׁהוּ אַחֵר. אֲשֶׁרִי מִי שְׁלֹא
נֹדַע אֵלָיו וְלֹא נִרְשָׁם לְפָנָיו.

מַה כְּתוּב בְּאֵלִימֶלֶךְ? (רות א) וְשֵׁם הָאִישׁ אֵלִימֶלֶךְ.
בֵּינָן שְׁנֵי נְרָשִׁים אֲצֵלוֹ, הַסְּטִין בְּדִין עֲלָיו, עַד
שֶׁהֲרֵג אוֹתוֹ, שְׁכַתּוֹב וַיָּמָת אֵלִימֶלֶךְ. בֵּינָן שֶׁהִתְחִיל
בוֹ, הִתְחִיל בְּבָנָיו, וְהַכֹּל בְּעֵנַשׁ שֶׁל חֲדָיִן, שְׂאִין
עֵנַשׁ בְּעֵנַשׁ שֶׁל חֲדָיִן. שְׁלֹא יֹאמֵר חֲדָיִן שֶׁהוּא נֶעְנַשׁ
לְבָדוֹ, אֲלֹא הוּא וּבָנָיו וְכֹל בֵּיתוֹ יִתְּפָסוּ בְּחַטָּא
חֲדָיִן.

חֲדָיִן יֵשׁ לוֹ לְרִדְף וְלְדַעַת אַחֲרֵי מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָעִיר,
מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִתְּפָס בְּחַטָּאֵיהֶם. שְׁלֹא יֹאמֵר
חֲדָיִן, אֲנִי כְּרִי לְדוֹן דִּין בֵּין אִישׁ לְחֶבְרֹוֹ, וְלֹא יוֹתֵר.
אֲלֹא כָּל מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָעִיר תְּלוּיִים עַל צוּאָרוֹ. וְאִם
אוֹמְרִים עֵינָיו מִמַּעֲשֵׂי הָעִיר, הוּא נִתְּפָס בְּחַטָּאֵיהֶם.

אֵלִימֶלֶךְ יָכוֹל הָיָה לַעֲמֹד וּלְהִגֵּן עַל הַדּוֹר, וְצַדִּיק
הָיָה. בְּשָׁעָה שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
הִתְעוֹרֵר בְּדִין עַל הָעוֹלָם, הוּא מַשְׁנִיחַ בְּרֹאשֵׁי
הָעָם, וְרָצָה לְכַסּוֹת עַל אֵלִימֶלֶךְ. בְּרֹאשׁוֹנָה מַה

בְּתוֹב? אִישׁ סֹתָם, וְלֹא כְּתוֹב מִי הוּא. מִיֵּד קָם
הַמְּקַטְרֵג וְאָמַר, וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ, שֶׁהוּא נִרְשָׁם
וְנוֹדַע הוּא וְכָל בֵּיתוֹ.

מִכָּאֵן לְמִדְנֵהוּ, שְׂאִין דִּין בְּכָל דּוֹר וְדוֹר שְׂלֵא נִרְשָׁם
וְנוֹדַע אֶצְלוֹ לְמַעְלָה. וּבְשַׁעַה שְׂמַתְעוֹרֵר
הַדִּין עַל הָעוֹלָם, הוּא נִדוֹן בְּרֵאשׁוֹנָה, שְׂכַתוֹב
שְׂפַט הַשְּׂפָטִים.

וְשֵׁם שְׁנֵי בָנָיו מַחְלוּן וּבְלִיּוֹן. רַבִּי פְּרָת וְרַבִּי
פְּרָחִיא אָמְרוּ, מַחְלוּן - שְׂמַחֵל לוֹ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְאַחַר זְמַן, עַל שֶׁהָיָה מוֹזְחָה בְּיָדוֹ שֶׁל
אָבִיו, וּמִשְׁתַּדֵּל בּוֹ עַל הַמְּשַׂפָּטִים. בְּלִיּוֹן - עַל
שֶׁנִּכְלָה מִן הָעוֹלָם.

רַבִּי יוֹסִי בֶּן קִיסְמָא אָמַר, כְּשֵׁם שֶׁהָיוּ הֵם - בְּדָ
הָיוּ נִשְׁוֹתֵיהֶם. עֲרָפָה - עַל שְׂמָה נְדוּנֵיתָ,
קִשְׁתַּ עֲרָפָה, שְׂלֵא רְצַתָּה שְׂיִהְיָה לָּהּ חֵלֶק עִם
יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי פָּנוּ אֵלַי עֲרָפָה וְלֹא פָּנִים.
רַבֵּנָן אֹמְרִים, לְפִי שֶׁתְּחַזִּירָה עֲרָפָה לְחַמּוֹתָהּ.

רות - על שם תור, שהיא כִּשְׂרָה על המזבח. כִּד
 רות כִּשְׂרָה לְבַא בְּקָהֶל, שְׁעָלֶיהָ נִתְקַיְמָה
 הַלְכָה: עֲמוּנִי וְלֹא עֲמוּנִית, מוֹאֲבִי וְלֹא מוֹאֲבִית.
 רות - שִׁיָּצֵא מִמֶּנָּה בֵּן שְׂרָוָה לְקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת.

רות אִשְׁתֵּי מַחְלוּן, בָּאתָה בְּקָהֶל. מַחְלוּן, שְׁמַחֲל
 לוֹ הַקַּדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִיּוֹת שְׁמוֹ נִזְכָּר.
 עֲרָפָה אִשְׁתֵּי כְלִיּוֹן, לֹא בָאתָה בְּקָהֶל, שְׁכַלָּה אֹתָם
 הַקַּדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כְּלִיּוֹן לֹא נִזְכָּר שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל.

וְעַל הַתְּקוּן הַזֶּה, נִעְמִי - נִשְׁמָה. אֱלִימֶלֶךְ - נִשְׁמָה
 לְנִשְׁמָה. מַחְלוּן - רוּחַ הַשְּׂבָלִית. רות - נֶפֶשׁ
 הַשְּׂבָלִית. כְּלִיּוֹן - רוּחַ הַבְּהֵמִית. וְעַל זֶה אָמַר
 שְׁלֵמָה, (קהלת ג) וְכִי יוֹדַע רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא
 לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לְאָרֶץ.
 רוּחַ הָאָדָם - זֶה מַחְלוּן. רוּחַ הַבְּהֵמָה - זֶה כְּלִיּוֹן,
 שֶׁהוּא מֵצֵד הַשְּׂמַאֲל. נֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית - זוֹ עֲרָפָה,
 שֶׁהִיא מִקְשֵׁת עֲרָפָה, וְהִיא מֵצֵד הַשְּׂמַאֲל. וְעַל בֵּן
 כְּלִיּוֹן לֹא נִזְכָּר שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל.

וַיִּקְחוּ לָם נָשִׁים מֵאֲבִיּוֹת. אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, בְּנוֹת
 עֲגִלוֹן מְלֶךְ מוֹאָב הָיוּ. וּמִפְּנֵי מָה זָכָה עֲגִלוֹן
 לָכֶּךָ? אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, כְּשָׁפָא אַחֻד וְאָמַר (שופטים
 ט) דְּבַר אֱלֹהִים לִי אֵלֶיךָ וַיָּקָם מֵעַל הַכִּסֵּא, אָמַר לוֹ
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אַתָּה קָמַתְּ מִכִּסְאֶךָ בְּשִׁבְלִי
 כְּבוֹדִי - תִּיִּף, מִמֶּךָ יֵצֵא מִי שְׂיֵשֵׁב עַל כִּסֵּאִי,
 שְׂנֵאמַר (דברי הימים א כט) וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא ה'.

רַבִּי בּוֹן אָמַר, אֵלְמָלֵא הָיִיתִי שָׁם, כְּשֶׁהִתְקַיְּמָה
 הַהִלְכָה מוֹאָבִי וְלֹא מוֹאָבִית - הָיִיתִי חוֹלֵק
 עֲלָיו וְאוֹמֵר, מוֹאָבִית וְלֹא מוֹאָבִי. וּמָה מִי שְׂפָתוֹב
 בָּהֶם (במדבר כח) וַיַּחֲלֵה עֵם לְזִנוֹת אֵל בְּנוֹת מוֹאָב
 וַתִּקְרָאנָה לְעָם לְזִבְחֵי אֱלֹהֵיהֶן, וְכִתּוּב (שם לא) הִן
 הִנָּה הָיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדַבַּר בְּלָעָם וַתְּהִי הַמִּנְפֶּה
 בַּעֲדַת ה'. הֵם גָּרְמוּ לְכָל זֶה, וְהַגְּבָרִים אֲסוּרִים וְהֵן
 מִתְּרוֹת!?

וּמִיָּד אָמַר, תּוֹרַתִּי בִּי! וּמָה מִשָּׁה וְאֵלְעֹזֵר קִבְּלוּ
 אוֹתָן, שְׂפָתוֹב (שם) אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ מִשִּׁבְב
 וְכִר הַחַיּוֹ לָכֶם. מָה הַטַּעַם? שְׂפָתְכֶרַח עֲמְדוּ בְּנוֹת

מוֹאֵב בְּאוֹתוֹ הַמַּעֲשֵׂה. שְׁאֵמַר רַבִּי חֲלֻקְיָה אָמַר
 רַבִּי אִסְיָא בֶן גּוּרְיוֹן, הָאֲנָשִׁים בָּאִים וּמְבִיאִים אוֹתָן
 בְּעַל כְּרִחַן, וְהָיָא שְׁלֵא קַבְּלָה - הוֹרְגִים אוֹתָהּ.
 עַד שֶׁנִּמְצְאוּ מוֹאֲבִיּוֹת כֹּלֵן שָׁם בְּהַכְרֵת. וְעַל כֵּן
 וַדַּאי הָאֲנָשִׁים אֲסוּרִים, וְהַנָּשִׁים מְתָרוֹת. וְעוֹד,
 כְּתוּב בַּתּוֹרָה שְׁנֵי טַעָמִים - עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא
 קִדְּמוּ אֶתְכֶם בַּלְחָם וּבַמִּים, וְאֲשֶׁר שָׁכַר עֲלֶיךָ אֶת
 בְּלָעַם, שְׁעַקַר חֲדָבָר גְּבָרִים הָיוּ.

אָמַר רַבִּי חֲסִידָא, וְחָרִי שְׁנִינוּ, שֶׁנִּחַל שְׁמַיִם מִגִּידֵל
 הַנְּאוּף שֶׁל נָשִׁים הוּא, וְאַתָּה אָמַרְתָּ שֶׁבְּעַל
 כְּרִחַן הָיוּ שָׁם?! וְאָמַר רַבִּי אוֹשְׁעִיָא, מַה שְׁכַתּוֹב
 (ויאל ה) וּמַעֲיֵן מִבֵּית ה' יֵצֵא וְהִשְׁקָה אֶת גִּחַל
 הַשְּׁמַיִם, שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן עֲתִיד תִּקְדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא
 לְרַפְּאֵת אֶת כָּל הָעוֹלָם, וּמִפְּנֵי שֶׁנִּחַל שְׁמַיִם מִרְבָּה
 נְאוּף, יֵצֵא מַעֲיֵן מִבֵּית ה' לְרַפְּאֵת אוֹתוֹ הַנִּחַל. אִם
 כֵּן, חָרִי לָךְ כִּי בַשְּׁבִיל הַנְּאוּף הֵן בְּאוֹת מַעֲצָמוֹן.

אָמַר רַבִּי מְנַסְיָא, חַס וְשְׁלוֹם! גְּלוּי וַיְדוּעַ,
 שֶׁבְּמִקוֹם שֶׁבְּעֲלִיָּהּ וְאֲבִיָּהּ שָׁם, שְׁאִינֵן

בָּאוֹת מֵעֲצָמָן בְּפִרְהֶסְיָה, אֵלֶּא יֵהֱ הִם הַפְּקִירוֹ אוֹתָן
בְּעַל בְּרָחֵן בַּעֲצַת בְּלָעָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן קַסְמָא, תָּמִיד אֲנִי אִם מְנַלָּה זֹו
לֹא בָּאָה אֵלֶּא כִּדִּי לְיַחַם יָרַע דְּוֹד שְׁפָא
מִרוֹת הַמּוֹאֲבִיָּה - לֹא יִסְפֵּר יוֹתֵר, וְלָמָּה לִּי כָּל
זֶה? לְכַתֵּב תִּיחַם מִבְּעוֹ, כְּשֶׁנֶּשְׂאָ אֶת רוֹת, וַיֹּאמֶר
אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת פְּרָרָן, עַד וַיֵּשִׁי הוֹלִיד אֶת דְּוֹד. אֵלֶּא
הַכֹּל הַצְּטָרָף בְּשִׁבִיל הַצְּדָקָת הַזֹּו, שְׁפָאָה לְהַתְנַיֵּיר
וְלַחֲסוֹת תַּחַת כַּנְּפֵי הַשְּׂכִינָה, וְלְהוֹדִיעַ עֲגוֹתֶנּוּתָהּ
וְצַנִּיעוֹת שְׁפָא וְצַדִּיקוֹתָהּ.

רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי יוֹסִי אָמַר, לְהוֹדִיעַ יָרַע דְּוֹד,
שְׁהוּא (תהלים יב) כֶּסֶף צָרוּף בְּעֵלִיל לְאָרְצָן.
שְׁהִרֵי פְרָרָן וְעוֹבְד כֶּסֶף צָרוּף הוּא, כֶּכֶסֶף הָוָה
שֶׁנֶּצְרָף פַּעַם וּשְׁתַּיִם.

וְאִם תֵּאמַר, מִפְּנֵי מָה בָּאוּ מִן הָאֲמִתּוֹת בְּעֲנִיָּן
זֶה? אֵלֶּא כֶּסֶף מְזַקֵּק מִתּוֹךְ סַגִּים שְׁפָא. וַיָּרַע
דְּוֹד צָרוּף מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, שְׁכַתוֹב (דברים ו)
וְאֶהְבֵּת אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל לְבָבְךָ וְגו', בְּשֵׁנֵי

יִצְרִיךָ, בַּיַּצֵּר הַטּוֹב וּבַיַּצֵּר הָרָע. הַכֹּל צְרִיךְ כְּאַחֵר.
וְיָרַע דָּוִד צְרִיךְ כֵּן. (דף צו ע"א)

פְּתַח רַבִּי וְאָמַר, כֵּן אָדָם הִרְאֵשׁוֹן - נִשְׁמָה
לְנִשְׁמָה. חַוָּה - נִשְׁמָה. בָּנוּ וְהַכֹּל - הַכֹּל
מִמִּין אַחֵר עִם אָדָם וְחַוָּה, וְנִקְרָא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. בָּנוּ
רוּחַ שֶׁל טְמֵאָה שֶׁל הַשְּׂמָאל, נִקְרָא כְּלָאִים. וְהָיָה
עַרְבוּבָיָה שְׁלֵא צְרִיךְ. הַצֵּד הָאֲחֵר, שְׁלֵא מִהַמִּין שֶׁל
אָדָם וְחַוָּה. וְעַל זֶה, לֹא תִחַרֵּשׁ בְּשׂוֹר וּבַחֲמַר יַחְדָּו.
וְעַל זֶה אֵל תַּכְנִים בְּרִית הַקֹּדֶשׁ בְּרֵשׁוֹת אַחֲרָת, לֹא
יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים אַחֲרִים עַל פָּנָי.

וְאָדָם הוּא רְגֻמָא שֶׁל מַעְלָה. אֱלֹהִים אַחֲרִים - זֶה
חֲמוֹר וְאַתּוֹן, זָכָר וְנִקְבָּה. וְעַל זֶה, מִי
שֶׁמְכַנֵּים בְּרִית קֹדֶשׁ בְּרֵשׁוֹת אַחֲרָת, כְּתוּב בּוֹ (הושע
ה) בַּח' בְּגָדוֹ כִּי פָנִים זָרִים יִלְדוּ. וְאִין קִנְיָה לְקֹדֶשׁ
כְּרוּךְ הוּא פָּרַט לָזֶה שֶׁל בְּרִית הַקֹּדֶשׁ.

כְּרֵא הַקֹּדֶשׁ כְּרוּךְ הוּא בְּאָדָם י"ה ו"ה, שֶׁהוּא
שְׁמוֹ הַקֹּדֶשׁ, נִשְׁמָה לְנִשְׁמָה, וְזֶה נִקְרָאת
אָדָם, וּמִתְפַּשְׁטִים הָאֲזוּרוֹת בְּתַשְׁעָה אֲזוּרוֹת, וְהֵם

מִשְׁתַּלְשָׁלִים מִן י', וְהוּא אִזְר אֶחָד בְּלִי פִרְוֹד. וְעַל
זֶה גִּוַף הָאָדָם נִקְרָא הַלְבוּשׁ שֶׁל אָדָם.

ה' נִקְרָאת נְשָׁמָה, וְהַזְדוּג עִם י', וּמִתְפַּשְׁטָה לְכַמָּה
אִזְרוֹת, וְהוּא אֶחָד. י"ה בְּלִי פִרְוֹד. וְעַל זֶה,
וַיִּקְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצַלְמֵ אֱלֹהִים
בָּרָא אֹתוֹ, זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָאם כּו', וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם
אָדָם.

ו' נִקְרָאת רוּחַ, וְנִקְרָא בֶן י"ה. ה' נִקְרָאת נְפֶשׁ,
וְנִקְרָאת בַּת. וְעַל זֶה, אָב וְאִם בֶּן וּבַת. וְסוּד
הַדָּבָר יו"ד ה"א וּא"ו ה"א, נִקְרָא אָדָם. וּמִתְפַּשְׁטָה
אִזְרוֹ לַחֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים אִזְרוֹת, וְזֶהוּ חֲשֵׁבוֹן אָדָם
מ"ה.

וְהַיָּשָׁם יו"ד ה"א וּא"ו ה"א, זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָאם כּו'.
וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם. וְאַחַר כֵּן יָצַר הַגּוּף,
נִשְׁפָּטוֹב (בראשית ב) וַיִּיצַר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֶפְר
מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נְשָׁמַת חַיִּים.

מַה יֵּשׁ בֵּין אָדָם לְאָדָם, הֲרֵי יְהו"ה נִקְרָא אָדָם,
 וְהַגּוֹף נִקְרָא אָדָם, מַה בֵּין זֶה לְזֶה? אֵלֵּא,
 בְּמָקוֹם שֶׁנִּקְרָא (שם א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
 בְּצַלְמוֹ, הוּא יְהו"ה. וּבְמָקוֹם שֶׁלֹּא נִקְרָא בְּצַלְמוֹ,
 הוּא גּוֹף.

וְאַחַר שֶׁאָמַר וַיִּבְרָא ה' אֱלֹהִים, שֶׁיִּבְרָא אֶת הָאָדָם,
 עָשָׂאוֹ, שְׁכַתוּב (שם ג) וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם
 וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוּת עוֹר וַיִּלְבָּשֵׁם. כְּרֵאשׁוֹנָה כְּתָנוּת
 אוֹר, כְּרֵגְמָא שֶׁל מַעְלָה, וְאַחַר שֶׁחֲמָאוּ - כְּתָנוּת
 עוֹר.

וְעַל זֶה אָמַר, (ישעיה מג) כֹּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וְלִכְבוֹדִי
 כְּרֵאשׁוֹתֵי וַיִּצְרְתִּי אֵף עָשִׂיתִיו. כְּרֵאשׁוֹתֵי - זֶה
 יו"ד ה"א וּא"ו ה"א. וַיִּצְרְתִּי - זֶה כְּתָנוּת אוֹר. א"ף
 עָשִׂיתִי - זֶה כְּתָנוּת עוֹר, מִשּׁוּם שֶׁהָאֵף סָבַב זֶה.

וְלָמִי יִקְרָא רָע? זֶה יִבְרָא הָרַע, וְזֶה הַנְּחָשׁ, שֶׁעָשָׂה
 וְסָבַב שֶׁנִּגְזַר עַל אָדָם וְחוּהַ מוֹת, וְעַל כֹּל
 אִישׁ.

וּבְדַגְמָא שֵׁישׁ שִׁם שָׁל קִדְשׁ, כִּךְ יֵשׁ שִׁם שָׁל
 טַמְאָה, שְׁחֹא טַמְא. וְעַל זֶה, לֹא יִהְיֶה
 לָךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי. וְכָל הַפּוֹנִם אַחַד
 מֵאִיבָרָיו מִלְמַטָּה, כְּאֵלוֹ פּוֹנִם מִלְמַעְלָה.

וְעַל זֶה חִרַב כָּא לְעוֹלָם, וְרָעַב וּמָוֶת כָּאִים לְעוֹלָם,
 וְעַל זֶה (שְׁמוֹת כב) וְהָיוּ נְשִׁיכֶם אֱלֻמְנוֹת וְגו', לְמִי
 שְׁמִכְנִים בְּרִית הַקִּדְשׁ לְרִשׁוֹת אַחֲרָת. וְעַל זֶה (ויקרא
 יט) שְׁעִטְנֹו לֹא יַעֲלֶה עֲלֶיךָ. (דברים כב) לֹא תִחַרֵּשׁ כְּשׁוֹר
 וּבְחֹמֶר יִחַדּוּ. וְעַל זֶה אָמַר, (שם כז) אֲרוֹר שֹׁכֵב עִם
 כָּל בְּהֵמָה. מִי הִיא הַבְּהֵמָה? זוֹ פּוֹתִית, גּוֹף שֶׁהִיא
 מֵצַד הַבְּהֵמָה הַאֲחֲרָת שְׁלִמְעָלָה, טַמְאָה.

וְעַל זֶה אָמַר, (שם ל) רֵאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת
 הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הַרָע. אֶת
 הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב - זֶה יְהו"ה. וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת
 הַרָע - זֶה שְׁמוֹ שָׁל סַמָּ"ל, נְשָׁמָה לְנִשְׁמָה מֵצַד
 הַשְּׁמָאל, וְנִשְׁמָה וְרוּחַ וְנִפְשׁ מֵצַד הַשְּׁמָאל, שֶׁהִיא
 בְּגוֹף, שְׁאָדָם שֶׁהוּא מְשַׁאֵר עַמִּים שְׁלֹא נִקְרְאִים
 אָדָם. וְמָה אָמַר? וּבְחִרְתָּ בְּחַיִּים.

וְעַל זֶה יֵשׁ יְשׁוּדִים יְהוּדִים, וְלֹא בָּא הַפְּסוּק שְׁאָמַר
 לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים, אֲלָא לְיִשְׁמָעֵאל
 וּלְעֵשׂוֹ. וְאֱלֹהִים אֲחֵרִים מִיִּשְׁמָעֵאל וּמֵעֵשׂוֹ מֵאִיזָה
 מְקוֹם יֵצְאוּ? מִן הַשְּׂמָרִים שֶׁל הַיְּהוּדִים תִּיְהוּדִים,
 וְעַל זֶה כָּתוּב (ישעיה יד) כִּי מִשְׂרָשׁ נָחַשׁ יֵצֵא צַפְעָה.
 וְעַל כֵּן, אִם אָמַר לְךָ יֵצֵר הָרַע חֲטָא וְשָׂכַב עִם
 בְּהֵמָה - אַל תִּאֱמֵן בּוֹ.

וְעַל זֶה יֵשׁ יְשׁוּדִים יְהוּדִים וְיִשְׁמָעֵאֲלִים וְנוֹצְרִים,
 וְהַגְּדוּלָּה לְבָנֵי עֵשׂוֹ וְיִשְׁמָעֵאֲלִים. וּמֵאִיזָה
 מְקוֹם הִיא? מִן הַגּוֹפּוֹת שֶׁלָּהֶם, שֶׁהֵם אֲחִים עִמָּנוּ
 מִן הַגּוֹף, וְלֹא מִנְשָׁמָה, וְלֹא מִן רוּחַ, וְלֹא מִנְפֶּשׁ,
 וְלֹא מִנְשָׁמָה לְנִשְׁמָה.

וְאֲנִי פוֹתַח לְךָ פֶּתַח גְּדוּלָּה. כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם
 מִשְׁתַּחֲוִים לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאֱלֹהִים שֶׁל
 בְּנֵי עֵשׂוֹ, הוּא יִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם. מִנֵּין לָנוּ? רָמַז שְׁאָמַר
 הַכָּתוּב, וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בְּלָעָם בְּחִלּוֹם הַלִּילָה.
 אֱלֹהִים שְׁלוֹ יִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ. (כמדבר כב) וַיָּבֹא - עַד בֵּיתוֹ,

וַיְדַבֵּר עִמּוֹ בְּלֶעָם מִן הַחֲלוֹן שָׁלוֹ. (נ"א החלום) וְזֶה לְמַה? בְּשִׁבִיל כְּבוֹד הַגּוֹף, שֶׁהוּא עֶקֶר שְׁלָהֶם.

וְעַל זֶה, כָּל גּוֹי שֶׁיַּעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה וַיִּפְרֹד מִעֲבוּדָה וְזָרָה וּמִעֲבָרָה, יִכְנִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בּוֹ רוּחַ קְדוֹשָׁה וְנִפְשׁ קְדוֹשָׁה. וְעַל זֶה יֵשׁ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא וְלֹא עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֲלֵא חֵלֶק בְּפָנַי עֲצֻמוֹ וְעוֹלָם בְּפָנַי עֲצֻמוֹ.

וְכָל זֶה לְמַה? בְּשִׁבִיל הַשְּׁמָרִים שֶׁיֵּשׁ בְּגוּפוֹ, שֶׁהֵם מִן הַטְּמֵאָה. וְהַרוּחַ הַקְּדוֹשָׁה, וְנִפְשׁ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁיָּשְׁבוּ עַל הַשְּׁמָרִים, בְּחֻזְקָה גְּדוֹלָה יָבִיאוּ אוֹתָהּ לְזֶה הַגּוֹף, כְּמוֹ הָאָדָם הַדָּר בְּאַשְׁפָּה. וּמִשְׁיֵמוֹת, נִאֲבָדִים הַשְּׁמָרִים שָׁלוֹ.

וְעַל זֶה אָמְרוּ, הַגּוֹף מִן הַכּוֹתֵי - בְּחֵייו טְמֵא, וּבְמוֹתוֹ טָהוֹר. לְמַה? בְּשִׁבִיל שֶׁתֵּאבֹד נִשְׁמָתוֹ, וְהַגּוֹף יָשׁוּב אֶל הָעֶפֶר בְּשִׁתְּיָהּ. הִיחֻדֵי - בְּחֵייו טָהוֹר, וּבְמוֹתוֹ טְמֵא, בְּשִׁבִיל שֶׁנִּשְׁמָתוֹ עוֹלָה לְמָקוֹם גְּבוּהָ, וְנִשְׁאָר נִפְשׁ הַבְּהֵמִית בַּגּוֹף. וְעַל זֶה, זֶה נִקְרָא טְמֵא בְּמוֹתוֹ, וְהַכּוֹתֵי טָהוֹר.

לְמָה הַדְּבָר הַזֶּה? לְשָׁנֵי אֵילָנוֹת, אֶחָד קָדוֹשׁ
 וְאֶחָד טָמֵא. מִי הוּא הַקָּדוֹשׁ, וּמִי הוּא
 הַטָּמֵא? מִי שְׁעוֹשֶׂה פְּרִי הוּא הַקָּדוֹשׁ, וּמִי שֶׁאֵין
 עוֹשֶׂה פְּרִי הוּא הַטָּמֵא. וְזֶהוּ שִׁיעָשָׂה צֶל לַעֲבוֹדָה
 זָרָה. וְעַם כָּל זֶה הֵם נְטוּעִים בְּאֶרֶץ, וְלֹעֵץ אֶחָד יֵשׁ
 מֵיָם, וְלֹעֵץ הָאֶחָד אֵין (ש) מֵיָם. וְעַם כָּל זֶה, עֵץ
 אֶחָד יַעֲשֶׂה פְּרִי, וְעֵץ אֶחָד לֹא יַעֲשֶׂה פְּרִי.

בְּדִגְמָא הַזֶּה הֵם יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי הָאֲמוֹת. שְׁנֵי
 אֵילָנוֹת, שְׁתֵּים נְטוּעִים בְּאֶרֶץ. רוּחַ שָׁל
 קָדְשָׁה, וְרוּחַ שָׁל טָמְאָה. וְזֶהוּ הָאֵילָנוֹת, וְהֵם בְּאֶרֶץ
 אַחַת, שְׁתֵּין מִן הַגּוֹף, אֲחִינוּ עִמָּנוּ. (דף צו ע"ב) וְלֹאֶחָד יֵשׁ
 מֵיָם וְעוֹשֶׂה פְּרִי, זֶה הִיא הַתּוֹרָה הַקָּדוֹשָׁה שָׁל
 יִשְׂרָאֵל שְׁנִמְשָׁלָה לְמֵיָם, שְׁנִאָמַר (ישעיה נה) הוֹי כָּל
 צִמָּא לְכוּ לְמֵיָם, וְאֵין מֵיָם אֶלָּא תּוֹרָה.

וְעַל הַגּוֹף שָׁל יִשְׂרָאֵל אָמַר, וְעֵץ עוֹשֶׂה פְּרִי אֲשֶׁר
 זָרְעוּ בוֹ עַל הָאֶרֶץ וְגו'. וְיוֹרֵשׁ בֶּן הָעֵדֶן, וְיוֹרֵשׁ
 גּוֹף קָדוֹשׁ שְׁלִמְעָלָה, וְנִהְיִית נִשְׁמָתוֹ מֵאוֹר
 הַשְּׁכִינָה.

וְאִם תֹּאמַר, אָמַרְתָּ, שְׂאִין פְּרִי בְּאֵילָן הַטְּמֵאָה,
 לָמָּה הַפְּסוּק אָמַר עֵץ פְּרִי עֲשֵׂה פְּרִי לְמִינּוּ?
 אֵין בְּפְרֵי הָעֵץ שְׂיַעֲשֶׂה צֵל לְעַבּוּדָה זָרָה שְׂיֵאמְרוּ
 עָלָיו שְׂיַעֲשֶׂה פְּרִי, שְׂלֹא אוֹכְלִים מִמֶּנּוּ, וַיִּדְּפְנוּ
 הָרוּחַ. וְעַל זֶה אָמַר, לֹא בֵּן הָרְשָׁעִים בִּי אִם כִּמְצֵן
 וְגו'.

וַיֵּשׁ לְאֵילָן הַזֶּה שֶׁל הַטְּמֵאָה מִיָּם, וְלֹא יַעֲשֶׂה פְּרִי,
 אֲלָא כְּמוֹ שְׂאֵמְרֵנוּ, כִּמְצֵן אֲשֶׁר תִּדְּפְנוּ רוּחַ.
 זו הַתּוֹרָה שְׁלָחֶם, שְׂפֶתוֹב (תהלים א) לֹא בֵּן הָרְשָׁעִים
 בִּי אִם כִּמְצֵן כּו'. מַה שְׂאִין בֵּן בְּיִשְׂרָאֵל, מַה כְּתוּב?
 וְהִיא כְּעֵץ שְׂתוּל עַל פְּלָגֵי מַיִם.

רַבִּי אוֹשְׁעִיָּא אָמַר, בָּא וּרְאֵה, מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב
 וְרָע, וְרָע דָּוֵד כְּמוֹ זֶה, עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע.
 טוֹב - מִצַּד הָאֲבוֹת, וְרָע - מִצַּד הָאִמְהוֹת, שְׁהָיוּ
 מִן הָאִמּוֹת. וְעַם כָּל זֶה, לֹא מִתְחַצִּיפּוֹת שְׁלָחֶם זֶה
 הָיָה. כִּיּוֹן שְׂשִׁמְעַר רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר יוֹסִי אֶת זֶה, בָּא
 וּנְשָׁקוּ בְּרֵאשׁוּ.

אָמַר רַבִּי חֲסֵדָאִי, רוּת מְצַנִּיעוֹת שְׂכָהֶם הִיְתָה, וְנִכְנָסָה תַּחַת פְּנֵי הַשְּׂכִינָה, וַיֵּצֵא מִמֶּנָּה דָּוִד. וְהַמְּלָכִים הִתְחַיְבוּ לְהִיּוֹת מְיֻדָּע דָּוִד, כְּדִי שְׂיִהְיוּ רַחֲמָנִים וְאַכְזָרִים. רַחֲמָנִים מְצַד הָאָב, וְאַכְזָרִים מְצַד הָאֵם. וְזֶה וְזֶה צָרִיךְ לְהִיּוֹת כְּאַחֵד. וְלִפְיֶכָּךְ יֻדַּע דָּוִד נוֹקָם וְנוֹטֵר כְּנֶחֱשׁ לְאַמּוֹת, וְרַחֲמָן לְיִשְׂרָאֵלִים.

אָמַר רַבִּי חֲלִפְתָּא, כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים נוֹתְנַת רֵיחַ טוֹב - כֶּךָ רוּת מְיֻדָּע הָאֻמּוֹת נִתְנָה רֵיחַ טוֹב לְפָנָי הַקָּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא. כְּשׁוֹשְׁנָה שְׂהַעֲלָתָה רֵיחַ טוֹב - כֶּךָ רוּת מְיַעֲשִׂיָה הַטּוֹבִים נִכְנָסָה תַּחַת כְּפָנָי הַשְּׂכִינָה.

שָׂאֵל רַבִּי פִּדְתָּא אֶת בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסִי אִישׁ סוֹכּוֹ, רוּת, בֵּיוֹן שְׁנַתְנִיְרָה, מִפְּנֵי מָה לֹא קָרְאוּהָ בְּשֵׁם אַחֵר? אָמַר לוֹ, כֶּךָ שְׁמַעְתִּי, שְׂשֵׁם אַחֵר תְּהִי לָהּ, וּכְשֶׁנִּשְׂאֵת לְמַחְלוֹן, קָרְאוּ שְׂמָה רוּת, וּמִשֵּׁם עֲלָתָה בְּשֵׁם זֶה. שְׁחֲרֵי כְּשֶׁנִּשְׂאֵת לְמַחְלוֹן נִתְנִיְרָה, וְלֹא לְאַחֵר זְמַן.

אָמַר לוֹ, וַהֲרִי פָּתוּב אַחַר כָּהֵן, (רות א) בַּאֲשֶׁר תִּלְיַנִּי
אֲלֵיךָ וְאֶל־הַיָּד אֶלְהִי וְכוּ'. הַרְבֵּה הַתְּרַאוֹת
עָשְׂתָה נְעָמִי, כָּמוֹ שֶׁשָּׂנִינוּ, וְכֵן קִבְּלָה עָלֶיהָ. וְאִם
נִתְנַיְרָה קֶדֶם, לָמָּה לָּהּ פָּעַת כָּל זֶה?

אָמַר לוֹ, חֵם וְחֲלִילָה שֶׁנִּשְׁאַה מִחֲלוֹן וְהִיא גוֹיָה,
אֲלֵא כִּשְׁנִשְׁאַה נִתְנַיְרָה, וּבְחֻזְקַת אִימַת
בַּעֲלָה עֲמָדָה הִיא וְעָרְפָה בְּעֵינֶיךָ זֶה. כִּיּוֹן שְׁמַתוֹ
בַּעֲלֵיהֶן, עָרְפָה חֲזָרָה לְסוּרְחָנָה, וְרוֹת עֲמָדָה
בְּטַעְמָה, שְׁכַתוּב, הִנֵּה שָׁבָה יְבָמְתֶךָ אֶל עַמָּה וְאֶל
אֱלֹהֶיהָ, וְרוֹת דְּבִקָּה בָּהּ, כָּמוֹ שֶׁהִיְתָה בַּתְּחִלָּה.
כִּיּוֹן שְׁמַת בַּעֲלָה, בְּרִצּוֹנָה דְּבִקָּה בַּתּוֹרָה.

אָמַר לוֹ, שְׁמַעְתָּ מַה שְּׁמָה בַּתְּחִלָּה? אָמַר לוֹ,
(פְּלוֹנִית) גִּילִית שְׁמָה. כִּשְׁנִשְׁאַה מִחֲלוֹן, קָרָא
לְשְׁמָה רוֹת. עָרְפָה, הַרְפָּה שְׁמָה, וְחֲזָרָה לְסוּרְחוֹנָה,
וְלְשְׁמָה, וְלַעֲמָה, וְלֹאֲלֹהֶיהָ, שְׁכַתוּב (שם) הִנֵּה שָׁבָה
יְבָמְתֶךָ אֶל עַמָּה וְאֶל אֱלֹהֶיהָ. אֶל עַמָּה - לְהַקְרִיא
בְּשֵׁם תְּרַאוֹתָיו. וְאֶל אֱלֹהֶיהָ - לְעַבְד עֲבוּדָה זָרָה.

רַבִּי רְחוּמַאי וְרַבִּי קִיסְמִי בְּזֶן גְּרִים הָיוּ מְצוּיִים יַחַד
 בְּאוּנוּ מְשַׁבֵּת לְשַׁבֵּת. יוֹם אֶחָד הָיוּ יוֹשְׁבִים,
 וְרַבִּי רְחוּמַאי הָיָה יוֹשֵׁב וְדוֹרֵשׁ, וְהָעַם יוֹשֵׁב לְפָנָיו.
 פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה כד) עַל בֶּן בְּאָרִים כִּפְדוּ ה'. מַה
 זֶה בְּאָרִים? אֵלֹה אֲוָרִים וְתַמִּים.

דָּבָר אַחֵר, בְּאָרִים - בְּשֵׁתֵי אֲשׁוֹת, שָׂהֵם בְּצִיּוֹן
 וּבִירוּשָׁלַיִם, שְׁפָתוֹב (שם לא) נֶאֱמַר ה' אֲשֶׁר אוֹר
 לוֹ בְּצִיּוֹן וְתִנּוֹר לוֹ בִירוּשָׁלַם. וְאִין בְּנֵי אָדָם יוֹדְעִים
 בָּהֶם.

בְּצִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַיִם לְבַד עוֹלָה עַל הַעֲתָד? אֵלֵּא,
 כְּמוֹ שְׁצִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם זֶה עִם זֶה, כִּי גַם
 אֵלֹה זֶה עִם זֶה, וְהֵם בְּעִין זָכָר וּנְקֵבָה. וְהוּא אִישׁ
 שָׁל זָכָר חָלוּשׁ, וְשָׁל נְקֵבָה חֲזָק. זֶה אֵצֶל צִיּוֹן, וְזֶה
 אֵצֶל יְרוּשָׁלַיִם.

וְאִין לָךְ אָדָם בְּעוֹלָם שְׂאִין לוֹ שְׁתֵי אֲשׁוֹת אֵלֹה,
 וְהֵם נְקָרָאִים יֵצֵר הָרַע וְיֵצֵר הַטּוֹב. וְהַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא נִתְּנָם לְבְנֵי אָדָם כִּדִּי לְנִסּוֹתָם בָּהֶם,

והכתוב אומר, על כן בארים כבודו ה', כהם האדם
מכבוד לקונו.

שער אחד יש תחת ציון, והוא תחת הארץ
אלפים אמות על אלפים אמות, והתחלת
האיש הוא רק וחלוש. והשער ההוא נקראת
צפונית, ומשם הולך ומתפשט עד ירושלים, מקום
הר הבית, עד מקום שעומד כל זכר להראות את
פני הארון ה' צבאות.

מה הטעם? מפני ששם תחת הר הבית, שעומד
לפני העזרה, מתחתיו שער שלש מאות
וששים וחמשה אמות כפלים האיש. אבל למעלה,
האיש אינו בויער כתנור חזק. ולמטה, האיש דגמת
הערלה החופפת על הברית, והיא למטה.

ועל כן, כל זכר שיש לו ברית נרשם, עומד עליו
לפני הארון ה'. ומפני כן, על כן בארי"ם
כבודו ה'. באור של ציון, ואור של ירושלים.

שֶׁעַר הַתְּנוּר הַחֹזֵק נִקְרָא עָרְל, וּבְשֵׁהזְכָרִים
 עוֹמְדִים עָלָיו, נִשְׁקָע אוֹתוֹ הָאֵשׁ עַד תְּהוּם
 רְבָה, וְהוּא אֵשׁ שֶׁל גִּיהֶנָם.

וַיֵּשׁ לוֹ שְׁבָעָה שְׁמוֹת לַיֵּצֵר הָרָע, וְאֵלוֹ הֵם: רָע,
 טָמֵא, שָׁטָן, שׁוֹנֵא, אֶכָן מִכְשׁוֹל, עָרְל, צְפוּנִי.
 וְשְׁבָעָה שְׁמוֹת לַגִּיהֶנָם, וְאֵלוֹ הֵם: בּוֹר, שַׁחַת,
 דּוּמָה, טֵיטַ הַיּוֹן, שְׂאוֹל, צִלְמוֹת, אֶרֶץ תַּחְתִּית.
 שְׁבָעָה פְתָחִים יֵשׁ לַגִּיהֶנָם, כַּנֶּגֶד שְׁבָעָה שְׁמוֹת שְׂיֵשׁ
 לוֹ. שְׁבַע מְדוּרוֹת הֵן זוֹ עַל זוֹ, וּבְכָל מְדוּרוֹת
 מְזַמְנִים לְרָשָׁעִים לְדוֹן שָׁם. גּוֹפֵם פְּלָה בַּקֶּבֶר,
 וְנִשְׁמָתָם נִשְׂרָפָת, וְהָאֵשׁ אוֹכֵלָתָם.

מְדוּר הָרֵאשׁוֹן - בּוֹר, וְהוּא מְדוּר הָעֲלִיּוֹן, וְשָׁם
 כַּמָּה כִּתּוֹת שֶׁל מְלֹאכֵי חֲבֵלָה, כְּעֵין הַבוֹר
 אֲשֶׁר אֵין בּוֹ מַיִם, אֲבָל נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים יֵשׁ בּוֹ.
 כִּי הַמְדוּר הַזֶּה נִקְרָא בּוֹר, בּוֹ כַּמָּה כִּתּוֹת שֶׁל
 מְלֹאכֵי חֲבֵלָה, כְּעֵין נְחָשִׁים הַשְּׂרָפִים, אֲשֶׁר אֵין
 לָהֶם לַחֵשׁ.

וַיִּשְׁלַחַהּ מִמְּנִים שׁוֹלְטִים בְּגֵיהֶנָם מִתַּחַת יְדֵי
 דוֹמָה. וְהֵם: מִשְׁחִית, אֶף, חֲמָה. וְכָל
 הָאֲחֵרִים מִמְּנִים תַּחְתָּם. וְכָל אוֹתָם הַמְּנִים רְצִים
 וְשָׁבִים, וְדָנִים בָּם נַפְשׁוֹתָם שֶׁל רְשָׁעִים.

וְכָל אוֹתָם כְּתוּת ^(דף צו ע"א) שֶׁל מְלֹאכֵי חֲבָלָה, בְּלָם
 מִרְעִישִׁים גֵּיהֶנָם, וְנִשְׁמָע קוֹלָם בְּרָקִיעַ. וְקוֹל
 הָרְשָׁעִים בְּגֵיהֶנָם צוֹנְחִים וְאוֹמְרִים: וַיִּי וַיִּי! וְאִין
 מְרַחֵם עֲלֵיהֶם.

וְעַל כֵּן אֵלֹהֵי הַשְּׁלֵשָׁה מְמַנִּים, עִם שְׂאֵר כְּתוּת שֶׁל
 מְלֹאכֵי חֲבָלָה, שְׁמִרְעִישִׁים גֵּיהֶנָם, אָמַר
 עֲלֵיהֶם הַכְּתוּב ^(ישעיה סו) קוֹל שְׂאוֹן יַמְעִיר קוֹל מִהִיכַל
 קוֹל ה' מִשְׁלֵם גְּמוּל לְאִיכָּיו.

בְּנִגְדֵי שְׁלֵשָׁה מִשְׁחִיתִים הִלְלוּ, שְׁשׁוֹלְטִים כָּל יְמֵי
 הַשְּׁבוּעַ. מִזְּמַן תְּפִלַּת עַרְבִית, כָּל הַלַּיְלָה,
 דָּנִים לְאוֹתָם אֲשֶׁר ^(שם כט) הָיָה בְּמַחְשָׁד מַעֲשִׂיהֶם
 וְגו', וּמְתַרְתְּרִים תְּרַחֲוִרִים עַל מִשְׁכָּבוֹתָם. וְעֲלֵיהֶם
 אָמַר הַכְּתוּב ^(שם) וְהָיָה בְּמַחְשָׁד מַעֲשִׂיהֶם וְגו'. ^{(מיכה}
 ב) הוּי חֲשָׁבִי אֲוֹן וּפְעָלִי רָע עַל מִשְׁכָּבוֹתָם וְגו'.

וכיון שְהַתְחִילוּ, גּוֹמְרִים בַּיּוֹם עַל כָּלָם. אֲבָל
הַתְחִלַּת הַדִּין בְּרָשָׁעִים בְּגִיהַנּוּם מִשְׁתַּחֲשָׁד הַלְיָלָה.
וְעַל זֶה נִקְרְאוּ לַיְלוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ג) מִפְּחַד
בַּלַּיְלוֹת. וְאָמַר רַבִּי אֶלְכָּם נִדְרָאִי, מִפְּחַדָּהּ שֶׁל
גִּיהַנּוּם.

וּלְפִיכֶךָ תִּקְנֶנוּ בְּתַפְלֵת עֲרֻבֵית כָּל יְמֵי הַשְּׁבוּעָה,
וְהוּא רַחוּם יִכְפֹּר עֲוֹן. עַל כֵּי מֵאוֹתָהּ
שָׁעָה שְׁתַּחֲשָׁד, דָּגִים אֶת הָרָשָׁעִים בְּגִיהַנּוּם עַל יְדֵי
הַמְּשַׁחֲתִים, שֶׁהֵם מְשַׁחֲתֵי אֶף וְחִמָּה. וְכָל־
נִכְלָלִים בָּזֶה שֶׁל וְהוּא רַחוּם. מְשַׁחֲתֵי, זֶהוּ שְׁכַתוּב
(תהלים עח) וְלֹא יִשְׁחִית. אֶף, שְׁכַתוּב וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב
אָפוֹ. חִמָּה, שְׁכַתוּב וְלֹא יַעִיר כָּל חִמָּתוֹ.

וּלְפִיכֶךָ תִּקְנֶנוּ לֹא־וְהוּא רַחוּם בַּיּוֹם הַחַל וְלֹא
בְּשַׁבָּת. שְׁכִיּוֹן שְׁנִכְנָם שַׁבָּת, מִסְתַּלַּק
הַדִּין מִן הָעוֹלָם, וְהָרָשָׁעִים בְּגִיהַנּוּם יֵשׁ לָהֶם מְנוּחָה,
וּמִלֵּאכֵי תַפְלָה אֵינָם שׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם מִשְׁעָה שְׁקַדְשׁ
הַיּוֹם.

וְעַל כֵּן אֵין אֹמְרִים בְּעֶרְבַּ שַׁבָּת וְהוּא רַחוּם, שְׁלֹא יִתְעוֹרְרוּ מִלְּאֲכִי חֲבָלָה. וּלְפִיכָךְ הוּא אָסוּר מִפְּנֵי כְבוֹדוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הַמַּיִן עַל הָרָשָׁעִים בְּשַׁבָּת, לְהוֹרוֹת שְׂכָר נִסְתַּלַּק הַדִּין מִן הָעוֹלָם, וְכָכָר אֵין רְשׁוֹת לְמַחֲבָלִים לְחַבֵּל.

לְשׁוֹמֵר שֶׁהָיָה מִלְּקָה אֶת הָרָשָׁעִים. כָּא הַמֶּלֶךְ לְהַגִּן עֲלֵיהֶם, וְשָׁם אוֹתוֹ לְפָנָיו. כִּיֹּן שְׁעוֹמֵד לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, מִי שְׂמַפְחִידֵם בַּמְּלָכוֹת, הֲאֵין זֶה קְלוֹנוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ? כָּךְ הַמֶּלֶךְ הוּא הַשַּׁבָּת, נוֹטֵל אֶת רְשָׁעֵי הַגִּיהֶנֶם לְפָנָיו, וּמַיִן עֲלֵיהֶם, וְכָל הַשׁוֹמְרִים מְעַבְרִים מִלְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ. מִי שְׁנוֹטֵל רְצוּעָה לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ וּמַפְחִיד אוֹתָם, הֲאֵין הוּא קְלוֹנוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ? וְהוּא הַדִּין שְׂאֵין לוֹמֵר שׁוֹמֵר עִמּוֹ יִשְׂרָאֵל.

בַּמְדוּר הַזֶּה דְּנִים לְאוֹתָם שְׁקוֹטָפִים מִלּוּחַ עָלֵי שֵׁיחַ, הַמְּפַסְיָקִים דְּכָרִים שְׁנִתְּנוּ בַּלּוּחוֹת עָלֵי שֵׁיחָה בְּטִלָּה, וְאוֹתָם שְׂאֵינָם נוֹתְנִים כְּבוֹד בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים. וְאֵין דְּנִים בַּמָּקוֹם הַזֶּה לְמַבְוָה תַּלְמִיד חָכָם, כִּי דְנִים אוֹתוֹ בְּטֵיט הַיָּוֵן.

וּבַמָּדוּר הָרֵאשׁוֹן מוֹרִידִים וְדָנִים הַמְבִיָּה תִלְמִיד
 חָכָם בְּלִבּוֹ, אַף עַל פִּי שְׂכַבְדּוֹם לְפָנַי
 אַחֲרֵיכֶם. וְהַמְקַלֵּל חֲדָשׁ וְכִיּוֹצֵא בָהֶם. וְהַעוֹבֵר
 אַחֲרָי בֵּית הַכְּנֶסֶת בְּשַׁעַה שְׁהַצְפּוֹר מִתְפַּלְלִים.
 וְהַמְסַפֵּר שְׁבַח תְּכֵרוֹ בְּפָנַי מִי שֶׁשׁוֹנְאִים אוֹתוֹ
 לְרַעָה. (וְעַל אֵיבָק לְשׁוֹן הַרְעֵ) וְכָל אֵלּוֹ וְכִיּוֹצֵא בָהֶם גְּדוֹנִים
 בַּמָּדוּר הָרֵאשׁוֹן.

הַמָּדוּר הַשֵּׁנִי הוּא נִקְרָא שַׁחַת, וְהוּא אֵשׁ יִרְקָה.
 וְאִין שָׁם כִּי אִם חֲשָׁה, וְאִין שָׁם רַחֲמִים
 כָּלָל. וְשָׁם דָּנִים כָּל הַמְסַפְּרִים אַחַת מִשְׁתָּם שֶׁל
 תִּלְמִידֵי תְּכָמִים. וְהַמְלַבִּין פָּנַי תְּכֵרוֹ בְּרַבִּים, וְאֵפְלוֹ
 בְּהִלְכָה שְׁלֵא לְלַמַּד מִפְּנֵי. וְהַמְתַּנְּאָה שְׁלֵא לְשֵׁם
 שְׁמִים. וְהַמְתַּכְּבֵּד בְּקִלּוֹן שֶׁל תְּכֵרוֹ. וְהַיּוֹדֵעַ בְּתְּכֵרוֹ
 שְׁיִכְשֵׁל בְּדַבָּרִים אוֹ בְּהִלְכָה אַחַת, וְהֵם בְּעִיר אַחַת,
 וְאִינוּ מוֹדִיעֵו קַדָּם שְׁיִכְשֵׁל, וְיִשְׁמַח הוּא אוֹ אַחֲרֵיכֶם.
 וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּית הַכְּנֶסֶת בְּעִירוֹ וְאִינוּ נִכְנָם בָּהּ
 לְהַתְּפַלֵּל. וּמִי שֶׁאִינוּ נוֹחַ לְתְּכֵרוֹ בְּהִלְכָה. וְהַאֲזִיב
 מִסְּעוּדָה שְׁאִינָה מִסְּפָקָת לְבַעֲלֶיהָ. וְהַמְגַבִּיהַ יָרוֹ עַל
 תְּכֵרוֹ, אַף עַל פִּי שְׁלֵא הִכָּהוּ. וּמִי שֶׁמְקַלֵּל בְּשַׁחֲזוֹק

לְחַבְרוּ בְּעֵינַי שְׂיִגִיעַ לוֹ בַּשָּׂת. כָּל אֱלוֹ נְדוּזִים שָׁם
בְּמַדוּר זֶה, וְכָל פִּיּוּצָא בָּהֶם.

הַמַּדוּר הַשְּׁלִישִׁי הוּא נִקְרָא דוּמָה, וְשָׁם נְדוּזִים
כָּל אוֹתָם גַּםִּי הַרוּחַ הַמְתַּנְּאִים כְּלָבָם
בְּהִלְכָה לְפָנֵי הָעַם שְׁלֵא לְשֵׁם שָׁמַיִם. וְהַמַּסְפָּרִים
לְשׁוֹן תְּרַע. וְהַמַּנִּים לְבוֹ בְּהוֹרָאָה. וְהָדָן אֶת תְּחִבְרוּ
לְכַף חוּבָה. וְהַמְלִוָה לְחַבְרוּ בְּרַבִּית. וְהַמְנַלָּה פָּנִים
בְּתוֹרָה שְׁלֵא בְּהִלְכָה. וּמִי שְׂאִינוּ עוֹנָה אָמֵן אַחַר
הַמְבָרָךְ. וּמִי שְׂעוֹשָׂה תְּפִלָּתוֹ פְּסָקוֹת פְּסָקוֹת, כְּגוֹן
הַמַּסְפָּר בְּתִפְלָתוֹ וְחוּזָר וְאוֹמֵר דְּבָר אַחַר, וְחוּזָר
וּמְפָסִיק, וְהוּא נִקְרָא פְּסָקִי פְּסָקִי. וְהַמְתַּלּוּצִין עַל
תְּחִבְרוּ וְעַל תְּזִקוֹן שְׂשֻׁבַח תְּלָמוּדוֹ. וְהוֹרָאָה דְּבָר
עָרוּהָ בְּחַבְרוּ וְאִינוּ מוֹדִיעוּ פִּינוּ לְבִינוּ. כָּל אֵלָה
נְדוּזִים שָׁם, וְכָל פִּיּוּצָא בָּהֶם.

הַמַּדוּר הַרְבִּיעִי נִקְרָא מֵיטַ תְּזִקוֹן, וְשָׁם נְדוּזִים כָּל
אוֹתָם גַּםִּי הַרוּחַ, וְכָל אוֹתָם הָעוֹנִים עֲזוֹת
לְעֵנִים וּמְדַבָּאִים. וְהוֹרָאָה לְעֵנִי בְּדַחַק וְאִינוּ
מְלִוָהוּ, עַד שְׂמַבְקָשׁ מִמֶּנּוּ הַנְּאָתוֹ. וְכָל אוֹתָם

הַיּוֹדְעִים עֲדוֹת לְעֲנִי וְאֵינָם מוֹדִיעִים. וְהַעֲוֹשֵׁק שְׂכָר
 שְׂכִיר. וְהַמּוֹצִיא יָדָע לְבַטְלָהּ. וְהַכּוֹפֵּא עַל גּוֹיָה וְנִגְדָה.
 וְהַמְמַשְׁכֵּן לְעֲנִי וְאֵינּוּ מַחְזִיר לוֹ מִשְׁכּוֹנוֹתָיו כְּשֵׁאִין
 לוֹ דָּבָר אַחֵר. וְהַמְּטִיחַ מִשְׁפָּט. וְהַלּוֹקֵחַ שַׁחַד. כְּלָם
 נְדוּנִים בַּמְדוּר הַזֶּה.

הַמְדוּר הַחֲמִישִׁי נִקְרָא שְׂאוֹל, וְשֵׁם נְדוּנִים
 הַמִּינִים, וְהַמּוֹסְרִים, וְהַאֲפִיקוֹרְסִים,
 וְהַכּוֹפְרִים בַּתּוֹרָה, וְהַכּוֹפְרִים בַּתְּחִיַּת הַמֵּתִים. עַל
 אֵלֶּה נֶאֱמַר (אִיוב ז) כָּלָה עֲנֵן וַיִּלְךְ בֶּן יוֹרֵד שְׂאוֹל לֹא
 יַעֲלֶה. וְעַל שְׂאֵר הַחֹמְטָאִים כָּתוּב (שְׁמוּאֵל ב ג) ה'
 מִמֵּית וּמִתְּחִיָּה מוֹרִיד שְׂאוֹל וַיַּעַל.

הַמְדוּר הַשְּׁשִׁי נִקְרָא צְלָמוֹת, וְשֵׁם נְדוּנִים כָּל
 אוֹתָם שֶׁשָּׁכְבוּ עִם אֲמוֹתָם וְנִגְדָה וְעַם
 גּוֹיָה. הַמְדוּר הַשְּׁבִיעִי נִקְרָא אֶרֶץ פְּתוּחִית. הַיּוֹרֵד
 לְשֵׁם שׁוֹב אֵינּוּ עוֹלָה, וְעֲלִיָּהֶם נֶאֱמַר (מִלְאכֵי ג)
 וְעִסּוֹתָם רְשָׁעִים וְגו'.

וְכָל אֵלֵּי הַמְדוּרוֹת, אִישׁ אוֹכְלָה הוֹלֵקֵת לְיִלָּה וַיּוֹם
 לְנַפְשׁוֹתָם שֶׁל רְשָׁעִים. יֵשׁ מִי שֶׁנִּקְרָא רְשָׁע

וְגִדּוֹן בְּגִיחָנָם שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשׁ. וַיֵּשׁ רָשָׁע גָּמוּר
 שְׂאִין לוֹ הִרְחֹר הַתְּשׁוּבָה, אִין לוֹ תִקְנָה, וְגִדּוֹן
 לְעוֹלָם בְּגִיחָנָם. תְּכַמִּים אוֹמְרִים, ^(דף צו ע"ב) רָשָׁע גִּדּוֹן
 בְּגִיחָנָם שְׁשָׁה חֳדָשִׁים. רָשָׁע גָּמוּר - שְׁנַיִם עָשָׂר
 חֳדָשׁ. וּדְבָרִים אֵלּוֹ בְּשִׁהֲרָהוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה
 וּמִתּוֹ. אֲבָל אִם לֹא הִרְחֹר לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וְלֹא
 עָשׂוֹ תְּשׁוּבָה, עֲלֵיהֶם תִּפְסֹק אָמַר ^(ישעיה סו) וַיֵּצְאוּ
 וַרְאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים בִּי וְגו'.

וְאָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, בְּשִׁגְרֵשׁ הַקְּדוּשׁ פְּרוּף הוּא
 אֵת אָדָם הָרֵאשׁוֹן מִזֵּן עֲדָן, נִתְּוֵרָא מִפְּדוּר
 זֶה הַנִּקְרָא אֶרֶץ תַּחְתִּית, מִפְּנֵי שְׂאִין לוֹ שְׁעוֹר, וְעַל
 זֶה נֵאמַר ^(איוב י) אֶרֶץ עֲפָתָה כְּמוֹ אֵפֶל צִלְמוֹת וְלֹא
 סְדָרִים וַתִּפֹּעַ כְּמוֹ אֵפֶל.

מָה עָשָׂה? עָשָׂה תְּשׁוּבָה וְנִכְנַם בְּמֵי גִיחוֹן עַד
 צְוֹארוֹ. וְהַקְּדוּשׁ פְּרוּף הוּא חָם עָלָיו וְסִלְקוּ
 לְמָקוֹם הַנִּקְרָא אֲדָמָה, שְׁהִיא אַחַת מִשְׁבָּעָה
 אֲרָצוֹת, וְשָׁם הוֹלִיד אֵת קִיז וְהִבֵּל.

בְּשֶׁהָרַג קִוַּן אֶת הַכֶּלֶל, גָּזַר עָלָיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְהִיּוֹת נֶעַ וְנָד בְּאֶרֶץ. מַה כָּתוּב? (בראשית
 ה) הֵן גִּרְשֵׁת אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה וְגו',
 וְהִיִּיתִי נֶעַ וְנָד בְּאֶרֶץ. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קִבְּלוּ
 בְּתִשׁוּבָה, וּסְלְקוּ לְאַרְקָא.

בְּשֶׁנִּזְלַד שֵׁת, סְלְקוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאָדָם
 הָרֵאשׁוֹן לְמַעַלָּה מִכָּל הָאֲרָצוֹת, לְתַבְלָל.
 בְּמָקוֹם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחֶכְרוֹן. וְשָׁם חָצַב לוֹ קֶבֶר,
 וַעֲשֵׂה מְעָרָה לְפָנִים מִמְּעָרָה סְמוּךְ לְגַן עֵדֵן, וְשָׁם
 הִיָּתָה קְבוּרָתוֹ, וְקְבוּרַת אֲבֹרָתָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב
 וְהָאֵמָהוֹת.

רַבִּי קִיסְמָא אָמַר, מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה סְמוּךְ לְפֶתַח
 גֵּן עֵדֵן. בְּשָׁעָה שְׁמַתָּה חוּהַ בָּא אָדָם לְקַבְּרָה
 שָׁם, וְשָׁם הִרְיַח מִרִיחֹת גֵּן עֵדֵן, בְּאוֹתוֹ הִרְיַח
 שְׁתֵּיהֶם שָׁם. רָצָה לְחַצֵּב יוֹתֵר, יִצְאָה פֶּתַח קוֹל
 וְאָמְרָה: וַיִּינֶן. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה עָמַד, וְלֹא חָצַב יוֹתֵר,
 וְשָׁם נִקְבְּרָה. מִי נִתְעַפֵּק בּוֹ? שֵׁת בְּנוֹ, שֶׁהוּא הִיָּה
 בְּדַמּוֹתָו וּבְצִלְמוֹ.

אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, הַקְדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא נִתְעַסֵּק בּוֹ
 בְּשֵׁנוֹצֵר, וְנִתְעַסֵּק בּוֹ בְּשִׁמְתָא. וְלֹא הָיָה מִי
 שְׂיֻדַּע בּוֹ, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם אֲבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם
 וְנִכְנַס לְשָׁם, וְרָאָה אוֹתוֹ, וְהִרִיחַ רִיחַ בְּשָׂמִים שֶׁל
 בֵּן עֵדֶן, וְשָׁמַע קוֹל מִלְּאֲכִי הַשָּׁרֵת אוֹמְרִים: אָדָם
 תְּרַאשׁוֹן קְבוּר שָׁם, וְאַבְרָהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב מוֹכְנִים
 יָהִיו לַמָּקוֹם הַזֶּה. רָאָה הַיָּר הַזֶּה הוֹלֵק - וַיֵּצֵא. מִיַּד
 הִיָּתָה תַּאֲוֹתוֹ עַל הַמָּקוֹם הַזֶּה.

אָמַר רַב הוֹנָא, קִדְּם שֶׁבָּא אַבְרָהָם, רַבִּים הָיוּ
 מִבְּקָשִׁים לְקַבֵּר שָׁם, וּמִלְּאֲכִי הַשָּׁרֵת הָיוּ
 שׁוֹמְרִים הַמָּקוֹם, וְרוֹאִים אֵשׁ הוֹלֶקֶת שָׁם, וְלֹא
 יָכְלוּ לְכַנֵּס. עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם וְנִכְנַס, וְקָנָה אֶת
 הַמָּקוֹם.

רַבִּי נְחֻמִּיהַ פְּתַח, (בראשית ט) וַיִּטַּע ה' אֵלֶּהִים בֵּן
 בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם וְגו'. בְּשֶׁפְּרָא הַקְדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא
 אֶת אָדָם תְּרַאשׁוֹן, מִבֵּית הַמְּקֻדָּשׁ בְּרֵאוֹ, וַיַּעֲפֹר
 בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ נָטַל וּבָרָא אוֹתוֹ. בֵּיוֹן שֶׁבָּרָא אוֹתוֹ
 וַעֲמַד עַל רִגְלָיו, בָּאוּ כָּל הַתְּבָרִיּוֹת לְהַשְׁתַּחֲוֹת לוֹ.

מָה עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? נָטְלוּ מִשָּׁם, וְהִכְנִיסוּ
 לְבֵן עֵדֹן, וְעָשָׂה לוֹ עֵשֶׂר חֲפֹת, כְּדִגְמַת עֵשֶׂר
 חֲפֹת שְׁעֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לְצַדִּיקִים
 בְּבֵן עֵדֹן לְעֵתִיד לָבֵא. וּמִלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הָיוּ יוֹרְדִים
 וְעוֹלִים וְעוֹשִׂים שְׂמִיחָה לְפָנָיו, וְנָתַן לוֹ חֲכָמָה
 עֲלֵיוֹנָה.

וּכְשִׁירָד סִמָּא"ל מִשְׁמֵי מְרוֹם, רָאָה מִעֲלָתוֹ שָׁל
 אָדָם, וּמִלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מְשַׁמְשִׁים לְפָנָיו
 בְּחִפְתּוֹ, וַיֵּרַע בְּעֵינָיו. מָה עָשָׂה? נָטַל נְחֹשׁ כְּמִין
 נָמַל וָרֶכֶב עָלָיו, וַיֵּרַד וּפְתָה אוֹתוֹ, עַד שֶׁעָבַר
 מֵאֲמַר יוֹצְרוֹ.

וּמַהוּ שֶׁעָבַר? רַבִּי אֶלְכָּסֶנְדֵּרִי אָמַר, רוּחַ זְנוּנִים
 נִכְנָם בְּתוֹכּוֹ. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, רוּחַ
 הַטְּמָאָה הֵיטָה בּוֹ, וְעָבַר מֵאֲמַר יוֹצְרוֹ. כִּינּוֹן שֶׁעָבַר,
 נִגְלָה עָלָיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וַיִּגְרָשׁוּ מִבֵּן עֵדֹן, וַיִּגְזַר
 עָלָיו עֵשֶׂר גְּזֵרוֹת, וְעַל חֲוָה עֵשֶׂר גְּזֵרוֹת, וְעַל הַנְּחֹשׁ
 עֵשֶׂר, וְעַל הָאֲדָמָה תִּשְׁעַ גְּזֵרוֹת. נִמְצְאוּ אַרְבָּעִים

חָסֵר אַחַת, כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים מְלָקוּיֹת שְׁנֵיתַיִב הָרָשָׁע
בְּבֵית דִּין.

לְסוֹף עָשָׂה תְּשׁוּבָה, וְקִבְּלוּ תְּקַדּוּשׁ כְּרוֹךְ הוּא
בְּאוֹתָהּ שְׁעָה. שָׁאֵמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר שְׁלוֹם,
מִהוּ שְׁכַתוּב (תהלים לט) שְׁמַעַת תִּפְלָח ה' וְשׁוּעָתִי
הֵאֱזִינָה אֵל דְּמַעְתִּי אֵל תִּתְחַרֵּשׁ כִּי גַר אָנֹכִי עִמָּךְ?
דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר אֵת זֶה. שָׁאֵמַר רַבִּי בּוֹן בַּר חַמָּא,
אָמַר דָּוִד, תְּקַדּוּשׁ כְּרוֹךְ הוּא הוּא קְרוֹב לְכָל אוֹתָם
שְׁקוֹרְאִים לוֹ.

פְּתַח וְאָמַר תִּפְסוּק תִּזְתָּה, (שם קמח) קְרוֹב ה' לְכָל
קוֹרְאָיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֵהוּ בְּאֵמֶת. שְׁתַּרְי כָּל
אוֹתָם שְׁקוֹרְאִים בְּאֵמֶת לְקַדּוּשׁ כְּרוֹךְ הוּא, תְּקַדּוּשׁ
כְּרוֹךְ הוּא מְקַרֵּב אוֹתָם וּמְקַבֵּל אוֹתָם, וְתְּקַדּוּשׁ
כְּרוֹךְ הוּא מְבַקֵּשׁ אֵת הַלֵּב.

וְרִצּוֹנּוֹ שֶׁל אָדָם חָשׁוּב לְפָנָיו מִכָּל תְּקַרְבָּנוֹת
וְהַעוֹלוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. כִּיּוֹן שֶׁהָאָדָם
שֶׁם רִצּוֹנוֹ בְּתְּשׁוּבָה, אֵין שְׁעַר בְּכָל אוֹתָם הֶרְקִיעִים
שֶׁלֹּא פוֹתַח אֵלָיו. קְרַבְּנוֹ שֶׁל אָדָם תְּלוּי בְּלֵב

וְרָצוֹן, שְׂפָתוֹב וְהַתְּוֹדָה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ. וְהַתְּוֹדָה
עָלָיו. וְהַכֹּל תִּלְוֵי בִּלְב.

רַבִּי נְחוֹנְיָא בֶּן הַקָּנָה אָמַר לְחַכְמַיִם: בְּנֵי, חַיִּיכֶם,
אִין קָרוֹב לְפָנֵי הַמָּקוֹם בְּלִבּוֹ שֶׁל אָדָם, וְנוֹחַ
לְפָנָיו מִכָּל הַקְּרִבָּנוֹת וְהַעֲזוּלוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם.

מִי שִׁיּוֹשֵׁב בְּתַעֲנִית, וְיֹשִׁים לְבוֹ וְרָצוֹנוֹ, הוּא
מִקְרִיב קָרְבָּן שָׁלֵם, שְׁנוּחַ לוֹ לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא שֶׁמִּקְרִיב לְפָנָיו חֲלָבוֹ וְדָמּוֹ וְגוֹפּוֹ, וּמִקְרִיב
לְפָנָיו הָאֵשׁ וְהַרִיחַ שֶׁל פִּיּוֹ. וְהַלֵּב וְהַרְצוֹן נִקְרָאִים
מְזֻבַּח בַּפֶּה.

הַקָּרְבָּן נֶחְלָק לְכַמָּה צְדָדִים, לְכַמָּה חֲלָקִים.
הַתַּעֲנִית שֶׁל אָדָם נֶחְלָקֶת לְכַמָּה צְדָדִים,
לְכַמָּה חֲלָקִים. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא נוֹטֵל מִהַכֹּל
אֶלָּא הַלֵּב וְהַרְצוֹן.

וְשִׁלְשָׁה מְלָכִים הֵם בְּגוֹף: מַחַ, וְלֵב, וְכִבְד. הַמַּח
אוֹכֵל מִהַכֹּל וְנוֹתֵן לְלֵב. הַלֵּב אוֹכֵל
מִהַכֹּל וְנוֹתֵן לְכִבְד. הַכִּבְד נוֹתֵן לְכֹל, שְׁנַאֲמַר (קחלת

א) כָּל תְּנַחֲלִים הַלְכִים אֶת הַיָּם וְהַיָּם אֵינְנוּ מְלֵא.
וְהוּא בְּדַגְמַת יָם. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַבֵּלָן.

אֵין לָךְ בְּכָל הָעוֹלָם שְׁעוּמְדִים לְפָנָיו, אֵלֶּא
תְּשׁוּבָה וְתַפְלָה שֶׁל אָדָם. וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
שְׁלֹשָׁה מִיָּנִי תְּשׁוּבָה כָּאֵן בְּפָסוּק תְּהֵא: תַּפְלָה,
שְׁוָעָה, דְּמָעָה. וְכֻלָּם כְּתוּבִים בְּפָסוּק תְּהֵא, (תַּחֲלִים לט)
שְׁמָעָה תַּפְלָתִי ה' וְשְׁוָעָתִי הֵאזִינָה אֵל דְּמָעָתִי אֵל
תַּחֲרֵשׁ.

כָּל הַשְּׁלֹשָׁה חֲשׁוּבִים לְפָנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וּמְכֻלָּם אֵין חֲשׁוּבָה מֵהֶם, רַק הַדְּמָעָה. שְׁחֵרֵי
בְּדְמָעוֹת הוֹלֵךְ הַלֵּב וְרָצוֹן כָּל הַגּוֹף. שְׁלֹשָׁה עֲשָׂר
שְׁעָרִים נִכְנָסִים לְפָנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

תַּפְלָה - שְׁכָתוּב בּוֹ שְׁמִיעָה, שְׁכָתוּב שְׁמָעָה
תַּפְלָה ה'. שְׁוָעָה - שְׁכָתוּב וְשְׁוָעָתִי
הֵאזִינָה. דְּמָעָה - לֹא כִּאֲלָה, אֵלֶּא (דף צח ע"א) יוֹתֵר
מִחֶבֶל, שְׁכָתוּב אֵל דְּמָעָתִי אֵל תַּחֲרֵשׁ.

מַה בֵּין זֶה לָזֶה? הַרְבֵּנִים שֶׁל קִיסְרֵי, וְרַבֵּי אֶלְעָזָר
 בֶּר יוֹסֵף אָמַר, תִּפְלָה - לְפַעֲמִים שְׂאֵדָם
 מִתְפַּלֵּל תִּפְלָתוֹ וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵעַ, אֲבָל
 לֹא רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת בְּקִשְׁתּוֹ, וְשׂוֹתֵק מִמֶּנּוּ וְלֹא
 מִשְׁנִיחַ בּוֹ, שְׁהָרֵי אֵין כְּתוּב אֵלָּא שְׁמִיעָה.

הַשְׁוִיעָה הִיא יוֹתֵר מִתְפִּלָּה, שְׂצוּנַח בְּרִצּוֹן הַלֵּב
 לְפָנֵי רַבּוֹנוֹ. וּמִשׁוֹם שְׂשֵׁם רִצּוֹנוֹ יוֹתֵר,
 כְּתוּב בּוֹ הַאֲזִינָה, כְּמִי שֶׁמְרַכֵּין אָזְנוֹ אֶל אוֹתוֹ
 הַדְּבֹר, וְעַם כָּל זֶה שׂוֹתֵק, וְלֹא רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת
 רִצּוֹנוֹ. אֲבָל דְּמַעָה הִיא בִּלְבַב וּבְרִצּוֹן שֶׁל כָּל הַגּוֹף,
 וּמִשׁוֹם כִּךָּ כְּתוּב בּוֹ אֶל דְּמַעַתִּי אֶל תִּחְרַשׁ.

וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים, לֹא כָּל הַדְּמַעוֹת נִכְנָסוֹת לְפָנֵי
 הַמֶּלֶךְ. דְּמַעוֹת שֶׁל רִגּוֹ, וְדַמַּעוֹת שֶׁל
 מוֹסֵר דִּין לְחֻבְרוֹ, לֹא נִכְנָסִים לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ. אֵלָּא
 דְּמַעוֹת שֶׁל תִּפְלָה וְשֶׁל תְּשׁוּבָה, וְשֶׁמִּבְּקָשִׁים
 בְּקִשְׁשָׁה מִתּוֹךְ צָרְתָם, כֵּלָם בּוֹקְעִים רְקִיעִים,
 וּפּוֹתְחִים שְׁעָרִים, וְנִכְנָסִים לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ.

וְשִׁשְׁנֵינוּ, בַּיּוֹם שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כָּל הַשְּׁעָרִים
נִנְעְלוּ, וְשְׁעָרֵי דְמַעוֹת לֹא נִנְעְלוּ. מַה
כָּתוּב בְּחֻקֵיהֶן? (ישעיה לח) שָׁמַעְתִּי אֶת תְּפִלָּתְךָ
רְאִיתִי אֶת דְּמָעֹתֶיךָ. רְאִינָה מִמָּשׁ מִתּוֹךְ דְּמַעוֹת.

וְלָעֵתִיד לָבֵא מַה כָּתוּב? (שם כה) וּמָחָה אֲדַנִּי יְהוָה
דְּמָעָה מֵעַל כָּל פָּנִים. יֵשׁ דְּמַעוֹת לְטוֹב,
וְיֵשׁ דְּמַעוֹת לְרָע. לְטוֹב - שָׁל יֵצֵר הַטּוֹב. שָׁל רָע
- שָׁל יֵצֵר הָרָע. עַל הַדְּמַעוֹת הַלָּלוּ שָׁל צָרָה
וְדְמַעוֹת שָׁל תְּפִלָּה כָּתוּב, (ירמיה לא) כִּכְבִּי יִבְאוּ
וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילִם.

רַבִּי כְרוּם פְּדָאֵי חֲלָה. נִכְנְסוּ אֵלָיו רַבִּי יוֹסִי בֶן
קֶסֶמָא וְחֻכְמִים. אוֹתוֹ הַיּוֹם, יוֹם הַשְּׁכֵפֶת הָיָה.
רְאוּ אוֹתוֹ שֶׁהָיָה בּוֹכָה, וְאַחַר כֵּךְ צָחַק. בִּינְתִים
נִרְדָּם. אָמְרוּ, יוֹם הַשְּׁכֵפֶת הוּא, וְאִסּוּר לְטַלְטְלוֹ,
וּמִרְחָה אַחֲרַת לֹא צָרִיךְ. הַשְּׁאִירוּהוּ.

קָם רַבִּי יוֹחָנָן וְדַרְשׁ, (רות א) וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ אִישׁ
נְעָמִי וַתִּשְׁאָר הוּא וּשְׁנֵי בָנָיָהּ. מִת אֱלִימֶלֶךְ -

נִשְׂאָרוּ בְּנֵיהָ לְהַתְנַחֵם בָּהֶם, שְׂנֵשְׂאָרוּ שְׁנֵי בָּנָיו
לְהַשְׁלִים אֶת מְקוֹם אֱלִימֶלֶךְ, שְׁתִּיחַ נִשְׂמָח לְנִשְׂמָח.

אַחַר כֵּן מַה פְּתוּב? וַיְמֹתוּ גַם שְׁנֵיהֶם מִחֲלוֹן
וּבְלִיּוֹן, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְרוּחַ הַטְּמָאָה. עֲכָשׁוּ
הוּא שָׂכַר עַל שָׂכַר. הַנִּשְׂמָח לְנִשְׂמָח שֶׁל הַקֹּדֶשׁ
שֶׁהוּא י', וְהַרוּחַ הַשְׂכָּלִית שֶׁהִיא וַ"ו, לֹא יְמֹתוּ,
אַלּא אָדָם יוֹרֵד מִגְּדֻלָּתוֹ נִקְרָא מֵת.

אַף כֵּן, בְּשִׁמַּת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הִנְחָמָה בְּחַכְמֵי
שְׂנֵשְׂאָרוּ, וְהֵם רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי וְחִבְרִי. מֵתוּ
רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי וְחִבְרִי - נִשְׂאָר רַבִּי פְּרוּסְפְּרָאִי.
וְכַעַת חִבְרֵנוּ רַבִּי פְּרוּסְפְּרָאִי שְׁמַת עֲכָשׁוּ, הוּא
שָׂכַר עַל שָׂכַר.

בְּעוֹדָם יוֹשְׁבִים, רַבִּי חֶלְקִיָּה שְׁתִּיחַ אֶצְלוֹ, רָאָה
אוֹתוֹ שְׁחֹזְרוֹת הַדְּמָעוֹת עַל פָּנָיו, וַצִּחֹק
בְּפִיו. קָרָא לְרַבִּי יוֹחָנָן וְלַחֲבָרִים, וְרָאוּ אוֹתוֹ עִם
דְּמָעוֹת עַל פָּנָיו, וַצִּחֹק בְּפִיו. אָמְרוּ שְׂוֵדֵי אִי לֹא
מֵת.

יָשְׁבוּ, וְלֹא עָזְבוּ אָדָם לְקָרֵב אֵלָיו. בְּעָרֵב פָּתַח
 עֵינָיו, בִּקְשׁ מִים לְשִׁתּוֹת. קָרְבוּ אֵלָיו רַבִּי
 יוֹחָנָן וַחֲכָמִים. אָמַר לָהֶם: רַבּוֹתֵי, לָכוּ לְשָׁלוֹם.
 לְמַחֵר שׁוּבוּ אֵלַי וְאֹמַר לָכֶם מַה שְּׂרָאִיתִי, וְצִוּוּ
 אוֹתִי לְהוֹדִיעַ לַחֲבֵרִים.

שְׁעַכְשָׁו הַצְטַרְכְּתִי לְתַקֵּן כָּל הַדְּבָרִים שְׂרָאִיתִי,
 וּבְלִילָה הַזֶּה שְׁהֵייתִי שָׁם, עוֹלָם אַחֵר
 רֵאִיתִי, וְלֹא יָדַעְתִּי מַה הוּא. אָמְרוּ לְבָנֵי בֵּיתִי שְׁלֹא
 יִקְרְבוּ אֵלַי, וְלֹא יִתְּיָה אָדָם פֶּאֵן. כֻּלָּם הִלְכוּ. וְרַבִּי
 יוֹחָנָן נִשְׁאַר שָׁם, וְלֹא קָרַב אֵלָיו כָּל אוֹתוֹ לִילָה.

בְּשִׁתְּיָהּ מֵאִיר הַיּוֹם, רָאוּ אוֹתוֹ שְׁהֵיָה מְדַבֵּר
 וּבּוֹכָה. וְלֹא יָדְעוּ דָבָר. קָם וַיֵּשֶׁב, וְקָרָא
 לְרַבִּי יוֹחָנָן. אָמַר לוֹ: מָה רֵאִיתָ? אָמַר: מֵעוֹלָם
 אַחֵר בָּאתִי, וְנִכְנַסְתִּי לְשָׁם, וְלֹא נָתַנוּ לִי רְשׁוֹת
 לְנִלּוֹת דְּבָר, אֶלָּא לָךְ וְלַחֲבֵרָךְ. וְאָמַר לָהֶם מַה
 שְּׂרָאִיתָ.

אָמַר לוֹ לְרַבִּי יוֹחָנָן: הִתְקַן דְּבַרְיָךְ, וְלָךְ לְכַסְאָךְ
 שֶׁתִּקְנֶנּוּ לָךְ, שְׁתֵּרִי שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי מֵהַחֲבֵרִים

יבאו בשבילה, ואני ראיתי מה שלא נתנו לי רשות
לגלות.

וראיתי מאותם החברים שהתקיים תלמודם
בידם. וראיתי את אותו המקום של
מלך המשיח שם. ושמעתי פרוז מכריו בכל יום:
אשריהם החברים שמשתדלים בתורה, ואותם
שמוזכרים בה את האחרים, ואותם המעבירים על
מדותיהם.

ראיתם, פשהייתי בוכה וצוחק, הרשות נתנה
למלאך המות להביא אותי, וראיתי
השכינה אצלי, ולא נתנו לו. ועל כן בכיתי
במלאך המות, וצחקתי פשראיתי השכינה שלא
נותנת לו.

וראיתי עד שנוטלים אותי לבית הדין ששם,
וראיתי כמה צבאות ומחנות, שם כלם
מתעסקים בדיני העולם, ובראשיהם סנדלפון
בעל הפנים, שקושר קשרים לאדונו, ופרכת אחת

פְּרוּסָה עָלָיו, וְכָל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם שְׁתַּחֲתוּ יָדוֹ, וְלֹא
נִתְּנָה רְשׁוּת לְקָרֵב לְרֵאוֹתָיו.

וְרֵאִיתִי בֵּית דִּין, וְכַמָּה שָׂרִים מְמַנִּים לְפָנֵיהֶם,
מֵהֶם סִינְגוּרִים עַל פְּנֵי הָעוֹלָם, וּמֵהֶם
קְטִיגוּרִים. נִטְלוּ וְקָרְבוּ אוֹתִי אֵלֵיהֶם. וְרֵאִיתִי שָׁם
רַבִּים מִן הַחֲבֵרִים.

אָמְרוּ לוֹ לְמַלְאָךְ הַמָּוֶת: מַה זֶה מְפַנֵּי הָעוֹלָם
אֲצִלְדָּךְ? אָמַר לָהֶם: שְׂלֵא נוֹתְנִים לִי
לְהַמִּית אוֹתוֹ, וְקָרְבְּתִיו לְדִין. (אָמַר לָהֶם, דּוּגְנוּ דִינִי! וְהַנִּיחוּ אוֹתִי

לְשֹׁבֵת וְקָרְבוּ אוֹתִי לְדִין לְפָנֵי שְׁלֵשָׁה סִנְהֶדְרִין שְׂדוּנְנוּ דִינִי, וְשִׁמְעֵתִי).

שְׂקָמוּ שְׁלֵשָׁה עֲדִים, וְאָמְרוּ שְׁלֵשׁ פְּעָמִים מְצָאֵנוּ
כֹּפֵר, מְצָאֵנוּ כֹּפֵר, וְהַעִידוּ עָלַי שֶׁהַעֲבַרְתִּי
תְּמִיד עַל מְדוּתִי. הִתְעַפְּקוּ בְּדִינִי כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם,
שְׂרֵאִיתֶם שִׁישְׁנָתִי, וְעָשׂוּ חֶשְׁבּוֹן שָׁל יָמִים וְשָׁנִים
שָׁלִי, וְנִמְצָאוּ תְּמִיד שְׁלָמִים.

וְעַל שֶׁהֵעֲבַרְתִּי תָמִיד עַל מִדּוֹתַי, עָזְבוּ אֶת הַדִּין,
וְלֹא יָבִילוּ לְדוֹן בְּזוּהַ, עַד שֶׁהֵעֵלוּ אֶת דִּינִי
לְמָקוֹם אַחֵר, וְלֹא יִדְעֵתִי לְאִיזָה מָקוֹם.

וּבֵא מִן הַדִּין לְעֹזֵר אוֹתִי, וְלָתֵת לִי זְמַן לְהַשְׁלִים
תְּלִמּוּדֵי בְּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁעַדִּין לֹא נִמְרַתִּי
אוֹתוֹ, וְלֹא עָזַב אוֹתִי מִלְּאֵךְ הַמּוֹת, עַד שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ
בְּמָקוֹמִי אֶת רַבֵּי פְרוֹסְפֵדָאִי הַזֶּקֶן שֶׁל מִקְדָּם, וְאִז
עָזַב אוֹתִי.

בְּיִשְׂרָאֵילָתֶם הִדְמַעוֹת בְּפָנַי וּצְחוֹק בְּפִתִּי, אוֹתָם
הִדְמַעוֹת - שֶׁבְּכִיתִי מִפִּחְדוֹ שֶׁל
מִלְּאֵךְ הַמּוֹת, וּצְחָקְתִּי - מִשִּׂמְחַת הַשְּׂכִינָה, וְעַל
שֶׁחָבּוּ לִי עַד זְמַן אַחֵר בְּדִי לְהוֹדִיעַ לִי מַה שֶׁנִּלְיִתִּי
לָכֶם. וְלֹא יִשְׁנַתִּי עַל יַד מִלְּאֵךְ הַמּוֹת, אֶלָּא
הִשְׁאִירוּ עִמִּי אֶת רַבֵּי אוֹשְׁעֵיָא, וְעִמּוֹ הוֹלִיךְ אֲנִי
לְשָׁם.

תְּמַהוּ הַחֲבָרִים, וְקָרְאוּ עָלָיו, (תהלים פד) עֲבָרִי בְּעַמְּק
הַבְּכָא מִעֵין יִשִּׁיתוּהוּ גַם בְּרָכוֹת יַעֲטָה
מוֹרָה. עֲבָרִי בְּעַמְּק הַבְּכָא - זֶה רַבֵּי פְרוֹסְפֵדָאִי,

שָׁעֵבֶר עַל זֶה שֶׁל מְלֹאךְ הַמּוֹת, שֶׁהוּא עִמָּק הַכָּבֵא, שֶׁהוּא גָרָם ^(דף צח ע"ב) בְּכִיָּה לְכָל הָעוֹלָם. מֵעַיִן יִשִּׁיתוּהוּ - שֶׁהַנִּיחוּתוֹ לְגַמֵּר אֶת תְּלִמּוּדוֹ, וְלִהְיוֹת מְעַיִן בַּתּוֹרָה. לְפִיכֵן, גַּם בְּרָכוֹת יַעֲשֶׂה מוֹרָה. אִם הַתּוֹרָה גּוֹרֶמֶת לוֹ חַיִּים, כָּל שֹׁכֵן מִי שְׁגוֹרָם אוֹתָהּ גָרָסָה וְלוֹמַד אוֹתָהּ.

קָרָא עָלָיו רַבִּי יוֹחָנָן, (תהלים קיב) זָרַח בַּחֲשֵׁךְ אוֹר לְיִשְׂרָאֵל חֲנוּן וְרַחוּם וְצַדִּיק. זָרַח בַּחֲשֵׁךְ, מִהוּ חֲשֵׁךְ? זֶהוּ מְלֹאךְ הַמּוֹת, שֶׁמִּחֲשִׁיךְ אֶת פְּנֵי הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְחֲשֵׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. אוֹר לְיִשְׂרָאֵל שֶׁמֵאִיר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצַדִּיק תְּוִה, רַבִּי בְרוּם־פְּדָאִי, אֶת אוֹר הַתּוֹרָה. וּמִי עוֹשֶׂה אֶת זֶה? הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁנִּקְרָא חֲנוּן וְרַחוּם וְצַדִּיק.

וַתֵּאמֶר נַעֲמִי [לְשִׁתִּי] כִּלְתִּיהָ וְגו' (רות א), כִּי שָׁמְעָה בְשִׁדָּה מוֹאָב כִּי פָקַד ה' אֶת עַמּוֹ לָתֵת לָהֶם לֶחֶם לָחֶם. אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא וּרְאֵה, מִי שֶׁמַּעֲלִים עֵינָיו מֵעֲנִיִּים בְּשִׁנֵּי בְצֻרָתָם, הֵם יֵרְאוּ בְּנַחֲמוֹת הָעוֹלָם וְלֹא יָמוּתוּ, עַד שֶׁיִּפְקְדוּ

לְטוֹבָה, וְהוּא לֹא יִזְכֶּה לְרֵאוּתָהּ. אֱלִימֶלֶךְ עָשִׂיר
 הָיָה. כִּיּוֹן שָׂרָאָה הָרָעָב, הָעֲלִים עֵינָיו מִן הַצְדָקָה,
 וּבָרַח לְשָׂדֵה מוֹאָב.

אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, וְכִי לֹא דִרְכָן שָׁל צְדִיקִים לְבָרַח
 מִפְּנֵי הָרָעָב, וְחָרִי גְדוֹלִים מֵאֱלִימֶלֶךְ,
 אֲבָרְתָם וַיִּצְחָק, עָשִׂירִים מִמֶּנּוּ, וְהִלֵּךְ זֶה לְמִצְרַיִם
 מִפְּנֵי הָרָעָב, וְזֶה לְאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים?

אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא גֵרָם לָהֶם לְצְדִיקִים הַלָּלוּ לְצֵאת מִתּוֹךְ
 הָרָשָׁעִים וּלְהוֹדִיעַ טַבְעָם בְּעוֹלָם, וּלְפִיכֹךְ הֵבִיא
 הָרָעָב.

אָבֵל אֱלִימֶלֶךְ, בְּמָקוֹם שָׁל צְדִיקִים הָיָה יוֹשֵׁב,
 בְּמָקוֹם שָׁל תּוֹרָה, וּבְעֵשֶׂר רַב. וּכְשָׂפָא
 הָרָעָב, הָעֲנִיִּים הָיוּ פְּאִים אֵלָיו, וְהָעֲלִים עֵינָו מֵהֶם,
 וּבָרַח. וְעוֹד, שָׂרָאָה הַדִּין חָל עַל הָעוֹלָם, וּבָרַח
 וְהִלֵּךְ בֵּין הָאֲמוֹת.

רַבִּי חֲסֵדָאֵי פָּתַח, (קהלת ט) עֵיר קַטְנָה וְאֲנָשִׁים בָּהּ
מְעַט. עֵיר קַטְנָה, כֶּךָ אָמַר רַבִּי יוֹסִי מִשְׁמוֹ
שֶׁל רַבִּי יִצְחָק, עֵיר קַטְנָה - זֶה גּוֹפּוֹ שֶׁל אָדָם.
וְאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט - אֵלּוּ הָאֵיבָרִים. וּבֵא אֵלֶיהָ מִלֶּךְ
גָּדוֹל - זֶה יֵצֵר הָרַע, שֶׁהוּא מִלֶּךְ זָקֵן וְכִסִּיל, וּכְבִּי
אָדָם נִם כֵּן מְשַׁעֲבָדִים פִּתְחֵיו, וְהוּא מִלֶּךְ עֲלֵיהֶם.
וּמֵצֵא בָּהּ אִישׁ מִסֵּבֵן חָכָם - זֶה יֵצֵר טוֹב, שֶׁהוּא
מִסֵּבֵן, וְאֵין מֵאֲזִין לוֹ. חָכָם, שֶׁהוּא מִחֻכִּים לְמֵאֲזִין
לוֹ, לְהַנְצִיל מֵעֲנֻשָׁה שֶׁל גֵּיהֶנָם.

וּמִלֵּט הוּא אֵת הָעֵיר בְּחֻכְמָתוֹ - זוֹ נִשְׁמָתוֹ שֶׁל
אָדָם, שֶׁלֹּא תִחַטָּא לְפָנָי בּוֹרְאָה. וְאָדָם לֹא
זָכַר אֵת הָאִישׁ הַמִּסֵּבֵן הַהוּא. אֵין זוֹכֵר אוֹתוֹ,
וַיֵּשׁוּב הָאָדָם לְחַטָּא בְּאוֹתוֹ יֵצֵר הָרַע.

אָמַר רַבִּי בּוֹז, אוֹתוֹ הִתְיַנּוֹק שְׁתִּיחָה יוֹשֵׁב אֶצְלָנוּ,
מָה אָמַר בְּפִסּוּק תְּוֹה? אֵלֶּא כֶּךָ פָּתַח: עֵיר
קַטְנָה - זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּקְרְאת עֵיר הַקֹּדֶשׁ,
קִרְיַת קְדוֹשָׁה אֵל תִּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כִּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ

אָחוֹת לָנוּ קִטְנָה, שְׁנֵאמַר (בראשית כט) וְיָשֶׁם
הַקִּטְנָה רַחֵל. וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט - אֵלוֹ הָאִבוֹת.

בָּא אָדָם הָרֵאשׁוֹן - יִרְדֶּה עִמּוֹ שְׂכִינָה וְשָׂרְתָה
בְּתוֹכוֹ. הָטָא אָדָם הָרֵאשׁוֹן, וְנִסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ.
בָּא נִתְּ, וְהוֹרִידָה לְאָרֶץ. הָטָאוּ דוֹר הַמַּבּוּל,
וְנִסְתַּלְקָה מִן הָעוֹלָם. בָּא אַבְרָהָם וְהוֹרִידָה. בָּאוּ
אֲנָשֵׁי סְדוּם, וְנִסְתַּלְקָה. לְפִיכֹךְ וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט
לְהַתְקִיָּם עִמָּה בְּעוֹלָם. וְזִמְן מוֹעֵט הָיוּ, וְלֹא נִתְקַיְּמוּ
בָּהּ הַרְבֵּה.

וּבָא אֵלֶיהָ מְלֶךְ גָּדוֹל וְסַבַּב אֶתָּה - זֶה פְּלוֹנִי.
וּמִצָּא בָּהּ אִישׁ מִסִּבְּן חָכָם - זֶה יַעֲקֹב.
שְׂכַמְסַכְנֹת הָיָה בְּזִמְן שְׁחָטָאוּ בָּנָיו בְּיוֹסֵף, וְנִמְנַע
הַשְּׁפַע מִמֶּנּוּ, וְנִפְרְדָה הַגְּבִירָה מִמֶּנּוּ. וּמַלֵּט הוּא
אֶת הָעִיר בְּחֻכְמָתוֹ - זֶה מֹשֶׁה. מֵהוּ וְסַבַּב אֶתָּה?
שְׂמַתְעִיָּם פְּלוֹנִי שְׂיַחְטָאוּ יִשְׂרָאֵל בְּנִלוֹת, בְּשִׁבִיל
לְהַתְעַבְּב הַגְּבִירָה בְּנִלוֹת, שְׂכַתוֹב (תהלים צא) עִמּוֹ
אֲנֹכִי וְגו'.

דְּבָר אַחַר, (קהלת ט) עִיר קַטְנָה - זו צִיּוֹן. וְאִנְשִׁים
 בָּהּ מְעַט - אֵלּוּ יִשְׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית. וְכֹא
 אֵלֶיהָ מְלֶךְ גָּדוֹל וְסַבֵּב אֶתָּה - זֶה פְּלוֹנִי. וּמִצָּא בָּהּ
 אִישׁ מְסֻכֵּן - זֶה מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, שְׁנֹאמֵר בּוֹ (זכריה ט)
 עֲנִי וְרַכֵּב עַל חֲמוֹר, וְנֹאמֵר (ישעיה נו) הַצַּדִּיק אָבֵד.
 כָּל זְמַן שְׁלֹא יָבֹא עָלָיו הַשִּׁפְעַ. וְעָלָיו נֹאמֵר (שם יט)
 וְנָהָר יִחַרֵּב וַיִּבֶשׁ.

חֲמוֹר - זֶה סַמָּא"ל. חָכָם - זֶה מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד.
 וְעָלָיו נֹאמֵר וּמְלִט הוּא אֵת הָעִיר
 בְּחֻכְמָתוֹ. שְׂיִתְיָהּ גּוֹאֵל מְשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם, וְזוֹהִי
 הַנְּאֻלָּה מְלִמְעָלָה.

דְּבָר אַחַר, (קהלת ט) עִיר קַטְנָה - זו תְּבֵת נְחָ.
 וְאִנְשִׁים בָּהּ מְעַט - אֵלּוּ נְחָ וְאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו.
 וְכֹא אֵלֶיהָ מְלֶךְ גָּדוֹל - זֶה יֵצֵר הָרַע, שְׁסַפֵּב לָהּ.
 וּמִצָּא בָּהּ אִישׁ מְסֻכֵּן חָכָם - זֶה נְחָ. וּמְלִט הוּא
 אֵת הָעִיר בְּחֻכְמָתוֹ - זֶה אֲבָרְהָם, שְׁבַעֲבוֹר אֲבָרְהָם
 שְׁעֵתִיד לָבֹא, מְלִט אֵת הַתְּבָה בְּחֻכְמָתוֹ, וּמְלִטוֹ נְחָ
 וּבָנָיו.

דָּבָר אַחַר, עִיר קַטְנָה - זוּ יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהִיא בְּזִמְנֵי
 הַזֶּה קַטְנָה וְחֲרָבָה. וְאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט -
 מְעַטִּים הֵם הַיְהוּדִים שְׂיֵשׁ בָּהּ. וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ
 גָּדוֹל וְסָבַב אֹתָהּ - זֶה מֶלֶךְ מִבְּנֵי עֲשׂוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר
 עָלְיוּ בְּדִנְיָאֵל, (דניאל ב) שׁוֹקִינֵי מִבְּרָזֵל. שֶׁמְרֹעֵעַ כָּל
 אֱלֹהִים, תַּעֲשֶׂם דֶּק וְתִרְוֹעַ. שֶׁהַמְּלָכִים וְגו' תַּעֲשֶׂם דֶּק
 וְתִבְיָא סוּף לְכָל אֱלֹהִים הַמְּלָכִיּוֹת. וּבְזִמְנֵי שֶׁהוּא סָבַב
 בִּירוּשָׁלַיִם, מָצָא בָּהּ אִישׁ מִסִּבֵּן חָכָם - זֶה מֹשֶׁה
 רַאשׁוֹן, וּמֵלֵט הוּא אֶת הָעִיר בְּחֲכָמָתוֹ - זֶה מֹשֶׁה
 אַחֲרוֹן.

דָּבָר אַחַר, עִיר קַטְנָה - זוּ הַתּוֹרָה. וְאֲנָשִׁים בָּהּ
 מְעַט. וְלָמָּה הִיא קַטְנָה? וְהִרִי כְּתוּב (איוב יא)
 אֲרָבָה מֵאֲרֶץ מִדְּבָר וְגו'? אֵלֵּא מִשׁוּם שֶׁאֲנָשִׁים בָּהּ
 מְעַט הֵם.

וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב כּו' - זֶה סָם הַמּוֹת,
 שֶׁסָּבַב אוֹתָהּ. וּמָצָא בָּהּ אִישׁ מִסִּבֵּן - זֶה
 דָּוִד. חָכָם - זֶה שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ עָלְיוֹ הַשְּׁלוֹם,
 שֶׁהִתְקִיֵן לָהּ גֵר, וְהֵאִיר לָהּ בְּאוֹר, בְּמִשְׁלֵי וּסְפָרָיו.

וּמַלֵּט הוּא אֶת הָעִיר בְּחֻכְמָתוֹ, מִיַּד הָאֲפִיקוֹרְסִים
וְהַמִּינִים, שֶׁהוּא תִקַּן אֲזַנִּים לַתּוֹרָה.

שְׁשָׁנֵינוּ, בְּמָרָם שָׁבָא שְׁלֵמָה, הִיָּתָה הַתּוֹרָה
בְּקַלְחַת שְׁאִין לָהּ אֲזַנִּים, וּמִי שֶׁקָּרַב
אֵלֶיהָ נִשְׂרָף. כִּיּוֹן שָׁבָא שְׁלֵמָה וְעָשָׂה לָהּ אֲזַנִּים,
וְנִצְלוּ בְּנֵי הָעוֹלָם בְּעֲצָתוֹ, נָתַן בְּאוֹתָהּ הָעִיר
בְּכִיכּוֹל הַצָּלָה. וּבְמָה? בְּחֻכְמָתוֹ.

וְכָל זֶה מִשּׁוּם הַתְּקוּן שֶׁהַתְּקִינָה, וְהַשְׁתַּדְּלוּת
שֶׁהַשְׁתִּדֵּל אַחֲרֶיהָ אוֹתוֹ הַמְּסַכֵּן, שֶׁהוּא דוֹד,
שְׁאִין אִישׁ שֶׁהַשְׁתִּדֵּל אַחֲרֶיהָ כְּמוֹ דוֹד הַמְּלַךְ.

וְשָׁנֵינוּ, רְאוּי הָיָה דוֹד הַמְּלַךְ לְהַתְּקִים בְּעוֹלָם
מֵאָה שָׁנִים. שְׁאֵלְמֵלֵא הוּא הַתְּקִים מֵאָה
שָׁנִים, הוּא הָיָה מְתַקֵּן אֶת הַמְּאֹר תְּקוּן חֹזֵק שְׁלֵא
יִסּוֹר לְעוֹלָמִים, וְלֹא הָיָה נִחְרָב בֵּית הַמְּקֹדֶשׁ. אֲבָל
כְּמָה נִרְמּוּ אוֹתָן הַשָּׁנִים שְׁלֵא הַתְּקִימוּ.

וְאָדָם לֹא זָכַר אֶת הָאִישׁ הַמְּסַכֵּן הַהוּא, זֶה אָדָם
הַרְאֵשׁוֹן, שֶׁנָּתַן לוֹ מִשְׁנוֹתָיו רַק שְׁבָעִים

שְׁנַיִם. וְאָדָם לֹא זָכַר אֹתוֹ בְּשַׁעַת שְׁפָא ס"מ ^(דף צט ע"א) וְרוֹכֵב עַל גַּמֶּל, וְסָבַב אֹתוֹ שְׁחָטָא, לֹא זָכַר אֶת דָּוִד, שְׂבַעֲנִי יְהִיָּה עַל הָעֶזְרָא תְּוֹה. שְׁחָנְחַשׁ סָבַב לְתְּוֹה, וְסָמַא"ל לְאָדָם הָרֵאשִׁוֹן.

וְסָמַא"ל לֹא הָיָה לוֹ כַּח שְׂיַהֲפֹךְ אֶת הָאָדָם, עַד שְׁפָא הִנְחָשׁ וְהִפִּיךְ אֶת לֵב תְּוֹה, וְתְּוֹה הִפְכָּה אֶת לְבוֹ שָׁל הָאָדָם, וְחָטְאוּ שְׂנִיָּהֶם. וְעַל זֶה אָמַר, (בראשית ג) הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִוא נְתָנָה לִי מִן הָעֶזְרָא וְאֵכֹל. וְלִסְמַא"ל לֹא הִיָּתָה הָרֵשִׁוֹת שְׂיַהֲפֹךְ אֶת לֵב הָאָדָם, עַד שְׂבַאָה תְּוֹה, וְנִרְמָה לוֹ שְׂאֵכֹל מִמֶּנּוּ, וְעַל כֵּן הָאִשָּׁה נִעְנְשָׁה. ((תְּרַא הִוא דְּאִמְרִינָהּ בְּכֹל מְקוֹם שְׁגָלוֹ שְׂכִינָה עִמָּהֶם. גָּלוּ לְכָבֵל שְׂכִינָה עִמָּהֶם. גָּלוּ לְאִדּוּם שְׂכִינָה עִמָּהֶם וְלֹא אַחַת מִן הַמְדוּת))

בְּשִׁאָדָם הָרֵאשִׁוֹן נָתַן לוֹ מִשְׁנוֹתָיו אֹתָן שְׂבַעֲנִים שְׁנָה, לֹא זָכַר מִמֶּנּוּ בְּרֵאשִׁוֹנָה, שְׂאֵלְמָלֵא גִזְכָּר מִמֶּנּוּ, מֵאָה שְׁנָה יִשְׁאִיר לוֹ מִשְׁנוֹתָיו, כְּמוֹ שְׂרֵאוּיִים לוֹ, כִּדִּי לְהַתְחִיב בְּעוֹלָם,

ויתקן את תקון המאור. אלא לא נזכר ממנו, רק שבעים שנה, ולא יותר.

שלשים שנה היו, שהיה הולך מהם במדבר, ומהם בצאן. ובאותו הזמן - וחכמת המסכן בזויה, ודבריו אינם נשמעים מלפני שאול המלך. זה שלא נשארו בו אלא ארבעים חסר אחת, שהרי שנה אחת היתה בורח מלפני בנו אבשלום. ומשום כך ירד תקון הנר, עד שהיה בפשע בינו ובין המות.

וכל זה, מפני שאדם לא נזכר ממנו בראשונה להוסיף לו אותם שלשים שנים למטה, להשלים לו למאה. ונפגמו שלשים שנים למטה, מאותם שבעים השנים שהיתה חכמתו בזויה ודבריו אינם נשמעים.

וזהו, ששלמה המלך כל כך משבח את עצמו, והוא קורא על עצמו חכם. אלא משום כך הוא אמר בראשונה, (קהלת ט) ונרולת היא אלי. דבר זה גדול שאני בא לשבח את עצמי, אלא הואיל

וַיֵּין אַחַר שֵׁי־אִמֶּר לוֹ. בָּאוּ הַחֲבֵרִים וּנְשָׁקוּהוּ,
וְקָרְאוּ עָלָיו (ישעיה נד) וְכָל בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם
בְּבֵינֵךְ.

אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שָׁלַשׁ שָׁנִים הָיָה
רָעַב בְּיָמָיו. מָה הַטַּעַם? בְּדֵי לְהוֹדִיעַ לוֹ
שֶׁעַל הַדִּין תִּלְוִי הַדָּבָר. וְהוּא שֶׁכָּתוּב (שמואל-ב כא) וַיְהִי
רָעַב בְּיָמַי דָּוִד שָׁלַשׁ שָׁנִים וַיִּבְכְּשׁ וְגו'. עַד שֶׁנִּשְׁלַם
הַדִּין. כִּיזוֹן שֶׁנִּשְׁלַם, מִיָּד (שם) וַיַּעֲתֶר אֱלֹהִים לְאַרְצוֹ
וְכו'.

שֶׁנִּשְׁנָה רַבִּי חֲיִיא, כָּל הָעוֹלָם אֵין שׁוֹתִים אֶלְאֵ
מִתְמַצִּיתָהּ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כְּשֶׁנִּפְקַד
הָעוֹלָם, הִיא נִפְקַדַת בְּתַחֲלָה, מִשּׁוֹם שֶׁלֹּא נִמְצְאָה
מִי שֶׁיַּצִּיל אוֹתָהּ וַיִּגַּן עָלֶיהָ.

בְּתַחֲלִילָה אֱלִימֶלֶךְ הָיָה צַדִּיק, וַיְכַל לְהִגֵּן עַל
הַדִּירִים שֶׁל הָעוֹלָם, וּבָרַח לוֹ בֵּין שָׂאֵר
הָאֲמוֹת, וּמִשּׁוֹם כֶּךָ נִעְנָשׁ. הוּא מֵת, וּמֵתוּ בְּנָיו עַל
וְנִשְׂאוּ נָשִׁים נְכָרִיּוֹת מֵאֲמוֹת אַחֲרוֹת, וְנִעְנָשׁוּ.

רַבִּי נְחֻמָּיָה פָּתַח, (בראשית ו) וַיֵּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת
 בָּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבֹת הֵנָּה וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים
 מִכָּל אֲשֶׁר בָּחָרוּ. וַיֵּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים - עו"א
 וְעוֹא"ל, שְׁנֵי מַלְאָכִים הָיוּ, שְׁקִמְרָנוּ לְרַבּוֹנָם,
 וְהַפִּילָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמָּקוֹם קְדוֹשׁ שֶׁל
 מַעְלָה. וּבְשִׁירְדוֹ, הִתְנַלְּמוּ בַּאֲוִיר, וַנַּעֲשׂוּ כַּבְּנֵי
 אָנוּשׁ.

וַאֲיֵין לָךְ בְּכָל אוֹתָם הַמַּלְאָכִים שִׁינְרָמוּ לְהַתְעַרֵב
 בַּתוֹךְ בְּנֵי אָנוּשׁ כְּאוֹתָם שֶׁנִּקְרְאוּ אִישִׁים,
 וְכְאוֹתָם שֶׁנִּקְרְאוּ בְּנֵי אֱלֹהִים. כִּיּוֹן שֶׁהַפִּילָם
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הִתְנַלְּמוּ מִכָּל אוֹתָם יְסוּדוֹת
 שֶׁל בְּנֵי אָדָם, וּמִתְלַבְּשִׁים בָּהֶם.

שָׂאֵר הַמַּלְאָכִים, כְּשִׁירְדוֹ, וְהֵם עֲתִידִים לָשׁוּב
 לְמְקוֹמוֹתֵיהֶם, הִתְנַלְּמוּ בַּאֲוִיר (הַעוֹלָם, וְנוֹטְלִים
 צוֹרֵת אֲנָשִׁים עִמָּהֶם, וְלֹא יוֹתֵר. וּמִשׁוּם כֵּךְ נִרְאִים לָפִי שְׂעָה, וְלֹא יוֹתֵר. פֶּעַם בְּיוֹם,
 אִו פֶּעַמִּים, אִו כָּל יוֹם פֶּעַם אַחַת אִו שְׁתַּיִם, וְאַחַר כֵּךְ פּוֹרְחִים בַּאֲוִיר)
 וּמִתְפַּשְׁטִים מִמֶּנּוּ, וְחוֹזְרִים לְמְקוֹמָם.

רַבִּי קִיסְמָא בַר רַבִּי יִנְאִי פָתַח, (תהלים קד) עֲשֵׂה
 מִלְּאֲכָיו רוּחוֹת מְשַׁרְתָּיו אֵשׁ לֵהֵט. יֵשׁ
 מִלְּאֲכָיִם שָׁהֵם יָרוּחַ, וְיֵשׁ מִלְּאֲכָיִם שָׁהֵם מֵאֵשׁ, זֶה
 נוֹתֵן מְשַׁלּוֹ לְחִבְרוֹ, מְשׁוֹם שְׂיֵשׁ שְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם. וְעַל
 זֶה, אוֹתָם שְׂיִוְרְדִים, מְשַׁנֵּי הַיְסוּדוֹת הָאֵלֶּה יוֹרְדִים.
 בְּשְׂיִוְרְדִים, מִתְּלַבְּשִׁים יוֹתֵר בְּאֵיִר הָעוֹלָם הַזֶּה,
 וּמִתְּגַלְּמִים.

אוֹתָם שֶׁהִתְעַרְבוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, מִתְּלַבְּשִׁים
 בַּיְסוּדוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא יְכוּלִים לְפַרְח
 וּלְשׁוֹב לְמְקוֹמָם, וּמִתְעַכְּבִים כָּאֵן. כִּיּוֹן שְׂמִתְעַכְּבִים
 כָּאֵן שְׂבַעָה יָמִים זֶה אַחַר זֶה, לֹא חוֹזְרִים לְשָׁם.

וְעַל זֶה וַיִּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם וְגו'.
 מַה זֶה כִּי מַלְבַּת הִנֵּה? שְׂתַּחֲיָה מֵאֵיִר הַיָּפִי
 שְׂלָחַן כְּמוֹ אוֹר עֲלִיוֹן.

כִּיּוֹן שֶׁהוֹלִידוּ בָּנִים, לָקַח אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 וְהַבָּנִים אוֹתָם בְּהָרֵי הַחֲשָׁד, שְׂנַקְרָאִים תְּרֵרֵי
 קָדָם, וְקָשָׁר אוֹתָם בְּשִׁלְשָׁלֹּת שָׁל בְּרוּל. וְאוֹתָן

הַשְּׁלֵשְׁלָאוֹת מְשַׁקְעוֹת עַד לְתוֹךְ הַתְּהוֹם הַגְּדוֹלָה,
וְשֵׁם מְלֻמְדִים בְּשָׂפִים לְבָנֵי הָאָדָם.

בְּלָעַם נָטַל מִשָּׁם אֶת בְּשָׂפָיו, וְלָמַד מֵהֶם, בְּאוֹתָם
הַתְּרִים. וְהוּא שְׂכָתוֹב (במדבר כג) מִן אָרֶם יִנְחֵנוּ
בְּלֶק מְלֶךְ מוֹאָב מִתְּרֵי קָדָם. וּמִשָּׁם הִתְעַטְרוּ כָּל
יִזְרְעֵי הַבְּשָׂפִים שְׂבָעוֹלָם.

וּמִתּוֹךְ שִׁחִיו מְקַטְרָגִים עַל רַבּוֹנָם בְּרֵאשׁוֹנָה וְעַד
הַיּוֹם הַזֶּה, הֵם מְקַטְרָגִים לְרַבּוֹנָם בְּמָה?
בְּאוֹתָם הַבְּשָׂפִים, שְׂמִכְחֵישִׁים פְּמֻלְיָא שֶׁל מַעְלָה.
וְאֵלְמֻלְיָא אוֹתָן הַשְּׁלֵשְׁלָאוֹת הַמְשַׁקְעוֹת בְּתוֹךְ
הַתְּהוֹם הַגְּדוֹלָה וְאַחֲזוּזִים בָּהֶם בַּתְּפִיסָה רַבָּה, הָיוּ
מִחְרִיבִים אֶת הָעוֹלָם, וְהָעוֹלָם אֵינּוּ יָכוֹל לְסַבֵּל.

וְשָׁם, בְּאוֹתָם תְּרֵי הַחֲשָׁד, יוֹנְקִים מִצַּד הַצָּפוֹן,
שִׁחֵרֵי מֵאוֹתוֹ הַצַּד כָּל אוֹתָם הַמִּינִים
מִתְעוֹרְרִים בְּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי נְחֻמְיָה אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, נִעְמָה הָיְתָה
בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְכָל הָעוֹלָם טוֹעִים אַחֲרֶיהָ. רַבִּי

שָׁמְעוֹן אֹמֵר, אָמָא שְׁל שְׂדִים הִיְתָה. כִּיּוֹן שְׂרָאוֹ
אוֹתָהּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים, מָעוּ אַחֲרֶיהָ.

לְאַחַר כֵּן רָאוּ בְּנוֹת הָאָדָם הוֹלְכוֹת עֲרֻמוֹת, וּבָאוּ
לָהֶן, וַיִּלְדוּ מֵהֶם. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (בראשית ו) וְגַם
אַחֲרֵי כֵן כַּאֲשֶׁר יִבְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים וְגו'! אֲנִישֵׁי שָׁם,
מַה זֶה אֲנִישֵׁי שָׁם וְגו'? אֵלֹו הַנְּפִילִים שְׁלָמְדוּ
בְּעוֹלָם שָׁם בְּכָל דָּבָר וְדָבָר, לְהַשְׁלִים אֶת
בְּשִׁפְיָהֶם. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי אָמְרוּ, אֲנִישֵׁי שָׁם
מִמָּשֶׁ, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שיר ג) שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ.
אָמַר לוֹ רַבִּי יִצְחָק, כְּתוּב מִגְּבוּרֵי יִשְׂרָאֵל. (דף צט ע"ב)

רַבִּי עֲזַרְיָה שָׁאֵל אֶת רַבִּי יוֹסִי אִישׁ כְּפַר אֲזִנּוּ, מַה
הַטַּעַם הַכְּשָׁפִים הֵם יוֹתֵר בְּנָשִׁים, וְלֹא
בְּגִבּוֹרִים, שְׂפָתוֹב (שמות כב) מְכַשְׁפָּה לֹא תַחֲיֶה, וְלֹא
כְּתוּב מְכַשֵּׁף?

אָמַר לוֹ, כְּתוּב (תהלים צא) לֹא תֵאָנֶה אֵלֶיךָ רָעָה. לֹא
כְּתוּב רָע, אֶלֶּא רָעָה. זֶהוּ צַד הַנְּקֻבָּה וְדֹאֵי.
וְנִגַּע לֹא יִקְרַב לְאַהֲלֶךָ - זֶהוּ הַזְּכָר. וּמִן הַנְּקֻבָּה כָּל
סוּגֵי הַכְּשָׁפִים, וְכָל הָעֶסְקִים הַרְעִים בָּאִים לְעוֹלָם.

וְהוּ שְׁכַתוֹב (קהלת ז) וּמוֹצֵא אֲנִי מֵר מְמוֹת אֶת
הָאִשָּׁה וְגו'.

וְמָה זֶה אֲסוּרִים יְדִיָּהּ? רַבִּי יֵנְאִי וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעִיא.
אֶחָד אֹמֵר, כָּל הַנוֹגֵעַ בְּאִשָּׁה, אִו מְקַבֵּל
מִמֶּנָּה מִיָּדָה לְיָדוֹ, לֹא יִנָּקָה מִדִּינָהּ שָׁל גִּיהֶנֶם,
שֶׁנֶּאֱמַר יָד לְיָד לֹא יִנָּקָה רָע. וְהוּ שְׁכַתוֹב אֲסוּרִים
יְדִיָּהּ, וְדַאי.

וְאֶחָד אֹמֵר, מִן הַנִּקְבָּה בָּאוֹת כָּל מִינֵי נַחֲשׁ
וּכְשׁוּף וְכָל הַרְהוּרִים רָעִים. וְאֶלְמָלֵא
שֶׁאֲסוּרִים יְדִיָּהּ, שְׁלֹא נוֹתְנִים לָהּ מִן הַשְּׂמִים, הִיוּ
הוֹרְגִים וּמְמִיתִים כָּל הָעוֹלָם בְּכָל עֵת וּזְמַן.

וְאִין מִתְנַבֶּרֶת הַנִּקְבָּה אֶלָּא בְּכַח שָׁל תּוֹכֵר, שֶׁהִיא
שׁוֹרָה בְּעַמֻּקִּים שָׁלוֹ, שֶׁהִיא יוֹדַעַת לְהַשְׁבִּיעַ
אֶת הָאָדָם לְהַשְׁלִים אֶת רְצוֹנָהּ. (שֶׁהִיא יוֹדַעַת כָּבֵל מִינֵי כִישׁוּף
וְהָאָדָם צָרוּף לְהַשְׁלִים רְצוֹנָהּ) וּבְמָה? בְּשֵׁם, וּבְדַבָּרִים עַמֻּקִּים,
בְּשֵׁם שָׁל טְמָאָה. וְעַל כֵּן הַמַּעֲשִׂים תְּלוּיִים בָּהּ,
וְהַדַּבָּרִים בְּזָכֵר. וְשִׁנִּיתָם מִתְעוֹרְרִים מִתְנַקְבָּה.

וּמַשׁוּם כֶּךָ מִיַּי הַכְּשָׁפִים נִמְצָאִים בְּנִקְבָה, וְלֹא
בְּזִכָּר.

שְׁנֵינוּ, הָעוֹבֵר בֵּין שְׁתֵּי נָשִׁים, אִם נְדוּת הֵן -
נִכְפָּה. וְלֹא תוֹז מְנוּפּוֹ אִם לֹא יַעֲשֶׂה לּוֹ
דָּבָר, סִפְנֵת דָּם אִו הֲרִיגָה מְזַמְנֵת לוֹ. וְאִם אֵינֶן
נְדוּת - עֵינֵי הָרַע שׁוֹלֵט בּוֹ בְּנוּפּוֹ אִו בְּמִמוֹנוֹ.

כִּמּוֹ זֶה שָׁל רַבִּי נַחום בְּרַבִּי שְׁמֵלָא, פֶּעַם אַחַת הָיָה
בְּבֶרֶךְ שָׁל קְסָרִין. עָבַר בֵּין שְׁתֵּי נָשִׁים. הִסְתַּכְּלוּ
בוֹ, וְהִסְתַּכֵּן מִיָּד בְּנוּפּוֹ וּבְמִמוֹנוֹ. מָה הִטְעָם? מַשׁוּם
שְׂאוֹתָהּ רוּחַ רָעָה שָׂרְתָה עָלֶיהֶן, וַיְכוּלָה לְתַזִּיק.

מַה תִּקְנַתּוֹ? יֹאמֵר כֶּךָ: לְכִי לְכִי, דְּמִי דְּמִי, תְּסִירִי
אֶת קְשִׁירַת תְּקַשֶּׁר, לֹא וְלֹא לִי. וְאַחַר כֶּךָ
יִתְחִיל בְּאֵל וַיִּסֵּים בְּאֵל. יִתְחִיל בְּאֵל, שְׂפָתוֹב (במדבר
נג) אֵל מוֹצִיאֵו מִמְצָרִים. וַיִּסֵּים בְּאֵל, (שם) כִּי לֹא
נַחֵשׁ בְּיַעֲקֹב וְגו', עַד מַה פָּעַל אֵל. וַיִּלְךְ לוֹ, וְלֹא
יִשְׁגִּיחַ אַחֲרָיו.

רַב הוּנָא הָיָה עוֹלָה מִבְּבֶל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהָיָה
 עוֹלָה לְשָׁם. נִקְלַע לְכַפֵּר אֶחָד, רָאָה אוֹתָהּ
 אִשָּׁה שְׁתֵּיתָהּ הוֹלֶכֶת אַחֲרָיו. וְרָקָה מִיָּם עַל
 בְּתֻפָּיו, וְנִטְלָה עִפָּר מִרַגְלָיו. הִתְחַזַּר רֹאשׁוֹ וְאָמַר
 לָהּ: עֲשִׂי וְקַחִי אַחֲרַי, שְׁתֵּרִי אֵינִן כְּלוּם אֶצְלִי, אֲבָל
 אֲנִי גוֹזֵר עָלֶיךָ בְּלִבּוֹל בְּדַעְתְּךָ.

אַחַר כֵּן אָמַר: לֹא בְשִׁבְלִי, אֶלֶּא בְשִׁבְלִי שְׁלֵא
 תִּהְרַגְנִי בְּנֵי אָדָם אַחֲרָיִם. וְכֵן הָיָה.
 הַתְּפִלָּה דַּעְתָּהּ, וְלֹא יְדַעָה דְבָר, וּמִתָּהּ. וְעַל זֶה
 בְּתוֹב (תהלים צא) לֹא תִאֲנַח אֶלְיֶךָ רָעָה וְנִנְעַ לֹא יִקְרַב
 בְּאַחֲזָךָ.

שָׁנָה רַבִּי חֲזִיָּא, (קהלת ו) טוֹב לְפָנֵי הָאֱלֹהִים יִמְלֹט
 מִמָּוְנָה. מִמֵּי? מֵאוֹתָהּ הָאִשָּׁה שְׁכַתוֹב בָּהּ,
 אֲשֶׁר הִיא מְצוּדִים וְחֲרָמִים וְכוּ'. וְחוּמָא יִלְכֹד בָּהּ
 - אוֹתוֹ שְׁהוּלָךְ אַחַר יִצָּר תִּרְעֵ.

בֵּא וְרֵא, בְּזִמְן שְׁתִּרְעַב בְּעִיר, לֹא יֵרָאֵה אָדָם אֶת
 עֲצָמוֹ, וְלֹא יִלְךְ יְחִידִי בְּעִיר, מִפְּנֵי שְׁמִלְאֻךְ
 הַמָּוֶת נִמְצָא שָׁם, וַיֵּשׁ לוֹ רְשׁוֹת לְחַבְלֵ. וְעַל כֵּן

בְּתוֹב (בראשית מב) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִּתְּרֹאוּ.
 כִּי־יֵצֵא בּוֹ, בְּזִמְנֵי שְׂדָכָר בְּעִיר, יִסְגֹּר אָדָם עַצְמוֹ וְלֹא
 יִתְּרָאֵה בַשּׁוּק. שְׂכִיזֵן שְׁנַתֵּן רְשׁוֹת לְמַחְבֵּל - מִי
 שְׁפוּגֵעַ בּוֹ נִזְוָק, וְהוּא מִתְחַיֵּב בְּנִפְשׁוֹ.

בֵּא וּרְאֵה, עֲשׂוֹר שָׁנִים הָיְתָה נֶעְמִי בְּשִׂדְהַ מוֹאָב,
 לְסוּף - כִּי שָׁמְעָה בְּשִׂדְהַ מוֹאָב כּוֹ'. מִפְּנֵי מָה
 נֶעְנְשׂוּ מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן? מִפְּנֵי שְׁנַשְׂאוּ נָשִׁים
 מוֹאָבִיּוֹת.

אֵיזֵן לָךְ בְּעוֹלָם נָשִׁים מִתְעַסְקוֹת בְּנַחֲשׁ וּבְכִשׁוּף
 כְּמוֹ מוֹאָבִיּוֹת. מִמָּה? שְׂכָתוֹב (במדבר כה) וַיֹּאכֵל
 הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לְאֱלֹהֵיהֶן. כִּי־זֶן שְׁחִיזוּ אוֹכְלִים דְּבָר
 בְּכִשְׂפֵיהֶם, מִיָּד הָיוּ מִשְׁתַּחֲוִים לְגִלּוּלֵיהֶם. (שם)
 וַיִּצְמַד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעוֹר. רַבִּי חֵיִיא אָמַר, כְּמוֹ
 הַצְּמִידִים הַתְּכֵשִׁיטִים, כָּךְ הָיוּ מִתְחַכְּרִים לְבַעַל
 פְּעוֹר.

בְּכִשְׂפֵיהֶן שָׁל הַנָּשִׁים, מִנֵּיזֵן לָנוּ? שְׂכָתוֹב (שם לא)
 הֵן הִנָּח הָיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדַבַּר בְּלָעָם.
 בְּעֵצַת בְּלָעָם לֹא נֶאֱמַר, אֲלָא בְּדַבַּר בְּלָעָם. לְמַד

אֹתָם דְּבָרִים בְּפֶה, שְׁהָרִי לַעֲשׂוֹת בְּשָׁפִים וְקָסָמִים
 לֹא הָיוּ כְּמוֹתָם בְּעוֹלָם, אֲבָל הַדְּבָרִים שֶׁל הַפֶּה
 לְהַשְׁלִים בְּשִׁפְיָהֶם לֹא הָיוּ יוֹדְעִים. וְעַל זֶה בְּדָבָר
 בְּלָעָם עָשׂוּ, וְהַשְׁלִים בְּשִׁפְיָהֶם, וַיִּכַּל לָהֶם. רַבִּי
 יוֹחָנָן אָמַר, בְּשִׁרְהָ הִיָּתְהָ רוּת.

וַתֹּאמֶר נָעָמִי לְשִׁתִּי כַּלְתִּיהָ לְכַנָּה שְׂכֵנָה אִשָּׁה
 לְבֵית אִמָּה יַעֲשֵׁה ה' (רות א), יַעֲשֵׂה כְּתוּב.
 אָמְרָה לָהֶם: אִם תִּזְכּוּ לְכַנֵּס תַּחַת כַּנְּפֵי הַשְּׂכִינָה
 - יַעֲשֵׂה, וְאִם לֹא - יַעֲשֵׂה, חָסֵר ה'.

כִּי מֵר לִי מְאֹד מִכֶּם, עֲלֵיכֶם צָרִיד לֹא לְהִיזוֹת, כְּמוֹ
 שְׂנֵאָמֶר (שמואל ב א) צָר לִי עֲלֵיךָ. מַה זֶה מִכֶּם?
 אָמַר רַבִּי קְרוּנִיא אָמַר רַב כְּהֵנָּא, צָרָה בְּלִבִּי מִכֶּם,
 שְׂאֵתָן גְּרַמְתָּן לְבָנֵי שְׂיִמּוֹתוֹ, וְכַמִּי שְׂמַתְרַעַם עַל
 אַחֵר.

וַתֵּשֶׁק עֲרָפָה לְחֻמוֹתָהּ. עֲרָפָה - הָרַפָּה שְׂמָה.
 לָמָּה נִקְרָא שְׂמָה עֲרָפָה? עַל שֶׁחֲזוּרָה
 עָרַף לְחֻמוֹתָהּ, וְחֲזוּרָה לְמִקוּמָהּ לְשִׁדָּה מוֹאָב.

וְנָתַתְּ, וְלֹא קִבְלוּתָ, וְהִלַּכְתָּ לְאָרֶץ פְּלִשְׁתִּים. וְהִכַּל
 דְּשִׁים בָּהּ כְּהַרְיפוֹת, שְׂהַפְקִירָה עֲצָמָה לְזָנוֹת.

וַיִּלְדָּה מִזְנוֹת שִׁשָּׁה בָנִים, וּבָלָם נָפְלוּ בְיַד דָּוִד
 וַאֲנָשָׁיו, שֶׁהָיָה בֵּן בְּנֵה שָׁל רות, שֶׁנֶּאֱמַר
 (שם כ"א) וַיֵּשְׁבִי בְּנֵב אֲשֶׁר בִּילִידֵי הָרְפָתָה. וְכִי מִי נָתַן
 אוֹתָם בְּנֵב? וְהֵלֵא נֵב סְמוּכָה לִירוּשָׁלַיִם הִיא,
 בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהוּא בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים?

אֵלֶּא כֵּךְ אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, מִלְּמַד שֶׁכָּא עַל עִסְקֵי
 נֵב, מִפְּנֵי שֶׁגָּרַם עֲנִין נֵב עִיר הַכֹּהֲנִים,
 וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם הַצְּדִיקִים אֲפִלּוּ
 בַּחוּט הַשְּׁעָרָה. אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: דָּוִד,
 גְּרַמְתָּ כָּל כֵּךְ בְּנֵב עִיר הַכֹּהֲנִים, חֲטִיָּה, אִי תִדִּין
 יְחוּל עַל עֲצָמָה, אִי עַל זְרָעָה, וְלֹא יִשְׁאֵר אֵלֶּא
 אַחַד.

שָׁנָה רַבִּי חֲזִיָּא, בְּתוֹב (שמואל א' כ"ב) וַיִּמְלֹט בֵּן אַחַד
 לְאַחִימֶלֶךְ וְגו'. שֶׁלֹּא נִשְׁאֵר לְאַחִימֶלֶךְ מִכָּל
 בֵּית אָבִיו וּזְלוֹתֵי אֲבִיתָר לְבַדּוֹ, וְעַל עֲזוֹן זֶה מֵת

שָׂאוּל וּבְנָיו, וּכְמָה אֲלָפִים וּרְכָבוֹת מִיִּשְׂרָאֵל, וּנְגִידוֹ
עַל דָּוִד לָמוֹת.

כִּי יֵן שֶׁהֲלֹךְ לְאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים, רְאֵתָה אוֹתוֹ הֲרָפָה.
אָמְרָה לְבָנָה: זֶה שֶׁתֵּרַג אַחִידָה. בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה
הַגִּיעַ זְמַן מַדַּת תְּדִין לְהַנָּקָם מִדָּוִד עַל ^(דף ק ע"א) עֶסְקֵי
נָב, וְזָמַן אֶת יִשְׁבִי לְהִרְגוֹ. מִיָּד - וַיִּשְׁבִּי בְּנָב, שָׂבֵא
עַל עֶסְקֵי נָב. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כֶּךָ אָמַר דָּוִד: רְבוּנוּ
שָׁל עוֹלָם, וְרַעִי יִהְיֶה נָכוֹן לְפָנֶיךָ, וְהִרְיֵנִי מִקַּבֵּל
עָלַי אֶת תְּדִין.

מָה עָשָׂה? נָטְלוּ יִשְׁבִּי, וְהִגְרִים אֶת עַצְמוֹ עָלָיו
וְעַל הַמַּטָּה. אָמַר לוֹ: אֵין כְּבוֹדִי. נָטְלוּ וּזְרְקוּ
בְּאֹוִיר, וְשֵׁם הַסִּיף שִׁיתֵּרַג בּוֹ דָּוִד. זֶהוּ שְׂכָתוֹב
(שְׁמוּאֵל-ב כ"א) וְהוּא חָנוּד חָרַב חֲדָשָׁה וַיֹּאמֶר לְהַכּוֹת
אֶת דָּוִד. מִיָּד הַזְּכִיר אֲבִישִׁי שֵׁם הַמְּפָרֵשׁ, וְעָמַד
בְּאֹוִיר, וְסוּסוֹ מִיָּד נִשְׁמַט, וְהֲלֹךְ לִירוּשָׁלַיִם.

הֲלֹךְ אֲבִישִׁי וּבֵא לְסַנְהֶדְרִין וְאָמַר, מַהוּ לְרַכֵּב עַל
סוּסוֹ שָׁל מְלָךְ בְּשַׁעַת תְּדִחֻק? וְהַתִּירוּהוּ.
מִצָּאוּ לְדָוִד עוֹמַד בְּאֹוִיר. אָמַר לוֹ, חֲזֹר מִתְּפִלָּתְךָ.

אָמַר לוֹ, (תהלים קמ"ז) מָה אָשִׁיב לַה' כָּל תִּגְמוּלוֹהִי עָלַי. שָׁכַף מְקַבְּלֵנִי מִבֵּית דִּינּוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל הַרְמַתִּי, שָׁאֲפְלוּ חֶרֶב חֲדָה מִנַּחַת עַל צְנֹאָרוֹ שֶׁל אָדָם אֵל יִמְנַע עֲצָמוֹ מִן הַרְחָמִים. מִיַּד חֲזַר מִתְפַּלְתּוֹ, וְקִבַּל חֲדָיִן עַל זְרַעוֹ, שְׁפָתוֹב (שמואל-ב כ"א) וַיַּעֲזֹר לוֹ אֲבִישִׁי בֶּן צְרוּיָה וַיִּןֶךְ אֶת הַפְּלִשְׁתִּי וְגו'.

מַה פְּתוּב? (שמואל-א י"א) וַעֲתִלְיָה אִם אֲחֻזְיָהוּ רָאֲתָה כִּי יָמַת בְּנָהּ וַתִּקָּם, (דברי הימים-ב כ"ב) וַתֹּאבֵד אֶת כָּל זְרַע הַמַּמְלָכָה. פְּתוּב וַתֹּאבֵד, וְכַתוּב וַתִּדְבֵר אֶת כָּל זְרַע כּו'. מַהוּ וַתִּדְבֵר? אָמְרָה, שְׁעַתִּידִין זְרַעוֹ שֶׁל דָּוִד לְאָבֵד מִן הָעוֹלָם.

וַתִּקַּח יְהוֹשֻׁבֵעַ בַּת הַמֶּלֶךְ יוֹרָם כּו', אֶת יוֹאָשׁ כּו'. מְלִמֵּד שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דֵּן מִדָּה בְּנִגְדַּת מִדָּה. וְעַל כָּל זֶה, אַף עַל פִּי שֶׁנִּגְזְרָה גְזֵרָה זוֹ וְנִתְּנָן רְשׁוּת לְמִדַּת הַדִּין, עַל זֶה פְּתוּב (ישעיה י) עוֹד הַיּוֹם בְּנֵב לְעַמֵּד. עַדִּין מִדַּת הַדִּין בְּנֵב עוֹמְדַת וְתוֹבַעַת דִּין מְלִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְמָה בְּצַדִּיקִים

מִדְּקָדֵק הַקְּדוּשׁ כָּרוּךְ הוּא כָּךְ - בְּרָשָׁעִים עַל אַחַת
כַּמָּה וְכַמָּה.

וְתֹאמַר הִנֵּה שָׁבָה יְבַמְתָּךְ אֶל עַמָּה וְאֶל אֱלֹהֶיהָ
(רות א). אָמַר רַבִּי נַחֻם אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
מִזֵּה שָׁאֵמַר שָׁבָה, מְלַמֵּד שְׁנִינֹרֶת הָיְתָה בְּתַחֲלָה.
וְכַתוּב וְאֶל אֱלֹהֶיהָ, שְׁתֵּרִי אֵלֹוֹהַ אַחַד הָיָה לָּהּ עִם
נַעֲמִי, וְעַכְשָׁיו חֲזָרָה לְסַרְחוּנָהּ הֲרֵא שׁוֹן, וְטַעַתָּה
אַחַר עֲבוּדָה זָרָה שָׁלָה.

וְרוֹת דְּבִקָּה בָּהּ (שם), כְּמוֹ שֶׁקִּבְּלָה עָלֶיהָ בְּחַיֵּי
בַּעֲלָהּ, דְּבִקָּה בְּאַמוּנָתָהּ. בֵּא וְרֵאאָה שְׁבָחָהּ
שָׁל רֹת, שָׁאֵף עַל פִּי שְׂאִימַת בַּעֲלָהּ לֹא הָיְתָה
עָלֶיהָ, דְּבִקָּה בְּאַמוּנָתָהּ. וְעַל כֵּן זֶה, נַעֲמִי חֲדָשָׁה
לָּהּ כְּמַתְחֵלָה, וְהַתְּרָתָה בָּהּ הַתְּרָאוֹת, וְכֵן קִבְּלָתָן
עָלֶיהָ.

רַבִּי בְּרוּקָא אָמַר, כְּתוּב (בראשית כא) וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם
בַּבֶּקֶר וַיִּקַּח לָחֶם וַחֲמַת מַיִם וַיִּתֵּן אֶל הַגֵּר שָׁם
עַל שְׂכָמָה וְאֵת הַיֶּלֶד. כִּיּוֹן שְׂכָתוּב אֶל הַגֵּר, מֵהוּ
שָׁם עַל שְׂכָמָה? אֵלָּא מְלַמֵּד, שְׁהַזְהִירָה עַל עַל

הַאֲמוּנָה, וְלַעֲמֹד בְּמַה שְּׁהִיְתָה רְגִילָה בַּתְּחִלָּה עִמּוֹ.
 כָּתוּב כְּאֵן שָׁם עַל שְׂכָמָהּ, וְכָתוּב שָׁם (שְׁמוֹת טו) שָׁם
 שָׁם לוֹ חֵק וּמִשְׁפָּט. מַה לְּמַטָּה עַל שְׂכִינָה - אַף
 כְּאֵן עַל שְׂכִינָה.

מַה עָשְׂתָה? בֵּינּוֹן שְׂרָאָתָה עֲצָמָה יּוֹצֵאת מִתַּחַת
 רִשּׁוֹתָיו שֶׁל אַבְרָהָם, חֲזָרָה לְקַלְקוּלָּהּ. מַה
 כָּתוּב? וַתִּלְדֵּךְ וַתִּתֶּנֶּנִּי עַ, אַחֲרֵי עֲבוֹדַת גְּלוּלִים וְגִלּוּלֵי
 בַּיִת אָבִיָּהּ. וְכָתוּב הַכֹּל הֵפֵךְ מֵעֲשֵׂה תַעֲתוּעֵי"ם.

רַבִּי חִידְקָא וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים
 בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי חִידְקָא, הֲרֵי
 שְׁנֵינּוּ, נְכָרֵי וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה הוּא כְּמוֹ כֹּהֵן גָּדוֹל. מַה
 הַטַּעַם שָׁקַל אוֹתוֹ לְכַהֵן גָּדוֹל, וַחֲרֵי כָּתוּב (תְּהִלִּים עח)
 וַיִּקַּם עֲדוֹת בְּיַעֲקֹב וַתּוֹרָה שָׁם בְּיִשְׂרָאֵל. הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא נָתַן אוֹתָהּ לְיִשְׂרָאֵל, לְקַבֵּל עָלֶיהָ שָׂכָר
 לְעוֹלָם הַבָּא. וּמִי שֶׁלֹּא קִבְּלוּהָ, לֹא מְקַבְּלִים עָלֶיהֶם
 שָׂכָר בְּעוֹלָם הַבָּא.

שָׂכָר אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, יִשְׂרָאֵל שְׁעֵמְדוּ עַל הַר
 סִינַי, מְקַבְּלִים עָלֶיהָ שָׂכָר. נְכָרִים שֶׁלֹּא

עָמְדוּ עַל הַר סִינַי, אִין מְקַבְּלִים עָלֶיָּהּ שְׂכָר. וְאַתָּה
אָמַרְתָּ, נְכָרִי וְעוֹסֵק בְּתוֹרַת הָרִי הוּא כְּמוֹ כִּהֵן
גְּדוֹל?!!

אָמַר לוֹ, כְּמוֹ כִּהֵן גְּדוֹל עִם הָאָרֶץ שְׁנֵינוּ וְדַאי.
שְׂאֵמַר רַבִּי יוֹסִי בַר יוֹדָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן,
מַה שְּׁפָתוֹב (משלי ג) יִקְרָה הִיא מְפַנְנִים וְכָל חֲפָצֶיךָ
לֹא יִשּׁוּן בָּהּ - אֲפֹלוּ מְמוֹר תִּלְמִיד חָכָם עֲדִיף
מִכִּהֵן גְּדוֹל עִם הָאָרֶץ הַמְּשַׁמֵּשׁ לְפָנָי וּלְפָנִים.
וְהוֹאִיל וְאִינוּ קוֹרָא בְּתוֹרָה, אִין עֲבוּדְתוֹ עֲבוּדָה,
וְאִינוּ מְקַבֵּל עָלֶיָּהּ שְׂכָר, וְעָלִיו כְּתוּב (שם יט) גַּם
כֹּלָא דַעַת נְפֶשׁ לֹא טוֹב. כִּהֵן גְּדוֹל שְׂאִינוּ יוֹדַע
עֵקֶר שְׁלַ עֲבוּדָה, אִין עֲבוּדְתוֹ עֲבוּדָה.

וְאָמַר רַבִּי יוֹדָא, מִנֵּין שְׁכִיחֵן גְּדוֹל צָרִיךְ לְהִיּוֹת
תִּלְמִיד חָכָם? שְּׁפָתוֹב (מלאכי ג) כִּי שְׁפָתַי
כִּהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יִבְקָשׁוּ מִפִּיהוּ. וְאִם הוּא
עִם הָאָרֶץ, אִין מְקַבֵּל עָלֶיָּהּ שְׂכָר. כִּד גּוֹי הָעוֹסֵק
בְּתוֹרָה - הוֹאִיל וְהוּא גּוֹי, אִין עֵסְקוּ בְּתוֹרָה עֵסְקוּ,
וְאִינוּ מְקַבֵּל שְׂכָר.

פְּתַח וְאָמַר, (ויקרא ו) צו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בְּנָיו לֵאמֹר.
אַהֲרֹן וּבָנָיו מִצִּיּוֹנִים, וְשָׂאֵר כֹּהֲנִים אֵינָם
מִצִּיּוֹנִים.

אַלֵּא, כָּל כַּהֵן שְׂאִינֹו יוֹדֵעַ עֵקֶר הָעֲבוּדָה כְּאַהֲרֹן
וּבָנָיו, אֵינֹו מִצִּיּוֹנָה. וְאִם עוֹבֵד, אֵינֹו עֲבוּדָתוֹ
עֲבוּדָה. שְׁהָרֵי כַּמָּה מְכוּנִי, כִּיּוֹן שְׂאִינֹו יוֹדֵעַ עֵקֶר
הָעֲבוּדָה כְּאַהֲרֹן וּבָנָיו?

וְכִךְ אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כֹּהֲנִים לְוִיִּם
וַיִּשְׂרְאֵלִים מְעַכְבְּבִים אֶת הַקָּרְבָּן. עֵקֶר הַקָּרְבָּן
הַכַּהֵן, שְׂצָרִיד לְכוּן אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְלִסְדֵּר
הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת, וְלִיַּחַד הַכֹּל בְּיַחֲוֹד שְׁלָם,
וְלִשְׁמַח עֲלִיּוֹנִים וְתַתְּוֹנִים כְּרָצוֹן וּבְכַוְנָה שְׁלוֹ.

וְכִךְ אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַהוֹ שְׂפָתוֹב
(שם א) אִשָּׁה רִיחַ נִיחוּחַ לְהָ? אַלֵּא, לְעַמַּת
שְׁלֵשׁ דְּרָגוֹת אֵלוֹ - אִשָּׁה. כְּנָגֵד זֶה הַלְוִיִּם הַמְּמַנִּים
עַל הַשִּׁיר וְלַהֲרַמַּת הַקּוֹל, וְהוּא מִצַּד שֶׁל אִשָּׁה,
וּמְכוּנִים כְּנַעַם הַנְּגוּן וְהַחֲדוּחַ וְהַשִּׁיר.

וּמִתּוֹךְ כָּה, כָּל פַּעַם שֶׁהָיָה עוֹלָה עַל הַדּוֹכֵן בְּעוֹד
 שֶׁהוּא גָּבַר, וְשִׁלְּהֶכֶת הָאִישׁ חֲזָקָה בּוֹ
 לְהָרִים קוֹל בְּנִעְיָמוֹת הַנְּגוּן, הוּא כָּשֵׁר לְעִבּוּדָה.
 בֵּיזוֹן שֶׁנִּחְלְשָׁה שִׁלְּהֶכֶת בַּחֲרוּתוֹ, וְנִחְלִי הָאִישׁ
 דּוֹעָכִים בְּתוֹכוֹ, הִנֵּה נִחְלָשׁ כַּחוֹ, וְהַקּוֹל מִתְחִיל
 לְהִשְׁבֵּר. אָז כָּתוּב (במדבר ח) וּמִכֵּן חֲמֻשִׁים שָׁנָה יָשׁוּב
 מִצָּבָא הָעִבְדָּה וְלֹא יַעֲבֹד עוֹד. וּפָסוּל לְעִבּוּדָה.
 מִכָּאֵן וְהִלָּאָה, (שם) וְיִשְׂרַת אֶת אָחִיו וְגו', וְעִבְדָּה לֹא
 יַעֲבֹד.

מִשְׁמְרוֹת הַרְקִיעַ, אִף כָּה גַם, שְׁמִכֵּיזוֹן שְׁפָאִים
 לְנִיזָן לְפָנֵי רַבּוֹנָם, נִקְרָאִים אִישִׁים. וְכָה
 שְׁמַעְתִּי מִשְׁמוֹ שֶׁל רַבִּי (דף ק ע"ב) שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי,
 שֶׁאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הַדְּרָגוֹת הַלָּלוּ, יֵשׁ מִהֵן
 שְׁמִמְנוֹת עַל הַשְּׁעָרִים בַּחוּץ, וּמִהֵן עַל הַשְּׁעָרִים
 הַפְּנִימִיִּים שְׁלִפְנִים.

אוֹתָם הַפְּנִימִיִּים אוֹמְרִים שִׁירָה, וְעוֹלִים וְנִכְנְסִים
 בַּשִּׁירָה הַזֶּה חֲמֵשׁ דְּרָגוֹת, עַד חֲמֻשִׁים, כְּנִגּוּד
 חֲמֻשִׁים הַשְּׁעָרִים שֶׁל הַיּוֹבֵל. בֵּיזוֹן שְׁעוֹלִים לְשָׁם,

נוטלת אותם רוח של אש לזהטת ושוברת פחם.
 כיון שגשבר פחם, דוחים אותם, ויורדים מאותן
 הדרגות.

ועומדים בחוץ הממנים על השערים בחוץ, ואלו
 נוטלים חלקם מעשן האש של הקרבן,
 חוץ מאותם שנוטלים בפנים. וככל יום ויום
 מתחדשים הממנים על השירה, וזהו אשה.

תריח בנגד ישראל, שמתפללים תפלה, שחשובה
 לפני הקדוש ברוך הוא כמו ריח בשמים
 של גן עדן. נוחה, שהוא נחת רוח לגבוה. בנגד
 זה הכהן, שהוא מכון בונה, כמו שהרצון של
 השם הקדוש, ומיחד יחוד באותיות רשומות, וכל
 הדרגות מאורות ולוהטות, ונוצצות בניצוץ עליון
 מתוך העמק העליון הטמיר.

ועל כן צריך הכהן להיות חכם (ולתקשט) בתכמה,
 ונאה בהשכל, ויפה באור התורה, וזריו,
 ופקח יותר מכל בני העולם. ואם הוא עם הארץ,

אין עבודתו עבודה, ועליו כתוב (תהלים ה) לא
יתיצבו הוללים לנגד עיניך.

בא וראה, הנהמה של הכותי, אף על גב
שהתגיר, קשה לפרש ממנו הנהמה עד
שלשה דורות, כל שכן בעוד שהוא כותי. הכשרה
שבהם רות, ולא מצאנו בה שום דפי כלל. וזהו
הנפש השכלית. ערפה, שהיא הנפש הפחמית,
מיד חזרה לסרחונה ולקלקולה. בא רבי חידקא
ונשקו. אמר, ודאי מעטים הם שעוברת זחמתם
מהם.

רבי נחמיה אומר, כתוב (מלכים א ב) וישם פסא לאם
המלך. זו רות המואבית, שזכתה וראתה
למלך שלמה על פסאו.

בשם שלמה היה שלם, כך השלים ימיה
ושנותיה. והו שכתוב (רות ב) ותהי
משברתך שלמה. כתוב שלמה, וקוראים שלימה.
מלמד שראתה את המלך שלמה על פסאו,
וראתה שכרה בעולם הזה ובעולם הבא.

וַתֵּצֵא מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיְתָה שָׁמָּה וּשְׁתִּי כַלְתִּיהָ
 עָמָה כּו'. וַתֹּאמֶר נְעָמִי לְשְׁתִּי כַלְתִּיהָ
 לְכַנָּה שְׁכֵנָה כּו'. וַתֹּאמְרָנָה לָּהּ כִּי אַתָּךְ נָשׁוּב
 לְעַמֶּךָ. וַתֹּאמֶר נְעָמִי שְׁכֵנָה בְּנַתִּי כּו'. וַתֹּאמֶר הִנֵּה
 שָׁכָה יְבַמְתָּךְ אֶל עָמָה כּו'. עָרְפָּה שָׁכָה אֶל עָמָה
 וְאֶל אֵלֶיהָ. וַתֹּאמֶר רות אֶל תִּפְנְעִי בִּי לְעִזְבוֹךְ
 לָשׁוּב מֵאַחֲרָיִךְ. כָּךְ בּוֹדְקִים לָגַד בַּשְּׂבִיל שְׁוִיתְקַנִּים
 תַּחַת פְּנֵי הַשְּׂכִינָה בְּרוּת, בְּלִבָּב שָׁלֵם.

רַבִּי אֶלְכָּסֶּנְדֵּרִי פָתַח, (מלכים ב' ו') וְאִשָּׁה אַחַת מִנְּשֵׁי
 בְּנֵי הַנְּבִיאִים צָעָקָה אֶל אֱלֹהֵי שָׁע וְגו'. שָׁם
 שְׁנֵינּוּ, זוֹ אִשָּׁת עוֹבְדֵיהוּ, וּמִמָּנָה הָיָה עַל בֵּית
 אַחֲאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל. וּבִשְׁעָה שְׁחֵלֶךְ עוֹבְדֵיהוּ אֶצֶל
 אֱלֹהֵיהוּ, הִכִּיר בּוֹ אֱלֹהֵי שָׁע.

וְאִם תֹּאמַר, אֱלֹהֵי שָׁע לֹא שָׁמַשׁ לְפָנָיו עֲדִין - כְּכֹר
 הָיָה מְשַׁמֵּשׁ, וְאִין מְקַדָּם וּמֵאַחֵר. וְעַל כֵּן
 כָּתוּב, וְאַתָּה יָדַעְתָּ כִּי עֲבָדְךָ הָיָה יָרָא אֶת ה',
 שְׁוֹדָאֵי הִכִּיר בּוֹ אֱלֹהֵי שָׁע מֵאוֹתָהּ שְׁעָה.

צַעֲקָה אֶל אֱלֹהֵי־שָׁע. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שָׁמַת עוֹבְדֵיהוּ,
 מִת אַחֲאָב. וּמִלֶּךְ יְהוֹרָם בָּא לְקַחַת אֶת
 שְׁנֵי יְלָדָיו. מָה עָשְׂתָה? הֲלָכָה גּוֹעָה וְצוֹעֲקַת
 וּבּוֹכָה לְבֵית הַקְּבֵרוֹת. עֲמָדָה עַל קְבָרוֹ וְצַעֲקָה:
 יֵרֵא אֱלֹהִים, כֹּךְ וְכֹךְ עוֹשִׂים לִיתוּמִיךְ!

אָמְרוּ לְעוֹבְדֵיהוּ: הֲרֵי אֲשַׁתְּךָ עוֹמְדַת וְצוֹעֲקַת עַל
 קְבָרְךָ. מָה עָשְׂתָה? הֲלָכָה לֹא אֵצֶל חוֹקֵיהוּ,
 אָמַר לֹא: דַּיִי בְּעוֹלָם הַזֶּה. הֲלָכָה לֹא אֵצֶל הָאֲבוֹת,
 אָמַר: כֹּךְ וְכֹךְ יֵשׁ לִי. אָמְרוּ לֹא: כִּבְר שְׁמַעֲנוּ
 צַעֲקוֹתֶיךָ, לָךְ אֵצֶל אֱלֹהֵי־שָׁע הַנְּבִיא.

בִּינְתַיִם חֲזָרָה גּוֹעָה וְצוֹעֲקַת עַל קְבָרוֹ. אָמַר לָהּ:
 אֵי עֲנִיָּה, לְכִי אֵצֶל אֱלֹהֵי־שָׁע, וְהוּא יִתֵּן לָךְ
 עֲצָה. מִיַּד הֲלָכָה אֵצֶל אֱלֹהֵי־שָׁע.

אָמַר רַבִּי, בֵּא וְרֵאָה הַיָּאָד מִסְּפָרִים הַמֵּתִים
 בְּקְבֻרוֹתָם זֶה עִם זֶה, וְהֵלֵא נַפְשׁוֹתָם
 בְּמָקוֹם אַחֵר עוֹמְדַת. (תהלים כח) סוּד ה' לִירְאָיו וְכו'.
 נוֹדֵמֵן לֹא רַבִּי בּוֹן. אָמַר: אִם יִשְׁנֶנָּה קִשְׂיָה - כֹּךְ
 עוֹמְדַת, וְכַעַת דְּבוּר בְּשָׁנִים וְשִׁתִּיקָה כְּלִי כְּלוּם.

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה ב') נַפְשֵׁי אֹיְתָךְ בְּלִילָה אֵף רוּחִי
 בְּקֶרְבִי אֲשַׁחֲרֶךְ. נַפְשֵׁי אֹיְתָךְ, שְׁנֵי קְשָׁרִים
 מִזְבֵּימִים נָתַן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאָדָם לְשִׁמּוֹשׁ בְּעוֹלָם
 הַזֶּה, וְהֵם נֶפֶשׁ וְרוּחַ. הַנֶּפֶשׁ - לְקִיּוּם הַגּוּף,
 בְּמַצּוֹת שִׁיתְעוֹרְרוּ מִמֶּנּוּ, וְהָרוּחַ - לְעוֹרֵר אוֹתוֹ
 בַּתּוֹרָה וּלְהַנְהִיגוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְאִם זָכוּ, הַנֶּפֶשׁ
 בְּמַצּוֹת, וְהָרוּחַ לְהַתְקִינָם בַּתּוֹרָה, אִזּוּ מוֹרִידִים עָלָיו
 גְּדֵלוֹת יִתְרָה מְלֻמְעָלָה, כְּפִי דְרָכָיו.

וּבְשָׁנִים הֶלְלוּ הוֹלֵךְ הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה לְשִׁמּוֹשׁ
 בָּהֶם, שְׂאוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ לֹא מִתְקַיֶּמֶת בְּגוּף,
 אֲלָא בַּהֲתְעוֹרְרוֹת שֶׁל הָרוּחַ שִׁשׁוֹרָה עָלָיו.

כְּשֶׁנִּכְנַס אָדָם לְשִׁמּוֹשׁ וּלְעֵבֶד אֶת רַבּוֹנוֹ בְּשָׁנֵי
 יָלוּ, מִתְעוֹרְרֵת עָלָיו מְלֻמְעָלָה
 הַתְעוֹרְרוֹת קְדָשָׁה, וְשׁוֹרָה עַל הָאָדָם, וּמְקִיפָה
 אוֹתוֹ מִכָּל הַצָּדִדִים. וּמִתְעוֹרְרֵת בּוֹ בְּחֻכְמָה
 עֲלִיוֹנָה, לְזָכוֹת וּלְהִיּוֹת בְּהִיבֵל הַמְּלָךְ.

וְאוֹתָהּ הַהֲתְעוֹרְרוֹת שִׁשׁוֹרָה עָלָיו הִיא מִמָּקוֹם
 עֲלִיוֹן. וְמָה שְׂמָה? נְשָׂמָה. וּמִמָּנָה

תְּתַעֲוֶיר לְאָדָם תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. וְהוּא כַח
עֲלִיּוֹן, כַּח הַתְּשׁוּבָה, הָאֵם לְרוּחַ, וְהָרוּחַ בֶּן לָהּ.

וְעַל הַנְּשָׂמָה יֵשׁ לָהּ אוֹהֵב עֲלִיּוֹן. וּמָה שְׂמוֹ?
נְשָׂמָה לְנְשָׂמָה. וְהוּא נִקְרָא אָב לְרוּחַ. מִמֶּנּוּ
תְּתַעֲוֶיר לְאָדָם יִרְאֶה וְאֶהְבֶּה, תּוֹרָה וּמִצְוָה. וְהֵם
מֵאָב וְאֵם בֶּן וּבַת. יו"ד אָב. ה"א אֵם. וא"ו בֶּן.
ה"א בַּת. וְזֶה יְהו"ה מְלֵא.

בְּרִגְמָא שִׁישׁ רוּחַ וְנִפְשׁ שֶׁל הַיָּמִין, שֶׁל יֵצֵר הַטּוֹב,
כִּי יֵשׁ רוּחַ וְנִפְשׁ שֶׁל הַשְּׂמַאל, שֶׁל יֵצֵר
הָרָע. וְעַל זֶה אָמַר, (דברים ל) רִאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם
אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע. (דף קא ע"א)
אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב - שֶׁל הַקְּדוּשָׁה. וְאֶת הַמָּוֶת
וְאֶת הָרָע - שֶׁל הַשְּׂמַאל, שֶׁל יֵצֵר הָרָע. וְעַל זֶה
רְמוּז, וּמַעֲזֵן הַדַּעַת טוֹב וְרָע, מִן הַטּוֹב אֵכֵל, וּמִן
הָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ.

וְעַל הַה"א הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁהִיא הַנְּשָׂמָה הָאֵם, וְעַל
הַה"א הַתְּתוֹנָה שֶׁהִיא הַבַּת, נִקְרָא הַפְּסוּק
הַזֶּה (משלי יד) חֲכָמוֹת נָשִׁים בְּנִתָּה בֵּיתָה. וְאוֹלָת

בְּיָדֶיהָ תִּהְרָסְנוּ - זוֹ הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית שֶׁל יִצְרָר הָרַע.
 בְּיָדֶיהָ תִּהְרָסְנוּ - הַגּוֹף שֶׁל הַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּתֵּן לוֹ הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְשִׁמּוֹשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּנְשַׁמָּה לְהַעִיר
 לְשִׁמּוֹשׁ שְׁלֵמָה לָהּ.

בְּשִׂאָרָם בְּעוֹלָם הַזֶּה יֵשֵׁן בְּמִטָּתוֹ, רוּחוֹ מְשׁוֹטְטָת
 וְהוֹלֶכֶת, וְרִצּוֹנוֹ לַעֲלוֹת בְּכָל לַיְלָה.
 וְכַמָּה מְמַנִּים מְמַנִּים עוֹמְדִים בְּכָל רְקִיעַ וְרְקִיעַ.

שָׁאֵמַר רַבִּי נְחוֹנְיָא, סָח לִי בֵּן גַּאִים, בְּשַׁעֲלִיתִי
 לְרְקִיעַ, בְּרְקִיעַ הָעֲלִיּוֹן מְצֵאתִי מְלֹאכִים
 שְׂרָפִים, בָּלָם כְּמֵרְאָה הַלְּפִידִים, וְגַלְגְּלֵי אֵשׁ
 סוֹבְבִים אוֹתָם, וְגִבּוֹתָם כְּגַחְלֵי אֵשׁ, וְשִׁנֵּיהֶם
 וְעֵינֵיהֶם שְׂבִיבִים שֶׁל אֵשׁ, הַכְּסוֹת שֶׁלָּהֶם אֵשׁ
 לוֹהֶטָת, וְעֲלֵיהֶם מְמַנָּה אֶחָד, הַדּוּמִיעַם שָׁמוּ.

בְּשִׂרְאוֹ אוֹתִי שָׁם, אָמְרוּ: מִי נָתַן יְלוּד אִשָּׁה
 בִּינֵינוּ בְּמָקוֹם הַזֶּה? פְּחַדְתִּי מִמֶּנּוּ,
 וְהוֹבְרָתִי אוֹתֵינִי הַשָּׁם, בְּשִׂרְאִיתִי שְׂמִבְקָשִׁים
 לְשָׂרֵף אוֹתִי בְּהַכָּל פִּיהֶם, וְעָמְדוּ בָלָם. אָמַר לִי

אותו הַשָּׂר הַגָּדוֹל הַמְּמַנֶּה עֲלֵיהֶם: מִי אַתָּה?
אָמַרְתִּי לוֹ שְׁמִי.

אָמַר לִי: אִי יָדִיד, כָּל פְּאִי עוֹלָם עוֹבְרִים עַל יָדִי
בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה, בְּשָׁעָה שְׂבָאִים לְשֹׁכֵב עַל
מִטּוֹתֵיהֶם, וּמִפְּקִידִים רוּחַם בְּיַד אֲדוֹן עוֹלָם. מִיָּד
פּוֹרְחִים מֵהֶם, וְעוֹלִים לְפָנָיו.

וְכָל הַרוּחֹת לְפָנָי, וְלֹא נָתַן לִי רְשׁוּת לְהַכְנִים
אֶלָּא אוֹתָם הַכֹּתוּבִים לְפָנָי. חוּץ מֵאוֹתָם
שָׁעֲשׂוּ מַצּוֹת לְפָנָיו בַּיּוֹם, עֲדִין אָנוּ מִבְּקָשִׁים
וּמִחֲפָשִׁים אַחֲרֵיהֶם.

נִשְׂאֹתִי עֵינַי, רְאִיתִי שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׂשׂוּמִים וְחַמְשָׁה
הַיְכָלוֹת, כְּמִנֵּן יְמוֹת הַחֲמָה. וְכֹלָם לְצַד
מוֹרָח, וְאַרְבַּעַת שְׁעָרִים כָּל הַיְכָל וְהַיְכָל, וְכַמָּה
מְמַנִּים וּמְשַׁרְתִּים עֲלֵיהֶם, וְכֹלָם דְּמוֹת אַחַת לָהֶם,
וְקוֹרְאִים לָהֶם מְשַׁרְתֵי מוֹרָח. וְכֵן לְצַד דְּרוֹם.

חוּץ מִמָּה שְׂרָאִיתִי לְאוֹתוֹ צַד שְׁעַר גְּבוּהָ עַד מְאֹד
מִכָּל הַשְּׁעָרִים. שְׂאֵלְתִי עַל הַשְּׁעַר הַהוּא.

אָמַר לִי: אֵי יָדִידָהּ, בְּשַׁעַר הַזֶּה עוֹזְבֵּרִים כָּל בַּעֲלֵי
צִעֲרָה, וְכָל בַּעֲלֵי דְמָעָה, מִצִּעֲרַת אִמּוֹת הָעוֹלָם. וְכָל
אוֹתָם בַּעֲלֵי תְשׁוּבָה, כְּלָם נִכְנָסִים בְּשַׁעַר זֶה.

לְמַעַלְלָה מִזֶּה הַשַּׁעַר נִגְלָה לְפָנַי שַׁעַר גְּדוֹל,
וְעִשְׂרָה שַׁעֲרִים סְבִיבָיו. שְׂאֵלְתִי עָלָיו.
אָמַר לִי, הַשַּׁעַר הַזֶּה אֵין לִי רֵשׁוֹת עָלָיו, וְלֹא נִפְתַּח
אֲלֵא בְּרֵאשֵׁי חֲדָשִׁים וְשִׁבְתוֹת וַיָּמִים מְזוּבִים. כְּאוֹתוֹ
זְמַן, כְּשֶׁנִּכְנָס שִׁבְתָּהּ, אִו רֵאשׁ חֲדָשׁ, אִו מוֹעֵד, קוֹל
מִתְפּוֹצֵץ כָּכָל אוֹתָם רְקִיעִים, וְאוֹמֵר, (ישעיה כו)
פִּתְחוּ שַׁעֲרֵים וַיָּבֹא גּוֹי צַדִּיק שֹׁמֵר אֱמֻנִים.

מִפְּנֵי שְׁכָל הַרוּחוֹת שֶׁבְּנֵן עֵדֶן שְׁבֹאֲרֵץ, כָּל יָמֵי
הַשְּׁבוּעַ עוֹמְדוֹת שָׁם, וּמְטִילוֹת בְּתוֹכוֹ.
וּבְאוֹתוֹ זְמַן וּבְאוֹתוֹ רְקִיעַ שַׁעַל גְּבִי בֵּן עֵדֶן
שְׁבֹאֲרֵץ, שְׁבֹאֲוֹתָם שַׁעֲרִים נִפְתַּחוֹת ד' חֲלוֹנוֹת,
רְשׁוּמוֹת בְּד' אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַמְּפָרֵשׁ, הוּא
הַמֵּיחָד בְּגִבּוֹי מְרוּמִים, וְכָל אוֹתָם הַרוּחוֹת
מִתְלַבְּשׁוֹת בְּלְבוּשׁ יָקָר בְּאוֹתוֹ בֵּן עֵדֶן, בְּדַמּוֹת

אותו עולם שְׁהִיוּ עוֹמְדוֹת בְּמִלְבוּשׁ בְּשָׂר מְטַפָּה
סְרוּחָה.

וּבְשָׁעָה שֶׁהַחַלּוֹנוֹת נִפְתְּחוּ, בָּלָם פּוֹשְׁטִים
מִלְבוּשֵׁיהֶם, וּפּוֹרְחִים לְמַעְלָה בְּאוֹתָם
חַלּוֹנוֹת, וְעוֹלוֹת בְּמָקוֹם הַזֶּה. וְשָׂשָׂה בַּעֲלֵי כְנָפִים,
וּכְמָה מְמַנִּים עִמָּהֶם, פּוֹתְחִים הַשַּׁעַר הַזֶּה. וְכָל אֱלוֹ
הָעֲשָׂרָה שְׁעָרִים, הָרוּחוֹת נִכְנָסוֹת לְשָׁם בְּחֻדוֹה
וְעוֹלוֹת לְמַעְלָה. וְכֵן כָּל רְקִיעַ וְרְקִיעַ בְּדַרְדָּרָה זֶה,
בְּשָׁלוֹם וּבְשִׂמְחָה רַבָּה.

בְּשָׁעָה שֶׁאֱלוֹ הָרוּחוֹת עוֹלוֹת, רוּחוֹת אַחֲרוֹת
יּוֹרְדוֹת, שְׁנֵתוֹסְפוּ בֵּין הַחַיִּים בְּאוֹתוֹ
הָעוֹלָם. אֱלוֹ עוֹלוֹת, וְאֱלוֹ יּוֹרְדוֹת. בְּאוֹתוֹ מָקוֹם
שֶׁיִּרְדוּ אֱלוֹ מַשָּׁם, שָׁם חוֹנוֹת הָאֲחֵרוֹת, וְאִין
הַמָּקוֹם נִשְׁאָר פָּנוּי.

בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹמְרִים וַיְהִי נָעַם
ה' אֱלֹהֵינוּ כו', אוֹתָם הָרוּחוֹת שֶׁיִּרְדוּ
לָהֶם בְּשַׁבָּת, עוֹלוֹת. אֱלוֹ עוֹלוֹת, וְאֱלוֹ יּוֹרְדוֹת.

אֵלֹהֵי עוֹלֹת בְּמִקְוֵי, וְאֵלֹהֵי יוֹרְדוֹת לְמִקְוֵי. וְכֵן
תָּמִיד בְּעֵינֵי זֶה.

אָמַר רַבִּי אֶלְכֶם נְדָרִי, בְּשָׁעָה שֶׁנִּפְטַר הָאָדָם מִן
הָעוֹלָם, הַנְּשָׁמָה וְהַנְּפֶשׁ הוֹלְכוֹת יַחַד,
שֶׁנֶּאֱמַר (רות א) וַתִּלְכְּנָה שְׁתֵּיהֶם עַד בּוֹאֲנָה בֵּית
לָחֶם.

וַיְהִי כְּבוֹאֲנָה בֵּית לָחֶם וַתֵּהֱמוּ כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן
וַתֹּאמְרֶנָּה הַזֹּאת נְעָמִי. שֶׁהִלְכָה מִן הַמְּקוֹם
הַזֶּה מְלֵאָה מְכֹל טוֹב, מְלֵאָה מִן הַתּוֹרָה, עֲמוּד
הָעֵינַי בְּרֵאשֵׁה בַּיּוֹם, וְעֲמוּד הָאֵשׁ בַּלַּיְלָה, וְגַר מֵאִיר
לְפָנֶיהָ. וַיִּרְאוּ לָהּ גַּן הָעֵדֶן, מְקוֹם שְׂכָרָם הַטוֹב שֶׁל
הַצְּדִיקִים. וַיִּרְאוּ לָהּ גֵּיהֶנֶם, מְקוֹם פְּרַעְנוֹתָם שֶׁל
הָרָשָׁעִים, שֶׁנִּדְוָנִים בּוֹ עַל חַטָּאֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר בְּהִלּוֹ
נִרוּ עַל רֵאשֵׁי.

בְּאוֹתָהּ הִשָּׁעָה אוֹמְרַת הַנְּשָׁמָה, אֵל תִּקְרָאנָה לִּי
נְעָמִי, קְרֵאֵן לִי מָרָא וְגו', אֲנִי מְלֵאָה
הַלְכָתִּי, כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְתֶּם, וְכַעַת רִיקָם הֵשִׁיבֵנִי ה'!
בְּשִׁחֵיתִי בַּמְּקוֹם הַזֶּה, הִיִּיתִי מְלֵאָה מִתּוֹרָה,

מִלֵּאָה מְכַל טוֹב, וְכַעַת רִיקָם הֵשִׁיבֵנִי ה', לְעוֹלָם
הַזֶּה.

לָמָּה תִקְרָאנָה לִי נַעֲמִי וְה' עָנָה בִי וַשְׂדֵי הָרַע לִי
(רות א.) אֲשַׁנְכֶנּוּ בִי יִצַר הָרַע, רוּחַ הַבְּהֵמִית
וְנִפְשׁ הַבְּהֵמִיּוֹת, אֲשַׁעֲלֶיָּהּ נֹאמֵר (משלי יד) חֲכָמוֹת
נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָה וְאוֹלָת בְּיָדֶיהָ תִהְרָסֶנּוּ. חֲכָמוֹת
נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָה - זוֹ הַנְּשָׁמָה וְהַנְּפֹשׁ אֶל הַקֹּדֶשׁ.
וְאוֹלָת בְּיָדֶיהָ תִהְרָסֶנּוּ - זוֹ נִפְשׁ הַבְּהֵמִיּוֹת,
אֲשֶׁת־הָרֶם בְּנִין הַגּוֹף בְּאוֹלָתָהּ. וְזוֹהִי אֲשֶׁנְּשָׂאֶרֶת בַּגּוֹף,
אֲשֶׁנֹּאמֵר (איוב יד) אֵךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכָּאֵב וְנִפְשׁוֹ עָלָיו
תִּיאָכֵל, אֲשֶׁת־תִּתְּפוּ בִיחַד.

מִשָּׁל לָמָּה הַדָּבָר דּוֹמָה? לְמַלְךְ שֶׁמָּנָה בְּגֵן שָׁלוֹ
שְׁנֵי שׁוֹמְרִים, הָאֶחָד פִּסֵּחַ, וְהָאֶחָד סוּמָא.
אָמַר לָהֶם: הַשְּׁמְרוּ אֶשְׁלֵא תֹאכְלוּ מִפְּרֵי הַגֵּן הַזֶּה,
אֲשֶׁנִּי מִכִּיר כָּל פְּרֵי שֵׁשׁ בּוֹ.

מָה עָשׂוּ? הַפִּסֵּחַ אָמַר לְסוּמָא: הֲרִי רְצוֹנִנּוּ
אֲשֶׁנֹּאכֵל מִפְּרֵי הָאֵילָנוֹת הַלָּלוּ. אָמַר הַסוּמָא:

אֲנִי לֹא רוֹאָה. וְהַפִּסַּח אָמַר: וַהֲרִי אֲנִי יָכוֹל
לְלַכֵּת. מָה עָשׂוּ? רָכַב הַפִּסַּח עַל הַסּוּמָא וְאָכְלוּ.

וּבֵא הַמֶּלֶךְ, וּרְאָה שְׂאֵכְלוּ מִפְּרֵי הָאֵילָן. אָמַר
לָהֶם: מִי אָכַל מִפְּרֵי הָאֵילָן? הַסּוּמָא אָמַר:
אֲנִי לֹא רוֹאָה. אָמַר הַפִּסַּח: הֲרִי אֲנִי יָכוֹל לְלַכֵּת.
מָה עָשָׂה הַמֶּלֶךְ? (דף קא ע"ב) אָמַר: כְּמוֹ שְׂעֵשִׂיתֶם
וְאָכַלְתֶּם מִפְּרֵי הָאֵילָן - כִּי יַעֲשֶׂה לָכֶם. מָה עָשָׂה
הַמֶּלֶךְ? אָמַר לְעַבְדָּיו: הֲרָכִיבוּ הַפִּסַּח עַל הַסּוּמָא,
וַתֵּנוּ לָהֶם שְׂשִׁים מִכּוֹת בַּמָּקוֹם הַזֶּה.

כִּי הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית מִן יֵצֵר הָרַע, עִם הַגּוֹף.
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָהֶם חֲבוּר אַחַד,
הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית עִם הַגּוֹף, וּמַעֲנִישָׁן יַחַד. וְכֵן אִם
הָיָה צָדִיק, מִחֲבָרָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמְקַבְּלִים
שָׂכָר טוֹב יַחַד.

רַבִּי עֲזַרְיָה וְרַבִּי חֲזַקְיָה הָיוּ עוֹלִים לָרְגֵל. הָיָה
עִמָּהֶם אוֹתוֹ הַסּוּחֵר, שְׁהָיָה מִחֲמַר אַחֲרֵיהֶם.
אָמַר רַבִּי עֲזַרְיָה לְרַבִּי חֲזַקְיָה, הֲאִם שָׂמַעְתָּ דְבַר

בְּאוֹתוֹ הַפְּסוּק שְׁכַתּוֹב אֶל גִּנַּת אֶגְנוֹז יִרְדֶּתִי לְרֵאוֹת
בְּאֵי הַנְּחָל? דְּבָרֵי הַתּוֹרָה נִמְשָׁלִים לְאֶגְנוֹז, הֵיאֵךְ?

אָמַר לוֹ, מָה הָאֶגְנוֹז יֵשׁ לוֹ קְלָפָה בַּחוּץ וּמַחַ
בְּפָנִים, אַף דְּבָרֵי תּוֹרָה יֵשׁ בָּהּ מַעֲשֵׂה,
מִדְּרָשׁ, וְהַגְּדָה, וְסוּדָה, הַכֹּל זֶה לְפָנִים מְיוֹת.

אָמַר לוֹ, כִּי שָׁמַעְתִּי אֶת זֶה. בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהַמֶּלֶךְ
שָׁלְמָה גָּלָה שִׁיר הַשִּׁירִים, וְהִמַּת אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ
הַקְּדָמוֹנִי שֶׁהִטִּיל בְּאָדָם וַחֲוָה נִפְסְקָה מִן הָעוֹלָם,
מִשּׁוֹם שֶׁשִּׁיָּצְאוּ תוֹלְדוֹת לְעוֹלָם מֵאָדָם וַחֲוָה,
מֵאוֹתָהּ הַיְזִיחָה יָצְאוּ.

וְכִי שָׁמַעְתִּי מִרְבוֹתַי, וְהֵם שָׁמְעוּ עַד פִּי שֶׁל
אֵלֶיָּהוּ, שֶׁאָמַר כִּי, מַה שְׁכַתּוֹב (בראשית ד)
וְהָאָדָם יָדַע אֶת חוּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן
וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה'. וְהָאָדָם - זֶה אָדָם
הָרֵאשׁוֹן, כְּשֶׁבָא נְחָשׁ עַל חוּה, הִטִּיל בָּהּ וְהִמַּת,
וְקַיִן מֵאוֹתוֹ הֵצֵד שֶׁל אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ יָצָא. מַה נְּחָשׁ
דְּרָכּוֹ לְהַרְגַּ וּלְהַמִּית, כִּי גַם קַיִן, מִיָּד נַעֲשֶׂה הוֹרֵג.

כמו שנאמר, (ישעיה יד) משרש נחש יצא צפע ופריו שרף מעופף. כי משרש נחש - זה נחש הקדמוני. יצא צפע - זה קין, שיצא משרשו ומעקרו. ופריו שרף מעופף - שנעשה הורג בשרף הנה, שאין למכתו לחש. מעופף כפול, שכבר נעשה הנחש במינו כפול.

ואם תאמר מאותה הנהמה יצא, והפסוק אמר והאדם ידע את חוה אשתו ונתהר ונתלד את קין - וראי מאדם הנה, ולא מאותה הנהמה? אלא אותו הנחש הטיל והמה (דף קב ע"א) בחוה, ואותה הנהמה שנשאבה בה, היתה מבשכשכת במעיה, ולא הנה לו גוף להכליל בו ולהוציא אותה הרוח לעולם.

כיון שבא אדם הראשון עליה, התערבה אותה הנהמה באותו הורע, ועשה גוף לאותה רוח רעה, והנהמה שהיתה במעיה נכללה בו. ויצא לעולם בדרמות גדולה מכל שאר בני האדם של העולם שהיו אחריו.

וְעוֹד, שְׂאוֹתוֹ הִזְרַע שְׁהַטִּיל בָּהּ אָדָם לַעֲשׂוֹת גּוֹף,
 מֵאוֹתוֹ הִצַּד הָרַע הָיָה, וְהִתְנַבְּרָה אוֹתָהּ
 רוּחַ רָעָה, וְהִתְנַלְמָה בּוֹ, וַיֵּצֵא לָעוֹלָם. כִּיּוֹן
 שְׂרָאָתָה אוֹתוֹ חָוָה, אָמְרָה קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה', עִם
 ה'.

וּכְשֶׁהֵבִיא קָרְבָּנוֹ, מֵאוֹתוֹ הִצַּד הָרַע הֵבִיא אוֹתוֹ,
 שְׂכַתוֹב וַיְהִי מִקֵּץ יָמֵי"ם, שְׁהוּא הִצַּד
 הָרַע, וְלֹא מִצַּד הַקְּרִשָּׁה, שְׁהוּא מִקֵּץ יָמֵי"ן.

אֵת בָּסֵם הָעוֹלָם בְּצַדִּיקִים וַחֲסִידִים שְׂיֵצְאוּ אַחַר
 כָּךְ מִמֶּנּוּ. אֵת זֶה הָיָה סִיּוּם שֶׁל אֱלֹפָ"א
 בֵּיתָא, וּמִמֶּנּוּ חֲזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת לְיִשְׂרָאֵל - ש"ת.

כִּיּוֹן שְׁהִסְתִּימוּ אוֹתָם צַדִּיקִים וַחֲסִידִים עַד נַח,
 וְהָיוּ אוֹתָם בְּנֵי תַמְבוּל, שְׂפָלָם נִמְחוּ. כִּיּוֹן
 שְׂפָלָם נִמְחוּ, וַיֵּצֵא נַח וּבְנָיו מִהַתְּבָה, אִזּוֹ פְתוּב (שם)
 (ט) וּמֵאֵלָה נִפְצָה כָּל הָאָרֶץ. אִזּוֹ הִתְחִילוּ הָאוֹתִיּוֹת
 בְּאֱלֹפָא בֵּיתָא לְמַפְרַע - תש"ר. וְאִזּוֹ פְתוּב, וּמֵאֵלָה
 נִפְצָה כָּל הָאָרֶץ, וְהָלַךְ כָּל הָעוֹלָם בְּזוּהַמַּת אוֹתוֹ
 הַנְּחָשׁ.

וְאִתָּהּ עַל גַּב שְׂאֵבְרָהֶם תִּקַּן מִה שֶׁעָשָׂה אָדָם, וְכֵן
 יַעֲקֹב וַיִּצְחָק וַהֲצַדִּיקִים, עִם כָּל זֶה זְהֵמַת
 הַנְּחֹשׁ לֹא פָסְקָה, עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל חַר סִינִי,
 וְחִזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת לְדַרְדְּרֵי יִשְׂרָאֵל, וּמֵהֶם לְמַפְרָע, אַחַת
 מִכָּאֵן וְאַחַת מִכָּאֵן. וּבְשִׁפְרָחוֹ, חִזְרוּ בְּגוֹף אַחֵר.
 חִזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת בְּגוֹן אַחֵר.

וְכֵן הֵלֶךְ הָעוֹלָם בְּסוּדוֹת שֶׁל אֵלֶּפָא בֵּיתָא, עַד
 שָׁבָא שְׁלֵמָה. בֵּינוֹן שָׁבָא שְׁלֵמָה, נִמְצְאוּ
 הָאוֹתִיּוֹת עוֹמְדוֹת עַל קִיּוּמָן. וְאִזּוּ כְּתוּב (מלכים א' ה')
 וַתֵּרֶב חֲכֵמַת שְׁלֵמָה, וְעָמְדָה הַלְּבָנָה בְּשִׁלְמוֹת, וְאִזּוּ
 חֲתַנְּלָה שִׁיר הַשִּׁירִים לְעוֹלָם.

וְאִזּוּ אָמַר, (שיר ו') אֵל גִּנַּת אֲנֹנִי יִרְדְּתִי. מָה אֲנֹנִי,
 הַמַּחֲ לֹא נִמְצְאָ אֵלָּא לְבַסוּף, כִּי הָעוֹלָם הָיָה
 כִּי, עַד שֶׁהִתְקִימוּ הַקְּלָפוֹת, וְעָמַד הָעוֹלָם בְּמַחֲ
 וְהַלְּבָנָה בְּשִׁלְמוֹתָהּ.

אָמַר אוֹתוֹ הַסּוּחֵר, בְּמָה אָמַרְתֶּם וַתִּבְאֲרוּ אֶת
 הַפְּסוּק תְּזַה שְׁכַתוֹב, (רות א') וַתִּלְכְּנָה שְׁתֵּייהֶם
 עַד בּוֹאֲנָה בֵּית לָחֶם וַיְהִי כְּבוֹאֲנָה בֵּית לָחֶם וַתִּהְיֶינָה

כָּל הָעִיר עָלֶיהָ"ן. עַד כָּאֵן שְׁתֵּימִם. וְתֹאמַרְנָה הֲזֹאת
נִיעָמִי, אַחַת וְלֹא יוֹתֵר. אָמַר רַבִּי עֲזַרְיָה, אֲשַׁרְיָהֶם
יִשְׂרָאֵל, שְׂאֵפְלוּ הַרְיָקָנִים שְׂכָכֶם מְלֵאִים תּוֹרָה
וּמַעֲשִׂים טוֹבִים.

יָרְדוּ שְׁנֵיהֶם, אָמְרוּ לוֹ, הִנְשַׁמְעֵ לְךָ דְבַר בְּפִסּוּק
הַזֶּה? אָמַר, כֹּךְ שָׁמַעְתִּי - בְּזִמְנֵי שְׂרָצָה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לָתֵת תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הַלּוֹחֹת
הָיוּ כְּתוּבִים פָּנִים וְאַחֹר, שְׂנַאֲמַר (שְׁמוֹת ל"ב) מִזֶּה
וּמִזֶּה הֵם כְּתוּבִים.

וְהַלּוֹחַ אַחֵר פָּנִים וְאַחֹר, וְהַלּוֹחַ אַחֶרֶת יָמִין
וּשְׂמֹאל, שְׂנַאֲמַר (שְׁמוֹת ל"ב) וְהַלּוֹחַ מַעֲשֵׂה
אֱלֹהִים הֵמָּה וְהַמְּכַתֵּב מְכַתֵּב אֱלֹהִים הוּא חֲרוֹת
עַל הַלּוֹחַת. שְׁנַיִם. עַל מָה אָמַר פְּעָמִים וְהַמְּכַתֵּב
מְכַתֵּב?

שְׂקָדִים שָׁעֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל הָעֵגֶל, וְרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לָתֵת שְׁתֵּי תּוֹרוֹת, שְׂכַתֵּב וְשַׁבְּעַל
כֶּה הָאֵלֹהִים, עַל יְדֵי מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל - וְהַלּוֹחַת מַעֲשֵׂה

אֱלֹהִים הִמָּה וְגו'. וְהַלּוּחֹת הָיוּ בְּדִגְמָא ו"ה לּוּחֹת.
ו"ה מִכְתָּב, מִכְתָּב שְׁפָתוֹב זָחוּ ו"ה.

לוּחֹת י"ה. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הִמָּה - זוּ הַבִּינָה
הַעֲלִיזָנָה. ו"ה הֵם שְׁתֵּי זְרוּעוֹת. ו"ה
מִכְתָּב - הֵם יַעֲקֹב וְרַחֵל, שְׁנֵי קְרָאוּ שְׁמֵשׁ וַיִּרְחַ, וְנִקְרָאוּ שְׁנֵי שְׂדִים, וְנִקְרָאוּ אֶחָד. וְעַל זֶה אָמַר, ו"ה
מִכְתָּב מִכְתָּב אֱלֹהִים הוּא. חֲרוֹת עַל הַלְּחָת, אֵל
תִּקְרִי חֲרוֹת אֶלָּא חֲרוֹת, חֲרוֹת מִמְּלֶאךָ הַמּוֹת,
וּמִשְׁעֵבוֹד מַלְכֵיזוֹת, וְכֹל הַחֲלָאִים הַרְעִים שְׁל
הַעוֹלָם.

וְכִיּוֹן שְׁעָשׂוּ אֶת הַעֲגָל, פָּרְחוּ הָאוֹתִיּוֹת מִשְׁנֵי
הַצְּדָדִים פָּנִים וַיָּמִין. וְאֲנִי אֶפְתַּח לְךָ הַדְּרָךְ
הַיָּשָׁר שְׁתַּבִּין. אֱלִימֶלֶךְ וְנַעֲמִי, וּמַחְלוֹן וְרוֹת -
בְּדִגְמָא הָיוּ שְׁנֵי הַלּוּחֹת. אֱלִימֶלֶךְ וְנַעֲמִי לּוּחַ אֶחָד,
יָמִין וּשְׂמָאל. וּמַחְלוֹן וְרוֹת, פָּנִים וְאַחֲזֹר, לּוּחַ אֶחָד.
וְכִיּוֹן שְׁעָשׂוּ אֶת הַעֲגָל, הִסְתַּלַּק אֱלִימֶלֶךְ וּמַחְלוֹן.
נִשְׂאָרוֹ רוֹת וְנַעֲמִי, שְׁתֵּי נִקְבוֹת.

וְהִלְכוּ שְׂתִיחֵן, עַד כִּי שָׁמְעוּ כִּי פָקַד ה' אֶת עַמּוֹ
 לָתֵת לָהֶם לָחֶ"ם. שָׁנַתָּן פַּעַם אַחֲרַת
 תּוֹרָה, לוֹחֹת שְׁנִיּוֹת.

וְתִלְכְּנָה שְׂתִיחֵם עַד בּוֹאֲנָה בֵּית לָחֶם וְגו', וְתִהְיֶה
 כָּל הָעִיר עֲלִיחֵן. כָּל - זֶה צְדִיק. הָעִיר
 - זֶה צִיּוֹן, עִיר דָּוִד. וְתֹאמְרָנָה הַזֹּאת נַעֲמִי,
 שֶׁבִשְׁעָה שָׁנַתְנָה תּוֹרָה עַל הַר סִינַי, כְּתוּב (שְׁמוֹת ב)
 וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֶת הַלְפִידִם.

אִז צִוְּחָה הַתּוֹרָה, וְאָמְרָה, אֵל תִּקְרָאנָה לִי נַעֲמִי,
 אֲנִי מְלֵאָה הַלְבָּתִּי, מִכָּל שִׂמְחָה וּמִכָּל הַטּוֹבוֹת
 וְכָל הַחֲרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, אֲפִלוּ מִשְׁעֶבֶד מַלְכֵי־זָרָה.
 אִז אָמְרָה, לָמָּה תִקְרָאנָה לִי נַעֲמִי.

וְזָחַו הַסּוּד שֶׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל יְדֵי מִשְׁחָה,
 (שְׁמוֹת לז) וְרֹאִיתְ אֶת אַחֲרָי וּפְנֵי לֹא יֵרְאוּ.
 בְּשָׂרְצִיתִי לָתֵת תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, יָמִין וּשְׂמֹאל פָּנִים
 וְאַחֲזֹר - הֵם לֹא רָצוּ, וַעֲשׂוּ אֶת הָעֵגֶל. וְכֵאֵן בְּשִׁחָם
 רוֹצִים - אֲנִי לֹא אֶרְצָה.

אָמַר, כִּי שָׁמַעְתִּי, בְּזִמְנֵי שְׂרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְתֵת תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, נָטַל (דף קב ע"ב) תּוֹרָה
 שֶׁבְּכֹתֵב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְהִלֵּךְ הוּא לְשֹׂאֵר
 הָעַמִּים, וְלֹא רָצוּ לְקַבְּלָם. עַד שֶׁהוֹרִיד אוֹתָם
 לְיִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי.

אָמְרוּ מִלְּאֲבֵי הַשָּׁרֵת: לְמִי רוּצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לְתֵת שְׁתֵּי תוֹרוֹת הַלָּלוּ? אָמַר:
 לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם גּוֹרְלֵי וְחִלְקֵי, שֶׁכֶּתוּב (דברים לב) כִּי
 חִלַּק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבְלֵי נַחֲלָתוֹ, הֲרֵי שְׁנַיִם. וְאֲנִי
 נוֹתֵן לָהֶם שְׁתֵּי תוֹרוֹת. וְעוֹד, שְׁעוּלִים בְּעַרְבוֹן
 עוֹלָלִים וַיּוֹנְקִים. וּבְשִׁבְלָם יִתְעוֹרְרוּ שְׁתֵּי הַתּוֹרוֹת
 הַלָּלוּ, שֶׁכֶּתוּב מִפִּי עוֹלָלִים וַיּוֹנְקִים יִסְדֹּת עוֹ.

וּמִכַּאֲן יוֹצֵא? מִשָּׁם יוֹצֵא, שֶׁכֶּתוּב (ישעיה כח) אֵת
 מִי יוֹרֵה דַעָה וְאֵת מִי יִבִּין שְׁמוּעָה גְמוּלֵי
 מִחֻלָּב עֵתִיקֵי מִשְׁדָּדִים. אֵת מִי יוֹרֵה דַעָה - זו תּוֹרָה
 שֶׁבְּכֹתֵב. וְאֵת מִי יִבִּין שְׁמוּעָה - זו תּוֹרָה שֶׁבְּעַל
 פֶּה. גְמוּלֵי מִחֻלָּב עֵתִיקֵי מִשְׁדָּדִים - שֶׁבְּגִלְלָם יִרְדֶּה
 תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי.

וְהוּוּ שְׁפָתוֹב (רות א) וְהִלְכְנָה שְׁתִּיחֶם עַד בּוֹאֲנָה בֵּית
 לָחֶם. לָאֵן הָלְכוּ? לְשָׂאֵר הָעַמִּים, עַד שְׁעָמְדוּ
 יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי. בִּיּוֹן שְׁיָרְדוּ תוֹרָה שְׁבַכְתָּב
 וְתוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, מִיָּד וְתֵחֶם כָּל הָעִיר עֲלִיחֶן
 וְתֵאמְרָנָה הִזְאת נְעַמִי. הַיְדַעֲוֹעַ כָּל הָעוֹלָם, וְאָמְרוּ,
 זֹו הִיא הַתּוֹרָה הַמְּדָה גְנוּזָה? מִיָּד - וְכָל הָעַם רֵאִים
 אֶת הַקּוֹלֵת וְאֶת הַלְּפִידִם. אָז אָמְרָה, הִזְאת נְעַמִי,
 זֹו הִיא נְעִימוֹת הַתּוֹרָה.

וְלֹא יָדְעוּ יִשְׂרָאֵל הָעַנְשׁ שֶׁל הַתּוֹרָה, עַד שְׁכָּאוּ
 לְמָרָה, שְׁפָתוֹב (שמות טו) וַיָּבֵאוּ מָרָתָהּ. וְכַתּוּב,
 שָׁם שָׁם לֹו חֶק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסְהוּ. אָז אָמְרָה
 הַתּוֹרָה, קָרְאֵן לִי מָרָא.

וְהִרְכִּיבוּ שְׁלֹשׁ פְּרָסוֹת, וְהוּא עוֹסֵק עִמָּהֶם
 בְּפִסּוּדוֹת הַלָּלוּ. קָרְאוּ עֲלָיו, כְּפִלַּח
 תְּרַמּוֹן בְּקִתְדוּ. אֲפִלוּ תְרִיקָנִים שְׁבִיִּשְׂרָאֵל מִלְּאִים
 תּוֹרָה וּמִצְוֹת כְּרַמּוֹן.

אָמַר לוּ, אָז הָיוּ יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְרִים בַּתּוֹרָה,
 הַתְעַטְרוּ בְּשִׁמוֹת חֻקוֹתֵם עֲלֵיוֹנִים. בִּיּוֹן

שָׁעֲשׂוּ אֶת הָעֶגְלָה וְסָרְחוּ, וְהָיָה מִבֵּיא מִיָּשָׁה אֶת
הַתּוֹרָה, בְּתוֹכָהּ עַל לִוְחֹת שֶׁל אֲבָנִים עֲלִיּוֹנִים,
מִלְּאִים מִכָּל טוֹבוֹת, חֲרוֹת מִמְּלֶאךָ הַמְּנוֹת,
וּמִשְׁעֶבֶד מִלְּבִיּוֹת, וּמִכָּל הַמַּחְלוֹת הַרְעוֹת שֶׁל
הָעוֹלָם.

כִּיּוֹן שָׂרָאָה מִיָּשָׁה אֶת הָעֶגְלָה, פָּרְחוּ הָאֹתִיּוֹת,
וּבְכֵן עָלוּ לְמַעְלָה. אִזְ צוּחָה הַתּוֹרָה
וְאָמְרָה, אֲנִי מְלָאָה הֶלְכֹתַי, מִכַּמָּה טוֹבוֹת
לְיִשְׂרָאֵל, וְעָבְשׁוּ חוֹרְתַי רִיקָם לְחֹנָם, שְׁלֵא מוֹעִילָה
לָהֶם. אִזְ צוּחוּ הָעֲלִיּוֹנִים, וְאָמְרוּ, (חושע י) אִוִי לָהֶם
כִּי נִדְדוּ מִמֶּנִּי. אִוִי לָהֶם שְׁלֵא עָמְדוּ בְּאַמוּנָה שֶׁל
רַבּוֹנָם.

רַבִּי אֶלְכָם נִדְרָאִי לְטַעְמוֹ. שְׂאֵמֵר רַבִּי אֶלְכָם נִדְרָאִי,
הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוֹף הֵם שְׂתַפִּים יַחַד, וְהוֹלְכִים מִזֶּה
הָעוֹלָם בְּיַחַד. עַד בּוֹאֵנָה בֵּית לָהֶם. וְלָמָּה נִקְרְאָת
כֶּךָ? אֶלָּא בֵּית חֲדָיִן וְקִטְרוֹנָה שֶׁל חֲדָיִן וְקִרְבַּיִשׁ
שָׁם. אִזְ כָּתוּב וַתְּהִי כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן. כָּל שְׂאֵר
הַמַּתִּים מִרְעִישִׁים עֲלֵיהֶם, לְקוֹל הַקִּרְבַּיִשׁ שֶׁל חֲדָיִן.

וְשִׁשְׁנֵינוּ, אֹתוֹ מִלֶּאךָ הַמְּמַנָּה עַל בֵּית הַקְּבָרוֹת,
 נִכְנָס לְקִבְרַ בְּשָׁעָה שְׁנִקְבְּרָ, עוֹמֵד עָלָיו
 וּמְבִיט וְאוֹמֵר: אֹי לוֹ לְפָלוֹנִי זֶה! אֹי לְעֵינַיִם
 שְׁנִנְּהוּ מִהָעוֹלָם הַזֶּה בְּעֵבְרָה! אֹי לָהֶם לְיַדַּיִם
 וּלְרַגְלָיִם שֶׁחָלְכוּ בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם.

אָמַר הַגּוֹף: אֲנִי אֵינִי רוֹאָה, הַנֶּפֶשׁ הִיא הַמְּנַהִיגָה
 שְׁלִי. אוֹמֶרֶת הַנֶּפֶשׁ: אֲנִי אֵינִי יוֹדַעַת לֵילֵךְ.
 וְהֵם הַשְּׁנַיִם דְּנִמְתַּת הָעוֹר וְהַפֶּסֶת. מָה עֲשָׂה? מִכְּנִים
 הַנֶּפֶשׁ לְתוֹךְ הַגּוֹף, וְדָן אוֹתָם שְׁלֹשָׁה יָמִים זֶה אַחֲרֵי
 זֶה. לְאַחֵר שְׁלֹשָׁה יָמִים, נִדוֹן מִפְּנֵי וּמִדְּרִיּוֹ וּמִרַגְלָיו.

לְאַחֵר מִכָּאֵן הַגּוֹף נִבְקָע, וְרָמָה וְתוֹלְעָה עוֹלָה
 עָלָיו, וְהַנֶּפֶשׁ מֵתְאַבְּלֶת עָלָיו. שְׂכַתוֹב (א"י)
 אֵךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכָּאֵב וְנִפְשׁוֹ עָלָיו תֵּאָבֵל.
 וְאוֹמֶרֶת, אֲנִי מִלֶּאךָ הַלֵּכְתִּי לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְדִיקָם
 הַשִּׁיבְנֵי ה' לְזֶה הָעוֹלָם, בְּלֹא מַעֲשִׂים וּבְלֹא תוֹרָה.

וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁתְּלַמּוּדוֹ מִתְקַיֵּם בְּיָדוֹ בְּזִמְנֵי שֶׁתוֹלֵךְ
 אָדָם לְבֵית עוֹלָמוֹ. שְׂאֵפְלוֹ בְּקִבְרַ
 שְׂפַתוֹתַי"ו רוח־שׁוֹת, וְהֵם שׁוֹשְׁנֵי"ם. אֵל תִּקְרֵי

שׁוֹשְׁנִים, אֵלֶּא שׁוֹשְׁנִים. מִפְּנֵי שְׁתּוֹרְתָם מְנַגַּח
עֲלֵיהֶם. וְהוּא שְׁכָתוּב (משלי ו) בְּשֹׁכְבְךָ תִשְׁמַר עֲלֶיךָ.

כְּמוֹ זֶה שֶׁל רַבִּי חֲסֵדָא, בְּשִׁנְפִטָר לְעוֹלָמוֹ, הָלַךְ
רַבִּי יוֹסִי בְּנֵו וְלָן שָׁם עַל קְבָרוֹ בְּלִילָה. שָׁמַע
מִתּוֹךְ קְבָרוֹ שְׁמִיחָה שֶׁל בְּתוּת בְּתוּת, שְׁמֵת בְּנָסִים
וְאוֹמְרִים: גִּילָךְ לְשִׁמְחַת הַהִלּוּלָה שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁל
רַבִּי חֲסֵדָא. וְאַפְלוּ מִלְּאֲכִי הַשָּׂרַת מִתְּבַנְּסִים לְשִׁמְחָה
עִמוֹ.

שָׁמַע שְׁחִיו אוֹמְרִים, מַה לְּחַיִּים בְּשִׁמְחַתְנוּ כָּאֵן?
יַעֲסִקוּ בַּתּוֹרָה בְּעוֹלָם הַהוּא! אָמַר לוֹ, בְּנֵי,
לֵךְ מִכָּאֵן וְקַיִם תִּלְמוּדֶךָ, שְׂאֲשָׁרֵי הוּא מִי שְׂבֵא
לְכָאֵן וְתִלְמוּדוֹ בְּיָדוֹ. שְׁחִרֵי אֶפְלוּ מִלְּאֲכִי הַשָּׂרַת
לֹא יְכוּלִים לְקַרֵּב אֵלָיו. לֵךְ וְאַמַר לְרַבִּי חֲנִי, שְׁיִגְמַר
תִּלְמוּדוֹ, שְׁפִיוֹם פְּלוּנֵי יָבֵא לְכָאֵן.

בֵּינְתָיִם שְׁחִיָה מְדַבֵּר עִמוֹ, הָעֵלוּהוּ אֵת רַבִּי
חֲסֵדָא לְיִשְׁבָּה הָעֲלִיזָנָה. וְקָם רַבִּי יוֹסִי
בְּנֵו, וְהִלָּךְ, וְהִרְאָה לְחֻבְרִים.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹדָאִי, אֲלֶמְלֵא רַבִּי יוֹסִי אֶתָּה,
 רָאוּי הָיִיתָ לְהַעֲנִישׁ שָׁם. אָמַר לוֹ, בְּשָׂבִיל
 צַעְרוֹ שֶׁל אַבָּא הִלְכְתִּי וְשָׂמַעְתִּי כָּל זֶה. קָרָא רַבִּי
 יוֹנָתָן עַל רַבִּי חֲסֵדָא, (משלי ג) וְשָׂכַכְתָּ וְעָרְכָה שְׁנֵתָךְ.
 וְהַפְסוּק הָאֲחֵר הַזֶּה, (קהלת ה) מְתוּקָה שְׁנַת הָעֵבֶד
 אִם מַעֵט וְאִם תְּרַבֶּה יֹאכֵל.

דָּבָר אַחֵר, הַנֶּפֶשׁ נִמְשָׁלָה לְשָׂכִינָה, וְהַגּוֹף
 לְיִשְׂרָאֵל. אִם יִשְׂרָאֵל חָטְאוּ וְנָלוּ, לָמָּה
 הַנֶּלָה הַשְׂכִּינָה לְשָׁם עִמָּהֶם, שֶׁהִיא לֹא חָטְאָה?
 אֵלֶּא עַל שֶׁהִיְתָה מְבַקֶּשֶׁת עֲלֵיהֶם רַחֲמִים,
 וּמִשְׁפַּעַת לָהֶם עֹשֶׂר וְכַבוֹד מְאֹד, וְנִתְּנָה לָהֶם כָּל
 מַה שְׁיִרְצוּ, וְהֵם חָטְאוּ. וְעַל זֶה נֶאֱמַר (דברים לב)
 וַיִּשְׁמַן יִשְׂרוּן וַיִּבְעֵט שָׂמֶנֶת עֲבִית כְּשִׁית וַיִּמְשַׁח
 אֵלֹהֶיךָ עֲשָׂהוּ וַיִּנְבֵּל צוּר יִשְׁעָתוֹ. וְעַל זֶה נִלְתָּה
 עִמָּהֶם.

מָה רָמָה וְתוֹלְעָה עוֹלָה עַל הַגּוֹף - כִּי בְּשָׂעָה
 שִׁיִּשְׂרָאֵל הֵם רָעִים, אֲמוֹת הָעוֹלָם, כִּינִי עֲשׂוּ
 וַיִּשְׁמַעְאֵל, שֶׁנִּקְרָאִים רָמָה וְתוֹלְעָה, שׁוֹלְטִים

עליהם, והגוף נבקע ויחרגו את ישראל. ועל זה, (איוב יד) אף בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאכל. מהו בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאכל? בשרו יכאב עליהם, ונפשו של ישראל תאכל. ואז היא משתוקקת לנשמה העליונה שנקראת נעמי.

ולנעמי מודע לאישה איש גבור חיל ממשפחת אלימלך ושמו בעז וגו' (רות ב). רבי רחומאי פתח, (תהלים קיב) גבור בארץ יהיה ורעו. אשרי הוא מי שמתברך בכנים בעולם הזה, כדי שלא ילך יחידי לאותו העולם.

בא וראה, בהגמא שיש באדם יהו"ה מלא, ומתפרש האור שלו למ"ה, כאן יש בגוף השם מלא יהו"ה, ומתפרש לעשרים ושתיים אותיות, ועם מנצפ"ך הם עשרים ושבע.

ואני אפתח לך דרך ישר. כמו שהיא הגמת אדם, שהיא מארבע אותיות, והוא אור גדול, כך יש בגוף ארבעה יסודות - אש ועפר רוח ומים, והם ארבעה כחות. ואלו הם: רוח הבהמית, ונפש

הַבְּהֵמִית, וְהַנְּשָׁמָה, וְהַנְּשָׁמָה לְנִשְׁמָה. וְהֵם מֵצַד
הַשָּׂמַאל.

וְהֵם פּוֹעֲלִים בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּמוֹ זֶה: הַשֶּׁכֶל
מִהַנְּשָׁמָה לְנִשְׁמָה. וְתֵאוֹת הַשֶּׁכֶל נִמְשָׁכֶת
מִן הַנְּשָׁמָה. וּמִן רוּחַ הַבְּהֵמִית יָבֵא הַמִּשְׂאָ וּמִתֵּן
עִם הַגּוֹיִם. וְנִפְּשׁ הַבְּהֵמִית לְהַנְהִיג הָאֵיבָרִים,
שְׂיִלְכוּ לְאֹכִילָה וְשִׁתְיָה וְתֵאוֹת הַמִּשְׂגָל, וְזוֹהִי
הַנְּפֶשׁ הַבְּהֵמִית (מִן הַרוּם אַרְבַּע רִחוּת, קֹד וְחֵם מִן וְחֶרֶף).

וְחַמְשָׁה מְקוֹמוֹת שְׁעֵשָׂרִים וְשִׁתִּים אוֹתִיּוֹת
נִזְכָּרוֹת בָּהֶם, וְהֵם: אַחַח"ע מְגֻרֹן,
בּוּמ"ף מִשְׁפָּתִים, גִּיב"ק מַחִידָה, דַּטְלֵנ"ת מְלָשׁוֹן,
זַסְצַר"ש מִשְׁנָנִים. וְאֵלוֹ חֲמִשָּׁת הַמְקוֹמוֹת נִכְלָלִים
בְּאַרְבָּעָה כַּחוֹת, שְׁהֵם מְנַהֲיָנִים הָאֵיבָרִים, וּבָהֶם
נִבְרָא כָּל הַגּוֹף. וְעָלִיָּהֶם הָאֲרַבַּע אוֹתִיּוֹת קְדוֹשׁוֹת,
שְׁנִקְרָאוּ אָדָם, וְעָלִיָּהֶם אָמַר הַכֶּתוּב, (בְּרֵאשִׁית א)
וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.

וּמִן הַיּוֹד מִתְעוֹרְרֶת יִרְאָה לְאֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים,
שְׂיִתְיָה הָאָדָם יִרְאֵ מִפְּנֵו. וּמִן הַח' מִתְעוֹרְרֶת

תשובה לאיש. ומן הו' מתעוררת לאדם תורה. ומן
הה' מתעוררים מעשים טובים ומצוות, ולא יחטא.
והו' השם הנסתר בצלמו. כמו שהקדוש ברוך הוא
נסתר בעולמו, כך הוא זה השם נסתר באדם.

ודע שהם ארבעה שמות: יהו"ה. יהו"ה. יהו"ה.
יהו"ה. ודע שהארבע אותיות הנמת ארבעה
יסודות שנקראו גוף, ומתפשטים למאתים
ארבעים ושמונה איברים. ועל אלו הארבעה יש
ארבע אותיות הנזכרים למעלה, והם מתעלים על
הארבעה גופים שהזכרנו, ונקראים נקודות. כי
בהברת י' אי, ובהברת ה' אה. ובהברת ו' או.
ובהברת ה' אה.

ויש על הנקודות מעמים, שהם מנהיגים לארבע
אותיות, שהם פנגד רגלי המרכבה, שהם
מוצא היסודות השפלים, והם נקראים נקודות.
ועליהם שלשה מעמים, והם זרקא תלשא
שלשלת. וזהו שם הנסתר המפורש והקדוש, שהו'
שם הוי"ה.

וְכֵן בְּאָדָם, מִן הָא' לְבִדָּה הִתְפַּשְׁטוּ אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת
 שֶׁל שֵׁם: אִי, אָה, אֹ, אָה. וּמִן הָאָלֶף הִתְפַּשְׁט
 ה"א הַנֶּעְלָם, כִּי הוּא מוֹצִיא מֵה שְׂקִיבֵל. וְגַם שְׁתֵּי
 הַבְּרוּתָיו אִי אוֹ - הָרֵאשׁוֹן מְקַבֵּל וְהַשֵּׁנִי מוֹלִיד.
 וְהַיּוֹ"ד הַנֶּעְלָם שֶׁל אִי מוֹרָה כִּי מִמֶּנּוּ מִתְפַּשֵׁט
 הַכֹּל. וְעַל כֵּן נִקְרָא הָרֵאשׁוֹן מְקַבֵּל, וְהַשֵּׁנִי מוֹלִיד.
 וְהַיּוֹ"ד הַנֶּעְלָם שְׁמוֹרָה כִּי מִמֶּנּוּ מִתְפַּשֵׁט הַכֹּל.

וְעַל כֵּן נִקְרָא הָרֵאשׁוֹן וְרִקְא, כְּשֵׁמוֹ כֵּן הוּא, כִּי
 הוּא מוֹרָה שְׂאִינ לֹו סוּף. וְהַשֵּׁנִי תִלְשָׂא,
 מְלָה מְרַכֶּכֶת: ת"ל ש"א. כִּי הִיא נוֹשֵׂאת הַת"ל.
 וְהַשְּׁלִישִׁי שְׁלִשְׁלֶת, כְּשֵׁמָה כֵּן הִיא, הַמְשַׁפְּעֵת לִתֵּל
 שֶׁהַכֹּל פּוֹנִים שָׁם (וְעַל זֶה כֵּן הַמַּחֲבֵר בְּאֶמְרוֹ).

וְדַע שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שִׁמּוֹת, בְּדִגְמָא הַזֶּה: יוֹסִי יוֹסִי
 יוֹסִי יוֹסִי. יֵשׁ אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ גּוּף,
 וּמִתְפַּשְׁטִים לְמֵאתִים אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה אֵיבָרִים.
 וְיֵשׁ אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ נְקֻדּוֹת, וְהֵם מִתְעַלִּים
 עַל הַגּוּף. וְיֵשׁ עַל הַנְּקֻדּוֹת טַעָמִים, שֶׁהֵם מְנַהֲיָגִים

אֶת הָאוֹתִיּוֹת. וְעַל שְׁלֹשָׁה שֵׁם נִסְתָּר וְקָדוֹשׁ,
וְהַנִּקְדוּת גּוֹף לְטַעַמִּים, וְהָאוֹתִיּוֹת גּוֹף לְנִקְדוּת.

רַבִּי רְחוּמַאי פְּתַח, (תהלים קיב) גְּבוּר בְּאֶרֶץ יִתְיָה
וְרָעוּ. אֲשֶׁרִי הוּא מִי שִׁיזְכָּח לְהַתְּכַרֵּךְ בְּבָנִים
בְּעוֹלָם תְּהֵא. וְאִם לֹא, הוּא הוֹלֵךְ מִיַּד לְיָד. וְכַתוּב
(משלי יא) יָד לְיָד לֹא יִנְקָה רָע. מַה זֶה יָד לְיָד? (תהלים
כה) סוֹד ה' לִירְאָיו.

רַבִּי נַחֲמָן אֹמֵר, וְלִנְעָמִי (דף קג ע"א) מוֹדַע לְאִישָׁה אִישׁ
גְּבוּר חֵיל מְמַשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ וְשִׁמוֹ בְּעוֹ.
וְכַתוּב (רות ב) קָרוֹב לָנוּ הָאִישׁ מִנְּאֻלָּנוּ הוּא. וְרַבִּי
רְחוּמַאי אָמַר, (אם) כָּךְ, מַה זֶה לֹא יִנְקָה רָע?

אָמַר לוֹ, לְשׁוֹטֵר שְׁתֵּי מַלְקָה אֶת הָרָשָׁעִים, עַד
שְׁנוֹתֵנִים לוֹ עָרַב. וְאִם נוֹתֵן, לֹא נוֹתֵנִים
לְשׁוֹטֵר לְהַלְקוֹת. אָמַר לוֹ, לֹא כֵּן! אֵלֶּךָ בְּשָׁעָה
שְׂיָבֹא וְיִתְנַלֵּה מִי שְׁתַּחֲוֶה אֶת הָאָדָם, תִּדַע אֶת זֶה.

רַבִּי זְמִירָא יָצָא לְשִׁדְּחָה אוֹנוּ, רָאָה אֶת אוֹתָם
הַתְּבַקִּיעִים שְׂבֻקְמֵי הַבְּלִיטוֹת שְׂמַעְלוֹת

שְׁלֵהָבוֹת. הֶרְכִּין אֲזֵנוֹ, וְשָׁמַע קוֹלוֹת. אָמַר לוֹ אֹתוֹ
הָעֶרְבִי: לֵךְ עִמִּי, וְאַרְאֶה לְךָ פְּלִיאֹת נִסְתָּרוֹת מִבְּנֵי
אָדָם. הֲלֵךְ עִמּוֹ אַחֲרַי הַסֵּלֶע, וְרָאָה בְּקִיעִים
אַחֲרֵים וְשִׁלְהָבוֹת שְׁעוֹלוֹת לְמַעְלָה. שָׁמְעוּ קוֹלוֹת
אַחֲרֵים. אָמַר לוֹ: הֶרְכִּין אֲזֵנְךָ לְכָאן. הֶרְכִּין אֶת
אֲזֵנוֹ, וְשָׁמַע קוֹלוֹת שְׁאוֹמְרִים וַיִּי.

אָמַר: וַדַּאי, זֶהוּ מָקוֹם מֵאוֹתָם הַמְּקוֹמוֹת שֶׁל
הַגִּיהֶנָם כָּאן. וְעָבַר אֹתוֹ הָעֶרְבִי, וְהוּא
נִשְׁאַר. בִּינְתֵימָם גָּחַן לְתוֹךְ מָקוֹם אַחֵר, וְרָאָה אִישׁ
אַחַד שֶׁתָּיָה מְרִים קוֹלוֹת, וְהָיוּ לוֹקְחִים אֹתוֹ,
וּמְכַנְיָסִים אֹתוֹ לְעַמֵּק שֶׁל מְדוּר אַחֵר, וְנִתְּכַפֶּסֶה,
וְלֹא רָאָה יוֹתֵר.

נִרְדָּם, וְרָאָה בַּחֲלוֹם אֹתוֹ הָאִישׁ. אָמַר לוֹ: מִי
אַתָּה? אָמַר לוֹ: יְהוּדִי רָשָׁע אָנִי, שְׁלֹא
הִשְׁאַרְתִּי רַעוֹת וְחַטָּאִים בְּעוֹלָם שְׁלֹא עָשִׂיתִי. אָמַר
לוֹ בְּתוֹךְ הַחֲלוֹם: מַה שָּׁמְךָ? אָמַר לוֹ: אֵינִי יוֹדֵעַ,
שֶׁתְּרַשְׁעִים שֶׁל הַגִּיהֶנָם לֹא זוֹכְרִים שְׁמָם.

אָמַר לוֹ: שָׁם מִקוֹמְךָ מֵהוּ? אָמַר לוֹ: בְּגִלְיָל
הָעֲלִיּוֹן הָיִיתִי בְּצַב, וּמִתּוֹךְ הָרְעוּת הַרְבוּת
שָׁעֲשִׂיתִי שָׁם, וְדָנִים אֶת אוֹתוֹ הָאִישׁ שָׁלַשׁ פְּעָמִים
בְּיוֹם וְשָׁלַשׁ פְּעָמִים בְּלַיְלָה. (אָמַר לוֹ: וַיֵּן הַשְּׂאֵרֶת? אָמַר לוֹ:

•(ז)

קָם מִשָּׁם, וְהִלֵּךְ לוֹ לְגִלְיָל הָעֲלִיּוֹן. שָׁמַע קוֹל
תִּינוֹק שֹׁתֶהָ אוֹמֵר, (מְשָׁלִי ב) אִם תִּבְקֹשְׁנָה
בְּכֶסֶף וּבִמְטָמְנִים תִּחְפְּשֶׁנָּה אִזּוֹ תִּבְיֵן יִרְאֵת ה'.
הִלֵּךְ לְבֵית מִדְרָשׁ אַחֵר, שָׁמַע קוֹל תִּינוֹק אַחֵר
שֹׁתֶהָ אוֹמֵר, (צַפְנִיָּה ב) בִּקְשׁוּ צֶדֶק בִּקְשׁוּ עֲנוּה אוֹלֵי
תִּפְתְּרוּ וְגו'.

הִלֵּךְ וַחֲפֹשׂ אַחֵר אוֹתוֹ הָאִישׁ הָרָשָׁע. וְאֵל תִּינוֹק
אֶחָד שָׁאֵל. אָמַר לוֹ: רַבִּי, יָבֵא כֶּף וְכֶף
לְאוֹתוֹ הָאִישׁ, שָׁלֵא הַשְּׂאִיר רְעוּת וַחֲטָאִים בְּעוֹלָם
שָׁלֵא עָשָׂה! כֶּף וְכֶף יִהְיֶה לְאוֹתוֹ הָאִישׁ הָרָשָׁע,
וְלְאוֹתָהּ (הַמִּינִיקָת) שִׁחִינִיקָה אוֹתוֹ!

אָמַר לוֹ: הֲאִם הַשְּׂאִיר בֵּן בְּעוֹלָם? אָמַר לוֹ: בֵּן,
בֵּן אֶחָד הוּא הַשְּׂאִיר, וְהוּא רָשָׁע כְּמוֹ אָבִיו,

וְהוּא תִּילָד שְׁהוּלָךְ בְּבֵית הַמְּטַבְּחִים. חֲפֵשׂ אַחֲרָיו,
 וְלָקַח אוֹתוֹ וְלָמַד אוֹתוֹ בַּתּוֹרָה, עַד שְׁלֵמוֹ מִקְרָא
 וְתַפְּלָה וּקְרִיאַת שְׁמַע. אַחֲרַי כִּי לָמַד אוֹתוֹ מִשְׁנָה
 וְתַלְמוּד וְהִלְכוֹת וְהַגְּדוֹת, עַד שֶׁהִתְחַבֵּם יוֹתֵר,
 וְהִינוּ רַבֵּי נַחוּם הַפְּקוּלִי.

וְלָמָּה קָרְאוּ לוֹ הַפְּקוּלִי? כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כח)
 פָּקוּ פְּלִילִיָּה. שְׁהוּצִיא אֶת אָבִיו מִהַדִּין שֶׁל
 אוֹתוֹ הָעוֹלָם. וְכָמָּה חֲכָמֵי הַדּוֹר שֶׁצָּצְאוּ מִמֶּנּוּ
 נִקְרְאוּ פְּקוּלִי.

אוֹתוֹ הָאִישׁ בָּא לוֹ בַּחֲלוּם, וְאָמַר לוֹ: רַבֵּי, כִּמּוֹ
 שֶׁנִּחְמַתְנִי, כִּי יִנַּחַם אוֹתְךָ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא. שְׁתֵּרֵי מִן הַיּוֹם שֶׁיֵּדַע בְּנֵי פְּסוּק אַחֵד, הוּצִיא
 אוֹתִי מִן הַדִּין. כִּיּוֹן שֶׁקָּרָא קְרִיאַת שְׁמַע, הֵעֵלוּ
 הַדִּין שְׁלִי בֵּין בָּיּוֹם וּבֵין פְּלִילִיָּה פַּעַם אַחַת. כִּיּוֹן
 שֶׁקָּרָא בּוֹ הַרְבֵּי, הֵעֲבִירוּ אֶת דֵּינִי מִכָּל וְכָל.

הַיּוֹם שֶׁנִּתְּיָה חֲכָם וְקָרְאוּ לוֹ רַבֵּי, הִתְקִינוּ אֶת
 כְּסָאֵי בֵּין תַּצְדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן. וְכָכָל יוֹם וַיּוֹם

שָׁמַתְּ חֲדָשֶׁת תּוֹרָה בְּשֵׁמוֹ, מְעַטְרִים אוֹתִי בַּעֲטָרָה
עֲלִיוֹנָה, שֶׁהַצְּדִיקִים מִתְעַטְרִים.

בְּגִלְגֵּלָה וְכִיתִי בְּכָל הַכְּבוֹד הַזֶּה. אֲשֶׁרִי הוּא חֶלְקוֹ
שֶׁל מִי שֶׁמִּשְׁאִיר בֵּין שְׁעוֹסֶק בַּתּוֹרָה
בְּעוֹלָם הַזֶּה. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא בַּר אֲבָא, כְּמוֹ זֶה אֵרַע
לוֹ לְרַבִּי עֲקִיבָא.

רַבִּי נִתָּן שָׁאַל אֶת רַבִּי יוֹסִי בַּר חֲנִינָא יוֹם אֶחָד,
וְאָמַר לוֹ, הֲאִם לְאֵלֵיהוּ הָיָה בֵּין אִו לֹא? אָמַר
לוֹ, דְּבָר אַחֵר הָיָה בּוֹ, וְכַתּוּב (דְּבָרֵי הַיּוֹמִים א טו) אֵל
הִתְנַעַר בְּמִשְׁיָחִי וּבְנִבְיָאֵי אֵל תִּרְעוּ. מַה זֶה אֵל
תִּרְעוּ? אֵל תִּעֲשׂוּ עֲצֻמְכֶם רַעִים וְחֻבְרִים לְנִבְיָאֵי.
וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּחַר בָּהֶם, וְהַבְּדִילָם מִיִּשְׂרָאֵל
לְעַבְדוּתוֹ, וְהַכְּנִיסָם בְּהִיכָלוֹ, קַל וְחֹמֶר מִי שֶׁהוּא
מִלְּאָדָּה בַּשָּׁמַיִם, אֶתְּחָה שׂוֹאֵל עֲלֵיוֹ?!

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, מִשְׁכַּט גָּד הָיָה. רַבִּי נְהוֹרָאִי
אָמַר, אֵלֵיהוּ, דְּבָר אַחֵר הָיָה בּוֹ, שֶׁכַּתּוּב
(מְשָׁלִי ל) מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֵד. מִי עָלָה שָׁמַיִם - אָמַר

רַבִּי אֶלְעָזָר מִשְׁמוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן, זֶה אֵלֵיהּוּ. וַיֵּרֶד
- מִקֶּדֶם לְבֵן.

וְקָנְשָׁה מִרַבִּי אֶלְעָזָר עַל רַבִּי אֶלְעָזָר, שֶׁאָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, אֵלֵיהּוּ זֶה פְּנֵחָם. אִם בְּשִׁבִיל
שֶׁקָּנְא לְקִדּוּשׁ פְּרוּךְ הוּא - זֶה קָנְא וְזֶה קָנְא! לֹא
כִּדְ, שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, פְּתוּב (מלכים א-מט) קָנְא
קָנְאֵתִי. קָנְא בְּשִׁטִּים, וְקָנְאֵתִי כָּאֵן. אָמַר לוֹ
הַקִּדּוּשׁ פְּרוּךְ הוּא: עַד מָתִי אֵתָּה מִקָּנְא לְשָׁמַי?

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר שְׁלֹמֹה, מִי עָלָה שָׁמַיִם - זֶה
אֵלֵיהּוּ, שְׁפָתוּב (מלכים ב-ב) וַיַּעַל אֵלֵיהּוּ
בִּסְעָרָה הַשָּׁמַיִם. וַיֵּרֶד - זֶה יוֹנָה, שְׁפָתוּב (יונה א)
וַיּוֹנָה יָרַד אֶל יַרְכְּתִי הַסְּפִינָה וְגו'. לְקַצְבֵי הַרִים
יַרְדֵּתִי. מִי אָסַף רוּחַ בְּחַפְנָיו - זֶה מֹשֶׁה.

מִי צָרַר מַיִם - זֶה אֱלִישָׁע, שֶׁרַפָּא הַמַּיִם בִּירִיחוֹ.
בְּשִׁמְלָה - בְּכַח שִׁמְלָתוֹ שֶׁל אֵלֵיהּוּ. מִי הִקִּים
כָּל אַפְסֵי אֶרֶץ - זֶה אַבְרָהָם, שְׁפָתוּב (בראשית א) אֵלָּה
תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם, בְּאַבְרָהָם.

מַה שְּׁמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אָרוֹן שֶׁהֵבִיא הִלְלוּ לְעַבְדֹתוֹ?
 ה' צָבָאוֹת שְׁמוֹ. וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ? יִשְׂרָאֵל,
 שְׁפָתוֹב (שְׁמוֹת א) בְּנֵי בְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל. רַבִּי נַחֲמָן אוֹמֵר,
 כָּל זֶה בִּפְקֻדֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר.

רַבִּי נְהוֹרָאִי וְרַבִּי יְהוֹדָאִי נִפְגְּשׁוּ תַּחַת אֵילָן אֶחָד
 בַּשָּׂדֶה, וְהָיוּ יוֹשְׁבִים. בִּינֵיתִים רָאוּ רוֹק אֶחָד
 שָׁבָא וְטָעָה בַּשָּׂדֶה. אָמַר רַבִּי יוֹדָאִי: אוּ שְׁטוּעָה
 אוֹתוֹ הָאִישׁ בַּשָּׂדֶה, אוּ שֶׁהוּא לְסָטִים, אוּ שְׁפוּחַד
 מֵעַמָּנוּ.

(אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי: הַשְּׂכִינָה אֲצִלָּנָה, קוּם! קוּמוּ. תְּרִימוּ לוֹ קוּל. בִּינוֹן שָׂרָאָה אוֹתָם,
 קָרַב אֲלֵיהֶם).

אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי: מִי אַתָּה? אָמַר לוֹ: מִתּוֹךְ שְׂלֵא
 שְׂאֵלְתִי אֶתְכֶם בְּשָׁלוֹם, לֹא הִפְרַתֶּם אוֹתִי.
 אֲנִי יְהוּדִי, וְטָעִיתִי פֶּאֶן בַּשָּׂדֶה הַזֶּה, וְלֹא שְׂאֵלְתִי
 עֲלֵיכֶם, שְׂאֵמְרָתִי שָׁמָּה הֵם רְשָׁעִים, וְכַתוּב (ישעיה
 מח) אֵין שָׁלוֹם אָמַר ה' לְרְשָׁעִים. וּמֵאַחַר שְׂלֵא
 הִפְרַתִּי אֶתְכֶם, עַד שֶׁרָאִיתִי בָּכֶם בְּנַפְי מִצָּוָה,
 וְשִׂמְחָתִי. עֲכָשׁוּ שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם חֲכָמִים. יָשְׁבוּ תַּחַת

הַאִילָן. אָמַר רַבִּי יוֹדָאי, נִתְעַסַּק בְּעִבּוּרַת רַבּוּנָנוּ,
וְנִפְתַּח בַּתּוֹרָה.

פְּתַח רַבִּי יוֹדָאי וְאָמַר, (דברים ו) וּבַתְּכֹתֶם עַל מְזוּזוֹת
בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ. מְזוּזוֹת כְּתוּב, מָה הַטַּעַם?
אֵלֶּא אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם מְצַיְנִים תָּמִיד
בְּמִצְוֹת, בְּשִׁבְתָּם וּבְלִכְתָּם, בְּשִׁכְבָּם וּבְקוּמָם,
שְׁכַתוֹב בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתְּךָ בְּדַרְךָ וּבְשִׁכְבְּךָ
וּבְקוּמְךָ.

וְיִשְׁיֵהוּ יִשְׂרָאֵל מְעַטְרִים בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת, כִּדְרֵי
שְׂיִדְבְּקוּ תָּמִיד (דף קג ע"ב) בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
שְׁכַתוֹב וְאַתֶּם הִדְבַּקִּים בָּהּ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים בְּלָכֶם
חַיִּים. וְכָל הַדְּבֵק בְּקוּנּוֹ, אֵינּוּ נִזְוֵק לְעוֹלָם.

וְלֹא עוֹד, אֵלֶּא שְׁשָׁנֵי מִלְּאֵכֵי הַשָּׁרֵת מְלוּיִן לוֹ
לְאָדָם, אֶחָד בִּימִינוֹ וְאֶחָד בְּשִׁמְאֵלוֹ, שְׁכַתוֹב
(תהלים צא) כִּי מִלְּאֵכָיו יִצְוֶה לָךְ לְשִׁמְרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ.
וְלֹא עוֹד, אֵלֶּא שְׁאֵם תָּמִיד מְצוּי בְּמִצְוֹת, כְּבִיכּוֹל
שֶׁהַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נֶעֱשֶׂה לוֹ שׁוֹמֵר, שְׁנֵאמַר (שם)
קכא) ה' שִׁמְרְךָ.

מָה עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? נוֹטֵל מִלְאָךְ הַתּוֹלָךְ
 בְּיַמֵּינוּ, וּמַעֲמִידוֹ לְפָנָיו, וְהוּא עוֹמֵד בְּמִקְוָמוֹ,
 שֶׁנֶּאֱמַר ה' צִלְף עַד יַד יְמִינָךְ. וְאוֹתוֹ הַמְּלָאָךְ שֶׁהוּא
 מְשַׁמְּאֵלוֹ, מַעֲמִידוֹ אַחֲרֵי הָאָדָם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מְיַמֵּן וּמְשַׁמְּאֵל. נִמְצָא הָאָדָם נִשְׁמַר מִכָּל
 צַדִּדָיו, מִי יוֹכֵל לְחַזֵּק אוֹתוֹ.

וְעַל כֵּן צָרִיךְ שְׂלֵא יִהְיֶה הָאָדָם מְצוּי בְּלֵא תוֹרָה
 וּבְלֵא מְצוּת אֶפְלוֹ שְׁעָה אַחַת. בְּבֵיתוֹ
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמְרוֹ מִכַּחוּץ, וְהָאָדָם מִכַּפְּנִים.

וְשֶׁנֵּינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי בַר יְהוֹדָה, פֶּתַח הַמְּצִיץ
 בְּמוֹזוֹתָ, אֵין מְזִיק וְאֵין שָׁטֵן וְאֵין פִּנֵּעַ רַע
 מִתְקַרֵּב אֵלָיו. מִפְּנֵי שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר
 הַפֶּתַח, אֶפְלוֹ בְּשְׁעָה שְׁנַתָּן רְשׁוּת לְמִלְאָךְ הַמּוֹת
 לְחַבֵּל. זוֹקֵף עֵינָיו, וְרוֹאֶה שְׁשֵׁם שְׂדֵי עוֹמֵד עַל
 הַפֶּתַח, שְׂכַתוֹב (שְׁמוֹת יב) וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית לָבֵא אֶל
 בְּתִיכֶם לְנִגְתָּ. לְפִיכֶךָ צָרִיךְ הָאָדָם שְׂיִהְיֶה תָמִיד
 מְצוּי בְּמְצוּת מוֹזוֹתָ.

פְּתַח רַבִּי נְהוֹרָאֵי בְּפִרְשֵׁת צִיצִית וְדַרְשׁ, (במדבר טו)
 וַעֲשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל בְּנֵי בְּנֵיהֶם לְדֹרֹתָם.
 מַה שׁוֹנָה שְׂפָאן וּבְשֵׁפֶת לְדֹרֹתָם חֶסֶד, שְׂפָתוֹב
 לַעֲשׂוֹת אֶת הַשֵּׁפֶת לְדֹרֹתָם, חֶסֶד (שמות לא)

אֲשֶׁנִּינוּ, תִּקְנוּ פִּרְשֵׁת צִיצִית בְּקִרְיַת שְׁמַע.
 וּבְדִירְתוֹ שֶׁל אָדָם נִמְצָא פִּרְשֵׁת
 קִרְיַת שְׁמַע, חוּץ מִפִּרְשֵׁת צִיצִית, שְׂחֶסֶד מִשָּׁם.
 בְּמַה נִּשְׁלָם? אֵלֶּא כְּשֶׁאָדָם מְתַעַפֵּף בְּבֵיתוֹ
 בְּצִיצִית, וְיוֹצֵא נוֹ לְפִתְחוֹ, הֵרִי נִשְׁלָם.

וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֹׂמַח בּוֹ, וּמִלֶּאדָּה הַמּוֹת זֶה
 מִשָּׁם, וְהֵינּוּ לְדֹרֹתָם, שְׂיִהְיֶה שָׁלֵם. וְיֵצֵא
 מִפֶּתַח בֵּיתוֹ בְּמִצּוֹה זֶה, וּמִלֶּאדָּה הַמִּשְׁחִית זֶה מִשָּׁם,
 וְנִצּוֹל הָאָדָם מִכָּל גּוֹךְ. מִנֵּיין לָנוּ? מִמַּה שְׂפָתוֹב
 מְזוּזוֹת, מֵאוֹתֵינוּתָיו מִשְׁמַע: ז"ו מו"ת. שְׁלֵא נִתֵּן לוֹ
 רְשׁוֹת לְחַבֵּל, וְזֶה מִפֶּתַחוֹ.

בְּשֵׁפֶת, שְׂפָתוֹב לְדֹרֹתָם, מָה הַטַּעַם? מִפְּנֵי שְׂכִינּוֹ
 שְׂקִינֵי הַיּוֹם, דִּירְתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל צְרִיכָה
 לְהִיּוֹת בְּיַד הַלּוֹב, וְשִׁלְחַן עֲרוּף, וּמִטָּה מְמַצֵּעַת,

וְדִירָתָן מִתְקַנֶּת בְּדִירַת חֲתָן לְקַבֵּל בּוֹ הַכֶּלֶה. וּמָה
 הוּא? שָׁפֵת הִיא כֶּלֶה, וְלַעוֹלָם אֵין מִכְּנִיסִין אוֹתָהּ
 אֲלָא בְּדִירָה מִתְקַנֶּת לְכַבוֹדָהּ, כְּפִי הָרְאוּי לָהּ. וְעַל
 זֶה כָּתוּב לַעֲשׂוֹת אֶת הַשָּׁפֵת. וְכָתוּב לְדַרְתָּם,
 לְהַכְּנִים בָּהּ כֶּלֶה קְדוֹשָׁה לְדִירָתָהּ וְלִהְיוֹת בְּתוֹכָהּ.

בְּשַׁעָה שֶׁקָּדַשׁ הַיּוֹם, וְכֶלֶה זֶה בָּאָהּ, וְאֵינָה מוֹצֵאָה
 דִּירָה מִתְקַנֶּת וְשִׁלְחָן עָרוּף וְגַר דָּלוּק -
 כֶּלֶה זֶה אוֹמְרָת: אֵין דִּירָה זֶה מִיִּשְׂרָאֵל. בִּינִי וּבֵין
 בִּינֵי יִשְׂרָאֵל כָּתוּב, אֵין זֶה מִיִּשְׂרָאֵל, אֵין דִּירָתוֹ
 לְקַדְּשָׁה. עַל כֵּן צָרִיךְ הַכֹּהֵן קְדוֹשָׁה בְּבֵית. וְעַל זֶה
 כָּתוּב לְדַרְתָּם, בְּשַׁפֵּת וּבְצִיצִית.

אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי, אֲנִי מַעֲרִיד עַל מִי שִׁיּוּצֵא מִשַּׁעַר
 בֵּיתוֹ בְּעַטְוֶה שָׁל מְצוּהָ, וְתַפְלִין בְּרֵאשׁוֹ,
 בְּשַׁעָה שִׁיּוּצֵא בֵּין שְׁנֵי הַשַּׁעְרִים, מוֹדַמְנֵת עָלָיו
 שְׂכִינָה, וְשְׁנֵי מַלְאָכִים שְׁעוֹמְדִים עָלָיו, אֶחָד מִיַּמִּין
 וְאֶחָד מִשְּׂמָאל, וְכֻלָּם מְלוּוִים אוֹתוֹ עַד בֵּית הַכְּנֶסֶת
 וּמְבָרְכִים אוֹתוֹ. וּמִקְטָרֵג אֶחָד שְׁעוֹמֵד לְפָנַי בְּתַחֵי

הָאָדָם הוֹלֵךְ מֵאַחֲרֵיהֶם, וְעַל כָּרְחוּ מֵשִׁיב וְאוֹמֵר
אָמֵן.

וְזָכוֹר וְשָׁמוֹר - הַכֶּלֶל שֶׁל הַתּוֹרָה. זָכוֹר הִיא
פְּרִשְׁת מְזוּזָה. וְאִם תֹּאמַר, מְזוּזָה בְּנִקְבָּה
מְדַבֵּר - כִּי הוּא וְדַאי. אֲבָל הַפְּרִשָׁה הַזֶּה, זָכוֹר
כָּלוּל בְּנִקְבָּה. שָׁמוֹר הוּא צִיצִית.

וּכְשִׁיּוֹצֵא אָדָם מִשַּׁעַר בֵּיתוֹ, יוֹצֵא בְּתַפְלִין, שֶׁהֵם
הַכֶּלֶל שֶׁל זָכוֹר, וְצִיצִית עִמָּם, שֶׁהִיא
שָׁמוֹר, וּפּוֹגֵשׁ בְּמְזוּזָה בְּשַׁעַר בֵּיתוֹ, שֶׁהוּא כָּלֵל
זָכוֹר - הַצִּיצִית מִשְׁלִימָה לוֹ לַכֶּלֶל שֶׁל שָׁמוֹר.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי צִיצִית לֹא עוֹמֶדֶת בַּפֶּתַח? אֵיךְ
עוֹמֵד זָכוֹר לְבֵדוֹ, וְהֲרֵי שָׁנִינוּ שְׁזָכוֹר וְשָׁמוֹר
הֵם יַחַד? אֵלֵּא, מְזוּזָה כּוֹלֶלֶת זָכוֹר וְשָׁמוֹר. שָׁנִינוּ
זָכוֹר וְשָׁמוֹר בְּדַבּוּר אֶחָד נְאֻמָּרוֹ, וְהֵם יַחַד.
וְהַמְזוּזָה כָּלֵל שֶׁל שְׁנֵיהֶם, הַכֶּלֶל שֶׁל זָכוֹר וּנְקִבָּה
יַחַד.

הַתְּפִלִּין לְמַעַלָּה - כָּלֵל זְכוּר. תְּפִלִּין שֶׁל יָד -
שְׁמֹר, כְּלוּלִים זֶה עִם זֶה. הָעֲשִׂיָּה אֵין
כְּתוּבָה אֵלָּא בְּצִיצִית, שֶׁהִיא שְׁמֹר, וְהַכֹּל הוּלָךְ
יַחַד. בָּא אוֹתוֹ הַרְוֹק וְאָמַר, בְּמָקוֹם הַזֶּה נִמְצְאוּ
רְאשִׁים, מִי יָכוֹל לְדַבֵּר?

פָּתַח וְאָמַר, (רות ב) וּלְנַעֲמִי מוֹדַע לְאִישָׁה אִישׁ גִּבּוֹר
חַיִל מִמֶּשֶׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ וּשְׁמוֹ בַּעַז. מְגַלָּה זֶה
לֹא הָיָה לָּהּ לְהַתְּחִיל אֵלָּא מִפְּסוּק זֶה.

שְׁנֵינּוּ, כִּשְׁתַּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה לְבָרֵא הָעוֹלָם,
הָיָה מִחֲרִיט הָעוֹלָם לְפָנָיו, וְלֹא הָיָה עוֹמֵד,
עַד שֶׁבָּרָא הַתְּשׁוּבָה. כִּיּוֹן שֶׁבָּרָא הַתְּשׁוּבָה, בָּרָא
אֶת הָעוֹלָם, וְהַעֲמִידוֹ עַל עַמְדוֹ, עַל עַמּוּד אַחֵר.
מָה הוּא? הוּא צַדִּיק יְסוּד עוֹלָם.

כִּיּוֹן שֶׁבָּרָא הַתְּשׁוּבָה, הַתְּנוּצֵץ אוֹר מִמֶּנֶּה, וְהָאוֹר
הַהוּא הַבְּהִיר וְהָאִיר מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ,
וְבוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם. רָאָהוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וְנִסְתַּכַּל בְּרִשְׁעִים הָעֲתִידִים לָבֵא בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְגִנְזוּ
לְעוֹלָם הַבָּא לְצַדִּיקִים.

וְאִם תֹּאמַר, הַזֵּאִיל וְהוּא עֲתִיד לְגַנּוּז, לָמָּה
 בָּרָאוּ? אֵלֶּא כְּשֶׁבָרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 אוֹר זֶה, לֹא בָרָאוּ אֵלֶּא לְבָרָא בּוֹ אֶת הָעֶפֶר (הָעוֹלָם).
 וְנִסְתַּכַּל וְרָאָה שְׁעֵתִידִים רְשָׁעִים לָבֵא, וְגַנּוּז
 לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא. וְעוֹד הַיּוֹם, אֵף עַל פִּי
 שְׁתִּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גַּנּוּז, בּוֹ הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם.

בּוֹ יַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ? אֵלֶּא אָמַר, בְּאוֹר אַחַר הַיּוֹצֵא
 מִמֶּנּוּ. וְהוּא כְּמוֹ חוּט הַיּוֹצֵא מֵאוֹר גָּדוֹל,
 וְהָעוֹלָם בּוֹ מִתְקַיֵּם. וְהוּא עֲמוּדוֹ שֶׁל עוֹלָם, שְׁנֵאמַר
 (משלי י) וְצַדִּיק יִסּוֹד עוֹלָם.

וּמִמֶּנּוּ הַשְּׁתִּיל וַיֵּצֵא זָרַע דָּוִד עָלָיו הַשְּׁלוֹם,
 שְׁנֵאמַר (תהלים כב) זָרַע יַעֲבֹדֵנוּ יִסְפֹּר לַה'
 לְדוֹר. הוּא שְׁנֵאמַר (שם פט) וְכִסְאוֹ כְּשֶׁמֶשׁ נִגְדִי. וְכֹל
 זָרַעוֹ שֶׁל דָּוִד, מִצַּדִּיק זֶה יֵצֵא. כְּעֵינֵן זֶה - (משלי מז)
 כֹּל פֶּעַל ה' לִמְעַנְהוּ.

כְּתוּב וּלְנַעֲמֵי מוֹדַע לְאִישָׁה, מִכָּאן תִּיָּה רְאוּי
 לְהִתְחִיל מְגִלָּה זוֹ! אָמַר לוֹ רַבִּי נְהוֹרְאֵי,

פֶּתַח פִּיךָ, שְׁתַּרְי הַדְּבָרִים הַלְלוּ חֲדָשִׁים עֲתִיקִים
 יֵם מֵהַיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם.

אָמַר לוֹ, מַה שְׂמֹדָ? אָמַר לוֹ, אָמַר הַדְּבָרִים הַלְלוּ,
 וְאַחַר כֵּן אָמַר מַה שְּׂמִי. אָמַר רַבִּי יוֹדְאִי,
 הַשְׂכִּינָה עִמָּנוּ, וּמִשְׁרָאִיתִי (דף קד ע"א) אוֹתְךָ שְׂדֵבְרִיךָ
 שׁוֹתְקִים, וְהַעֲרַתִּי לְךָ אָמַר - בָּרוּךְ תִּהְיֶה!

אָמַר לָהֶם, רֹת וְנִעָמִי וּבְעֹז, שְׁלֹשְׁתֶּם בְּדִיוֹקָן
 הַחֲשִׁיבוֹת שֶׁל הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת עוֹמְדִים,
 וְיָרַע דָּוִד מִתּוֹךְ דִּיוֹקָן הָאֵילָן נִשְׁתַּל בְּעוֹלָם.

נִעָמִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי נָעַם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ.
 וְעַל הַשֵּׁם הַזֶּה נִשְׁתַּל אוֹתוֹ הַשֵּׁם בְּעוֹלָם.
 מִי זֶה נָעַם ה' ? זוֹ תִּתְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כז)
 לַחַזוֹת בְּנָעַם ה', זוֹ תִּתְּשׁוּבָה, וְהָעוֹלָם הַבֹּא. וּלְבַקֵּר
 בְּהִיבְלוֹ - זֶה עוֹלָם אַחַר לְמִטָּה.

רֹת בְּדַמּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם תִּתְּחַתּוֹן, שְׂמִרְוֶה לְקָדוֹשׁ
 בָּרוּךְ הוּא תָּמִיד בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת. רֹת,
 עַל שֵׁם תּוֹר, שְׂמִשְׁנָה בְּקוֹלוֹ מְכַל שְׂאָר הַקּוֹלוֹת -

אף כְּנַסְתָּ יִשְׂרָאֵל מִשָּׁנָה בַּקּוֹל בַּתְּשׁוּבָתָה מִכָּל
 שָׂאָר הַקּוֹלוֹת. (שְׂשׁוּבָתָה יוֹתֵר) הַתּוֹר הַזֶּה נוֹתֵן שְׁנֵי
 קוֹלוֹת יַחַד, אֶחָד עֲלִיּוֹן וְאֶחָד תַּחְתּוֹן, וְהַכֹּל יַחַד -
 אֵף כְּנַסְתָּ יִשְׂרָאֵל מִתְּעוֹרְרָתָה לְמַעְלָה וּמִתְּעוֹרְרָתָה
 לְמַטָּה, וְהַכֹּל בְּפַעַם אַחַת וּבְקוֹל אֶחָד.

וְהִינּוּ שְׂפָתַי טוֹב, (שם פג) אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לָךְ אֵל
 תַּחֲרַשׁ וְאֵל תִּשְׁקַט אֵל. אֵל תַּחֲרַשׁ,
 מְלַהֲתֵעוֹרֵר לְמַעְלָה. וְאֵל תִּשְׁקַט, מְלַהֲתֵעוֹרֵר
 לְמַטָּה, הַכֹּל יַחַד.

בַּע"ז בְּדִיוֹקָן עֲלִיּוֹן, צְדִיק, גְּבוּר, שׁוֹמֵר בְּרִית.
 וְהַתְּנַבֵּר עַל יְצִרֹו, וְנִקְרָא גְבוּר חֵיל, וְדַאי
 שְׂצְדִיק הָיָה.

וְאִם תֹּאמַר, וְכִי מִי קָרוֹב לְכְנַסְתָּ יִשְׂרָאֵל? זֶה
 צְדִיק! וְהִרִי פְתוּב, יֵשׁ גּוֹאֵל קָרוֹב מִמֶּנִּי, וְכִי
 הוּא? אֵלָּא וְדַאי גּוֹאֵל קָרוֹב מִמֶּנִּי זֶה הָאֹר
 הָרֵאשׁוֹן שֶׁנִּקְרָא טוֹב, שְׂפָתַי טוֹב (בראשית א) וַיִּרְא
 אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב.

א"ת האו"ר - בְּנִימְטָרִיא תוֹר"ה, שְׁנִקְרֵאת לְקַח
טוֹב. וְאַף צְדִיק נִקְרָא טוֹב כְּמוֹתוֹ, שְׁכַתוֹב
(ישעיה ג) אָמְרוּ צְדִיק כִּי טוֹב. וְזֶהוּ קְרוֹב, וְהַקְדִּים
לְאוֹתוֹ הַטוֹב שֶׁל צְדִיק. וְעַל זֶה כָּתוּב קְרוֹב מִמְּנִי,
שְׂאֵנִי וְהוּא טוֹב. וְעַל זֶה, אִם יִנְאָלֶךָ טוֹב יִנְאָל,
שְׁהוּא קְרוֹב מִמְּנִי, הוּא שְׁהִתְחִיל וְהַקְדִּים
וְהִתְעוֹרַר לְהִתְחַבֵּק בְּרֵאשׁוֹנָה, וְחֲרִי הוּא קְרוֹב,
שְׁכַתוֹב (בראשית כט) וַיִּשָּׂק יַעֲקֹב לְרַחֵל.

וּלְנַעֲמִי מוֹדַע לְאִישָׁה, מוֹדַע לָהּ הִיָּה צְדִיק
לְהִיּוֹת, שְׁחֲרִי הַמְּלָךְ שְׁהַשְׁלוֹם שְׁלוֹ
שְׁנִינוּ. מִי הַמְּלָךְ שְׁהַשְׁלוֹם שְׁלוֹ? צְדִיק.

אֵלֶּא כְּמוֹ הָעוֹלָם הַבָּא, לֹא בָא וְלֹא מְתַנְּלָה אֵלֶּא
מֵאוֹתָהּ הַמְּחַשְׁבָּה הָעֲלִיוֹנָה שְׁעוֹמְדַת עָלָיו,
אֵף כָּאֵן צְדִיק בְּאוֹתוֹ הַגִּזּוֹן מִמֶּשׁ שֶׁל אוֹתָהּ
מְחַשְׁבָּה עֲלִיוֹנָה. וּמָה שָׂמוֹ? אֱלִימְלָךְ. כְּמוֹ שְׁהַמְּלָךְ
הָעֲלִיוֹן שָׂמַח אֵל הָעוֹלָם הַבָּא וְשׁוֹלֵט עָלָיו, אֵף
כָּאֵן הַצְדִּיק נוֹדַע וּמְכַר אֵלָיו, לְשִׂמְחָה וְלְהִיּוֹת
לְאוֹתוֹ הַמְּלָךְ הַתְּחִתוֹן, בְּאוֹתוֹ הַגִּזּוֹן מִמֶּשׁ.

וְעַל כֵּן נִקְרָא בַּע"ז, בּוֹ הוּא תַקִּיף לְטַל אֶת כָּל
 עֲנוּיֵי הַגּוֹף וְכָל יְפֵי הַגּוֹף, וְנִכְנָס לְשָׁם. וּמֵהוּ
 מִכְּנִים לְשָׁם? כָּל זֶרְעוֹ שֶׁל דָּוִד, וְכָל תַּקּוּיֵי
 הַמְּלָכִים וּמִצְוֹת הַתּוֹרָה, וְעַל כֵּן בּוֹ הוּא תַקִּיף
 וְלֹא חֲלָשׁ. חֵי לְעוֹלָמִים, לְהִיּוֹת בַּע"ז לְטַל כָּל
 הַתְּשׁוּקוֹת וְכָל הָעֲנוּיִים וְכָל יְפֵי הַגּוֹף, וְנוֹתֵן לָהּ.

וְכַעַת הַתְּחִילָה רוּת לְהִתְקַרֵּב (לְהַכְנִיחַ) כְּעוֹלָם מְעַט
 מְעַט, עַד שֶׁהִתְחַבְּרָה עִם בַּעַז. וְכֵן הַקִּיּוּם
 שֶׁל הַמְּנֻלָּה הוּא - נִעְמִי וּבַעַז וְרוּת הֵם.

כָּתוּב (בראשית ה) וַיִּתְּהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת הָאֱלֹהִים וַיֵּאֱמָנוּ
 כִּי לָקַח אֶתוֹ אֱלֹהִים, מִתּוֹךְ הָעוֹלָם הַזֶּה
 שֶׁל בְּנֵי אָדָם. וְנִמְשַׁךְ חֲנוּךְ מְעַט מְעַט, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה
 מֵה שֶׁנַּעֲשֶׂה, וְשָׁחָה בְּמִקּוֹמוֹ כְּרֵאוּי. מִטַּטְרוּ"ן
 הַגְּדוֹל וְחֻזְקוֹ, הַמְּמַנֶּה שֶׁל הַפָּנִים, (מ"ט תָּרִים גְּדוֹלִים, מִמֶּנּוּ
 נִכְנָעִים) שֶׁמִּמֶּנּוּ מוֹדְעוֹעִים עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים,
 וְשִׁלְיָטִים וְשִׁמְשִׁים עֲלִיּוֹנִים שֶׁקְרוּבִים לוֹ, לְשִׁלַּט
 וְלַהּוֹצִיא מִמֶּנּוּ כַּח וְעִטְרוֹת קְדוּשׁוֹת.

אֵת כָּאֵן גַּם כְּמוֹ זֶה מִשָּׁרְךָ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת
 רוּת אַחֲרָיו, וְנִטְלָה מִשָּׂאֵר הָעַמִּים, וְקָרַב
 אוֹתָהּ אֵלָיו, לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה צְבָאוֹת וּמַחְנוֹת
 קְדוֹשִׁים.

אֵת חֲנוּךְ עֲשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּזִמְנֵי שְׁנִטְלוֹ
 מִמְּקוֹמוֹ, תִּפְקִידוֹ בְּדַבְּקוֹת בְּרָאוּי, בְּעֵטוֹר
 שָׁל הָרוּחַ הָעֲלִיּוֹנָה. וְקָרָא לוֹ נֶעֱר. וּבְשִׁבְלוֹ כָּל
 נֶעֱרָה כְּתוּב נֶעֱר. וְעוֹמֵד (לְרוּחַ) אֶצְלוֹ עֲלִיּוֹן וְתַחְתּוֹן.
 אֶל הָעֲלִיּוֹן, בְּאוֹתָהּ (מֵאוֹתָהּ) הָרוּחַ הָעֲלִיּוֹנָה. תַּתְּחַתּוֹן
 כָּלוּל בְּאוֹתָהּ (מֵאוֹתָהּ) הַתְּכַלּוֹת, שְׁנִכְלָל מִצַּד
 הַכְּלָה הַכְּלוּלָה שְׁנִטְלָה מִלְּמַטָּה.

וְעַל כֵּן שְׁלִטּוֹנוֹ בְּשָׁנֵי צְדָדִים, אָחוֹז לְמַטָּה וְאָחוֹז
 לְמַעְלָה. כְּתוּב (מִשְׁלֵי כב) חֲנוּךְ לַנֶּעֱר עַל פִּי דָרְכוֹ
 גַּם כִּי יִזְקִין לֹא יָסוּר מִמֶּנָּה. חֲנוּךְ לַנֶּעֱר, זֶה הוּא
 מִטְּרוֹן, שְׁמִשָּׁרְךָ אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִלְּמַטָּה,
 וְהִנְחִיג אוֹתוֹ עַל פִּי (אֶל הַתְּחַתּוֹנִים) דָּרְכוֹ, לְפִי דָרְכוֹ
 שְׁלִמְטָה. אוֹ גַּם עַל פִּי דָרְכוֹ, בְּדִרְךָ שְׂאָדָם רוֹצֵה
 לִילְךָ - מוֹלִיכִים אוֹתוֹ. גַּם כִּי יִזְקִין, שְׁכַתּוּב (תְּהִלִּים

(ז) נַעַר הָיִיתִי גַם זָקֵנְתִי. וְשָׁנִינוּ, הַפְּסוּק הַזֶּה שָׂרַח הָעוֹלָם אָמְרוּ. וְעַל זֶה, גַּם כִּי יִזְקֵן לֹא יִסּוּר, וְלֹא יִסּוּר מֵאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ, כִּי לְהַפְּשֵׁיף לְמַטָּה.

וְאַנִּי שָׁמַעְתִּי מֵרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, שֶׁמִּפְּרֵשׁ אוֹתָהּ בַּצּוּרָה הַזֹּאת, וּמִכָּאן הַכֹּל נִשְׁמָע. כָּבוֹד רַבִּי נְהוֹרָאִי וְרַבִּי יוֹדָאִי וְאָמְרוּ, מִי שָׂרוּאָה אֶת זַנְבוֹ שָׁל הָאֲרִיָּה וּפּוֹחֵד, כָּל שָׂכֵן מִי שָׂרוּאָה אֶת הָאֲרִיָּה מִמֶּשׁ.

קָמוּ וּנְשָׁקוּתוּ. אָמַר לָהֶם, שְׁמִי יִיסָא הַקָּטָן. אָמְרוּ, וְדָאִי שְׁוִיָה רַבִּי יִיסָא הַקָּטָן, שְׁמַת־חַבֵּק (מִתְאַבֵּק) תְּמִיד מִעַפְרֵי הַבְּשָׂמִים שָׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרַי יוֹחֵאִי.

פָּתַח רַבִּי נְהוֹרָאִי וְדַרְשָׁה, (שִׁיר ז') וְחִבֵּךְ כִּיִּין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוּדֵי לְמִישָׁרִים. וְחִבֵּךְ - אֵלּוּ תִלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁהֵם כִּיִּין הַטּוֹב. מִתּוֹ יִין הַטּוֹב עוֹמֵד בְּכָאן וְרִיחֵהוּ הוֹלֵךְ לְמִרְחוֹק - אִף תִּלְמִידֵי חֲכָמִים הֵם בְּמָקוֹם אֶחָד, וְתוֹרָתָם הוֹלֵכֶת לְמִרְחוֹק בְּכָל מָקוֹם.

וְאַתָּה בָּשָׂהֶם בְּקִבְרִי, שְׂפָתוֹתֵיהֶם רוֹחֲשׁוֹת תּוֹרָתְךָ.
 זֶהוּ שְׂפָתוֹב (שם) הַיּוֹבֵב שְׂפָתַי יְשׁוּנִים. כָּל שְׂכֵן
 בְּמָקוֹם שְׂעוּמָדִים עֲמוּדֵי עוֹלָם עַל אַחַת בְּמָה
 וּבְמָה, שְׁתָּרִי אֶפְלוּ מִלְּאֲכִי הַשָּׂרֵת אֵין לָהֶם כַּחַ
 לְעֵמֶד לְפָנֵיהֶם.

שְׁתָּרִי פֶעַם אַחַת הָיָה דָּבָר בְּלוֹה. בָּא רַבִּי שְׂמַעוֹן
 בֶּן יוֹחָאִי לְעִיר. אָמְרוּ לְרַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן
 יוֹחָאִי, מַה נַּעֲשֶׂה? קָם וְעָבַר בְּעִיר, וַרְאָה בְּנֵי אָדָם
 מֵתִים. אָמַר, כָּל זֶה בְּעִיר, וְאַנִּי כָּאֵן?! גּוֹזְרֵנִי
 שְׂחֵת־בְּטַל.

שְׂמַעוֹן בֶּת קוֹל שְׁחֵתָה אוֹמְרָת: צֵאוּ מִכָּאֵן, שְׁתָּרִי
 רַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי כָּאֵן, שְׁתַּקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא גּוֹזֵר - וְהוּא מְבַטֵּל. הָיָה שָׁם רַבִּי חֲנִינְיָא. כָּאֵן
 וְאָמַר לְרַבִּי מַאִיר. אָמַר לוֹ רַבִּי מַאִיר, מִי יִכּוֹל
 לְעֵמֶד בְּשִׁבְחוֹ אִם לֹא (גְּדוּל) כָּמוֹ מֹשֶׁה?

פָּתַח וְאָמַר, (במדבר י"ז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהֱרֹן קַח
 אֶת הַמַּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ
 וְשִׂים (עֲלֶיהָ) קַטְרֶת. וְכָתוּב (שם) וַיִּקַּח אֶהֱרֹן וְגו'.

וְכַתּוּב (שם) וְהִנֵּה הֵחַל הַנֶּגֶף בְּעַם. וְכַתּוּב וַיַּעֲמֵד
 בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים וַתַּעֲצֹר ^(דף קד ע"ב) הַמַּגֵּפָה. כָּל
 זֶה צָרִיךְ לוֹ לְמַשָּׁה לְטָרַח. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי
 בְּמֵאמְרוֹ - הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר, וְהוּא מְכַפֵּל
 אֶת הַמַּגֵּפָה.

אָמַר לָהֶם רַבִּי יִיסָא, הוֹאִיל וְהִתְעוֹרְרָתִי בַּדְּבָרִים
 הַלְלוּ שָׁל רות, נִתְעַסֵּק בַּדְּבָרִים הַלְלוּ
 הַעֲלִיזוּנִים שָׁל חֲכָמָה, אָמַרְתִּי, שְׁהֲרִי רות הִיְתָה
 כְּשָׂרָה. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹדָאי, אַף עַל גַּב שְׁהִיְתָה
 כְּשָׂרָה, לֹא נִכְרָה כְּשָׂרוֹתָה, עַד שְׁדַבְּקָה בְּאוֹתוֹ
 הַצַּדִּיק.

בַּיָּא וּרְאֵה, כְּשָׂרָה מְכַל הָאֵמוֹת רות. מָה אָמַר לָהּ
 בְּעוֹ? (רות ב) אַל תִּלְכִּי לְלֶקֶט בְּשָׂדֶה אַחֵר גּוֹ,
 וְכֵה תִדְבְּקִין עִם נַעֲרָתִי. מָה הִיא אָמְרָה? נִם אָמַר
 לִי עִם הַנְּעָרִים אֲשֶׁר לִי תִדְבְּקִין. בִּינוֹן שְׂרָאָתָה
 חֲמוֹתָה בְּךָ, אָמְרָה לָהּ, לֹא בְּךָ, טוֹב בְּתִי כִּי תַצְאִי
 עִם נַעֲרוֹתַי וְלֹא עִם הַנְּעָרִים.

אמר רבי ייסא, חס וחס לילה לצדקת תונו מדברי
 גנאי, בשדה היתה. שכך אמר רבי שמעון,
 פתוב ויאמר לה בעז הלוא שמעת פתי אל תלכי
 ללקט בשדה אחר. מה פתוב למעלה? (שם) אלקה
 נא השדה ואלקטה בשפלים. מלמד שנצנצה פה
 רוח הקדש. אלקה נא השדה, מי השדה? וקדקה
 באמונה רבה. ומה הוא? הוא השדה אשר פרכו
 ה'. והוא שדה של התפוחים הקדושים.

מה פתוב? ויקר מקרה. ובבלעם פתוב, (במדבר כג)
 ויקר אלהים אל בלעם. ויקר, בלשון קרי
 וטמאה. וכאן שנה ואמר ויקר מקרה, כאן בלשון
 כבוד, כמו שנאמר (תהלים לו) מה יקר חסדך אלהים.

ומה יקר נפנע בה? חלקת השדה וגו', החלק של
 השדה הנה של הצדיקים, ושם הלכה,
 ונכנסה לחלק אחר, ולמדה דרכיו, והפירה בו
 מאותם הקוצרים. ומי הם? תלמידי חכמים,
 שנקראים קוצרי השדה.

בִּינְתַיִם, וְהִנֵּה בָעֵז בָּא. הַצְדִּיק בָּא, בָּא טָעוֹן
 בְּרָכוֹת, וְכִמָּה קִרְשׁוֹת. וַיֹּאמֶר
 לְקוֹצְרִים, מִי הַקּוֹצְרִים? לְמַעַלָּה הֵם בֵּית הַדִּין,
 הַסְּנֵה־הַדִּין הַגְּדוֹלָה שֶׁל שָׁם. ה' עִמָּכֶם, כָּעֵת נָתַן
 לָהֶם בְּרָכוֹת וְקְדוּשִׁים, וְהֵם אוֹמְרִים יְבָרְכֵךָ ה',
 נוֹתְנִים לוֹ תִקְוָה לְשֹׂאב מִמְּקוֹר חַיִּים, מִתּוֹךְ
 הָעוֹלָם הַבָּא.

לְמִי הַנֶּעְרָה הַזֹּאת? תִּשְׁוֹקְתוּ לְשֹׂאֵל עָלֶיהָ,
 שְׂאֵהֲבַתוֹ בָּהּ. וְכֵן אָמַר הַמְּנֹרָה הַקְּדוּשָׁה
 רַבִּי שְׂמֵעוֹן, הַמְּנֹלָה הַזֶּה רָמַז לַתּוֹרָה שְׂבַבְתָּב
 וְתוֹרָה שְׂבַעֵל פֶּה וְלְעוֹלָם הַבָּא. שְׂחֵרֵי הַתְּעוֹרָרָה
 לְצַדִּיקִים סוֹד הַתּוֹרָה שְׂבַבְתָּב, לְהַתְּחַבֵּר עִם תּוֹרָה
 שְׂבַעֵל פֶּה. וּמִשׁוֹם כֵּן תִּקְנוּ רַבָּנָן אֶת הַמְּנֹלָה הַזֶּה
 בְּשִׁבּוּעוֹת, בְּזִמְנֵן מִתַּן תּוֹרָה.

הֲלֹא שְׂמַעְתָּ בְּתֵי אֵל תִּלְכִּי לְלִקַּט בְּשָׂדֵה אַחֵר (רות
 ג). אֵלוֹ הֵם הַמְּרַכְּבוֹת הַקְּדוּשׁוֹת שְׂבַחַר לוֹ
 יַעֲקֹב הַקְּדוּשׁ, הַעֲדָרִים הַקְּדוּשִׁים, שְׂאִין מִתְּעַרְבִים
 עִם אַחֲרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ל) וַיֵּשֶׁת לוֹ עֲדָרִים

לְבַדּוֹ וְלֹא שָׁתֶם עַל צֵאן לְבָן. וְעַל זֶה, לֹא תִלְכִי
 לְלֶקֶט בְּשָׂדֵה אַחֵר, לֹא תִתְרַצֶּה בְּמִלְכוֹת אַחֶרֶת
 וּבְמַרְכָּבוֹת אַחֵרוֹת. וְגַם לֹא תַעֲבֹרִי מִזֶּה,
 מִהַפְתָּרִים הַלְלוּ שְׁלֹה, אֵל תְּזוּזִי לְעוֹלָמִים. וּמִזֶּה
 לֹא תְזוּזִי מִבְּעַלְיָה. וּמִמֶּנּוּ לֹא תְזוּזִי מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים.

וְכֹה תִדְבְּקִין עִם נִעְרָתִי (רות ב). רַבִּים הֵם שְׂמוֹתֶיהָ,
 וְאַחַד מֵהֶם "כָּה", כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמח)
 וַחֲסִידֶיךָ יִבְרְכוּ כָּה. וְכֹה תִדְבְּקִין, עִם אֱלוֹ
 הַמַּרְכָּבוֹת, הָעֹלְמוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ (שְׁנַבְחֵרוּ לָךְ) לְהִדְבִּק
 בָּהֶן.

מִיָּד, וַיִּמַּד שֵׁשׁ שְׁעָרִים וַיַּשֵּׁת עָלֶיהָ. נִטַּל קוֹ מִדָּה
 הָאֶחָד, וְעָשָׂה מְדִידָה, וּמִדָּד שֵׁשָׁה צְדָדִים
 שְׂרָאוּיִים לָהּ לְהֶאֱחֹז בַּיַּחֲוֹד שְׁלָהֶם, וְנָתַן לָהּ
 אוֹצְרוֹת וּמִתְנֹת, שְׁחָרִי בְּלִי אֱלוֹ לֹא יִכּוֹלָה לְהַכְנִס
 לְעוֹלָם הַבָּא.

זֶהוּ שְׂכָתוֹב (רות ג) שֵׁשׁ הַשְּׁעָרִים נָתַן לִי כִי אָמַר
 אֵל תְּבוֹאִי רִיקָם אֵל חֲמוֹתֶךָ. שֵׁשׁ שְׁעוֹרִים -
 אֱלוֹ שֵׁשָׁה צְדָדִים עֲלִיוֹנִים שֶׁהָעוֹלָם הַבָּא עוֹמֵד

עליהם. עולם הבא שעוורים, כמו שנאמר (תהלים כד)
 שאו שערים ראשיכם. וישת עליה, שם עליה
 להנהיגה ולברך אותה. ועל זה היא כלה כלולה
 מכל ששת הצדדים (ומשום כך כאשר ראה אותה העולם הבא, ככל

אלו ששת הצדדים אמרה היא).

יהי מכירך ברוך (רות ב). (מי ברוך? זה שלמה, המלך שהשלים
 שלו. ועל זה, (מלכים א-ב) והמלך שלמה ברוך). בשם הנה
 תהיה מברכת מכל ששת הצדדים הללו. ואז היא,
 העולם הבא, נותנת לה תוספת ברכות על אותן
 שיש לה. והו שכתוב (רות ב) ותוצא ותתן לה את
 אשר הותרה משבעה. זו תוספת קדושים וברכות.

גם כי אמר אלי עם הנערים אשר לי תדבקין (שם).
 שהרי תשוקתה להדבק תמיד עם הנערים,
 אלו הכרובים הקדושים, שכל תשוקתה בהם.
 הדבר הנה הוא בסוד קדוש.

ואם תאמר, דבר כוזב אמרת, והרי הוא אמר
 וכה תדבקין עם נערתי, ולא אמר עם
 הנערים? אלא השם שנקרא בה, אינו אלא

בְּשִׁמְתִּיקוּתָא (בְּשִׁמְתִּיקוּתָא) עַל שְׁנֵי הַכְּרוּבִים, לְקַבֵּל
 בְּרָכוֹת בַּסּוּד שֶׁל עֲשָׂרִים וְחֲמִשׁ אוֹתִיּוֹת הַיְחוד,
 שֶׁהֵן (דברים ו) שָׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. הָרִי
 עֲשָׂרִים וְחֲמִשׁ אוֹתִיּוֹת הַיְחוד בַּתְּקוּן שֶׁל הַכְּרוּבִים,
 שְׁפִיזוֹן שְׁנַתְּקֵנָה בְּהֵן, אִזּוּ נִקְרָאת כ"ה, וְאִזּוּ אָמַר
 וְכ"ה תִּדְבְּקִין. וְעַם כָּל זֶה - עַם נִעְרָתִי, שֶׁהַכָּל
 הַצְּטִירָה, שֶׁלֹּא לְהַשְׁאִירֵן וְכָרִים וְנִקְבוֹת.

וְגַם לֹא תַעֲבוּרֵי מִזֶּה. רַבִּי יִיבֹא סָבֵא אָמַר כָּהֵן,
 מִלְּמַד שֶׁהָרֵאָה לָהּ כְּרוּבִים. וַיֵּשׁ בְּסִפְרוֹ שֶׁל
 אָדָם, שֶׁאֵף עַל נֵב שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁלֹּא תִזּוּ
 מִכְּרוּב אֶחָד לְעוֹלָמִים. כְּמוֹ זֶה, וְהוּוּ שְׁכַתוֹב (רות ב)
 וְגַם לֹא תַעֲבוּרֵי מִזֶּה, לֹא תִזּוּי מֵאֶחָד מֵהֶם
 לְעוֹלָמִים.

וְעַל זֶה הִיא אָמְרָה עַם הַנְּעָרִים, אוֹתָם שְׁנֵי
 הַכְּרוּבִים, תִּדְבְּקִין וְדֵאֵי. וְכֵן עַם אוֹתָם
 הַמְּרַכְּבוֹת הַנִּקְבוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם) עֵינֶיךָ בַּשָּׂדֶה
 אֲשֶׁר יִקְצְרוּן וְהִלְכֵת אַחֲרֵיהֶן. הַפְּסוּק הַזֶּה כָּא
 לְהַדְרֵשׁ. אֲבָל עֵינֶיךָ, הֵם עֵינֵי ה' מְשׁוֹטְטוֹת כָּכָל

הָאָרֶץ. בְּשָׂרָה אֲשֶׁר יִקְצֹרֵן, שְׁהוּאֵיל שְׁמִשׁוּטְטִים
בְּכָל הָעוֹלָם, וְהִלְכֵת אַחֲרֵיהֶן לְדַעַת.

הֲלוֹא צוּיִתִי אֶת הַנְּעָרִים לְבִלְתִּי נִנְעָה, שְׁהָרִי
הַפְּרוּבִים לֹא שׁוֹכְבִים לְעוֹלָמִים, פְּדִי לִינִק
מִמְּנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סו) לְמַעַן תִּמְצֹו
וְהִתְעַנְּנָתֶם מִיּוֹ כְּבוֹדָהּ. וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהִיא
הוֹלֶכֶת אַחֲרֵי הָעֵינַיִם לְרֵאוֹת אֶת כָּל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם,
אוֹתָם הַפְּרוּבִים אֵינִן קִרְבִּים אֵלֶיהָ, וְלֹא מִתְעוֹרְרִים
לִינִק מִמְּנָה.

וְצָמִית וְהִלְכֵת אֶל הַכְּלִיִּם. וְצָמִית, כְּשֶׁתְּשׁוּקֶתָךְ
לִינִק מִסּוּד הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן בְּהִתְעוֹרְרוֹת
אוֹתָם הַפְּרוּבִים, וּבְשִׁבְלֵם (דף קה ע"א) הִיא מִשְׁקִית
מִהֶשְׁקָאָה הָעֲלִיּוֹנָה, וְהוּ שְׁכָתוּב וְשִׁתִּית מֵאֵשׁ"ר
יִשְׂאֲבוּן הַנְּעָרִים, אוֹתָם הַפְּרוּבִים. אֶל הַכְּלִיִּם -
אוֹתָם הַמְּקוֹרוֹת הָעֲלִיּוֹנִים שֶׁנִּקְרָאִים פְּנִיִם גְּדוֹלוֹת.

עַד כִּי הַדְּבָרִים הַנִּסְתָּרִים שֶׁל עֵתִיק וּקְדוּשָׁה
עֲלִיּוֹנָה בְּדְבָרִים שֶׁל הַמְּגִלָּה הַזֹּאת, וְהַכָּל
בְּדִיוֹקָן עֲלִיּוֹן וְסוּדוֹת נִסְתָּרִים. כְּמוֹ וּנְשָׁקוּהוּ,

וְאָמְרוּ, אֲשֶׁרִי הַדּוֹר שְׂוֹזָכָה לְכָל זֶה, לְדַעַת מִתּוֹךְ
הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה דְּבָרִים קְדוּשִׁים, דְּבָרֵי חֲכָמָה.
עַל זֶה כָּתוּב (משלי ג) אֲשֶׁרִי אָדָם מֵצֵא חֲכָמָה וְאָדָם
יִפִּיק תְּבוּנָה.

אָמְרוּ לוֹ, הַפְּסוּק הָאֶחָד הַזֶּה, שְׁמַעְתָּ בּוֹ עֶקֶר שָׁל
חֲכָמָה, שְׁתֵּרִי אָנוּ יוֹדְעִים לְדַרְשׁ בּוֹ דְּרָשׁ?
אָמַר לָהֶם, מַה הוּא? אָמְרוּ, כָּתוּב (רות ב) וַיֹּאמֶר
לָּהּ בַּעֲזוֹ לַעֲת הָאֵכֶל גִּשְׁי הֵלֶם וְאֶכְלָת מִן הַלֶּחֶם
וְטַבְּלָת פֶּתֶךָ בַּחֲמִין. אָמַר לָהֶם, שְׁמַעְתִּי.

פֶּתַח וְאָמַר, (ישעיהו טו) שְׁמַעוּ דְּבַר ה' הַחֲרָדִים אֵל
דְּבָרוֹ אָמְרוּ אֲחִיכֶם שְׁנֵאִיכֶם מְנַדִּיכֶם לְמַעַן
שְׁמִי יִכְבֵּד ה' וְנִרְאָה בְּשִׂמְחַתְכֶם וְהֵם יִבְשׁוּ.
הַפְּסוּק הַזֶּה בָּאֵר אוֹתוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, כִּיּוֹן שְׁכָתוּב
שְׁמַעוּ דְּבַר ה', מֵהוּ הַחֲרָדִים אֵל דְּבָרוֹ?

אֵלָּא דְּבַר ה' בְּכָל מְקוֹם הוּא דִּרְגָה שָׁל אַמוּנָה,
פֶּרַט לְכָל מְקוֹם שְׁכָתוּב שְׁמַעוּ דְּבַר ה',
הוּא דְּבַר שְׁיֹצֵא מִתּוֹךְ הַדִּרְגָה הַהִיא, שְׁנִקְרָא לוֹ
דְּבַר ה'. וְהִיא הַדִּרְגָה שְׁשׁוּרָה עָלָיו. שְׁמַעוּ דְּבַר ה'

- הַדָּבָר שִׁיוּצָא מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ (ירמיה לא) שָׁמְעוּ דְבַר ה' גוֹיִם, הַדָּבָר שִׁיוּצָא מֵאוֹתָהּ הַדְּרָגָה.

תְּחַרְדִּים אֶל דְּבָרוֹ - אוֹתָהּ הַדְּרָגָה מִפֶּשַׁע. מִי תְּחַרְדִּים? אֵלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, שָׁהֵם תָּמִיד חֲרָדִים עַל אוֹתוֹ הַדָּבָר. חֲרָדִים בְּכַפֵּה חֲרָדוֹת בֵּין הָעַמִּים, חֲרָדִים בְּכַפֵּה חֲרָדוֹת, לְתַקֵּן אֶת אוֹתוֹ הַדָּבָר.

אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שְׂנֵאִיכֶם - אֵלֹהֵי בְּנֵי עֵשָׂו וּבְנֵי יִשְׂמָעֵאל וְשָׂאֵר הָעַמִּים. מְנַדִּיכֶם - מִי מְנַדָּה אֶת מִי? אֵלֶּה הֵם בְּנֵי דוֹי מִכֶּם, שְׂלֵא תֹאכְלוּ עִמָּהֶם, וְלֹא תִשָּׂתוּ עִמָּהֶם, וְלֹא תִקְרְבוּ אֵלֵיהֶם. וְעַל זֶה הֵם מִכֶּם בְּנֵי דוֹי.

דָּבָר אַחֵר, מְנַדִּיכֶם - בְּגִלוֹתְכֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איכה ה) סוּרוּ מִמָּא קְרָאוּ לָמוֹ. וְיָמָה הֵם אוֹמְרִים? לְמַעַן שָׁמִי יִכְבַּד ה', בְּשִׁבְלֵנוּ וּבְשִׁבְלֵ נַפְשֵׁנוּ יִכְבַּד ה', וְכָל כְּבוֹדוֹ בְּשִׁבְלֵנוּ הוּא. וּבְשִׁיִּשְׂרָאֵל מִתְעוֹרְרִים, וּמְחַכִּים בְּכָל יוֹם לְשִׁמְחַת הַנְּאֻלָּה שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הֵם לֹא מֵאֲמִינִים כָּלָל, וְאוֹמַר

נִרְאָה בְּשִׁמְחַתְכֶם, בְּזִמְן שִׁינְרֵדַת אֹתָהּ הַשְּׂמִיחָה
שְׁלָכֶם. וְהֵם יִבְּשׁוּ, כְּמִי שֶׁתּוֹלָה סְרַחֲוֹנוֹת
בְּאַחֲרִים.

בַּמְדוּר שֶׁל בֵּית הַנֶּגֶן יֵשׁ עֲשִׂיר אֶחָד וְהוּא אֶחָד,
וְהֵם שְׁנַיִם, וַיִּחַד הָיוּ. וְכָל הָעֲטוּרִים
וְהַשְּׂמוֹת שֶׁל הָאֱמוּנָה הַקְדוּשָׁה, אֵף כִּד לָהֶם, בְּלִי
הַתְּהַפְכוֹת שְׁלָרַע, שְׁעוֹמְדִים תָּמִיד לְפָנַי פֶּתַח בֵּית
הַמֶּלֶךְ, מִחוּץ לְסוּד הָאֱמוּנָה. אוֹתוֹ דָּבַר ה' נִקְרָא
שֵׁם טוֹב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ז) טוֹב שֵׁם. ה' הוּא
טוֹב.

אוֹתוֹ הַצַּד הֶרַע הֵם שְׁנַיִם, זָכָר וּנְקֵבָה, וְהֵם
מְחַבְּרִים, וְהַשְּׂמוֹת שְׁלָהֶם בְּהַפְּדָה שֶׁל רָע,
אֱלֹהִים אַחֲרִים, אֵל אַחֵר, שֵׁם רָע. אוֹתָהּ הַנְּקֵבָה
כִּד נִקְרָאת, בְּחַבּוּר שֶׁל זָכָר שֶׁהִתְחַבֵּר עִמָּהּ, שְׂאִין
נִפְרָדִים.

וְהַמְּבַנִּים עַל שְׂאֵר הָעַמִּים, וְלֹא מִשׁוֹם הַשֵּׁם
שְׁלָהֶם, אֵף עַל גַּב שֶׁהִיא נוֹדְדַת
וּמְרַחֶקֶת מִמֶּנּוּ, הִיא עִמָּהֶם בְּגִלוּתָם. וְלֹא יוֹדְעִים

שְׁהֵנָּה בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שָׁלְנוּ הֵם מִתְנַבְּרִים, שֶׁהִיא
 מְזִינָה וּמְחַוֶּקֶת אוֹתוֹ הַשֵּׁם הָרַע בַּחֲטָאֵיהֶם שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (שיר א) שִׁמְנֵי נִטְרָה אֶת
 הַכְּרָמִים. וְאִפְלוּ בְּזִמְן שִׁשּׁוּלְטִים, אוֹתוֹ שֶׁל
 הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הָאֱמוּנָה נוֹטֵל וְנוֹתֵן חֵלֶק עֵצֶם לַכֶּלֶב,
 וּמִמֶּנּוּ נִזְוָנִים הַרְשָׁעִים.

מַה כָּתוּב? (רות ב) וַיֹּאמֶר לָהּ בַּעַז לְעֵת הָאֵכֶל.
 בְּזִמְן שֶׁהִיא הִתְתַּקְּנָה מִתּוֹךְ תַּחְתּוֹנִים
 וְעֲלִיוֹנִים. מִתַּחְתּוֹנִים - בְּקָרְפָּנוֹת וְעוֹלוֹת,
 וְתַפְלוֹת, וְרָצוֹן הָרָצוֹן, שֶׁעוֹלָה מִן תַּחְתּוֹנִים.
 מִתְעֲלִיוֹנִים - בַּתְּקוּנִים שֶׁל הַמְרַכְּבוֹת וְהַכְּרוּבִים,
 בְּמֵאֲכָלָהּ, בְּשִׂמְחָה (כְּמוֹ שֶׁעוֹבֵד עֲבוּדָה פְּרָצוֹן וּבְשִׂמְחָה) וְרָצוֹן,
 שְׂוָהוּ לְעֵת הָאֵכֶל.

וְרָצוֹן הַצְּדִיק חֵי אֵלֶיהָ, וּמִתְתַּקְּנָתָה עַל
 מְרַכְּבוֹתֶיהָ. וּמָה אוֹמֵר לָהּ? גִּשְׁי הַל"ם,
 בְּקִשׁוּטֵי הַמְּלֶךְ הַעֲלִיּוֹן. וְאֲכִלְתְּ מִן הַלֶּחֶם, תִּקְבְּלִי
 מִזֶּזֶן וְרָצוֹן וּמֵאֵכֶל קָדוֹשׁ לְחֵלֶק לְאוֹכְלוֹסֵיךְ
 הַקָּדוֹשִׁים לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה.

וְעַם כָּל זֶה, וְטַבְלֶת פִּתּוֹךְ בַּחֲמִין, יֵשׁ לָךְ לְטַל דְּרָךְ
טָבוֹל מֵאוֹתוֹ הַחֲמִין שֶׁל צַד הַשְּׂמֹאל, לְהִינִיק

לְאוֹתוֹ הַצַּד (מִהֶאֱכֹל, אֲלֵא מֵאוֹתוֹ חֲמִין לְתַת לְשֹׁאֵר הָעַמִּים מֵאוֹתוֹ צַד)
הָרַע, לְזוֹן אֶת שְׂאֵר הָעַמִּים, וּלְהוֹזִין מִמֶּנּוּ.

וַיַּעֲכֹט לָהּ קָלִי - מֵאֲכֹל שְׂיֹצֵא מֵאֵשׁ שֶׁל צַד
שְׂמֹאל, בְּדִי לְתַת מְזוֹן וְטָרֵף לְכֹל, וַאֲפִלוּ
לְכֹלְבַּיִם, וְכֹל אוֹתָם שְׂיֹצֵאִים וּמְתַפְּשִׁים מֵאוֹתוֹ
הַצַּד הָאֲחֵר שֶׁל הַטְּמֵאָה.

וְאִזּוּ, וְהֵאֱכֹל וְתִשְׁבַּע וְתִתֵּר. וְהֵאֱכֹל וְתִשְׁבַּע -
מֵאוֹתוֹ הַמֵּאֲכֹל הַקָּדוֹשׁ. וְתִתֵּר - מֵאוֹתוֹ
הַמֵּאֲכֹל הָאֲחֵר, שֶׁהוּא בֹא שְׂיֹרִים שְׂיֹרִים, הַמֵּאֲכֹל
שֶׁבֹא עַל הַשְּׁבַע. וְתִתֵּר, עוֹשֶׂה שְׂיֹרִים לְאוֹתוֹ
מֵאֲכֹל לְצַד הָאֲחֵר.

שְׂמֵחוּ רַבֵּי נְהוֹרָאִי וְרַבֵּי יוֹדָאִי, וְאָמְרוּ, אֵלְמָלֵא
לֹא בָּאֵנוּ לְעוֹלָם אֲלֵא לְשִׁמְעַת הַדְּבָרִים
הַקָּלוֹ - דִּינֵנוּ!

(רות ג) וַיֹּאכַל בָּעֵז וַיֵּשֶׁתּ וַיֵּיטֵב לָבוֹ. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, מְלַמֵּד שְׂבַרָךְ עַל מְזוֹנֵנוּ. מַהוּ וַיֵּיטֵב לָבוֹ? שְׂבַרָךְ אֶת הַמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא לָב.

רַבִּי נְחֵמְיָה פָּתַח, (דברים ח) וַאֲכַלְתָּ וּשְׂבַעְתָּ וּבִרְכַתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ. וַאֲכַלְתָּ וּשְׂבַעְתָּ - כָּל הָאוֹכֵל וְאֵינּוּ מְבַרֵךְ בִּרְכַת הַמְּזוֹן, נִקְרָא מִשְׁחִית וְגוֹלָן, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כח) גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְאָמַר אֵין פֶּשַׁע חָבֵר הוּא לְאִישׁ מִשְׁחִית.

וְאָמַר רַבִּי יוֹדָאֵי, גְּדוֹל כַּחַ בִּרְכַת הַמְּזוֹן, שְׁמוֹסִיף כַּח בִּרְכָה בְּפִמְלִיאָ שָׁל מִעֲלָה. אָמַר רַבִּי חֲנִינְיָא, גְּדוֹל כַּח בִּרְכַת הַמְּזוֹן, שְׁמוֹסִיף בִּרְכָה עַל מִעֲשֵׂה יָדָיו שָׁל אָדָם.

רַבִּי בּוֹן וְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינְיָא הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ לְפָדְיוֹן שְׁבוּיִים. נִקְלְעוּ בְּכַפָּר הַזֶּה. יָשְׁנוּ שָׁם עִם אוֹתוֹ הַמָּלוֹן. בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה קָמוּ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה. קָמָה אוֹתָהּ אִשְׁתּ הַבַּיִת וְהִדְלִיקָה לָהֶם נֵר.

בְּעוֹדָם יוֹשְׁבִים, יִשְׁבָּה הִיא אַחֲרֵיהֶם לְשִׁמְעַ דְּבָרֵי
תוֹרָה. הַשְׁנִיחוּ עָלֶיהָ.

פָּתַח אֶחָד וְאָמַר, (משלי ב) גֵּר ה' נִשְׁמַת אָדָם חוֹפֵשׁ
כָּל חֲדָרֵי בָטָן. גֵּר ה' נִשְׁמַת אָדָם, וְדָאֵי. מָה
הֵנָּה מֵאִיר בְּאֵפְלָה, אַף נִשְׁמַתוֹ שֶׁל אָדָם מֵאִירָה
לְגוֹף.

חֲזַר וְאָמַר, בְּשִׁלְשָׁה ^(דף קה ע"ב) דְּבָרִים הָאִשָּׁה זוֹכָה -
בְּחֻלָּה, וּבְנִגְדָה, וּבְהַדְלָקַת הַנֵּר. וּבְכֵלָם שְׁנִינוּ.
בֵּין כֶּךָ תַּחֲזִיר רֵאשׁוֹ, וְרָאָה אוֹתָהּ הָאִשָּׁה שְׂבוּכָה.
קָם אָבִיהָ וַיֵּשֶׁב בֵּינֵיהֶם.

אָמַר לוֹ רַבִּי בּוֹן, לָמָּה בְּתָרְךָ בּוֹכָה? אָמַר, שְׁלֹא
זָכַתָּה שֶׁבַע עָלָה יַעֲסֹק בְּתוֹרָה, וְהוּא עָלָם בֵּין
שְׁתֵּים עָשָׂרָה שָׁנִים, וְאֵפְלוּ בְרַבְּתַת הַמְּזוּזָן אֵינּוּ יוֹדְעַ,
וְלֹא יִכְלָתִי עִמּוֹ לְלַמֵּד אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ, אִם כֶּךָ,
תַּעֲבִירֵנּוּ בְּאַחַר, וְלָמָּה נִתְּתָ לּוֹ אֶת בְּתָרְךָ?

אָמַר הוּא, לֹא תִּכְרַתִּי בּוֹ, אֲלֵא עַל שְׂרָאִיתִי יוֹם
אֶחָד, שֶׁהֵנָּה לְשִׁמְעַ קוֹדֵישׁ אֶחָד דְּלֵג מִתְּנַג

לְמַטָּה, נְדַרְתִּי עָלַי לְהֵשִׂיא לֹא אֶת בְּתוּלִי. יֵצְאֵנִי
 מִבֵּית הַכְּנָסֶת, וְנָתַתִּי לֹא אֶת בְּתוּלִי, וְלֹא חֲשִׁשְׁתִּי
 לְדַבָּרִים אֲחֵרִים, וְלֹא הִשְׁנַחְתִּי יוֹתֵר. וְכָעֵת נִמְצָא,
 שְׂאֵפְלוֹ דָּבָר אַחַד בְּתוֹרָה אֵינּוּ יוֹדֵעַ, וְלֹא רוֹצֵה
 לְלַמֵּד דָּבָר.

אָמַר לוֹ רַבֵּי בּוֹן, אֲוִלֵי יוֹכָה לְבֵן שְׂיִלְמֵד אֹתוֹ
 תוֹרָה חֲרִיבָה. בִּינְתִים קָם אֹתוֹ הָעֶלֶם
 מִמַּטָּתוֹ, וְדָלַג עֲלֵיהֶם, וַיֵּשֶׁב בֵּינֵיהֶם. הִסְתַּכֵּל בּוֹ
 רַבֵּי בּוֹן. אָמַר, אֲנִי רָאִיתִי בְּפָנָיו שְׂאוֹר גָּדוֹל שֶׁל
 הַתוֹרָה יֵצֵא מִהָעֶלֶם הַזֶּה.

פָּתַח אֹתוֹ רִיבֵן וְאָמַר, (איו"ב לב) צָעִיר אֲנִי לַיָּמִים
 וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים עַל כֵּן זָחַלְתִּי וְאִירָא מִחֹת
 דְּעֵי אַתְכֶם. עַד שֶׁפָּתַח וְאָמַר בְּדַבָּרִים שֶׁל בְּרַכַּת
 הַמְּזוּן.

וְאָמַר, עֲכָשׁוּ (שְׂאֵמֶרֶת) שְׂאֵפְלוֹ בְּרַכַּת הַמְּזוּן לֹא
 יִדְעָתִי - בְּבְרַכַּת הַמְּזוּן יֵשׁ דְּבָרִים יְדוּעִים,
 וְהֵם י'. אַחַד - לְתַקּוֹן הַשְּׁלֶחָן כְּפִי אֹתוֹ הַמְּזוּן
 (וְלִמּוֹ). וְכִי שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ מְזוּן כָּל כֶּף וַיִּסְדֵּר שְׁלֶחָנוֹ

- הוּא מְשַׁבֵּחַ, מְשׁוֹם שְׂיִוְשֵׁב לְאֹכַל לְפָנַי הַמְּלֶךְ,
שְׂפָתוֹב וְאֹכְלֶתָ לְפָנַי ה' אֱלֹהֶיךָ.

שְׁנִית - נְטִילַת יָדַיִם קִדְּם אֲכִילָה. מִי שְׂאֹכֵל בְּלִי
נְטִילַת יָדַיִם, בְּאֵלוֹ אֹכֵל טָמֵא.

שְׁלִישִׁית - נְטִילַת יָדַיִם שְׂיִטֵּל יָמִין בְּשִׁמְאֵל,
וַיִּשְׁמַשׁ בְּשִׁמְאֵל אֶת הַיָּמִין, וַיִּטֵּל עַד
שְׁעוֹר הַפֶּרֶק שְׁנֹזְרוֹ חֲכָמִים.

הַרְבִּיעִית - שְׂצָרִיךְ לְהַנְּבִיחַ יָדוֹ לְאַחַר הַנְּטִילָה
בְּשַׁעָה שְׂמְבָרָה, וַיִּזְוַג שְׂתֵי זְרוּעוֹתָיו
בְּאַחַת בְּשַׁעַת הַנְּבִיחַת יָדָיו.

חֲמִישִׁית - שְׂצָרִיךְ לְסַמֵּךְ בְּרָכָה לְנְטִילָה חֲזוֹ.

שְׁשִׁית - לְתֵת מַחֲפַת לְעַנְיִים.

שְׁבִיעִית - לְבָרֵךְ בְּרַכַּת הַמוֹצֵיא, וּלְדַקְדֵּק בַּה"א,
וְאִסוֹר לְאֹכַל בְּלִי בְּרָכָה.

שְׁמִינִית - הָאֹכֵל עַל שְׂלֶחְנוֹ, צָרִיךְ שְׂלֵא יִהְיֶה
גְּרִנָּן וּבְלָעוֹ, אֶלָּא בְּאֹכֵל לְפָנַי הַמְּלֶךְ.

תְּשִׁיעִית - צָרִיךְ לֹאמַר עַל שְׁלַחְנוּ דְבָרֵי תוֹרָה.
וַיַּחֲדֵד שְׂאִיז לֹא עִם מִי לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה,
דֵּי לֹא בְּבָרְכוּתָיו.

עֲשִׂירִית - מִיָּם אַחֲרוֹנִים חוֹבָה, וְלֹא הֶצְרִיכוּ בֹו
בְּרָכָה, אִפֹּי עַל גַּב שְׂפִידֵי מוֹחָמוֹת מִתּוֹךְ
הַמַּאֲכָל. וְאִינֹו מְבָרֵךְ עַל רְחִיצַת יָדַיִם.

כָּל הָעֲשָׂרָה הִלְלוּ הֶצְרִיכוּ קִדְּם בְּרַבַּת הַמְּזוּזָן, וְכָל
אַחַד וְאַחַד יֵשׁ בֹּו מַעַם מִתּוֹךְ הַיְּשִׁיבָה
הָעֲלִיזָנָה, וְאִנִּי תוֹרַתִי עֲלֵיהֶם.

אַחַד - לְתַקוּן הַשְּׁלַחַן עַל אוֹתוֹ הַמְּזוּזָן שֶׁל אָדָם,
מִשׁוּם כְּבוֹד הַמַּלְאָךְ, שְׁנוֹתָן לֹא מְזוּזָן לְגוֹפּוֹ.
שְׂשֻׁנָיו, קָשִׁים מְזוּזוֹתָיו שֶׁל אָדָם לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּקָרִיעַת יָם סוּף.

לְמָה קָשִׁים? אֵלֶּא מִשׁוּם שְׂמֻזוֹנוֹת הָעוֹלָם אִינֹו
בָּאִים אֵלֶּא מִתּוֹךְ הַדִּין, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מַעֲבִיר עַל הַדִּין, וְזֶן אֶת הַרְשָׁעִים, אֶת הַהַגּוֹנִים

וּלְשֵׁאִינָם הַגּוֹנִים. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא זֶן אֶת כָּלָם,
מִקְרָנִי רֵאִם עַד בִּיצֵי כְנִים.

וּשְׂכִינָה עוֹמֶדֶת וְרוֹאֶה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד
מִיִּשְׂרָאֵל, כַּכְּתוּב (יחזקאל מא) זֶה הַשְּׁלֶחַן
אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'. וְהֵאֵי. וְכַתוּב וְאֶכְלֶתָ לִפְנֵי ה'
אֱלֹהֶיךָ. לְפִיכֵךְ צָרִיךְ שְׂהִיָּה שְׁלֶחַנְךָ בְּחַל עָרוּךְ וְלֹא
עָרוּךְ, וּכְיוּם שְׂבֶת צָרִיךְ תּוֹסֶפֶת שְׁנוּי אַחַר
לְמַעַלָּה.

שְׁנִית - נְטִילַת יָדַיִם קִדְּם אֲכִילָה, מָה הַטַּעַם?
מִשּׁוּם שְׂאֲכִילָה צָרִיכָה נְקִיּוֹת, כְּמוֹ
שְׂמֵלְאֵכִי הַשָּׂרֵת לְמַעַלָּה. שְׂכָךְ אָמַר רַב הַמְּנוּנָא
סָבֵא, מַהוּ שְׂבֶתוֹב (תהלים עח) לָחֶם אֲבִירִים אֲכַל אִישׁ
- הַלָּחֶם שְׂמֵלְאֵכִי הַשָּׂרֵת אוֹכְלִים.

מָה יוֹצֵא מִזֶּה? אֵלֶּא מָה מְלֵאכִי הַשָּׂרֵת אוֹכְלִים
בְּקִדְּשָׁה וּבְטַהֲרָה וּבְנְקִיּוֹת - אֵף יִשְׂרָאֵל כִּן
צָרִיכִים לָאֲכַל בְּקִדְּשָׁה וּבְטַהֲרָה, שְׂבֶתוֹב (ויקרא יא)
וְהַתְּקַדְּשֶׁתֶם. אֵלֶּוּ מִיָּם רֵאשׁוֹנִים. וְהִיָּתֶם קְדוּשִׁים -

אלו מים אחרונים. כי קדוש - זה שמן טוב. אני
ה' - זו ברכת המזון.

וכך אמרים. והתקדשתם, שכל האוכל בקדשה
ובטהרה ובנקיות, נדמה למלאכי השרת
שלהם קדושים. ושבתוב כי קדוש אני ה', מלמד
שצריך פונה בברכת המזון.

וכל האוכל בלא נטילת ידים, אכילתו טמא.
והשכינה מה היא אומרת? (משלי כג) אל
תלחם את לחם רע עין ואל תתאו למטעפותיו.
מה הטעם? משום שיש מידת פרענות בעולם,
ושמו עין הרע. וכל האוכל בלא נטילת ידים,
אותה המדה של פרענות שורה עליו. וכל אותו
המאכל שלה הוא נקרא לחם רע עין.

שכך אמר רב המנונא סבא, שתי מדות עומדות
על שלחנו של אדם, אחת מידת טוב, ואחת
מידת רע. כשהאדם מקדש ידיו ומברך, מידת טוב
אומרת: זהו שלחנו של הקדוש ברוך הוא. ומניחה
ידיה על ראשו ואומרת לו: עבדי אתה, עבדו של

מִקּוֹם אֶתָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מ"ט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי
אֶתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר.

וּכְשֵׁיֵאִין אָדָם מִקִּדְשׁ אֶת יָדָיו וְאוֹכֵל, מֵדַת רַע
אוֹמְרָת: זֶה שְׁלִי הוּא! מִיַּד שׁוֹרָה עָלָיו
וּמִטְמָאָה אוֹתוֹ, וּמֵאֲכָלוֹ נִקְרָא לָחֶם רַע עֵינַי.

מִעֲשֵׂה הָיָה בְּכַבֵּל, בְּאִישׁ אֶחָד שֶׁזָּמַן אוֹתוֹ הֶעָנִי
לְאֹכֵל. רָאָה אוֹתוֹ שֶׁלֹּא נִטַּל יָדָיו וְאֹכֵל.
אוֹתוֹ הֶעָנִי קָם מִהַשְּׁלֶחַן וְהִלֵּךְ לוֹ. קָרָא לוֹ וַאֲמַר
לוֹ: שֵׁב בְּמִקוֹמְךָ וְאֹכֵל!

אָמַר לוֹ: חֶם וְשָׁלוֹם שְׂאֵנִי אֲכַל עִמָּךְ, שֶׁעֲלִיךָ
כְּתוּב (משלי כג) אַל תִּלְחַם אֶת לָחֶם רַע עֵינַי
וְכוּי, וְלֹא עוֹד, אֵלֶּא שֶׁמֵּאֲכֹלְךָ טְמֵא, וְכְתוּב (ויקרא
יא) וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם. שֶׁכָּל מִי שֶׁשׁוֹרָה
עָלָיו רוּחַ רַע עֵינַי, מִקְבֵּל טְמָאָה סְתוּמָה, שְׂאֵינִי לָהּ
פְּתִיחוֹת כָּלֵל. בָּא הַמִּעֲשֵׂה לְפָנֵי חֲכָמִים, וְנִתְּנוּ
לְאוֹתוֹ הֶעָנִי מֵאֵת זְוִיִּים.

בְּכַח רַבִּי חֲנִי וְאָמַר, אֲשַׁרְיֶכֶם יִשְׂרָאֵל! אֲשַׁרְיֶכֶם
 עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת! וְמָה הֶעֱנֵי, שְׁתִּיחָה
 רַעֲב, וְעֶצֶר מַעֲיוֹ, וְשֹׁמֵר עֲצָמוֹ, וְלֹא חָשַׁשׁ אֵלָא
 לְכַבוֹד אֲדוֹנָיו - (דף קו ע"א) כִּמְהָ שֹׁכֵר טוֹב עֲתִיד לְמִי
 שְׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה.

הַשְּׁלִישִׁית - לְטַל יָמִין בְּשִׁמְאֵל, מִשּׁוֹם שְׁתֵּימִין
 יֵשׁ לוֹ שְׂבַח עַל הַשְּׁמֵאל בְּכַל, וְצָרִיךְ
 לְטַל אֶת הַיָּמִין בְּשִׁמְאֵל וּלְשַׁמֵּשׂ אוֹתוֹ, שְׁתֵּרֵי הַיָּמִין
 שֶׁל הָאָדָם כְּגֹן עֲלִיוֹן, לְהִיּוֹת לוֹ שְׂבַח עַל הַשְּׁמֵאל.

וְשִׁתּוֹרָה נִתְּנָה בְּיָמִין, שְׂכַתוֹב (דברים לג) מִיָּמִינוֹ
 אִשׁ דָּת לָמוֹ. וְכַתוֹב (תהלים קיח) יָמִין ה'
 רוֹמְמָה יָמִין ה' עֲשָׂה חֵיל. וְעַל זֶה, כַּאֲשֶׁר יָרִים
 מִשָּׁה יָדוֹ וְגִבּוֹר יִשְׂרָאֵל.

לְקַדֵּשׁ יָדָיו, צָרִיךְ הַשְּׁמֵאל לְקַדֵּשׁ אֶת הַיָּמִין.
 הַכֹּהֵן שְׁעוֹלָה לְדוֹכֵן, מִמֵּי נוֹטֵל יָדָיו?
 הֵיחָא אֹמֵר מַלְוִי, שְׁהוּא מִצַּד הַשְּׁמֵאל, שְׁהוּא
 מִשְׁמֵשׂ אֶת הַכֹּהֵן הָעוֹלָה לְדוֹכֵן לְהִיּוֹת יָמִין כְּרֵאוֹי

וְלִהְתְּקַדֵּשׁ מִתּוֹךְ הַשְּׂמֵאל. אֵיךְ כָּאֵן גַּם, הַיְמִין לֹא
צָרִיךְ לְהִתְקַדֵּשׁ אֶלָּא מִתּוֹךְ הַשְּׂמֵאל.

וְעוֹד, צָרִיךְ לִטַּל אֶת כָּל פְּרָקֵי הַיָּד. אֲרַבְעָה עָשָׂר
פְּרָקִים הֵם, שְׁנַקְרָאִים י"ד, וְזֶה הוּא כִּי יָד
עַל כֶּם י"ה, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְהַ רַב הַמְּנוּנָא סָבֵא
בְּאוֹתֵיזֵת שֶׁל אֶלְפָּא בֵּיתָא רֵאשׁ וְסוּף, שְׁנַקְרָאִים
א"ת ב"ש. וְכָל אוֹתָם י"ד הַפְּרָקִים, בְּסוּד שֶׁל
אֶלְפָּא בֵּיתָא, מִתּוֹךְ ה' וְנִמְעָלָה, וְנַקְרָאִים י"ד
פְּרָקִים. וַי"ד עוֹבְדִים לַי"ד, לְהִיּוֹת כָּלֵל שֶׁל יְמִין
בַּשְּׂמֵאל, וְהַשְּׂמֵאל בַּיְמִין, וְעַל זֶה נְטִילַת יָדִים,
לְהַכְלִיל זֶה עִם זֶה.

רְבִיעִית - שֶׁצָּרִיךְ לְהַנְבִּיחַ יָדָיו בְּשַׁעַה שְׁמִכְרֵךְ
לְאַחַר נְטִילָה, וַיִּקְדֵּשׁ יָדָיו, שְׁפָתוֹב (תהלים
קלד) שָׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת ה'. מָה הַטַּעַם?

מִשּׁוּם שֶׁהָאֲצַבְעוֹת הֵן דְּיוֹקָן עֲלִיוֹן. הָאֲצַבְעוֹת הֵן
חֲמִשָּׁ. אֲרַבַּע אֲצַבְעוֹת שֶׁהֵן מְחַבְּרוֹת יַחַד,
יֵשׁ בָּהֶן שְׁלֹשָׁה פְּרָקִים בְּכָל אַחַת, שֶׁהֵן סוּד שֶׁל
דְּיוֹקָן הַמְּרַכְּבָה הָעֲלִיוֹנָה. שְׁחֲרֵי הַמְּרַכְּבָה הַקְּדוּשָׁה

היא ארבע, והם שנים עשר פרקים, ועל כן שם
המפרש של ארבע אותיות, שתיים עשרה אותיות
הוא. וזהו שם המפרש באותיותיו, הם שנים עשר
פרקים, כל פרק ופרק נקרא אות.

אצבע יתרה שנקראת גודל, שהיא חוץ מהם,
ויש בה שני פרקים. אותם שני הפרקים,
שתי אותיות טמירות בשתי דרגות עליונות
טמירות. השבח של כלם הם.

והמפתח של כלם למעלה, אל אותו הטמיר
שאינו מתגלה, ואלו הפרקים כלם
קופים אל אותו הטמיר לאחר שמתקדשים,
משום שכלם מתברכים ממנו.

ועכשו, כיון שהתקדשו, צריך לזקוף את
האצבעות למעלה, להעיר אותם
הפרקים העליונים הקדושים (שהם פתרו). ועל כן, ה'
אצבעות וי"ד הפרקים שיש בהן - תרי תשעה
עשר. וב' פרקים עליונים - תרי עשרים ואחד
בזרוע הימין, כנגד אהיה שחשבנו עשרים ואחת.

וְכֵן בֵּינֵי שְׂמַאל עֲשָׂרִים וְאַחַד, כְּנֶגֶד אֶהְיָה
שֶׁחֲשַׁבְנוּ עֲשָׂרִים וְאַחַת. וְעַל זֶה אֶהְיָה אֲשֶׁר אֶהְיָה.

וְהַסּוּד, אֶהְיָ"ה רֵא"ש אֶהְיָה. אֲשֶׁ"ר הִפְכוּ רֵא"ש.

וְעַל זֶה אָמַר (דברים כט) רְאִישֵׁיכֶם שְׁבִטֵיכֶם.

רְאִישֵׁיכֶם - זְרוּעַ יְמִין. שְׁבִטֵיכֶם - זְרוּעַ שְׂמַאל.

הַחֲמִישִׁית - שְׁצָרוּךְ לְבָרֶךְ בְּכֹנֶה, כְּמוֹ שְׂאֲמַרְנוּ,

כִּדְרֵי לְעֹזֵר בְּרָכוֹת לְמַעְלָה, בְּדִיוֹקָן

שֶׁל הָאֲצָבָעוֹת. הַשְּׁשִׁית - לְתֵת מֵאוֹתוֹ הַמֵּאֲכָל

לְעֵנִי, שְׁוֵהוּ בְּרֵאוֹי. וּמִצָּוָה מִן הַמְּבַחֵר לְתֵת מֵאוֹתוֹ

הַמֵּאֲכָל שֶׁהוּא אוֹכֵל, מִכָּל הַמְּשֻׁפָּרִים שֶׁהוּא תֹאב,

שְׁתֵּרֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִהְנֶה מֵאוֹתוֹ הַמְּזוּזָן שֶׁהוּא

נוֹתֵן לְעֵנִי, מִשּׁוּם שֵׁאוֹתוֹ הַמֵּאֲכָל שֶׁהוּא נוֹתֵן,

עוֹשֶׂה נַחַת לְנַפְשׁ הָעֵנִי הַזֶּה, וּמְשַׁמֵּחַ אוֹתוֹ.

הַשְּׁבִיעִית - לְבָרֶךְ בְּרַבַּת הַמוֹצִיא עַל הַלֶּחֶם.

שְׂכָךְ אָמַר רַב הַמְּנוּנָא סְבֵא, שְׁבַע

אֲרָצוֹת הֵן, וְכָלֶם מְדוּרִים לְמַטָּה. וּמִכְּלָן לֹא

הַתְּרַצָּה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵלָּא בְּתִבֵּל הוּוּ. וּבְכָלֵן

לֹא הָיוּ מֵאוֹתָם שְׁבַעַה מִיְנֵים אֵלָּא בְּתִבֵּל הוּוּ.

וּבְכֹלֵן נִוְתַן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּל הַעֲשָׂנִים וְכָל
 יְבוּלֵי הָאָרֶץ בְּיַד מְמַנִּים, פָּרַט לְאֵלוֹ
 שְׂבַעַת הַמִּינִים, לָחֵם שֶׁל מֵאֵכֶל בְּנֵי הָאָדָם. וּמִשׁוּם
 כֶּךָ צָרִיךְ לְדַקְדֵּק בַּה"א שֶׁל הַמוֹצֵיָא, שְׁחֲרֵי הַלָּחֵם
 נִמְסָר בְּיָדוֹ, וְלֹא בְיַדֵי הַמְמַנִּים, וְהוּא שְׁמוֹצֵיָא
 אוֹתוֹ וְלֹא אַחֲרָי, וְלִכֵּן ה'מוֹצֵיָא, וְלֹא מוֹצֵיָא.

הַשְּׂמִינִית - שְׁלֹא יִהְיֶה גִרְגָּרָן וּבִלְעָן, אֵלֶּא כְּמִי
 שְׂאוּכֵל לְפָנָי הַמְלָךְ. שְׂאִין הַכְּרָכָה
 שׁוֹרָה בְּמַעְיוֹ שֶׁל אוֹתוֹ שְׁנִמְצָא בִלְעָן, אֵלֶּא כְּאוֹתוֹ
 שְׁלֹא נִמְצָא בִלְעָן. וְהַבִּלְעָן הוּא כְּמוֹ עֵשׂוֹ, שְׂכַתוֹב
 (בראשית כה) הַלְעִיטָנִי נָא מִן הָאָדָם הָאָדָם הַזֶּה, יָרֵךְ
 הַלְעָטָה. מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁהִנְחֵשׁ הָרַע שְׂרוּי
 בְּמַעְיוֹ, וְלֹא יִשְׁבַּע. וְלֹא עוֹד, אֵלֶּא שְׁנִמְקָרָא רְשָׁע,
 שְׂכַתוֹב (משלי יג) וּבִטָּן רְשָׁעִים תִּתְחַסֵּר. מִשׁוּם כֶּךָ
 צָרִיךְ לְאֵכֵל בְּנִחַת עַל שְׁלִחְנוֹ, כְּמִי שִׁיּוֹשֵׁב לְפָנָי
 הַמְלָךְ.

תְּשִׁיעִית - שְׁיִהְיֶה עַל שְׁלִחְנוֹ דְּבַרֵי תוֹרָה, שְׁחֲרֵי
 שְׂנִינּוֹ, שְׁלִחְן שְׂאִין כּוּ דְּבַרֵי תוֹרָה, חֲרֵי

הוא כמי שאוכל מזבחי מתים. זו עבודה זרה, שכתוב (ישעיה כח) כי כל שלחנות מלאו קיא צאה בלי מקום. עבודה זרה נקראת קיא צואה.

משום שהקדוש ברוך הוא מחלק חלקים בכל יום ובכל לילה מזונות לעולם, לעליונים ולתחתונים. בלילה - לאותם המלאכים הממנים על מקומם, ושולטים בלילה, אוכלים בלילה, כמו שנאמר (משלי לא) ותקם בעוד לילה ותתן מרר לביתה וחק לנערותיה.

ביום - לאותם המלאכים הממנים על מקומם ושולטים ביום, מחלק להם הקדוש ברוך הוא מזון ביום. כיון שחלק להם, לאחריהם מחלק לכל בני העולם תהה.

כל אותם המלאכים שלמעלה, בעודם אוכלים מזונם, בלם מודים ומשבחים ומנשאים את אדונם, ואחר כך אף כך. כמו זה ישראל למטה, צריך להם בנזון תהה ממש, להיות חברים עמהם.

הַעֲשִׂירִית - מִים אַחֲרוֹנִים, שָׁהִם חוֹבָה, לְהַעֲבִיר
 הַזֵּהָמָה הָרְעָה מִפְּנֵי, וְלָתֵת חֶלֶק לַצַּד
 הָרַע מֵאוֹתָהּ זֵהָמָה שְׁעַל יָדוֹ, כִּי שָׁלֵא יִמָּצֵא אֵלָיו
 מִקְטָרָג.

שְׁשִׁנְיָנוּ, מִדָּה טוֹבָה נְטִלָה אוֹתוֹ הָרְצוֹן וְהַבְּנָה
 שֶׁל נְטִילַת יָדַים, וְהַמוֹצֵיא, וּבְרַכַּת
 הַנְּהֵנִין, (דף קו ע"ב) וּבְרַכַּת הַמְּזוֹן. מִדָּה רְעָה נְטִלָה אוֹתָהּ
 זֵהָמָה שֶׁל יָדַים כְּמִים אַחֲרוֹנִים, וּבָזֶה יִפְרָד מִפְּנֵי,
 (וְלֹא יִקְטָרָג עָלָיו) וּבָזֶה נוֹטֵל חֶלֶקוֹ.

וְעַל זֶה כְּתוּב, (רות ג) וַיֹּאכַל בַּעַז וַיִּשֶׁתּוּ וַיֵּיטֵב לְבוֹ,
 שְׁפָרַד עַל מְזוֹנוֹ, וְשָׂמַח אוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא
 לֵב, אוֹתוֹ הֵלֵב שְׁפָרַד לֵב וְרְצוֹן שֶׁל אָדָם.

וּמִים אַחֲרוֹנִים חוֹבָה, וּמִקְבֵּל אוֹתָם אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא
 חוֹבָה, וּבְאוֹתָם הַמִּים נָחָה רַעֲתוֹ. מִשּׁוּם
 שְׁשִׁנְיָ הַדְּרָגוֹת הַלְלוֹ, אַחַת נִקְרָאת זְכוּת, וְאַחַת
 נִקְרָאת חוֹבָה. וְכֹל הַדְּבָרִים שֶׁל זֶה פּוֹתְחִים
 לְזְכוּת, וְכֹל הַדְּבָרִים שֶׁל זֶה פּוֹתְחִים לְחוֹבָה,

וּנְדוּנִים לְחֹבָה. וְעַל זֶה, מִיָּם אַחֲרוֹנִים הֵם
הַחֲלָקִים שֶׁל חֹבָה, שְׁנֵהֶנָּה מְזוּת. וְסוּד יָפָה.

כּוּם שֶׁל בְּרָכָה צְרִיכָה עֲשָׂרָה דְבָרִים, כְּמוֹ
שֶׁהֵעִירוּ בָהֶם חֲכָמִים. בְּרַכַּת הַמְּזוּן בְּשִׁלְשָׁה
צְרִיךְ כּוּם. שֶׁלֹּא בְּשִׁלְשָׁה - אֵין צְרִיךְ כּוּם. מָה
הַטַּעַם? שֶׁכּוּם שֶׁל בְּרָכָה אֵין מִתְבָּרְכֵת אֶלֶּא
בְּשִׁלְשָׁה, וּמְשִׁלְשָׁה וּמַעֲלָה. הִנֵּה פְּחוּת מְשִׁלְשָׁה -
לֹא.

בְּשִׁלְשָׁה, אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, שֶׁהוּא אֹמֵר שְׂאֵב לָנוּ
מִשָּׁלוֹ. כִּי אֵין אֹמְרִים לְמִי מְבָרֵךְ,
אֵף עַל גַּב שֵׁהֶם שִׁלְשָׁה, לֹא אֹמֵר לְמִי שְׂאֵב לָנוּ
מִשָּׁלוֹ, אוֹ לַשָּׁם, וְלֹא אֹמְרִים אֶלֶּא נְבָרֵךְ שְׂאֵב לָנוּ,
וְלֹא אֹמְרִים לְמִי.

וְכֵאֵן הֵעִירוּ רַבּוֹתֵינוּ, שֶׁהַכּוּם הַזֶּה שֶׁל בְּרָכָה
עוֹמְדָת לְפָנָיו, וְעֵינָיו מְסַתְּפָלִים בָּהּ, וְהַסּוּד
- (דְּבָרִים י"א) תָּמִיד עֵינֵי ה' אֵלֶהֶיךָ בָּהּ. וְאוֹתָהּ הַכּוּם
שֶׁל בְּרָכָה נוֹטְלָת בְּרָכוֹת וּמְזוּנוֹת מִתּוֹךְ שִׁלְשֵׁת
הָאֲבוֹת. וּמֵאוֹתוֹ הַמְּזוּן שֶׁהוּא נִטַּל אֲנֹנוֹ אוֹכְלִים.

וְעַל זֶה מִסְתַּכְּלִים בּוֹ, וְאוֹמְרִים נְבִירָה שְׂאֵבְלָנוּ
 מִשְׁלוֹ. נִסְכֵּי"ם דַּעֲתָנוּ לְבִרָה, מִשּׁוּם שְׂאֵבְלָנוּ
 מִשְׁלוֹ, מֵאוֹתוֹ הַמּוֹזֵן שֶׁהוּא נָטַל לָזוֹן אֶת הָעוֹלָם.

וְהֵם עוֹנִים וְאוֹמְרִים אֵל (הָעוֹלָם) הָעֲלִיּוֹן, בְּרוּךְ
 שְׂאֵבְלָנוּ מִשְׁלוֹ וּבִטּוּבוֹ חֵינּוּ. וְכַעַת רוּשְׁמִים
 וְאוֹמְרִים דְּרָגָה יְדוּעָה, שְׂכָל הַמּוֹזֵן יוֹצֵא מִמְּנָה,
 וְאוֹמְרִים בְּרוּךְ. מִי הַבְּרוּךְ? אוֹתוֹ הַמְּלִךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם
 שָׁלוֹ, הַמְּלִךְ הָעֲלִיּוֹן, שְׂכָל הַבְּרָכוֹת יוֹצֵאוֹת מִמֶּנּוּ.
 וּבְרוּךְ הַזֶּה, מִנֵּין לָנוּ? שְׂכַתּוֹב (מַלְכִים-א ב) וְהַמְּלִךְ
 שְׁלֵמָה בְּרוּךְ, הַמְּלִךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם שָׁלוֹ.

וְעַל זֶה הֵם אוֹמְרִים הָרָשָׁם שֶׁל הַמְּקוֹם, מַה שֶּׁהוּא
 לֹא אָמַר. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן
 הַזֶּה, שֶׁהוּא בִּינָה, מֵרִיק בְּרָכוֹת בְּרֵאשׁוֹנָה לְשָׁנֵי
 הַבְּרוּכִים שְׂתַחֲתִיָּה, וְהֵם יָמִין וּשְׂמָאל, חֶסֶד
 וּגְבוּרָה. וְעַל כֵּן נִרְשְׁמוּ אוֹתָם שְׁנַיִם, לַעֲשׂוֹת רָשָׁם
 שֶׁל אוֹתָהּ הַדְּרָגָה הָעֲלִיּוֹנָה. אוֹתוֹ שְׂמִבְּרָךְ שֶׁהוּא
 בְּאִמְצַע, נוֹטֵל הַכֹּל מִבֵּין שְׁנֵי הַצְּדָדִים, וְהוּא מְבָרַךְ
 מִכָּאן וְהִלָּאָה, וְרוּשָׁם הַמְּקוֹם וְתַדְרָגָה, וְאִז

מִסְכִּימִים (מתבשרים) יחד בְּשָׁלוֹם גְּדוֹל שְׁנַיִם עָשָׂר
הַשְּׂבָטִים שְׁלֹמֶעֱלָה.

וּבְטוֹבוֹ חֵינּוּ, וְלֹא מִטוֹבוֹ. שְׁזֵן בְּטוֹב אֶת אוֹתוֹ
הָעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן, שִׁיָּצֵא מִמֶּדֶת הַטוֹב
עֲצָמָה, שֶׁנִּקְרָאת טוֹבוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ג) וּפְחָדוֹ
אֵל ה' וְאֵל טוֹבוֹ. אֵל ה' - זֶה הָעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן. וְאֵל
טוֹבוֹ - זֶהוּ עֵץ הַחַיִּים. (ירמיה לא) וְנִגְהָרוּ אֵל טוֹב ה'.
שְׁעַל יְדוֹ נוֹזְנִים וְנֹאזְרִים כָּל הָעוֹלָמוֹת.

בְּעֵשְׂרָה, שְׁחָרֵי הַכֹּל בְּהִסְכָּמָה אַחַת, מִהֲרֵאשׁ
הָעֲלִיּוֹן וְעַד סוֹף כָּל הַדְּרָגוֹת. אוֹתוֹ
הַמְּבָרֵךְ אוֹמֵר וְרוֹשֵׁם, נְבָרֵךְ לְאֵלֵהֵינוּ.

וְכֵן מִשָּׁם וּלְהֵלָאָה, בִּיּוֹן שְׁמִבְרָךְ בְּרַבַּת הַיּוֹן עַל
הַמּוֹזֵן שִׁיָּצֵא מִתּוֹךְ הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהוּא
הַמְּקוֹר שֶׁל הַכֹּל, חוֹזֵר אַחַר כָּךְ וְאוֹמֵר עַל אֶרֶץ
חֲמֻדָּה, הַסּוֹד שֶׁל הָעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן. מָה הַטַּעַם?
מִשּׁוֹם שֶׁאֵת כָּל הַבְּרָכוֹת צָרִיךְ בְּרֵאשׁוֹנָה לְעוֹלָם
הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהוּא הַמְּקוֹר שֶׁל הַכֹּל, וְאַחַר כָּךְ אֵל
הָעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן הַקְּדוֹשׁ.

כְּמוֹ זֶה בְּקַדְיֵשׁ, (שְׁהָרֵי הַגְּדֻלָּה בְּרֵאשׁוֹנָה לְנָפִי הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וְאַחַר
 כֶּן קַדְשָׁה (לְנָפִי) הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הַקְּדוֹשׁ) יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ
 שְׁמִיהָ רַבָּא. אוֹתוֹ הַשֵּׁם הַגְּדוֹל הָעֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל,
 הַמְּקוֹר שֶׁל הַחַיִּים, שְׂמֵמָנוּ יוֹצְאוֹת כָּל הַבְּרָכוֹת
 וְכֹל הַקְּדוּשׁוֹת, וְנִהוּ הָעוֹלָם הַבָּא. וְאַחַר כֶּן
 מִמְּשִׁיכִים מִמָּנוּ בְּעוֹלָם שְׂפָרָא בְּרִצּוֹנוֹ, הָעוֹלָם
 הַתַּחְתּוֹן. בְּגוֹן תְּוֵה כָּל הַבְּרָכוֹת, חוּץ מִתְּפִלָּה
 בְּבְרָכוֹת שְׂאָדָם שׁוֹחָה בְּהֵן, שְׂמֵת־חִיל מִמַּטָּה
 לְמַעְלָה.

בְּרַבַּת הָאָרְצִי, זֶה הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, שְׂנַכְלָל בְּסוֹד
 שֶׁל בְּרִית וְתוֹרָה. הַבְּרִית - זֶה עֵץ הַחַיִּים,
 וְתוֹרָה - הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי. חַיִּים וּמְזוּן - שְׂיֹצְאִים
 מִן הָעוֹלָם הַבָּא לְזוֹן בָּהֶם אֶת הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן.

נָשִׁים וְעַבְדִּים וְקַטְנִים חַיִּים בְּבְרַבַּת הַמְּזוּן. אֲבָל
 הֵם אֵינָם מְבָרְכִים, שְׁהָרֵי שְׁנִינּוּ, אוֹי לוֹ
 לְאָדָם שְׂאֵשְׁתּוֹ וּבְנָיו מְבָרְכִים לוֹ.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא, נָשִׁים חַיְבוֹת בְּמִקְרָא מְגֻלָּה,
 אֲבָל הֵן אֵינָן קוֹרְאוֹת לְאַחֵרִים, אֲבָל

חִיבוֹת לְשִׁמְעַת הַבְּרָכָה מִפִּי הַמְּבָרֵךְ. בְּעֵינַי זֶה חִיבֵת
הָאִשָּׁה לְשִׁמְעַת הַבְּרָכָה מִפִּי בַעֲלָהּ, וְחִיבֵת בַּעֲלָהּ
לְהַמְתִּין לָהּ עַל הַשְּׁלָחוֹן, בְּדִי לְשִׁמְעַת מִפִּי הַמְּבָרֵךְ.

אֵינִי שָׁם זָכָר - קוֹרְאִים לְמִי שְׂמֵרָה לָהֶם. הִיוּ
נָשִׁים הַרְבֵּה - הַמְּבָרֵךְ עָלֵיהֶן אֵינִי מְבָרֵךְ
בַּשָּׁם. שְׂשֻׁנִינִי, נָשִׁים אֵינִי מְצַטְרֵפוֹת לְזִמּוֹן. וְהוֹאִיל
וְאֵינִי מְצַטְרֵפוֹת לְזִמּוֹן, אֵינִי מְבָרְכִים עָלֵיהֶן בַּשָּׁם,
שְׁעָקָר בְּרַבֵּת הַמְּזוּזוֹן בְּזָכָר הוּא, וְלֹא בְּנִקְבָהּ. אֲבָל
מִחִיבוֹת לְשִׁמְעַת בְּרַבֵּת הַמְּזוּזוֹן, וּמִחִיבוֹת בְּמִקְרָא
מְנַלָּה לְשִׁמְעַת מִפִּי הַקּוֹרֵא.

בְּרַבֵּת בְּנִינֵי יְרוּשָׁלַיִם בְּבְרַבֵּת הַמְּזוּזוֹן, שְׁתֵּרֵי אָנוּ
מְבָרְכִים עַד עַכְשָׁיו לְמַעְלָה, וַיֵּשׁ לְבָרֵךְ
לְמַטָּה, וּלְבָרֵךְ עַל בְּנֵי הַמְּקַדָּשׁ, שְׁתֵּרֵי מִשָּׁם מְזוּזוֹן
יּוֹצֵא לְכָל הָעוֹלָם. וְשָׂאָר בְּנֵי הָעוֹלָם אֵינָם נִזְוָנִים
אֲלֵא מִשָּׁם, מִן הַתְּמַצִּית. וְהַכֹּל הוּא בְּבְרַבֵּת
רֵאשׁוֹנָה, כָּלֵל הַכֹּל. וְעַד כָּאן בְּרַבֵּת הַזִּמּוֹן.

וּמִי שְׂמֵרָה בְּרַבֵּת הַמְּזוּזוֹן, מְשַׁמַּח לְמַעְלָה וּמְשַׁמַּח
לְמַטָּה. וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּשִׁמְחָה וּבְרִצּוֹן הַלֵּב,

כִּדְרֵי לְשִׁמְחָה מִדַּת הַטּוֹב, שְׂפָתַיב וַיֹּאכַל בֶּעָז וַיִּשְׂתֶּה וַיִּיטַב לְבוֹ. זוּהִי מִדַּת הַטּוֹב, שְׂפָתַיב (משלי טו) וְטוֹב לֵב מְשֻׁתָּה תָמִיד. כָּאוּ הַחֲבָרִים וּנְשָׁקוּחוּ, וְעָשׂוּ שְׂמִחָה וְהִלּוּלָה אַחֲרָת, וְהִזְמִינוּ אֶת כָּל בְּנֵי הַמָּקוֹם, וְשָׂמוּהוּ רֹאשׁ לְכָלֵם. (דף קז ע"א)

וַיָּבֵא לְשִׁבְב בְּקִצָּה הָעֵרְמָה (רות ג). רַבִּי נְהוֹרָאִי וְרַבִּי יְהוֹרָאִי כָּאוּ לְטַבְרִיָּה. שָׁמְעוּ אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׂאוֹמֵר אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה, וַיֹּאכַל בֶּעָז וַיִּשְׂתֶּה כּו'. וַיִּיטַב לְבוֹ - אֲכִילַת חַיִּים שֶׁל מַעֲלָה, וּמֵאוֹתָם הַחַיִּים שִׂמְחָה אֶת לְבוֹ. וְכִיּוֹן שְׂשִׁמְחָה אוֹתוֹ, מִיָּד וַיָּבֵא לְשִׁבְב בְּקִצָּה הָעֵרְמָה - אֵלּוּ אַבְנֵים טוֹבוֹת וּמְרֻנְלִיּוֹת טוֹבוֹת עֲלִיוֹנוֹת שְׁסוֹבְבוֹת אֶת הַפֶּסֶא תְּקוֹדוֹשׁ, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (שיר ז) בְּטִנְיָד עֲרַמַת חַטִּים סוּגָה בַּשּׁוֹשְׁנִים.

וּמָה שְׂפָתַיב (רות ג) וְתַבֵּא בְּלִט וְתִגַּל מְרֻנְלִתִּיו וְתִשְׁכַּב - נִשְׁכָּבָה לְרִנְלִיו, וְלֹא נִשְׁכָּבָה בְּנִגְדוֹ, וְלֹא אֶצְלוֹ. וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה, מִכָּאן שְׁעַד

חֲצִי הַלַּיְלָה לֹא יָדַע, שְׂאִיִן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִבְנָם
לְגַן עֵדֶן עִם הַצַּדִּיקִים אֲלָא עַד אַחַר חֲצִי הַלַּיְלָה.

שְׁתֵּרֵי בְּרֵאשִׁית הַלַּיְלָה כָּל הַנְּשָׁמוֹת עוֹלוֹת,
וְעֶרְמַת הַחַטִּים מִתְתַּקֶּנֶת בָּהֶם. בְּשִׁנְחֻלָּק
הַלַּיְלָה, אִזּוּ קוֹל מִתְעוֹרֵר וְקוֹרֵא, וְאוֹתוֹ הַקּוֹל
מִתְעוֹרֵר מִצַּד הַצָּפוֹן. וְאוֹתָם הַשְּׁלֵהבוֹת מִנִּיעוֹת
עַד אוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא נֶבֶר, וְאִזּוּ קוֹרֵא בְּחֵיל,
וְנִקְרָאת קְרִיאַת הַנֶּבֶר. וּמִיְהוּ? נִבְרִיא"ל. מִכָּה
אוֹתָהּ הַשְּׁלֵהבַת בְּכַנְפֵי הַתְּרַנְגוֹל שְׁלִמָּה, וְקוֹרֵא.

וְאִזּוּ מֵעֵלָה וּמִמָּטָה בְּקִיּוֹם תְּדִין שֶׁל הַשָּׁמַאֵל
עוֹמְדִים. וְאִזּוּ כְּתוּב (רות ג) וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה
וַיַּחֲרֹד הָאִישׁ וַיִּלְפַּת וְהִנֵּה אִשָּׁה שֹׁכֶבֶת מְרַגְלָתִיו.

וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה. שְׁנִינּוּ, שְׁלֵשׁ מִשְׁמְרוֹת הוּא
הַלַּיְלָה, וְעַל כֵּן כָּל מִשְׁמֵר וּמִשְׁמֵר יוֹשֵׁב
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשׂוֹאֵג בְּאָרִי. וּבְכָל מִשְׁמֵרָה
וּמִשְׁמֵרָה מְלֹאכִים יְדוּעִים, מְמַנִּים בַּלַּיְלָה בְּשֵׁלֵשׁ
הַמִּשְׁמְרוֹת הַלָּלוּ.

בַּמִּשְׁמֶרֶת הָרֵאשׁוּנָה, הֵם הַמְּלֹאכִים שְׂאוֹמְרִים
 שִׁירָה בְּרֵאשִׁית הַלֵּילָה. וְמָה הֵם
 אוֹמְרִים? (תהלים כד) לָדוֹד מִזְמוֹר לַה' הָאָרֶץ וְגו', (שם)
 מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה'. (שם) נָקִי כַפַּיִם וְיָבֵר לְכַב וְגו'.

מִשׁוּם שֶׁכָּל נִשְׁמוֹת בְּנֵי הָאָדָם יוֹצְאוֹת וְרוֹצְאוֹת
 לַעֲלוֹת. כְּשֶׁעוֹלוֹת לְמָקוֹם שֶׁל הַמַּמְנִים
 הֵלְלוּ שְׁשֵׁם עוֹמְדִים הַמִּשְׁמֶרֶת הָרֵאשׁוּנָה, יֵשׁ שֵׁם
 שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת שְׁשִׁים וַחֲמֵשָׁה הֵיכְלוֹת, כְּחֶשְׁבוֹן יְמוֹת
 הַשָּׁנָה, וּמְמַנִּים מְנַנִּים עֲלֵיהֶם.

אִם זוֹכוֹת אוֹתָן הַנִּשְׁמוֹת, פּוֹתְחִים לָהֶן פְּתָחִים
 עֲלֵיוֹנִים. וְאִם לֹא, דוֹחִים אוֹתָן הַחוּצָה,
 וְהוֹלְכוֹת וּמְשׁוֹטְטוֹת בְּכָל הָעוֹלָם, וּפּוֹגְשׁוֹת אֶת
 אוֹתָן הַרוּחוֹת הַרְעוֹת, וּמוֹדִיעוֹת לָהֶן דְּבָרִים, מִמֶּה
 כּוֹזְבִים וּמִמֶּה אֱמֶת. אִם זוֹכוֹת לְהַכְנִס, פּוֹתְחִים
 לָהֶן פְּתָח, וְנִכְנְסוֹת וְעוֹלוֹת לְמָקוֹם אוֹתָן הָאֲחֵרוֹת.

מִשְׁמֶרֶת שְׁנֵיהֶן, שֵׁם הֵם הַמְּמַנִּים הָאֲחֵרִים,
 שֶׁנִּקְרְאוּ אֲבֵלֵי צִיּוֹן, שְׂמֵת־אֲבָלִים עַל
 חֲרַבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

וּבְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה שֶׁל קְרִיאַת הַנֶּגֶב, שְׁמַתְעוֹרֶרֶת
 אוֹתָהּ הַשְּׁלֵהֶבֶת שֶׁל צַד הַצָּפוֹן, מֵאוֹתָהּ
 הַתְּעוֹרְרוֹת הַשְּׁלֵהֶבֶת הַזֹּאת, כְּשִׁינֹרֶדֶת לְעוֹלָם
 הַזֶּה, עַד פְּנֵי הַתְּרַנְנוֹל שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, קוֹרֵא
 בְּחֵיל, וְאוֹמֵר: הַתְּעוֹרְרוּ לְבַבְיָהּ שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
 כָּל אוֹתָם בְּעֵלֵי הַשְּׁלוֹם, שְׁכַתוֹב (ישעיה לג) מִלְּאֲבֵי
 שְׁלוֹם מֵר יבְבִיוֹן.

מִי שְׂרוּאָה בְּכִי, וּמִי שְׁלֵא רֹאָה בְּכִי, כָּלֵם
 מִתְּכַנְסִים לְבַבְיָהּ שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. מִי רֹאָה
 הָעֶרְבוּבָיָהּ שֶׁל כָּל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם, וְכָל הַמְּרַכְּבוֹת
 הַקְּדוֹשׁוֹת שְׁנוּעוֹת וּבּוֹכוֹת?

וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹעֵה וּבּוֹכָה, וּבוֹעֵט בְּשֵׁלֶשׁ
 מֵאוֹת וְשִׁבְעִים (ותשעים) רְקִיעִים. וְאֵז,
 בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה כְּתוּב, (רות ג) וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה
 וַיִּתְרַד הָאִישׁ וַיִּלְפֹּת. הָאִישׁ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, שְׁשׂוּאֵג וְנוֹתֵן קוֹל עַל חֶרְפֵּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.
 זֶהוּ שְׁכַתוֹב (ירמיה כה) ה' מִמְּרוֹם יִשְׂאֵג וּמִמְּעוֹן קִדְּשׁוֹ

יתן קולו. שאנן ישאנן על גוהו - זו השכינה. וילפת
 - כמו שפאמר (איוב ו) ילפתו ארחות דרכם.

ואז הוא פועט בכל הרקיעים, וכל הצבאות וכל
 המרכבות בוכים ומתאבלים באותה השעה.
 מה הם אומרים? (תהלים עט) אלהים פאנו גוים
 בנחלתך וגו'. נתנו את נבלת עבדיך וגו'. (שם קלט)
 על נהרות בכל וגו'.

וילפת, למה? משום (שחרי) הנה אשה שכבת
 מרגלתיו, שוכבת לעפר, מתדקת בין
 הרגלים, זו בנסת ישראל. אז באותה שעה היא
 מתעוררת אליו, והוא שואל אותה, מי את בתי
 בגלות, ומי את בשעה הזו?

ותאמר אנכי רות אמתך. רוייה בצער, רוייה
 במכאובים על בני (שהם) בגלות, ועל
 הפלטרין הקדושים שגרשתי מהם. ולא די
 שגרשתי, אלא שמחרפים ומקללים בכל יום
 עליהם, ואין לי פה בגלות לתחזיר להם.

וַיֹּאמֶר בְּרוּכָה אַתְּ לַה' בְּתֵי הַיִּטְבֹּתַתְּ חֶסֶדְךָ
הָאֲחֵרוֹן מִן הָרֵאשׁוֹן לְבִלְתִּי לָכֶת אַחֲרֵי
הַבְּחוּרִים אִם דָּל אִם עֲשִׂיר. אָמַר לָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, בְּתֵי, נִזְכָּר לְפָנַי, בְּשִׁדּוֹד מְשִׁיחֵי גֵרֵשׁ
מִירוּשָׁלַיִם, וְהוּא כָּא עַד בְּחוּרִים, וַיֵּצֵא שְׁמַעִי בֶן
גְּרָא מִן הַיְמִינִי אֶל מְשִׁיחֵי, וְגִדּוּף וְקָלִל אֱלֹוִי,
וְשָׁתַק. כְּמוֹ הַגִּדּוּף תְּזַח לֹא תִּזַּח גִּדּוּף, וְקָלִל אוֹתוֹ
קָלְלָה נְמַרְצָת, וְלֹא חָשַׁשׁ לְהִשְׁיבוֹ, וְשָׁתַק.

וּכְעֵת בְּגִלוֹת, אֵף כָּאן חֶסֶד וְאַמֶּת הִרְבֵּה עֲשִׂית
עִמָּדִי, וְהַיִּטְבֹּתַתְּ (שְׁחִיטְבֹתַתְּ) אֶת הַחֶסֶד הָאֲחֵרוֹן
תְּזַח מֵאוֹתוֹ תְּרֵאשׁוֹן שְׁתִּיחָה מִבְּחוּרִים, וְאֵינְךָ
חוֹשֶׁשֶׁת לְלָכֶת אַחַר הַחֲרוּפִים וְהַגִּדּוּפִים שֶׁל שְׂאֵר
הָעַמִּים, שֶׁהֵם כְּמוֹ אוֹתוֹ מִבְּחוּרִים. אִם דָּל - זֶה
אִם פְּסִינּוּם, שֶׁלֹּא תִּזַּח בֶּן מְלָךְ. וְאִם עֲשִׂיר - זֶה
נְבוּכַדְנֶצַּר הַמְּלָךְ בֶּן מְלָךְ, רֵאשׁ תְּזַחב.

וְחִכְמַת שְׁלֵמָה אֶל שְׁמַעִי, מַה כְּתוּב בּוֹ? (שְׁמוּאֵל-ב'
(זו) צֵא צֵא אִישׁ הַדְּמִים וְאִישׁ הַבְּלִיַעֵל.
צֵא צֵא פְעַמִּים. צֵא מִירוּשָׁלַיִם, צֵא מִבֵּיתְךָ. אָמַר

לו שלמה, איני כָּהֵן, אֵלֶּיךָ (מלכים א' ב) בָּנִה לְךָ בַּיִת
בִּירוּשָׁלַיִם וְגו', וְהָיָה בַּיּוֹם צִאֲתָךְ וְגו'.

וְעַל זֶה אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַיְטַבְתָּ חֶסֶדְךָ
הַאֲחֵרוֹן מִן הַרְאֵשׁוֹן, שְׁתַּקְנִימָה בְּקִיּוֹם אֱלֹהֵי,
וְלֹא חֲשַׁשְׁתָּ לַחֲרוֹף וְהַגְדוּף שֶׁל שְׂאֵר הָעַמִּים. אֲבָל
לִינִי הַלְּיָלָה, הִתְהַיִּי כְּעֵת בְּנָלוֹת, וְהוֹבִילִי אֶת בְּנִיךָ
לְשֵׁם בְּתוּרָה וּכְמַעֲשִׂים טוֹבִים. וְאִם יַעֲיִדוּ עֲלֶיךָ
מַעֲשִׂים טוֹבִים לְגֹאֵל אוֹתְךָ - יִגְאֹל, וְאִם לֹא -
וְגֹאֲלְתֶיךָ אֲנֹכִי. חַי ה' שְׂכַבְנִי עַד הַבֶּקֶר, עַד שְׁיָבֹא
הַבֶּקֶר וְהֵאֲרַת הַגְּאֻלָּה. (ליני הלילה וְגו').

בְּשַׁעֲהָ שֶׁנֶּחֱלַק הַלְּיָלָה, הִיא מִתְעוֹרְרַת אֵלָיו, וְאִז
נִבְנָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְגַן הָעֵדֶן עִם
הַצַּדִּיקִים, לְהַשְׁתַּעֲשַׂע בְּתוּרָה בְּגַן הָעֵדֶן עַד כֹּא
הַיּוֹם.

וְאִז כֹּא הַגְּוֹאֵל. מִתִּי? בּוֹמֵן שִׂישְׁרָאֵל מִתְּפִלָּים
תְּפִלָּה, וְסוֹמְכִים גְּאֻלָּה לְתַפְלָה, וַיִּשְׁרָאֵל
שְׂרוּיִים עַל הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה. וּכְשֶׁלֹּא סוֹמְכִים גְּאֻלָּה
לְתַפְלָה, אִז לֹא סוֹמֵךְ זֶה אֶת זֶה, וְהוֹלְכֵת בְּנָלוֹת.

וְהִנֵּה הַגֵּאֵל עִבֵר אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּעֵז (רות ד), וְהוּ גֵּאֵל
 קָרוֹב, יוֹתֵר קָרוֹב לַגֵּאֲלָה. (דף קז ע"ב) תְּרִבָּה
 קָרוֹב לְעוֹלָם הַבָּא, וְהִימִין הָעֲלִיּוֹן.

וַיֹּאמֶר סוּרָה שָׁבָה פֹּה פְּלוֹנִי אֱלֹמוֹנִי. מַה זֶּה
 אֱלֹמוֹנִי? אֱלֹמוֹנִי מִמָּשׁ. שְׁחֲרֵי כְּתוּב,
 הַשִּׁיב אַחֲזֹר יְמִינֹו. לָמָּה? אֵלֶּא מִשׁוּם שְׁחֲרֵי עַד
 קֵץ הַיָּמִין שׁוֹכֶכֶת לְאַרְצֵן, אִזּוּ הוּא אֱלֹמוֹנִי. פְּלוֹנִי
 מִכֶּסֶה, נִנּוּז מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם.

לֹא אוֹכַל לַגֵּאֵל לִי פֶּן אֲשַׁחֲיֵת אֶת נַחְלָתִי (שם).
 מִכָּאֵן שֶׁשֵּׁנִי מְשִׁיחִים הֵם, גֵּאֵל קָרוֹב וְגֵאֵל
 רְחוּק. גֵּאֵל קָרוֹב מֵצַד הַיָּמִין. גֵּאֵל רְחוּק זֶה
 מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף. וּמִי הוּא? יוֹסֵף שֶׁנִּבְרָא צַדִּיק, וְזֶהוּ
 הַמְּשִׁיחַ שֶׁבֵּא רֵאשׁוֹן.

לֹא אוֹכַל לַגֵּאֵל לִי, שְׁחֲרֵי הַיָּמִין (שְׁחֹא לְאַחֲזֹר, שְׁכַתוּב
 (איכה ב) הַשִּׁיב אַחֲזֹר יְמִינֹו), כְּתוּב בּוּ הוֹשִׁיעָה יְמִינֶךָ
 וְעַנְנִי. וְעַד שֶׁנּוֹשָׁע זֶה, לֹא אוֹכַל לַגֵּאֵל לִי.

גַּאֵל לְךָ אֶתְּהָ אֶת גְּאֻלָּתִי. שְׁתָּרִי מִשִּׁיחַ בֶּן יוֹסֵף
 בָּא וַיִּגְאֵל הָרֵאשׁוֹן. אַחַר כֵּן מִתְעוֹרֵר הַיָּמִין
 הַגָּנוּז, שֶׁהוּא גָנוּז לְשָׁנֵי הַצְּדִיקִים הַלָּלוּ, צְדִיק
 וְצַדִּיק. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ שֶׁהוּא גָנוּז לְצְדִיקִים, וּבְזֶה
 יְקוּמוּ וַיִּתְחַבְּרוּ בְּתִשׁוּבָהּ בְּגִיזָה, לַעֲשׂוֹת תּוֹלָדוֹת
 וּפְרוֹת בְּעוֹלָם, וְאִזּוּ יָמִין ה' רוֹמְמָה.

וַיֹּאמֶר הַגַּאֵל לְבַעַז קִנְהָ לְךָ וַיִּשְׁלַח גַּעְלוֹ (רות ד),
 כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ב) שְׁלַח וַיֵּצֵא מִגִּזָּה. (שְׁלַח
 אִישׁ - זֶה מִשֶּׁה) בְּהַתְעוֹרְרוֹת שֶׁל בְּרִית מְדַבֵּר, וּבְלִשׁוֹן
 כְּבוֹד. שְׁפִיזוֹן שְׁמֵתְעוֹרֵר הַיָּמִין אֶל הַצְּדִיק, מִיָּד
 וַיִּשְׁלַח גַּעְלוֹ, (הַתְעוֹרְרוֹת) שָׁלוֹ אֶל הָעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן. (אִי
 מִתְעוֹרֵר לַעֲשׂוֹת תּוֹלָדוֹת בְּעוֹלָם) בְּכַח אוֹתוֹ הַגַּאֵל הַקְּרוֹב,
 וּמִתְעוֹרֵר אוֹתוֹ אֶל הָעוֹלָם, וְאוֹמֵר קִנְהָ לְךָ.

עַד כָּאֵן סוּדוֹת הַמְּגֻלָּה הִזּוּ. בָּאוּ רַבֵּי נְהוֹרָאֵי וְרַבֵּי
 יְהוּדָאֵי, וּנְשָׁקוּ רֵאשׁוֹ וַיְדוּ. אָמְרוּ, וַדָּאֵי אוֹר
 שֶׁל סִינֵי (בְּסֻלַּע הָעֲלִיזוֹ) כֵּן נָם לְפָנֵינוּ, הַמְּאֹר שֶׁל הָאוֹר
 הוּא.

וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאוּלָּה וְעַל הַתְּמוּדָה
 לְקַיֵּם כָּל דְּבַר שְׁלֹף אִישׁ נִעְלוּ וְנָתַן לְרַעְהוּ
 וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל (רות ד). רַבּוֹתֵינוּ פּוֹתְרִים
 הַפְּסוּק, וְאוֹמְרִים, וְהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים קב) לְפָנִים
 הָאָרֶץ יִסְדָּת וּמַעֲשֵׂה יְדִיךָ שָׁמַיִם. כְּשֶׁכָּרָא הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עוֹלָמוֹ, לֹא כָרָא אוֹתוֹ אֲלָא עִם הַתּוֹרָה.
 וְהַתּוֹרָה הִיְתָה אֲלֵפִים שָׁנָה קָדָם שְׁנִכְרָא הָעוֹלָם,
 שְׁפָתוֹב (משלי ח) וְאֶתִּיהָ שִׁעֲשׂוּעִים יוֹם יוֹם.

שִׁעֲשִׁינוּ, כְּשֶׁכָּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ,
 הִכִּין אֶת הַתּוֹרָה, שְׁפָתוֹב (איוב כה) אֲזִ
 רָאָה וַיִּסְפְּרָה וְגו'. וּכְרָא כָּה הָעוֹלָם, וְאַחַר כֵּן
 גִּנְּוָה. עַד שְׁכָרָא אָדָם הֲרֵאֲשׁוֹן, וְלִמְדָה לוֹ, שְׁפָתוֹב
 (שם) וַיֹּאמֶר לְאָדָם וְגו'.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה עָמְדוּ כָּל הָאוֹתִיּוֹת לְפָנָיו. זֹאת
 אוֹמְרָת: כִּי יִכְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
 עוֹלָמוֹ, וְזֹאת אוֹמְרָת: כִּי יִכְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 עוֹלָמוֹ. עָמְדוּ לְפָנָיו כָּל הָאוֹתִיּוֹת לְמַפְרַע, בְּתַש"ר.

בָּאָה ת', וְאָמְרָה לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רַבּוֹנוּ
שֶׁל עוֹלָם, רְצוֹנָךְ לְבָרֵא בִי אֶת עוֹלָמְךָ,
שְׂאֵנִי חֲתִימַת כָּל הָאֹתִיּוֹת, וְעוֹד, שֶׁשְּׂמֶךָ הוּא
אֶמֶת, בִּי נִחְתָּם? אָמַר לָהּ: לֹא, אֵינְךָ כֹּדַאי לְבָרֵא
בְּךָ אֶת עוֹלָמִי, שֶׁכָּךְ עֲתִידִין כַּמָּה צְדִיקִים מִפְּנֵי
לְמוֹת, שֶׁכֶּתוּב (יחזקאל ט) וְהַתְּוִיַת תָּ"ו עַל מַצְחֹת
הָאֲנָשִׁים וְגו'. וּמִיָּד יֵצְאָה לְפָנָיו כַּפְחֵי נַפֶּשׁ.

עֲמָרָה שִׁ"ן לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאָמְרָה
לְפָנָיו: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, רְצוֹנָךְ לְבָרֵא בִי
אֶת הָעוֹלָם, שֶׁשְּׂמֶךָ שְׁהוּא שִׁדֵי חֲתוּם בִּי? אָמַר
לָהּ: לֹא אֶבְרָא בְּךָ אֶת עוֹלָמִי.

עַד שֶׁבָּאוּ ק"ר מְחַבְּרִים יַחַד. אָמַר: לֹא אֶבְרָא
בָּהֶם אֶת עוֹלָמִי. וְכֵן בָּאוּ לְפָנָיו כָּלָם, עַד
כ"ף.

כִּיּוֹן שִׁירְדָה כ"ף מֵעַל הַכֶּתֶר, נִזְדַּעְזְעוּ הַכֶּתֶר,
וְנִזְדַּעְזְעוּ שְׂמוֹנִים אֶלֶף רַבּוֹא מִרְגְּלֵיּוֹת
הַקְּבוּעִים בַּכֶּתֶר. אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא:
לָמָּה אַתֶּם מִזְדַּעְזְעִים? אָמְרוּ: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, כָּל

טוֹבֵנוּ וְכָל כְּבוֹדֵנוּ, אֵינּוּ אֵלָּא בָּאוֹת בְּ"ת, וְעַכְשָׁיו
יֵרְדָה מֵעֲלֵינוּ.

אָמְרָה לְפָנָיו: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, רְצוֹנָךְ לְבָרֵא בִי
אֶת עוֹלָמְךָ, שְׂאֵנִי אוֹת שֶׁל כְּבוֹדְךָ? גָּעַר
בָּהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אָמַר: בְּ"ת בְּ"ת, חֲזֹר
לְמִקּוֹמְךָ, וְלֹא יִשָּׂאֵר הַכֶּתֶר שְׁלִי גְרוּעַ, וְלֹא אֶבְרָא
בְּךָ אֶת עוֹלָמִי, שֶׁכָּךְ עֲתִידִין לְכַשֵּׁל בְּמַח אֱלֹפִים
מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לב) וַיִּפֹּל מִן הָעַם בַּיּוֹם הַהוּא
בְּשִׁלְשֵׁת אֲלֹפֵי אִישׁ. מִיָּד חֲזָרָה מִלְּפָנָיו בְּפִחֵי נֶפֶשׁ,
וּבֵן בָּלָם.

עַד שֶׁבָּאָה בִּי"ת, וְאָמְרָה לְפָנָיו: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם,
רְצוֹנָךְ לְבָרֵא בִי אֶת עוֹלָמְךָ, שְׂאֵנִי אוֹת שֶׁל
בְּרָכָה, וּבִי מְבָרְכִים אוֹתְךָ בְּנִיךָ יִשְׂרָאֵל הָעֲתִידִים
לָבֹא בְּעוֹלָם, וְאוֹמְרִים בְּרוּךְ אַתָּה ה'? אָמַר לָהּ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: בְּךָ וַדַּאי אֶבְרָא אֶת עוֹלָמִי,
וְאַתָּה רְאוּיָה לְכָךְ!

עֲמְרָה אוֹת אֶל"ת, וְלֹא נִכְנָסָה לְפָנָיו. אָמַר לָהּ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֶל"ת אֶל"ת, לְמַח לֹא

תִּכְנַסְי בְּשָׂאֵר כָּל הָאוֹתִיּוֹת שְׁנַכְנְסוּ לְפָנַי? אָמְרָה
 לְפָנָיו: רְבוּנוּ שֶׁל עֲלָם, מִפְּנֵי שְׂרָאִיתִי כָּל הָאוֹתִיּוֹת
 שְׁנַכְנְסוּ לְפָנֶיךָ, שִׁיעָאוּ בְּפִחֵי נֶפֶשׁ. וּכְבֹר נְתַתְּ
 לָאוֹת בִּי"ת רְשׁוֹת שְׂתַבְרָא בְּהָ אֶת עוֹלָמָךְ, וְאִין
 רְאוּי לְמַלְךְ הַמַּלְכִים, לְמִי שְׁנַתַּן מִתְּנָה, לְהַעֲבִירָה
 מִמְּנוּ, וּלְפִיכּוֹךְ עֲמֻדָתִי בְּמִקוּמִי. אָמַר לָהּ הַקְדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא: הוֹאִיל וְכֹךְ הוּא, אֶת תְּהִי רֵאשׁוּנָה
 לְכָל הָאוֹתִיּוֹת. כֹּךְ אֲנִי מִתְּעַלָּה לְהַקְרָא כֹךְ שְׁמִי
 אַחֲרֵי.

וּבַתּוֹרָה הָיָה מְשַׁנֵּיחַ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּבִזְרָא
 אֶת הָעוֹלָם. וְחָרִי כְּאוֹת ב' בְּלִבְךָ בְּרָא
 אֶת הָעוֹלָם, וְהִלָּא (וְאִתָּה) אָמַרְתְּ בַתּוֹרָה כְּלָה בְּרָא
 אֶת הָעוֹלָם!?

אֵלֶּיךָ, מְלִמֵּד שְׁעָשָׂה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לָאוֹת
 בִּי"ת כְּמִין אֶרֶז שְׁמִכְסָה מֵעַל, וְכָל
 הָאוֹתִיּוֹת בְּאוֹת וּמְרֵאוֹת בְּהָ אֶת כְּחוֹן, וְכָל
 הָאוֹתִיּוֹת עֲמְדוּ בְּהָ. לְפִיכּוֹךְ בַתּוֹרָה מִמֶּשׁ הַשְּׁנִיחַ

הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבָרָא אֶת עוֹלָמוֹ. (וְהוּ שְׁכַתוּב (משלי

(ח' ה' קנני ראשית דרביו)

רַב הוֹנָא אָמַר, בַּא וְרֵאָה שְׂאִין הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִקְפֵּחַ שְׂבַר כָּל בְּרִיתָהּ. אַף עַל פִּי שְׁהֲאוֹתִיזוֹת
נִבְנְסוּ לְמַפְרָע, תַּש"ר, וְהִדִּיחֵן מִלְּפָנָיו, וְנָתַן
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַכְּבוֹד לְאוֹת ב' - כְּשָׁבָא לְבָרָא
אֶת עוֹלָמוֹ, כָּא וְצִרְפֵּן לְאוֹת ב', שְׁכַתוּב בְּרֵאשִׁית.
הֲרִי לָךְ תַּש"ר, וְאוֹת א', וְאוֹת יו"ד, נִצְטָרְפוּ עִמָּהּ.

וְאוֹת ב' נִטְלָה כָּל הָאוֹתִיזוֹת עִמָּהּ, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בָּרָא בְּהֵם אֶת עוֹלָמוֹ. (דף קח ע"א) וְהָאוֹתִיזוֹת
כֵּלָם נִקְרְאוּ לְפָנִים. מָה הַטַּעַם? מִפְּנֵי שְׁנִבְרָאוּ
אֲלֵפִים שָׁנָה קִדְם שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם. וּבִתְוֹרָה,
שְׁנִבְרָאָה לְפָנִים, בָּרָא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
עוֹלָמוֹ. וְהוּ שְׁכַתוּב (תהלים קב) לְפָנִים הָאָרֶץ יִסְדֹּת
וּמַעֲשֵׂה יְדִיךָ שָׁמַיִם.

רַבִּי חֲנִינָא אוֹמַר, מֵאוֹתָם דְּבָרִים שְׁעָלוּ בְּמַחְשָׁבָה
קִדְם שְׁבָרָא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ -
יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחְשָׁבָה, מִפְּנֵי שְׁהֵם רֵאוּיִים לְקַבֵּל

הַתּוֹרָה. וְכָל הָאוֹתוֹת נִבְּתְרוּ בְּרֵאשׁוֹ. בֵּינָן שְׁעֵלָה
 בְּמַחְשָׁבָה, כְּבִיכּוֹל עֲמַד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְחֶקֶק
 בּוֹ אֶת הַתּוֹרָה, וְכָל הָאוֹתוֹת נִבְּתְבוּ (נִבְּתְרוּ)
 בְּרֵאשׁוֹ.

וְעָלְיוֹ נִתְקַיְמָה הַתּוֹרָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (רות ד) וְזֹאת
 לְפָנַיִם בְּיִשְׂרָאֵל. וְאִין זֹאת אֵלָא הַתּוֹרָה,
 שְׁהִיא קָדָם לְיִשְׂרָאֵל. לְפָנַיִם אֵלוֹ הָאוֹתוֹת. וְהַכֹּל
 הָיָה חֶקֶק וְנִבְּשָׁם בְּיִשְׂרָאֵל.

וְזֹאת הַתְּעוּדָה - זוֹ תִּלְמוּד יְרוּשָׁלַיִם, שְׁפָתוֹב (ישעיה
 ח) צוֹר תְּעוּדָה חֲתוּם תּוֹרָה בְּלִמְדֵי. בְּאֶרֶץ
 יִשְׂרָאֵל, שָׁם נִקְרְאוּ לְמוֹדֵי ה', וְשָׁם הָיוּ, וְלֹא בְּחוּץ
 לְאֶרֶץ. וְכֵתוּב (שם) לְתוֹרָה, וְלַתְּעוּדָה. וְעַל הַתְּמוּדָה
 - זוֹ תִּלְמוּד בְּבֵלִי, שְׁפָלְפְלוּ בְּלִשׁוֹן יְהוּדִית, וְהַכֹּל
 הָיָה לְפָנַיִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָדָם שְׁפָרָא הָעוֹלָם.

לְבָנַיִם כָּל דְּבָר - זֶה בְּרִית מִיָּלָה, שְׁהוּא קִיּוּם כָּל
 הַתּוֹרָה. שְׁלַף אִישׁ נֶעְלוֹ - זוֹ מַצּוֹת חֲלִיצָה.
 וְנָתַן לְרַעְהוּ - זוֹ מַצּוֹת יְבוּם. (מִכָּאן אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, מַצּוֹת
 חֲלִיצָה קוֹדְמַת לְמַצּוֹת יְבוּם) וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל, מִכָּאן

אמר רבי עקיבא, מיום שחרב בית המקדש, נגדעו
אלופי עצה, והדעות משפשות, והלב אינו קנים
על בריו, והולך הכל אחר מראית העין.

אמר רבי יודאי, מצות יבום משבחת. והמקנים
מצות יבום לשמה, נעשה שתף לקדוש
פרוך הוא. והמקנים מצות יבום זוכה לשמו הגדול
פרוך הוא ביהוקאל, שכתוב (יחזקאל לו) ויהי קול
בהנבאי והנה רעש, שנבואתו היתה ברעש, ולא
בנחת.

רבי חזקיה (חנינא) אמר, גדולה מצות יבום,
שהמקנים מצות יבום לשמה, נעשה שתף
לקדוש פרוך הוא, שכתוב (רות ד) ולא יפרת שם
חמת. וכתוב (מלכים א ח) ולא יפרת לך איש וגו'.

רבי חנינא לטעמו. ונתן לרעהו - זו מצות יבום.
מהו ונתן לרעהו? אמר רבי חנינא, משל
לאדם שהיה טועה במדבר במקום לסטים וחיזת.
ביון שראוהו לסטים טועה, עמדו עליו והכוהו,
וקפחו כל שכרו וכל עמלו.

שָׁמַע חֲבֵרוֹ, וַיֵּן עֲצָמוֹ וְהִלֵּךְ וַהֲצִיאֵהוּ מִיָּדָם עָרֶם
 מִכָּל. מָה עָשָׂה? פָּנָה לוֹ בַּיִת וְנָתַן לוֹ
 מִתְּנוּת, וְעָשָׂה לוֹ מִלְּבוּשִׁים אַחֲרִים וְנָתַן לוֹ. פָּא
 וּלְבַשׁ אוֹתָם הַמִּלְּבוּשִׁים, וַיֵּשֶׁב בְּאוֹתוֹ הַבַּיִת,
 וְהִתְחִיל לְהַרְוִיחַ כְּבַתְחֻלָּה. וַזֶּה וְנָתַן לְרַעְהוּ וַדַּאי.

וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל, וְלֹא כְּעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים,
 שֶׁלֹּא נִתְּנָה לָהֶם מִצְוָה זֹה, וְעֲלִיָּהֶם כְּתוּב
 (ירמיה ו) יִאֲבְדוּ מִן הָאָרֶץ וּמִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֵלֶּי. וְאִין
 לָהֶם תְּקוּמָה לֹא כְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא כְּעוֹלָם הַבָּא,
 שְׁכַתוּב (ישעיה כו) מִתִּים כֹּל יִחְיוּ רַפְּאִים כֹּל יִקְמוּ
 וְגו'.

וַיֹּאמְרוּ כָּל הָעָם אֲשֶׁר בַּשָּׁעַר וְהַזְּקֵנִים עֲדִים יִתֵּן
 ה' אֶת הָאִשָּׁה הַכַּבֵּאָה אֶל בֵּיתָךְ כְּרַחֵל
 וּכְלֵאָה וְגו' (רות ה). מִכָּאן שְׂאִין מְבָרְכִים שְׁבַע
 בְּרָכוֹת אֵלֶּיךָ לְבַתּוּלָה שֶׁנִּקְרָאת כֹּלָה, שְׁכַתוּב (ישעיה
 סב) כִּי יִבְעַל בַּחֲזֹר בְּתוּלָה וְגו', וּמִשׁוֹשׁ חָתָן וְגו'.

אֲבָל אֶלְמֵן וְאֶלְמָנָה מְבָרְכִים אוֹתָם כְּעֵין שְׁבַע
 בְּרָכוֹת, כְּעֵינֵן כְּעוֹ וְרוֹת. (שְׁאֵמֵר רַבִּי חֲנִינָא, כְּעוֹ וְרוֹת)

אַלְמָן וְאַלְמָנָה הָיוּ, וּבִרְכוּ אֹתָהּ כְּעֵין שִׁבְעַת
בְּרָכוֹת, שְׁשִׁבְחַת בְּתוּלָה עַל בְּעוּלָה בְּבִרְכוֹת
וּבְמִתְנֹנֹת. זֶה נִקְרָאת בְּלָה, וְזֶה לֹא נִקְרָאת בְּלָה,
שְׁכַתוּב כִּי יִבְעַל בַּחֹר בְּתוּלָה יִבְעֵלוּךְ בְּנִיךְ
וּמִשׁוֹשׁ חֲתָן עַל בְּלָה.

כְּעֵין שִׁבְעַת בְּרָכוֹת שְׁבִירְכוּ לְבַעֲזוֹ. מַה הֵם? זֶהוּ
שְׁכַתוּב וַיֹּאמְרוּ כָּל הָעָם אֲשֶׁר בַּשְּׁעָר וְכָל
הַזְּקֵנִים עֲדִים. א' - יִתֵּן ה' אֶת הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל
בִּיתְךָ. ב' - בְּרַחֵל. ג' - וּכְלֵאתָ. ד' - אֲשֶׁר בָּנוּ
שְׁתֵּיהֶם אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל. ה' - וַעֲשֵׂה חֵיל
בְּאַפְרָתָה. ו' - וּקְרָא שֵׁם בְּבֵית לָחֶם. ז' - וַיְהִי
בִּיתְךָ כְּבֵית פְּרִיץ.

וּבְשִׁבְלֵי הַכְּבוֹד מְבָרְכִים בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן לְאַלְמָן
וְלְאַלְמָנָה בְּתוּלָה, וְכוּלְלִים בְּרָכָה זֶה
בְּאַמְצֵעַ, וּלְבִסּוּף חוֹתֵם הַמְּבָרֵךְ: אֲשֶׁר בָּרָא שְׁשׁוֹן
וְשִׁמְחָה חֲתָן וּכְלָה וְגו', מִשׁוֹם הַכְּבוֹד שְׁלָחֶם, שְׁיִישׁ
בוֹ עֲשָׂרָה אִמּוּנִים (אִמּוּנִים), כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה מְאֻמְרוֹת
שְׁבָחֶם נִבְרָא הָעוֹלָם.

רַבִּי יוֹדְאֵי אָמַר, שְׂבָעָה הֵם. שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה -
 שְׁנַיִם. (אָחֵד. חֶתָן - שְׁנַיִם. וְכֹלָה - שְׁלֹשָׁה. גִּילָה וְרִנָּה - אַרְבָּעָה.
 דִּיצָה וְחֲדָנָה - חֲמִשָּׁה. אֶהְבֶּה וְאַחֲוָה - שֵׁשֶׁה. שְׁלוֹם וְרַעוּת - שִׁבְעָה). חֶתָן
 וְכֹלָה - שְׁלֹשָׁה. אֶהְבֶּה וְאַחֲוָה שְׁלוֹם וְרַעוּת -
 שִׁבְעָה.

רַבִּי חֲנִינָא פִּרְשׁ כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל מְקוֹמוֹ. שְׁשׁוֹן
 אָחֵד. שְׁמִיחָה ב'. חֶתָן ג'. וְכֹלָה ד'. וּמוֹסִיף,
 גִּילָה ה'. דִּיצָה ו'. אֶהְבֶּה ז'. וְאַחֲוָה ח'. שְׁלוֹם ט'.
 וְרַעוּת י'. שְׁחָרֵי הֵם עֲשָׂרָה בְּנֶגֶד מֵאַמְרוֹת שְׁפָתָם
 נִבְרָא הָעוֹלָם. וַיֵּשׁ בְּבִרְכָה זוֹ חֲמִשָּׁה קוֹלוֹת שְׁפָתָם
 נִתְּנָה חֲתוּרָה, וְכֻלָּם יוֹרְשֵׁת כֹּלָה בְּתוּלָה בְּבִרְכוֹת,
 שְׁחָרֵי הִיא רְאוּיָה, וְאַלְמָנָה אֵינָה רְאוּיָה.

כָּל הָעָם אֲשֶׁר בַּשַּׁעַר - זוֹ סְנֵהֲדָרֵי גְדוּלָה שְׁהִיוּ
 שָׁם, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל-ב כג) מִי יִשְׁקֵנִי מִיַּם
 מִבּוֹר בַּיִת לָחֵם אֲשֶׁר בַּשַּׁעַר. וְהַזְּקֵנִים עֲדִים - אֵלוֹ
 תִּלְמִידֵי חֲכָמִים וְהַפְּרָנְסִים. וְכֻלָּם בִּרְכוּ בְּרָכָה זוֹ
 לָחֵם, שְׁחָרֵי פִּרְנָס תְּדוֹר תִּהְיֶה, וּמִי הוּא? אֲבָצָן
 מִבֵּית לָחֵם.

וּתְקַרְאָנָהּ לֹא הַשְּׂכֵנֹת שִׁם לְאֹמֵר יֵלֵךְ בֵּין לְנַעֲמִי

(רות ד.) חֲכָמִים פּוֹתְרִים הַפְּסוּק בְּזֶה

שְׁפָתוֹב (שמות כב) אִם תָּכֹל תַּחֲבֹל שְׁלֵמַת רֵעֶךָ עַד

בֵּא הַשָּׁמֶשׁ תִּשְׁיָבְנוּ לֹא. הַפְּסוּק הַזֶּה בִּנְשָׂמָה שֶׁל

אָדָם מְדַבֵּר בְּזֶה הָעוֹלָם. (ובגופו פִּשְׁחֹלֶךָ לְבֵית עוֹלָמוֹ, בִּנְשָׂמָה

בְּזֶה הָעוֹלָם) מְלַמֵּד שֶׁנְּשָׂמָתוֹ שֶׁל אָדָם יוֹצֵאת בְּכָל

לֵילָה וְלֵילָה, וְתַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְמַשְׁכֵּן אוֹתָהּ,

וְלִמְחַרְתָּהּ מֵשִׁיב אוֹתָהּ לְחִיקוֹ שֶׁל אָדָם.

לְפִיכָךְ צָרִיךְ הָאָדָם לְהַפְקִיד נְשָׂמָתוֹ לְיוֹצְרוֹ,

וְקוֹרָא פְּסוּק אֶחָד שֶׁל רַחֲמִים, בְּגוֹן (תהלים

לא) בְּיָדְךָ אֶפְקִיד רוּחִי פְּדִית אוֹתִי ה' אֵל אֱמֶת.

וְהוֹאִיל וְהִיא בְּפִקְדוֹן - אַף עַל פִּי שֶׁהִיא מְחַיֶּבֶת

בְּבִמָּה חוֹבוֹת, תַּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵשִׁיב אוֹתָהּ

לְחִיקוֹ שֶׁל אָדָם.

בְּעֵינֵינוּ זֶה צָרִיךְ לְהַתְנַחֵחַ בְּמִדּוֹתָיו שֶׁל תַּקְדוּשׁ

בְּרוּךְ הוּא וְלִלְבֵּת בְּדַרְכָּיו, שְׁפָתוֹב (דברים

כח) וְהִלְבֵּת בְּדַרְכָּיו. שְׁחֲרֵי נְשָׂמָתוֹ פִּקְדוֹן בְּיָדוֹ,

שְׁהִיָּא מִתַּחַת כִּסֵּא הַכְּבוֹד, וְהוּא נוֹצֵר מִטַּפָּה
סְרוּחָה. תְּרֵי פְקָדוֹן נְשָׁמָתוֹ בְּיָדוֹ.

וְכַתוּב אִם חָבַל תַּחְבֵּל שְׁלֵמַת רַעְדָּה, אִם חָבַלְתָּ
מִעֲשִׂיךָ וְלִכְלִכֶּת נְשָׁמָתְךָ, שְׁהוּא מֵאוֹר
לְבוּשׁוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁהוּא רַעְדָּה וְרַע
אֲבִיךָ - עַד בֵּא הַשְּׁמַשׁ, כְּשֵׁינְגִיעַ זְמַנְךָ לְהַפְטִיר
(דף קח ע"ב) מִהָעוֹלָם, הַשֵּׁיבְנוּ לוֹ, שְׁפָתוֹב (קהלת יב) וְהָרוּחַ תִּשׁוּב
אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נָתַנָּה. תִּנָּה לוֹ כְּמוֹ שֶׁנִּתְּנָה לְךָ.

אִם חָבַל תַּחְבֵּל. אִם חָבַל אָדָם מִעֲשָׂיו, לְאַחַר כֵּן
כְּשֶׁהִגִּיעַ שְׁעָתוֹ, מֵרַב חוֹבוֹתָיו לְקוֹנוֹ, חוֹבֵל
אֶת שְׁלוֹ וְנוֹטֵל נְשָׁמָתוֹ.

לְפִיכֵךְ כָּתוּב לֹא תַחְבֵּל בְּגֵד אֱלֹמָנָה. מָה תַּפְעֵם?
הוֹאִיל וּמִשְׁכַּנְתּוֹ בְּיָדוֹ שֶׁל מְקוֹם, אִין
צָרִיךְ לְמִשְׁכַּן אוֹתָהּ פַּעַם אַחֲרָת, שְׁפָתוֹב (נחום א)
לֹא תִקוּם פְּעָמִים צָרָה. כָּל הַנְּפֹשׁוֹת בְּיָדוֹ שֶׁל
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אִם זָכוּ - נִכְנְסוֹת בְּמַחְצָתָן שֶׁל
הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן. לֹא זָכוּ - נִכְנְסוּ בְּגֵיהֶנָם.

רַבִּי נְחוֹנְיָא בַּר יוֹסִי אָמַר, מָקוֹם נִתְבַּצֵּר לָהֶם
 לְרַשָּׁעִים בְּגִיהֶנָּם, וּמַשָּׁם יוֹצְאוֹת וּמַשׁוּטְטוֹת
 נִפְשׁוֹתָם בְּעוֹלָם וְאִין לָהֶם מְנוּחָה, וְחוֹזְרוֹת
 לְגִיהֶנָּם, וּבָאוֹת לְאַחֲרֵי בֶן, וְנִדְחוֹת מִשְׁעָרֵי חַיִּים,
 וְחוֹזְרוֹת לְעוֹלָם. וּמִי הֵם? אוֹתָם שְׁחַפְּנִימוּ אֶת
 בְּרִיתָם וְלֹא נִתְעַפְּקוּ בְּפִרְיָהּ וּרְבִיָּהּ.

עַד שָׁבָא הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבִזְנֵה אוֹתָם, וְשׁוֹתֵל
 וְנוֹטֵעַ אוֹתָם בְּעוֹלָם. מִשָּׁל לְאָדָם שְׁנַטֵּעַ אֵילָן.
 רָאָה שְׁלֹא הִצְלִיחַ, עוֹקְרוֹ וְשׁוֹתְלוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר.
 וְכֵן פְּעָמִים רַבּוֹת, שְׁכַתּוֹב (אִיוב ל"ג) הֵן כָּל אֱלֹהִים יִפְעַל
 אֵיל פְּעָמִים שְׁלוֹשׁ עַם נָבֵר.

עַל שְׁלֹשָׁה פְּשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ
 (עמוס ב'). (אַרְבָּעָה פְּתָחִים חוֹזֵר הָאָדָם) אַרְבָּעָה פְּתָחִים
 בְּשָׁמַיִם, וּבְכָל פְּתַח וּפְתַח מְמַנִּים. הָרֵאשׁוֹנִים
 רַחֲמָנִים, וְעֹקְרוֹ וְשׁוֹתְלוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר. אִם שָׁב
 בְּתִשׁוּבָה - הָרֵאשׁוֹנִים תְּרַחֲמֵנִים אוֹמְרִים לוֹ: צֵא
 מִן הַפְּתַח הַזֶּה, וְנַעֲזֹר לְךָ שְׁתֵּצֵא מִן הַפְּתַח הַזֶּה.

בְּרַגְמָא זו הַשְּׁנַיִם וְהַשְּׁלִישִׁים. אִם יָשׁוּב בְּתַשׁוּבָה
 וַיְרוּיחַ כְּבַתְחֻלָּה, הֲרֵי הָרֵאשׁוֹנִים שְׁנַיִם
 וְשְׁלִישִׁים נַעֲשׂוּ כָּלֶם רַחֲמָנִים וַיּוֹצִיאֵהוּ. אֲבָל אִם
 יָבֹא לַפֶּתַח הָרְבִיעִי, לֹא יֵצֵא לְעוֹלָם, שְׁנֵאמַר עַל
 שְׁלֹשָׁה פְּשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֵנּוּ. וְהֵם
 אוֹתָם שְׁהַפְּנִימוּ בְּרִית קֹדֶשׁ.

מָה הַטַּעַם? שְׁשָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי אָמַר רַבִּי
 יוֹדָא, מִפְּנֵי שְׁמַמְעֵט אֶת הַדְּמוּת. וּמִנְדִּין
 אוֹתָם בְּעוֹלָם הַבָּא, וּמִתְמַעֲטִים מַעֲשִׂיהֶם לְפָנֵי
 הַמָּקוֹם, וְעַלֵּיהֶם כָּתוּב (ישעיה סו) וַיֵּצְאוּ וַרְאוּ בְּפָנָיו
 הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים בִּי כִי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת. שְׁכָל
 הַפּוֹגֵם בְּרִיתוֹ, כְּבִיכּוֹל כְּאֵלוֹ פּוֹגֵם בְּמָקוֹם אַחֵר.

רַבִּי יוֹסִי פֶתַח, (תהלים קכז) אֲשֶׁרִי הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר מִלֹּא
 אֶת אֲשַׁפְּתוֹ מִהֶם וְגו'. בְּמִתְעַסֵּק בְּפִרְיָה
 וְרִבְיָה הַכָּתוּב מְדַבֵּר. מֵהוּ לֹא יִבְשׂוּ כִי יִדְבְּרוּ אֶת
 אוֹיְבֵים בַּשָּׁעַר?

אֵלֶּא בּוֹמֵן שְׁהָאָדָם יוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וְנִפְשׂוּ
 כְּאֵה לְכַנְס בְּמָקוֹם הָרְאוּי לָהּ, כְּמֵה מִלְּאֲכִי

חֲבֵלָה עוֹמְדִים מֵצֵד זֶה וּמֵצֵד זֶה, וּכְמֵה מִלְּאֲכִי
 שְׁלוֹם עוֹמְדִים מֵצֵד זֶה וּמֵצֵד זֶה. זָכָה - מִקְדִּימִים
 לוֹ מִלְּאֲכִי שְׁלוֹם וְאוֹמְרִים לוֹ שְׁלוֹם בּוֹאֵךְ. לֹא זָכָה
 - מִלְּאֲכִי חֲבֵלָה מִקְדִּימִים לוֹ וְאוֹמְרִים (ישעיה ג) אֹי
 לְרָשָׁע רָע כִּי גָמוּל יִדְּיוֹ יַעֲשֶׂה לוֹ.

וּמִי הוּא? מִי שֶׁלֹּא נִתְעַסַּק לְהַנִּיחַ בֵּין בְּעוֹלָם הַזֶּה.
 שָׁפַל הַמְּנִיחַ בֵּין בְּעוֹלָם הַזֶּה וּמִלְּמָדוֹ תּוֹרָה
 וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, אִינן מִלְּאֲכִי חֲבֵלָה וְגִיחָנָם שׁוֹלְטִים
 בוֹ. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (תהלים קכו) לֹא יִבְשׂוּ כִּי יִדְבְּרוּ אֶת
 אוֹיְבֵים בַּשָּׁעַר. אֵלּוּ מִלְּאֲכִי חֲבֵלָה שְׁאִינָם יְכוּלִים
 לְשַׁלֵּט עָלָיו.

שֶׁלֹּא יֵאמַר אָדָם, הֲרֵי תּוֹרָתִי וּמַעֲשִׂים טוֹבִים
 מְגַבִּים עָלַי, וְלֹא אֶתְעַסַּק בַּפְּרִיָּה וּרְבִיָּה.
 אֵלּוּ אֵף עַל פִּי שְׂיִישׁ בְּיָדוֹ תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים,
 אִינּוֹ נִכְנָם בְּמַחְצָתוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאִינן
 לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם תְּבֵא.

כִּמּוֹ אֶחָד מִחֲבֵרָנוּ, שֶׁהוֹצִיא וְהוֹ מִשְׁלָשָׁה עֶשְׂרֵי
 שָׁעָרִים שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם, שְׁאֵלְמֵלֵא קוּלוֹ

שָׁל רַבִּי יוֹדָאֵי הַחֲסִידָה, הָיָה נִטְרָד מִשְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת.
 שְׁתֵּרֵי אֵינן לָךְ אָדָם בַּעַל תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים מוֹבִים
 בְּחֻזְקָה מְלֶךְ יְהוּדָה, עָלְיוֹ הַשְּׁלוֹם, וְכַתּוּב בּוֹ (ישעיה
 לח) כֹּה אָמַר ה' צוּ לְבֵיתְךָ כִּי מֵת אֶתָּה וְלֹא תִחְיֶה.
 כִּי מֵת אֶתָּה בְּעוֹלָם תְּהֵא, וְלֹא תִחְיֶה בְּעוֹלָם הַבָּא.

רַבִּי יוֹחָנָן הָיָה דוֹרֵשׁ, (קהלת יא) בְּכֹקֵר זֶרַע אֵת זֶרַעֲךָ
 וְלַעֲרֹב אֵל תִּנַּח יָדְךָ וְגו' - צָרִיךְ לְהִתְעַסֵּק
 בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה בְּבַחֲרוֹתָו וּבְזֻקְנוֹתָו שְׁלֹא
 יַעֲזוֹב מִמֶּנּוּ, אֵפֶה עַל פִּי שְׁחֹא זָקֵן לֹא יִסְלַק עֲצָמוֹ.
 מָה הַטַּעַם? כִּי לֹא תִדַּע [אֵינְךָ יוֹדֵעַ] אִי זֶה יִכְשֹׁר
 תְּהֵא אוֹ זֶה וְגו'.

רַבִּי יוֹחָנָן הָיָה קָשִׁישׁ יָמִים, וְכֵהוּ עֵינָיו
 מְלַחֵם תַּכְּלָל, וְהַחֲלָשָׁה הִתְגַּבְּרָה עָלָיו. קָם
 וְאָמַר, מָה אֲנִי לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁחִיו לִי בָּנִים וּמֵתוּ?
 אָמְרוּ לוֹ, רַבֵּנוּ, מִימֶיךָ אָנּוּ שׁוֹתִים, כִּפְּמָה בָּנִים
 נִשְׁאָרוּ (אֶתָּה הַשְּׂאֲרָת) שְׁמִתְחַזְּקִים אוֹתְךָ לְעוֹלָם הַבָּא. לֹא
 נִתְּחָה דַעְתּוֹ.

עַד שֶׁהָאִיר הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת עֵינַי זָקֵן אַחֵר.
 קָם וְאָמַר, עָלֶיךָ רַבִּי יוֹחָנָן, שְׂאֵתָה זָקֵן וְחִלְשָׁה
 הַתְּנַבְּרָה עָלֶיךָ, וְעַל רַבִּי חֲזַקְיָה שֶׁהוּא עֶקֶר אָמַר
 הַפֶּתוּב (ישעיה נז) כֹּה אָמַר ה' לְפָרְסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ
 אֶת שַׁבְּתוֹתַי וּבָחֲרוּ בְּאֲשֶׁר חָפְצָתִי וְכוּ', (שם) וְנָתַתִּי
 לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחֹמֹתַי יָד וְשֵׁם טוֹב מִבְּנִים וּמִבְּנוֹת
 שֵׁם עוֹלָם אֲתֵן לוֹ אֲשֶׁר לֹא יִכָּרֵת. נָחָה דַּעְתּוֹ שֶׁל
 רַבִּי יוֹחָנָן. אָמַר לוֹ, תִּנּוּחַ דַּעְתְּךָ כְּמוֹ שֶׁחֲנַחְתָּ אֶת
 דַּעְתִּי.

רַבִּי בְּרוּקַיָּא אָמַר, פֶּתוּב (ויקרא כב) וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ
 הַזֹּאת מִלְּפָנַי. אִם הַנֶּפֶשׁ תִּכָּרֵת, הַגּוּף הַזֶּה
 מַה יִּתְּיָה מִמֶּנּוּ? אִם כֶּף, כִּמְהַ קְבָרִים בְּרִיקָנוֹת!
 כִּמְהַ צִּיּוּנִים לְחָנָם! שְׁחַרֵּי אִם אַחַר כֶּף הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא בּוֹנֵה אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ כְּמוֹ מְקוֹדֵם בְּעוֹלָם
 הַזֶּה, הַגּוּף שְׁעוֹב נְאֻכָּה, וְהַקֶּבֶר לְרִיק. אִם כֶּף,
 כִּמְהַ עֲצָמוֹת נְאֻכָּרוֹ, וְכִמְהַ קְבָרִים לְחָנָם.

אֵלָּא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא יִכְלֶה מַעֲשֵׂי יָדָיו,
 אֵלָּא מֵהָאָרֶץ וּמִתַּחַת הַשָּׁמַיִם הָאֵלֶּה. וַיִּרְדּוּ

לְמַטָּה, וַיִּבְנוּ בְּקִיּוֹם אַחַר בְּתוּךְ אוֹתָם הַתְּחַתּוּנִים,
בְּמַדּוּר שֶׁנִּקְרָא נְשִׂיָה, וְשֵׁם הֵם יִתְכַנְּסוּ (וַשְׂכַּחוּ) לְדוּרֵי
דוּרוֹת.

שְׂתֵּרֵי שֶׁבַע אֲרָצוֹת לְמַטָּה, וְאֵלוּ הֵן: אֶרֶץ,
אֲדָמָה, אֶרְקָא, גֵּיא, נְשִׂיָה, צִיָּה, תִּבְל.
תִּבְל הוּא הַמַּדּוּר שֶׁלָּנוּ. לָמָּה הַגּוֹפִים הִלְלוּ הֵם
בְּנְשִׂיָה? אֵלֶּא שֶׁהֵם שְׂכַחוּ אֶת מְצוֹת רַבּוֹנָם וְלֹא
הִתְעַסְקוּ בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה וְלֹא נִרְמּוּ לְהִתְפַּשְׁטוֹת
בְּרִית הַקֶּדֶשׁ בְּעוֹלָם, לָכֵן הֵם יִשְׂכַּחוּ בְּנְשִׂיָה לְדוּרֵי
דוּרוֹת, וְלְעוֹלָם אֵין קָבֵר לְחַנָּם וְאֵין ^(דף קט ע"א) צִיּוֹן
לְרִיק.

וּבְאוֹתוֹ הַמַּדּוּר שֶׁל נְשִׂיָה, אֵין אֵלֶּא אוֹתָם
שֶׁנִּקְרָאִים גּוֹפֵי חַנָּם, הַגּוֹפִים שִׁיּוֹרְדִים
לְשֵׁם לְחַנָּם וְאֵין עוֹשִׂים תּוֹלְדוֹת, שְׂתֵּרֵי נָשִׁים אֵין
בֵּינֵיהֶם, וְזוֹרְעִים וְאוֹכְלִים, וְשׁוֹכְחִים כָּל מָה
שֶׁעוֹשִׂים.

הַנְּפִשׁוֹת, מָרָם שֶׁנִּבְנּוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, נִדְּחוּת
מִכַּמָּה שְׁעָרִים, וְהוֹלְכוֹת וּמְשׁוֹטְטוֹת

בְּעוֹלָם הַזֶּה, עַד שְׂיִמְצְאוּ גּוֹאֵל. וְאֵלּוּ נִקְרְאוֹת
שְׂכֵנֹת. וְהוּא שְׂכָתוּב (רות ד) וַתִּקְרָאנָה לוֹ הַשְּׂכֵנֹת
שֵׁם וְגו'. וְהַגּוֹף הַזֶּה נִבְנָה לְהַתְקִים בְּתַבֵּל אֶרְצוֹ.

רַבִּי יוֹדְאֵי הָיָה לְפָנַי רַבִּי עֲזַרְיָה בַּר סִימְאִי. אָמַר
לוֹ, צְדִיקִים שֶׁהוֹדְמָן לָהֶם חֲטָא מֵאוֹתָם
בְּרִיתוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, וְהִרְחֵרוּ (וְחֲשָׁבוּ) תְּשׁוּבָה וּמִתּוֹ,
הֲאֵם מִיִּתָּה מְכַפֶּרֶת עֲלֵיהֶם אִי לֹא? אָמַר לוֹ, כֵּן,
וּלְפַעֲמִים שְׁנַעֲנְשִׁים בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וּמִתְכַּפֵּר לָהֶם.

רָאָה פָּנָיו יְרֻקוֹת. אָמַר לוֹ, אָמַר מַה שֶׁתֹּאמַר,
הַתּוֹרָה אֵין מְקַבֶּלֶת טְמֵאָה, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה כג)
הֲלוֹא כֹה דִבַּרְתִּי כֹּאֲשֶׁר נָאֵם ה'. הִרְחֵרִים רוּטְשִׁים
בְּלִבָּבְךָ. אָמַר, סוּד ה' לִירְאָיו. עֲשָׂרָה זְקֵנִים הָרוּגִי
מִלְכוֹת נַעֲנְשׂוּ עַל מְכִירַת יוֹסֵף.

אָמַר לוֹ, רַבִּי עֲקִיבָא אֵין לוֹ זְכוּת אָבוֹת. אָמַר,
(דברי הימים א יב) וּמִבְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר יוֹדְעֵי בִנְיָה
לְעֵתִים.

פְּתַח וְאָמַר, (בראשית ל) וַיָּבֵא יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה בָּעֶרְבַּי
וַתֵּצֵא לַיָּאָה לְקָרְאָתוֹ וַתֹּאמֶר אֵלַי תָּבוֹא כִּי
שָׂכַר שְׂכָרְתִּיךָ. שָׂכַר בָּעֵת, שְׂכָרְתִּיךָ לְאַחַר זְמַן.
יששכר - יש שָׂכַר. וְלְאַחַר זְמַן נִהְיָו לְמַלְכוּת
שָׁמַיִם. הַגּוֹפִים שָׁלָחֵם יִשְׁאַרוּ בְּמִקּוֹמָם בְּעוֹלָם הַזֶּה,
וְהַכֹּל חוֹזֵר כְּמוֹ מִקְדָּם. כְּתוּב (שם מט) אִישׁ אֲשֶׁר
בְּבִרְכָתוֹ בֵּרַךְ אֶתֶם.

נִפְּלָ עַל פָּנָיו רַבִּי יוֹדְאִי, וְנִרְדָּם. הָרְאוּ לוֹ בַּחֲלוּמוֹ
הַפְּסוּק תְּזֵה, (קהלת ה) אֵל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיָּא
אֶת בְּשָׂרְךָ. נִבְנֶנְתָּ - סָתָם. מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם לֹא דִיבַר
בְּזֵה, אֵלֶּא תִּתְּנָה אוֹמֵר, (תהלים לו) מִה יִקָּר חֲסִדְךָ
אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל בְּנִפְיָךְ יַחֲסִיוּ. וּבְצֵל בְּנִפְיָךְ
מִמָּוֶשׁ, וְאִין לְדַבֵּר בְּבָנָיו, שְׁחֲרֵי חֶסֶד ה' בְּכֹל נִמְצָא.

אָמַר רַבִּי עֲזַרְיָה, וְדַאי כָּךְ הוּא, שְׁחֲרֵי כְּתוּב (דברי
הימים א טז) אֵל תִּנְעֹו בְּמִשְׁיַחִי וּבְנִבְיָאֵי אֵל
תִּרְעֹו. וְכְתוּב (איוב יב) אֲשֶׁר בִּידוֹ נִפְּשׁ כָּל חַי וְרוּחַ
כָּל בָּשָׂר אִישׁ. בְּכַבְּשִׁים תִּנְעַלְמִים שְׁלוֹ אִין לְדַבֵּר

בְּלֵל, שְׁתַּרִי מִי שְׁפִידוֹ רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת שֶׁל צְדִיקִים,
הַדְּבָרִים הַנִּסְתָּרִים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, אֵינן לְהַכְנִים בָּהֶם.

יְלֵד בֵּן לְנַעֲמִי (רות ד), מֵה (בְּיָה) מְצֵאת הָאֲבֵרָה
שְׂאֵבֶרֶת. מִכָּאן שְׂאֵבוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ שֶׁנִּגְדָה מִהַגּוֹף
הַדָּק, אֵינן לָהּ רְשׁוֹת לְהָאִיר וּלְהַתְפַּשֵּׁט, לְהִרְאוֹת
שְׂאֵינן לוֹ כֵּת, שְׂכָתוֹב (אִיּוֹב לג) יָשׁוּב לִימֵי עֲלוֹמָיו.

בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה שֶׁהַגּוֹף הָיָה נִבְנָה, מִיָּד (כְּמוֹ שֶׁעִין דָּק
גִּדְלָק מִיָּד) וַתִּקְרָאנָה לוֹ הַשְּׂכֵנּוֹת שֵׁם. וְלָמָּה
כָּאן שֵׁם? בְּכָל מְקוֹם שְׂכָתוֹב שֵׁם, זֶה הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (רות ד) וְלֹא יִכְרַת שֵׁם הַמֵּת. זֶה הַנֶּפֶשׁ. וְכָאן
וַתִּקְרָאנָה לוֹ הַשְּׂכֵנּוֹת שֵׁם, אוֹתָן הַשְּׂכֵנּוֹת קוֹרְאוֹת
לְאוֹתוֹ הַגּוֹף שֶׁנִּבְנָה כְּעַת שֵׁם, קוֹרְאוֹת לְאוֹתָהּ
הַנֶּפֶשׁ לְהַתְתַּקֵּן בְּאוֹתוֹ הַגּוֹף. שְׁתַּרִי לְפַעֲמִים
מְזַמְנֵת לְשֵׁם הַנֶּפֶשׁ, וְלְפַעֲמִים אֵינָה מְזַמְנֵת, מִשּׁוּם
שֶׁהוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטְטֶת בְּעוֹלָם, וְאֵז קוֹרְאִים לָהּ אֶל
אוֹתוֹ הַגּוֹף.

וּבְשְׁעָה שְׂמֵתֵעוֹרֵר הַרְצוֹן, הוֹלֶכֶת אֶל קְבָרֵי
הָאֲבוֹת, אֶל קְבָרֵי הַחֲסִידִים, עַד

שְׁמַתְעוּרְר בְּעֵז כָּאֵן, וְשָׂאֵר הַנְּשָׁמוֹת קוֹרְאוֹת לָהּ,
וּבָאָה וְנִמְצְאוֹת וּמִתְתַקְנֶת בַּמָּקוֹם הַזֶּה.

וְהִירִי בְּתוֹב, (איוב לג) אִם יִשִּׁים אֱלֹוֹ לְבוֹ רוּחוֹ
וְנִשְׁמָתוֹ אֱלֹוֹ יֵאָסֵף? שׁוֹנָה כָּאֵן, שְׁתִּיחַ
גּוֹאֵל קְרוֹב, שְׁתִּירִי תוֹעֵלֶת יִתְרָה בְּאוֹתוֹ הַגּוֹאֵל
שְׁנִקְרָא קְרוֹב, שְׁתִּתְעוּרְר לְהִיּוֹת מִזְמָן לְשָׁם, מִיָּד
שְׁתִּתְעוּרְר אֱלֹוֹ. וּכְאֵן שְׁתִּיחַ רְחוּק, הַצְּמַרְכוּ
לְקָרָא לָהּ, שְׁתִּירִי מִחֲשָׁבָה רְחוּקָה הִיְתָה. בְּמַחֲשָׁבָה
קְרוֹבָה אֵין צְרִיחַ, אֵלָא הִיא בָּאָה בְּאוֹתָהּ
הַתְּעוּרְרוֹת לְהַפְנוֹת שָׁם. וְעַל כֵּן וַתִּקְרָאנָהּ
לְאוֹתוֹ הַגּוֹף שָׁם, אוֹתָהּ הַנִּפְשׁ לְהַפְנוֹת שָׁם.

רַבִּי סִימָאָה אָמַר, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא חֶסֶד עִם אוֹתָן הַנִּפְשׁוֹת שְׁלֵא
מוֹצְאוֹת מְנוּחָה, מִשּׁוּם שְׁלֵא עָשׂוּ חֶסֶד וְלֹא עָשׂוּ
בֵּן.

וְמָה נַעֲשֶׂה מֵהֶם, אוֹתָהּ הַנִּשְׁמָה שְׁחֹלְכֶת בְּלִי
וְלֹד לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם וְלֹא עָשְׂתָה בֵּן? רַבִּי
סִימָאִי וְרַבִּי יוֹסִי. אֶחָד אֹמֵר, מוֹרִיד אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ

בְּרוּךְ הוּא לְאָרְצָן הַתְּחִתּוֹנָה. וְאַחַד אָמַר כְּאַבְדּוֹן.
 מִי שִׁיזְרַד לְשָׁם, אוֹבֵד מְכַל וְכָל. וְעַלֵּיהֶם כְּתוּב
 (ויקרא כג) וְהֶאֱבַדְתִּי אֶת הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת.

רַבִּי יוֹדְאֵי בַר סִימוֹן אָמַר, אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל
 לְדַעַת אֶת אוֹתוֹ הָעוֹלָם שֶׁשָּׁם הַנְּשָׁמוֹת. מִי
 שֶׁמִּכִּיר אוֹתוֹ וּמִשְׁתַּדֵּל לְדַעַת אוֹתוֹ, אֵין שְׁעוֹר
 לְחַכְמָתוֹ.

רַבִּי פְּרַחְיָא אָמַר, כָּל זְמַן שֶׁהַגּוֹף לֹא נָח בְּמִקוֹמוֹ,
 נִפְשׁוֹ אֵף כָּךְ. וְהוּא הָיָה תָמִיד מִשְׁתַּדֵּל לְדַעַת
 בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת.

יּוֹם אֶחָד הָיָה הוֹלֵךְ בַּשְּׂדֵה, וּמֵצֵא גּוֹף אֶחָד תַּחַת
 אֵילָן חָרֵב מֵת. הִשְׁגִּיחַ בּוֹ, וּמֵצֵא שֶׁהוּא יְהוּדִי,
 וּמֵצֵא כְּרִיכוֹת שֶׁל מֵצוֹת, וְסֵפֶר שֶׁל אֲנָדָה עִמּוֹ.

אָמַר, וְדֹאֵי תִלְמִיד חָכָם הוּא. הִתְעַסֵּק בְּקַבְרוֹ,
 וְהִלָּךְ לְעִיר, וְתִקַּן לוֹ תְּכָרִיכִים וְקִבְרָה.
 וְהוֹמִין בְּנֵי אָדָם, וּבָכָה עָלָיו, וְהִשְׁתַּדֵּל עָלָיו
 וְהוֹצִיא כָּל מַה שֶׁהָיָה בְּיָדוֹ.

בִּיּוֹן שְׁנַנְנוּ וְנִקְבְּרָ אֹתוֹ הַגּוֹף, הַנֶּפֶשׁ שְׁלוֹ נִכְנְסָה
 לְתוֹךְ הַיְשִׁיבָה הָעֲלִיּוֹנָה. אָמְרוּ לָהּ: אִינן לָךְ
 בָּעֵת רְשׁוֹת לְהַכְנִים בְּבִרְךָ (לְמָקוֹם) הַסֵּלַע הָעֲלִיּוֹן,
 לְכִי וְהַשְׁלִימִי חֶסֶד לְמִי שֶׁהַשְּׁלִים לָךְ!

יִזְמַן אַחַד רַבֵּי פְּרַחְיָה הָיָה ^(דף קט ע"ב) יוֹשֵׁב עַל הַשַּׁעַר
 שֶׁל הַפֶּתַח שֶׁל לֹדָה, וְהָיָה עֲצוּב, שֶׁהִיָּתָה לוֹ
 דְּחֻקָּה הַשָּׁעָה. בָּא אֵלָיו אִישׁ אַחַד. אָמַר לוֹ: רַבֵּי,
 הַתְּרַצָּה לְלָכֶת לְמָקוֹם פְּלוֹנִי עִמִּי, וְאַתָּן לָךְ כְּלֵי
 כֶּסֶף, כִּדִּי שְׁנַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יַחַד בְּבִרְךָ? אָמַר לוֹ:
 נִלְךָ. הֲלָכּוּ. אָמַר לוֹ: רַבֵּי, ^(מ"ה) זֶה שְׂכַתוֹב ^(קהלת ט)
 כִּי תַחֲיִים יוֹדְעִים שְׁיִמְתּוּ וְתַמְתִּים אֵינָם יוֹדְעִים
 מְאוּמָה? אָמַר לוֹ: תַחֲיִים אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים, וְתַמְתִּים
 אֵלּוּ הַרְשָׁעִים.

אָמַר לוֹ: תִּיָּדָה, רַבֵּי, אֲפֹלוּ הַרְשָׁעִים בְּאוֹתוֹ
 הָעוֹלָם יוֹדְעִים בְּצַעֲרָם, וְיוֹדְעִים בְּכַבּוֹד
 הַצַּדִּיקִים וּבְדִינֵי הַרְשָׁעִים. אָמַר לוֹ: אִם כֵּן, מַה זֶה
 וְתַמְתִּים אֵינָם יוֹדְעִים מְאוּמָה?

אָמַר לוֹ: בְּעוֹלָם הָיָה כְּתוּב, שְׁהָרִי הַצְּדִיקִים
 שֶׁנִּקְרְאוּ חַיִּים, מִסְתַּכְּלִים וַיִּוְדָעִים
 שְׂיָמוּתוֹ, וַעֲתִידִים לָתֵת אֶת הַדִּין, שְׂיֵשׁ דִּין וַיֵּשׁ
 דִּין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְחַי יִתֵּן אֵל לְבוֹ. אֲבָל הַרְשָׁעִים
 שֶׁנִּקְרְאוּ מֵתִים, לֹא יוֹדְעִים וְאִין מִשְׁנִיחִים, וְלֹא
 מִסְתַּכְּלִים בְּמַעֲשֵׂי אוֹתוֹ הָעוֹלָם כְּלוּם. וְכִי שְׂאִינוֹ
 מִכִּיר בְּמַעֲשֵׂי אוֹתוֹ הָעוֹלָם נִקְרָא מֵת, מִשּׁוּם
 שֶׁהָעוֹלָם הָיָה לֹא מִבְּנֵי חַיִּים. שֶׁהָעוֹלָם הַהוּא שֶׁל
 נְשָׁמוֹת וְרוּחוֹת הוּא, וְזֶה הָעוֹלָם הוּא שֶׁל הַגּוֹף.

אוֹתוֹ הָעוֹלָם שְׂוָרִים כּוֹ אֲחֵיהֶם (רוּחוֹת) שֶׁל בְּנֵי
 הָאָדָם, וְדוֹמִים בְּדִיוֹקְנָאוֹת, מִכְּרִים זֶה
 לָזֶה, וַיִּוְדָעִים בְּמַה דוֹמִים בְּעוֹלָם הָיָה (שְׂעֵתִיד לְבֹא
 לְעוֹלָם). וּמִשְׁתַּדְּלִים לְהַכִּיר אֶת כְּבוֹד רַבּוֹנָם שָׁם,
 בְּאוֹתוֹ הַמְּלַבּוֹשׁ שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם.

כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְאוֹתוֹ הַשְּׂדָה, אָמַר לוֹ: נִתְעַכֵּב כְּעֵת.
 נֶאֱמַנְתָּ. אָמַר לוֹ: לָמָּה אֵתָּה נֶאֱמַנְתָּ? אָמַר
 לוֹ: אֲבָרָה אֲבָרָה לִי בְּמִקּוֹם תְּהִי. אָמַר: תִּקְדוֹשׁ
 כְּרוּךְ הוּא וְנִמְנָה לְךָ.

מִצְאוֹ מְעַרְהָ אַחַת. אָמַר אֹתוֹ הָאִישׁ: רַבִּי, נִכְנָם
 לְכָאן, שְׁהֲרִי יִדְעָתִי שְׂאֲנִי מִכִּיר כָּאֵן.
 נִכְנָסוּ, יָרְדוּ בַּמְדַּרְגּוֹת, עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְפָרְדִּים אַחַד,
 וְרָאוּ שָׁם אֵילָנוֹת מְשֻׁנִּים זֶה מִזֶּה וּמִשָּׂאֵר הָאֵילָנוֹת
 שֶׁל הָעוֹלָם, וְאֵילָן אַחַד מְשֻׁנָּה מִשָּׂאֵר הָאֵילָנוֹת.

עָלוּ לְשָׁם, שָׁמְעוּ קוֹל אַחַד שֶׁל מַחֲנוֹת רַבִּים שֶׁהָיוּ
 אוֹמְרִים, (תהלים צה) בָּאוּ נִשְׁתַּחֲוּה וְנִכְבְּרָעָה
 נִכְבְּרָה לְפָנֵי ה' עֲשֵׂנוּ. תָּמָה רַבִּי פְּרַחְיָא, וְאָמַר:
 מַה זֶּה? אָמַר לוֹ: שְׂתַק.

אָמַר רַבִּי פְּרַחְיָא: הָאֱלֹהִים, כְּשֶׁתִּנְעָתִי עִמּוֹ
 לְאִמְצַע הַפָּרְדִּים הַזֶּה, וְרָאִיתִי שְׂתִי דְרַכִּים,
 וּמַחֲנוֹת מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, וְאָמַרְתִּי לוֹ מַה זֶּה?
 וְאָמַר לִי, כָּאֵן נִכְבְּרוֹת דְרַכִּי הַנִּפְשׁוֹת, מִי
 שְׁהוֹלְכִים לְגִן עֵדֶן, וּמִי שְׁהוֹלְכִים לְגִי הַנֶּם. מִי
 שְׁהוֹלֵךְ לְגִן עֵדֶן - אֵלּוֹ הוֹלְכִים (עמ"ס), וּמִשְׁלִימִים לוֹ
 שְׁלוֹם. וּמִי שְׁהוֹלֵךְ לְגִי הַנֶּם - אֵלּוֹ נוֹטְלִים לְדוֹן (אוֹתָם)
 אוֹתוֹ בְּגִי הַנֶּם.

עֲבַרְנוּ אוֹתוֹ הַפְּרָדִם, וְהִנֵּעֵנוּ לְחֹמוֹת וּמִגְדָּלִים
 וְשַׁעֲרִים. כִּשְׁהִנֵּעֵנוּ לְשַׁעַר אֶחָד, שֶׁנִּקְרָא
 שַׁעַר הַמְּזֻרָה, קָרָא אוֹתוֹ הָאִישׁ: פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי
 צֶדֶק. אָמְרוּ לוֹ: לָמָּה? אָמַר לָהֶם: כִּשְׁלִיחוֹת שָׁל
 רַבּוֹן הָעוֹלָם בָּאתִי. פִּתְחוּ וְאָמְרוּ כֻלָּם: מִי נָתַן אֶת
 יְלוּד הָאִשָּׁה הַזֶּה כָּאֵן בַּמָּקוֹם הַזֶּה? אָמַר לָהֶם: זֶה
 הוּא רַבִּי פְּרָחְיָא. אָמְרוּ: זֶה הוּא שְׁהַשְּׁלִים לְךָ
 הַחֶסֶד בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם? אָמַר בֵּן.

פִּתְחוּ לוֹ, וְאָמְרוּ: הַפְּשִׁיטוּ אוֹתוֹ, שְׂאִין רְשׁוֹת
 לְהַכְּנִים לְכָאֵן בַּגּוֹף שֶׁל הָעוֹלָם הַהוּא. מִיָּד
 הַפְּשִׁיטוּ אוֹתוֹ, וְהִתְלַבֵּשׁ בְּאֵוִירִים שֶׁל הַגֶּן שֶׁלְפָנִים.

וְנִכְבְּשׁ וְרָאָה אוֹתוֹ הֶרְקִיעַ שְׁעַל גִּבֵּי אוֹתוֹ הַגּוֹף
 (תנ"י). שְׂאוֹתוֹ הֶרְקִיעַ נִפְרָד מֵאוֹתוֹ הֶרְקִיעַ
 שְׁעוֹמֵד עַל שְׂאָר בְּנֵי הָעוֹלָם. הֶרְקִיעַ הַזֶּה נִתְחַם
 בְּתַחוּם מְכַל הַגִּנּוּנִים שֶׁל הָעוֹלָם. אֲרַבְּעָה חֲלוֹנוֹת,
 מִשְׁקוּפִים פְּתוּחִים כּוּ בְּאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם,
 וְאֶחָד בְּאִמְצַע.

חֲלוֹן אֶחָד שֶׁבְּצַד מִזְרַח, בּוֹ קִיָּמִים אַרְבָּעָה
 מִשְׁקוּפִים מִרְקָמִים, בַּסּוּד שֶׁל אַרְבַּע
 אוֹתִיּוֹת יְהו"ה, עוֹלוֹת לְשֵׁתִים עֲשָׂרָה, שֶׁלֹּשׁ
 אוֹתִיּוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד.

שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם מִתְחַבְּרִים אוֹתָם הַמִּשְׁקוּפִים,
 וְכָל הָאוֹתִיּוֹת מִתְחַבְּרוֹת לְשֵׁם הַקְּדוֹשׁ.
 מִמְּנָה אֶחָד עוֹמֵד לְאוֹתוֹ הַצַּד, וְשָׂמוּ וַיִּזְרִיעָאֵל
 (יעזריאל). וְאַרְבָּעָה מִפְתָּחוֹת בְּיָדוֹ, שֶׁהוּא פּוֹתֵחַ בָּהֶם
 אַרְבָּעָה שְׁעָרִים, שֶׁהֵם עַל גַּבֵּי אוֹתוֹ הַרְקִיעַ, וְאִין
 מִי שֶׁמִּכִּיר בָּהֶם.

פָּרַט לְרֵאשֵׁי חֲדָשִׁים וְשִׁבְתוֹת, שֶׁבָּאוֹת אוֹתָן
 הַנְּפֹשׁוֹת שֶׁמְשַׁתְּפוֹת עִם הַגּוֹף בְּקִבְרִים,
 לְכַרַּע וּלְהַשְׁתַּחֲוֹת לְפָנָיו אוֹתָם הַשְּׁעָרִים לְרַבּוֹן
 הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סו) וְהָיָה מִיָּדֵי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ
 וּמִיָּדֵי שִׁבְתָּ בְּשִׁבְתּוֹ יָבוֹא כָּל בָּשָׂר לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְפָנָיו.
 כָּל - לְרַבּוֹת אוֹתָן נְפֹשׁוֹת שֶׁדְּרוֹת עִם הַגּוֹף,
 וְנִקְרְאוֹת כָּל בָּשָׂר.

חֲלוֹן אַחַר שְׁבָצַד הַדְּרוֹם, בּוֹ עוֹמְדִים שְׁשָׁה
 מִשְׁקוּפִים, לֹא נִכְנָסִים לַמָּקוֹם הַזֶּה, אֲלָא
 אוֹתָן שְׁעוֹסְקוֹת בְּקָרִיאַת שְׁמַע בְּרָצוֹן וּבְכַוְנָה בְּכָל
 יוֹם.

אָמַר רַבִּי פְּרַחְיָא: הָאֱלֹהִים, בְּשֶׁהִסְתַּכְּלַתִּי בְּאוֹתוֹ
 הַחֲלוֹן, קָרַב אוֹתוֹ הַמְּמַנֶּה, שְׁשָׁמוּ עֲנַא"ל,
 שְׁמַמְנָה עַל הַשַּׁעַר שֶׁל צַד הַדְּרוֹם. אָמַר לִי, קוּם
 בַּמְּקוֹמָה, וּרְאֵה אֶת הַחֲלוֹן הַזֶּה, שְׂאִין רְשׁוֹת
 לְהַכְּנִים ^(דף קי ע"א) לְשֵׁם וְלֹא לְרְאוֹת אוֹתוֹ, פְּרַט לְאוֹתָם
 שְׁעוֹסְקִים בְּקָרִיאַת שְׁמַע בְּרָאוּי.

וְכָל אוֹתָם שְׁעוֹסְקִים בְּקָרִיאַת שְׁמַע בְּרָאוּי, שְׁשִׁים
 מְמַנִּים נִכְנָסִים לְפָנָיו (שֶׁל הַמְּשִׁיחַ), וּמְכַתִּירִים
 אוֹתוֹ בְּכַתְרִים קְדוּשִׁים, וְאוֹמְרִים לוֹ: זֶהוּ הַכְּתָר
 שֶׁל פְּלוֹנִי שְׁעָם בְּקָרִיאַת שְׁמַע בְּרָאוּי!

שְׂאֵלְתִי אוֹתוֹ וְאָמַרְתִּי לוֹ: אֲדוּנִי, הַקָּרִיאַת שְׁמַע
 הַזֶּה בְּרָאוּי, מַה הִיא? אָמַר לִי: אִי חֲסִיד,
 סוּר עֲלִיוֹן הוּא כָּאֵן. בְּקָרִיאַת שְׁמַע יֵשׁ אַרְבַּע
 פְּרָשִׁיּוֹת.

הַפְּרָשָׁה הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁל הַיְחוּד, שֶׁהִיא שְׁנֵי יְחוּדִים,
בְּשָׂתִים עֶשְׂרֵה תִבּוֹת. שֵׁשׁ תִּבּוֹת בְּיְחוּד
הָעֲלִיּוֹן, וְשֵׁשׁ תִּבּוֹת בְּיְחוּד אֲחֵר. הַפְּרָשָׁה הַשְּׁנִיָּה -
וְאֶהְבֶּתָּ, בְּאַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם תִּבּוֹת, בְּסוּד הַשֵּׁם שֶׁל
אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת.

פְּרָשָׁה שְׁלִישִׁית - וְהָיָה אִם שָׁמוּעַ, שֶׁנִּכְלָל הַיְמִין
בְּשֵׁמֶאֱל, וְהַשֵּׁמֶאֱל בְּיְמִין. וְהוּא בְּסוּד
וּסְתֵר שֶׁל הַמְרַכְּבָה הַקְדוּשָׁה, עַד וְשִׁמְתָם, שֶׁהִיא
הַפְּרָשָׁה שֶׁשׁוֹלְטֶת עַל הַכֹּל. הִיא בְּסוּד שֶׁל שְׁבַעִים
וּשְׁתַּיִם תִּבּוֹת, תוֹךְ הַסּוּד שֶׁל שְׁבַעִים וּשְׁנַיִם שִׁמּוֹת
שֶׁל הַמְרַכְּבָה הַקְדוּשָׁה.

פְּרָשָׁה רְבִיעִית - וְשִׁמְתָם, שֶׁהִיא חֲמִשִּׁים תִּבּוֹת,
שֶׁהִיא כְּנֶגֶד חֲמִשִּׁים שְׁעָרֵי בֵּינָה. פְּרָשַׁת
הַצִּיצִית כְּלוּלָה מִכָּלֵם. וְעוֹלוֹת הַפְּרָשִׁיּוֹת לְמִנְיָן
שֶׁל אָדָם.

וְכָל שְׂאֵר הַמְקוֹמוֹת, בֵּין בְּמִצּוֹת הַתּוֹרָה, בֵּין
בְּכָל שְׂאֵר הַמְקוֹמוֹת בַּתּוֹרָה, הַזִּכּוּר לְיְחוּד
וְהַנִּקְבָּה לְיְחוּד. וְכֵאֵן שֶׁהוּא יְחוּד, שֶׁמִּתְיַחַד בּוֹ

הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, זָכַר וּנְקָבָה מִתְּכַנְּסִים יַחַד,
וְעוֹלָיִם בְּשַׁעוֹר אֶחָד.

הַזֵּכֶר נִשְׁתַּלֵּם בָּהּ, מֵה שְׂאִין בֵּין בְּכָל שְׂאֵר
הַמְּקוֹמוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה. וְזֶהוּ הַשִּׁבְחָה שֶׁל
הָאֱמוּנָה הָעֲלִיּוֹנָה, לְדַעַת זֶה (שְׁהֵנָּה) ה' הוּא
הָאֱלֹהִים. הַזֵּכֶר נִשְׁלָם בְּנִקְבָּה, וְנִבְלָלִים אֶחָד עִם
אֶחָד, הַזֵּכֶר נִבְנָה עִם הַנִּקְבָּה. וְזֶהוּ הַיַּחּוּד הַשְּׁלָם.
וְאִין שְׁלֵמוֹת אֵלָּא בְּזֵכֶר וּנְקָבָה יַחַד.

וּבֵּא רֵאָה, כָּל מִי שֶׁמִּשְׁלִים הַיַּחּוּד כְּרֵאָוִי וּמִכּוּן
בְּפִרְשֵׁיּוֹת הַלָּלוּ בְּכָל יוֹם, זוֹכָה לַמִּשְׁקוּפִים
וְהַחֲלוּנוֹת הַלָּלוּ, לְהִיּוֹת שְׁלָם כָּאֵן. וְאִין מִי שֶׁיַּעֲכֹב
עַל יָדוֹ, וּבִלְבָד שֶׁיִּקְרָא כְּרֵאָוִי, וַיִּכּוּן בַּסּוּדוֹת
הָעֲלִיּוֹנִים הַלָּלוּ.

וְאַחַז בִּימֵינִי וְאָמַר לִי: אֵי חֲסִיד, בֵּא וּרְאֵה אֶת
כְּבוֹד אֹתָם שְׁמֵי־חַדִּים אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ
כְּרֵאָוִי וְעוֹסְקִים בְּקִרְיַת שְׁמַע כְּמוֹ זֶה.

נִכְנְסְתִי לְהִיכָל אַחַד, וּבָאוּתוֹ הִיכָל הָיוּ שְׁלֹשׁ
מֵאוֹת שְׁשִׁים וַחֲמִשָּׁה הִיכָלוֹת, כְּחֻשְׁבוֹן
יָמוֹת הַשָּׁנָה. אֲבָרְהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שׁוֹלְטִים בָּאוֹתוֹ
הַהִיכָל, וְאָדָם הָרֵאשׁוֹן בְּתוֹכָם.

וְרֵאִיתִי כַּמָּה קְבוּצוֹת שֶׁל נְשָׁמוֹת מְלַבְּשׁוֹת
בְּרִקְמָה שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, וּבַמָּה גִּוְנִים שֶׁל
כְּבוֹד עֲלִיּוֹן, וְנִכְנְסִים לְתוֹךְ הַהִיכָל, וְיוֹפִיאל
הַמְּמַנֵּה הַגָּדוֹל עַל הַכֹּל, מְמַנֵּה גָּדוֹל שֶׁל הַתּוֹרָה
עִמָּהֶם.

פָּתַח וְאָמַר: הַתְּעוֹרְרוּ קְדוֹשֵׁי הָעוֹלָם, הֲרֵי בְּנֵיכֶם
הַקְּדוֹשִׁים, שְׁמִיחֵדִים אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ,
וּמְכֻוְנִים בְּרָצוֹן שֶׁל הַפְּרָשִׁיּוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע.

וְרֵאִיתִי אֶת אָדָם הָרֵאשׁוֹן שְׁמֵשֶׁתִּדֵּל בָּהֶם.
וּבְשָׁעָה שֶׁנִּכְנְסֶת קְרִיאַת שְׁמַע שְׁקוֹרָא
בֶּן אָדָם, עוֹלָה בְּרֵאשׁוֹנָה לְהִיכָל הַזֶּה, וּמְרִיחַ בָּהּ
אָדָם הָרֵאשׁוֹן. אִם חִסְרָה אוֹת אַחַת מִקְּרִיַת שְׁמַע,
אֵינּוּ מְקַבֵּל אוֹתָהּ, שְׁחֵרֵי חֶסֶד בְּנֵינוּ שֶׁל אָדָם,

שְׁהוּא מְאֵתִים אַרְבָּעִים וְשִׁמּוֹנָה, בְּאוֹתָן הַתִּבּוֹת
שְׁחֹזֵר שְׁלִיחַ הַצְּבוּר.

וְאִם מוֹצֵא אוֹתָהּ כְּרֵאוֹי, מְקַבֵּל אוֹתָהּ, וְנוֹטְלִים
מִמֶּנּוּ אֲבָרָתָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב, וְנוֹשְׁקִים אוֹתָהּ.
מִי רָאָה הַשְּׂמֻחָה, מִי רָאָה הָעֶרְבוּבִיָּה בְּכָל אוֹתָם
הַצְּדִיקִים שֶׁבָּנּוּ עֵדוֹ, שֶׁבָּאִים לְאוֹתָהּ הַשְּׂמֻחָה.

וּבְשַׁעָה שְׁיָבֵא לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם, מִי יִרְאֶה אֶת
שְׂמֻחָתוֹ, שְׂמוֹשִׁיבִים אוֹתוֹ הָאֲבוֹת
אֲצֵלָם פְּעַמִּים בְּיוֹם, וּבְכָל יוֹם יוֹרֵד עָלָיו מַלְאָכִים
מִרְאֵשׁ הַמַּלְאָכִים.

וּבְאוֹתוֹ הַטַּל יוֹרְדִים וְאוֹכְלִים הַמַּאֲכָל שֶׁמְלֹאֲכִים
הָעֲלִיּוֹנִים אוֹכְלִים. וַיּוֹרְדִים מִה שְׂתִיָּה,
וּמִה שְׂתִיָּה, וּמִה שְׂעֵתִיד לְהִיּוֹת, עַד הַזְּמַן
שֶׁתְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יָקִים אֶת הַגּוֹפִים הַסְּרוּחִים
בְּעוֹלָם הַיְהוּת, וַיְקִימֵם תְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּבִנְיָן
מִתְקֵן כְּרֵאוֹי.

בַּחֲלוֹן שָׁבַצַד הַדָּרוֹם הָיוּ רְשׁוּמִים שׁ, שָׁבַצַד זֶה
וְ, וּבַצַּד אַחֵר וְ, וּבַצַּד הָאֲחֵר וְ. שְׁאַלְתִּי
אוֹתוֹ הָאִישׁ, וְאָמַרְתִּי: מָהֵן הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ? אָמַר:
אֵינִי יוֹדֵעַ.

עַד שָׁבָא אוֹתוֹ הַמְּמַנֶּה וְאָמַר לִי: אֵי חֲסִידָה, אוֹתָן
הָאוֹתִיּוֹת סִימְנֵי (עֲמִידָה) הַפְּרָשִׁיּוֹת שֶׁל קְרִיאַת
שְׁמֵעַ. אֲשֶׁרֵי חֲלָקוֹ שֶׁל מִי שְׁאוֹמֵר אוֹתָם בְּכָל יוֹם
בְּרִצּוֹן הַלֵּב.

חֲלוֹן אַחֵר שָׁבַצַד צָפוֹן, בּוֹ עוֹמְדִים שְׁנֵי
מִשְׁקוּפִים, וְחֲמִשׁ אוֹתִיּוֹת לוֹהֲטוֹת
וְנוֹצְצוֹת בְּתוֹכָם. שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת בְּצַד זֶה וְשְׁתֵּי
אוֹתִיּוֹת בְּצַד זֶה, וְאַחַת לְמַעַלָּה מֵהֶם תְּלוּיָה
עֲלֵיהֶם, וְהֵם בְּסוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְנִקְרָא אֱלֹהֵי"ם.

בַּחֲלוֹן הַזֶּה וּבְאוֹתָם הַמִּשְׁקוּפִים שׁוֹרִים שְׁנֵי
מְמַנִּים בְּאוֹתוֹ הַרְקִיעַ, וְהֵם צוֹרֵטֵק
וְגוֹרִיאַל (עוֹרִיאַל), שְׁמֵמַנִּים שֶׁם בְּאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁלֹּא
נִפְתָּח.

וַיֵּשׁ יֵשׁ הַיֵּכָל אַחַד מִרְקָם בְּכַמָּה גִּוְנִים וְכַמָּה
צִיּוּרִים, וּבֹו עוֹמְדִים כָּל אוֹתָם שְׁמִקְדָּשִׁים
אֵת שֵׁם רְבוֹנָם בְּאַמִּירָה בְּכָל יוֹם, אַחַר שְׁמִבְרָכִים
אוֹתוֹ, וְאוֹמְרִים פְּרוּף ה' הַמְּבָרֵךְ לְעוֹלָם וָעֶד,
וּמִקְדָּשִׁים אוֹתוֹ אַחַר כֵּן בְּקִדְשָׁה מְשֻׁלָּשֶׁת.

וְאוֹתוֹ הַהֵיכָל נִקְרָא מְשֻׁלָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ז)
הַיֵּכָל ה' הַיֵּכָל ה' הַיֵּכָל ה' הַיֵּכָל ה' הַיֵּכָל ה' הַיֵּכָל ה'
הַהֵיכָל הוּא מְשֻׁלָּשׁ. וְשֶׁאֶלְתִּי מַה זֶה. אָמַר אוֹתוֹ
הָאֵישׁ: אֵלֹו הֵם שְׁלֹא אוֹכְלִים כָּל יְמֵיהֶם עַל דָּמָם.

מִשּׁוֹם שֶׁהִנְשָׁמָה שָׁל אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה יוֹצֵאת
מִמֶּנּוּ בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה. בְּבִקְר חוֹזֶרֶת
אֵלָיו, וְשׁוֹרָה בַּחֲטָם שָׁל הָאָדָם, וְלֹא נִכְנָסֶת וְלֹא
מִתְיַשְׁבֶּת בְּמַעֲיו עַד שְׁמִבְרָךְ אֵת הַקְּדוֹשׁ פְּרוּף הוּא
וּמִתְפַּלֵּל עַל דָּמוֹ, אִזּו מִתְיַשְׁבֶּת בְּמִקּוּמָה.

וְעַל כֵּן פְּתוּב (ישעיה ב) תְּדַלּוּ לָכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר
נִשְׁמָה בְּאִפּוֹ. מַה זֶה אֲשֶׁר נִשְׁמָה בְּאִפּוֹ?
מִשּׁוֹם שֶׁיּוֹרְדֶת בְּבִקְר, וְאוֹמַר לָהּ (דף קי ע"ב) תְּקַדְּשִׁי
פְּרוּף הוּא: לְכִי וְשִׁהִי לוֹ בַּחֲטָמוֹ, עַל מְנַת שְׁיִתְפַּלֵּל

תַּפְּלָתוֹ. אִם מְבָרֵךְ הוּא פְּרָאוֹי, הִיא תִּשְׁרָה בְּתוֹכוֹ.
וְאִם לֹא, פּוֹרַחַת וְעוֹלָה, וְנִמְצָא הָאָדָם שְׁחִסְרָה
מִמֶּנּוּ אוֹתָהּ קִדְשָׁת הַנְּשָׁמָה.

וְכִיּוֹן שֶׁנְּשָׁמָתוֹ חִסְרָה מִמֶּנּוּ, בְּמָה נִחְשָׁב הוּא?
אֵינּוּ נִחְשָׁב לְכֹלָם, כְּאֵלוֹ לֹא הָיָה בְּעוֹלָם.
וְעַל כֵּן אָסוּר לְאָדָם לְבָרֵךְ אֶת חֲבֵרוֹ עַד שֶׁמְבָרֵךְ
אֶת רַבּוֹנוֹ בְּרֵאשִׁית הַתְּפִלָּה.

וְהַחֲזוֹן אוֹמֵר בְּרַכּוּ אֶת ה', וְהוּא אוֹמֵר בְּרוּךְ ה'
הַמְּבָרֵךְ לְעוֹלָם וָעֶד. וְכִיּוֹן שֶׁמְבָרֵךְ לְרַבּוֹנוֹ,
מִשָּׁם רֵאשִׁית הַתְּפִלָּה לְהַתְּפַלֵּל, וְעַל כֵּן שׁוֹרְוֹת
הַקִּדְשׁוֹת. אֲשֶׁרֵי הֵם הַמְּבָרְכִים וּמְקַדְשִׁים אֶת
רַבּוֹנָם בְּכָל יוֹם בְּרִצּוֹן הַלֵּב.

בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה לְמִדְתִּי, שְׂאִין רִשׁוֹת לְהַתְּפַלֵּל
תְּפִלָּה בַּעֲשָׂרָה, עַד שֶׁמְבָרְכִים אֶת
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרֵאשִׁית הַכֹּל. וְכִיּוֹן שֶׁמְבָרְכִים
אוֹתוֹ, מִתְּפִלָּיִם תְּפִלָּתָם.

אָמַר אוֹתוֹ הָאִישׁ: רַבִּי, הַבְּרָכָה הַהִיא אֵינָה אֵלֶּא
 לְתַקֵּן הַשָּׂבַח לְרַבּוֹנָם, שֶׁהַחֲזוֹר לָהֶם
 נִשְׁמָתָם, שֶׁנִּקְרְאוֹת בְּחַמְשָׁה שִׁמּוֹת. וְהַבְּרָכָה בְּחַמֵּשׁ
 תִּבּוֹת, פָּרוּךְ ה' הַמְּבָרֵךְ כּו'. וְעַל הַבְּרָכָה הַזֹּאת שׁוֹרָה
 הַתְּפִלָּה, וְהַקְּדֻשָּׁה לֹא שׁוֹרָה אֵלֶּא עַל הַבְּרָכָה,
 לְחַזְזוֹק בְּרַבּוֹנָם בְּכָל. וְהַבְּרָכָה הַזֹּאת וְהַקְּדֻשָּׁה הַזֹּאת
 אֵינָה אֵלֶּא בְּעִשְׂרֵה.

שָׂאֵלְתִּי אוֹתוֹ: לָמָּה הַהִיכָל לְצַד הַצָּפוֹן? אָמַר
 לִי: בְּהִיכָל הַזֶּה נִבְנְעִים כָּל הַצְּדִידִים
 הַרְעִים שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ בְּעוֹלָם.

תַּחֲלוֹן הַזֶּה נִקְרָא תַּחֲלוֹן שֶׁל נְגִהָ, וְאֵין רְשׁוֹת
 לְהַסְתַּכֵּל בּוֹ, פָּרַט לְאוֹתָם שֶׁמְדוֹרָם שָׁם,
 וְהַכֹּל הֵם רוֹאִים, וּמִסְתַּכְּלִים, וַיְכּוּלִים לְהַסְתַּכֵּל.
 כָּל אוֹתָם שֶׁשָּׁם, הוֹלְכִים בְּמִלְבוּשִׁים בְּדַמְיוֹת
 הָעוֹלָם הַזֶּה.

וְשָׁם רְאִיתִי רַבִּים מִן הַחֲבָרִים, וְלֹא נִתְּנָה לִי
 רְשׁוֹת לְהִתְקַרֵּב אֲלֵיהֶם, וְכָלֵם מְבָרִים זֶה
 לָזֶה, וְאוֹכְלִים מֵאֶכֶל שֶׁל חֲזָקִים עֲלֵיוֹנִים.

תְּרַקִּיעַ הִזָּה נוֹסֵעַ בְּכָל יוֹם לְאַרְבַּעַת צַדִּי
הָעוֹלָם. וּבְשָׁנוּסֵעַ, מִרְעִיף טַל שֶׁל חַיִּים
לְתוֹךְ הַגֶּזֶן. וּבָאִים כָּל הַצְּדִיקִים שֶׁל שָׁם, וְרוֹחֲצִים
בְּאוֹתוֹ הַטַּל, וְזוֹהָרִים בְּזֹהַר הַרְקִיעַ, וְנִכְנָסִים לְפָנָי
הַמְּשִׁיחַ, וְלְפָנָי הָאֲבוֹת, וְאָדָם הָרֵאשׁוֹן. וְלֹא נִתְּנָה
לִי רְשׁוּת לְהַכִּיר אוֹתָם.

הַחֲלוֹן שֶׁבְּצֶד מִעֶרֶב מְשַׁנָּה מִכָּל שְׂאֵר הַחֲלוֹנוֹת,
בְּגוֹנִים וּבְאוֹרוֹת. מִתְּחִלָּה בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת
שֶׁל הַשָּׁם הַקָּדוֹשׁ, שְׁזוֹהָרִים וְנוֹצְצִים עַל גַּב אוֹתוֹ
הַחֲלוֹן. לְפַעֲמִים מִתְגַּלִּים, לְפַעֲמִים נִסְתָּרִים. וְהֵרָאוּ
לִי בְּמָקוֹם אֶחָד כְּתוּבָה שֶׁל צְדִיקִים בְּדַרְגּוֹת יְתָרוֹת
עַל כָּלָם.